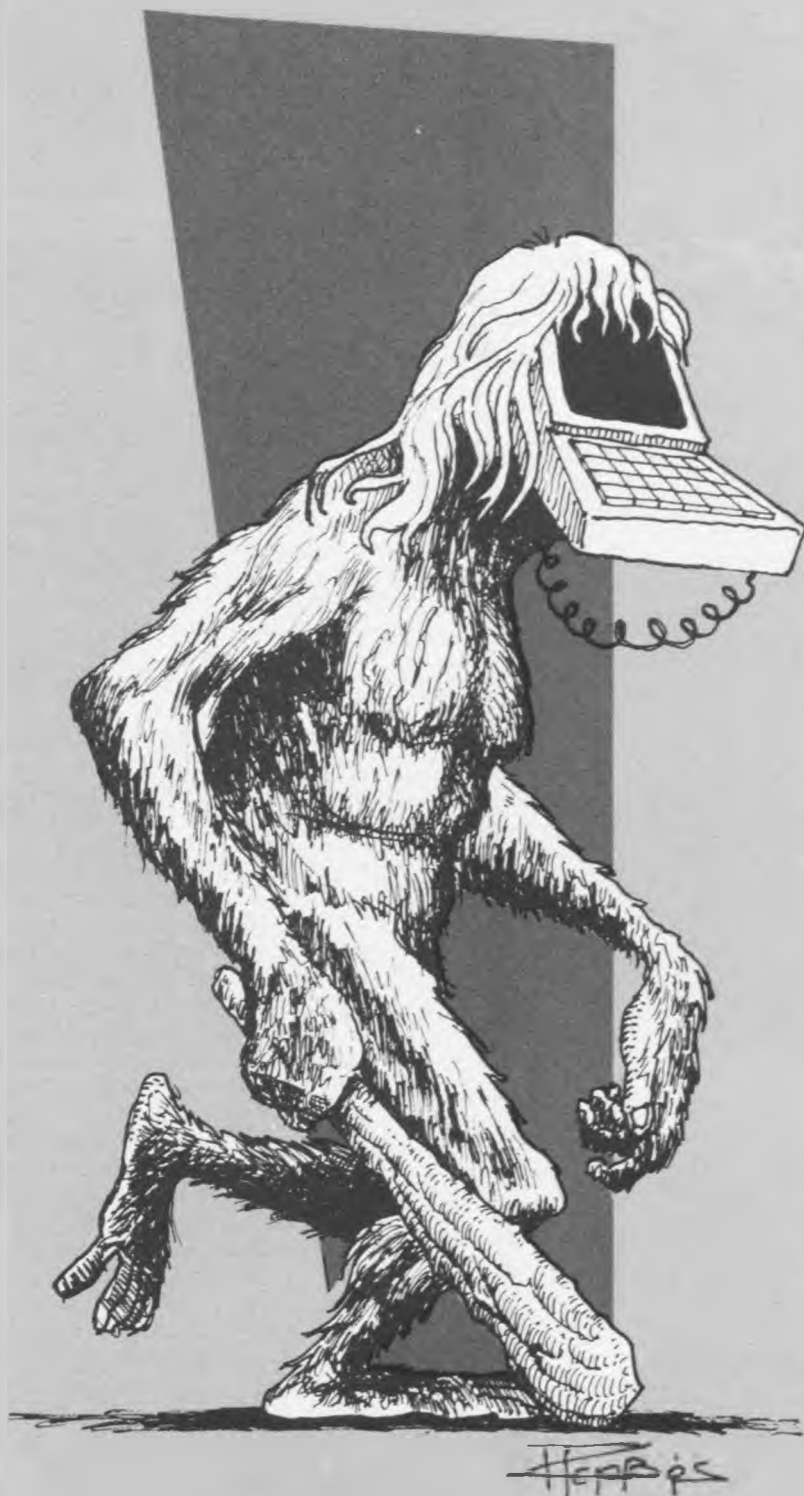

ΟΧΛΟΣ ΤΗΣ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
ΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΤΗΣ ΚΥΠ
ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ
ΤΟ WHO'S WHO ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ
ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟ
ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ
ΑΠΑΡΤΧΑ·Ι·ΝΤ

Ε

λοιπόν, αυτό ήταν. Η «Χθесινή», που είχε διακόψει την έκδοσή της διαμαρτυρόμενη για τις παντοειδείς απομιμήσεις της, δεν άντεξε την τόση «μπόχα»! Επανέρχεται για να ξαναφέρει τα πράγματα στην ορθή τους θέση: Δεν είναι μόνο οι πράκτορες που κινούνται στο χώρο του Τύπου. Είναι κι ο Τύπος που παράγει, και προπαντός αναπαράγει, τους

μυστικούς (και άλλους) πράκτορες...

Να πει κανείς ότι ο «πόλεμος των κατασκόπων» μας αφήνει «παγερά αδιάφορους» θα είναι ψέμα. Όμως κάποιο σύνδρομο στέρησης αναφορικά με την αστυνομική (και κατασκοπευτική) φιλολογία δεν πρέπει να είναι άσχετο με το τόσο θερμό ενδιαφέρον που σοβαροί κατά τα άλλα άνθρωποι επιδεικνύουν ασχολούμενοι με την εξιχνίαση των τελευταίων «μυστηριωδών» υποθέσεων. Άλλωστε η Αριστερά, έχοντας στη συνείδησή της έναν Πλουμπιδή, ουδέποτε απαλλάχτηκε πραγματικά από το φόβο του χαφιέ. Ούτε εξάλλου από τους χαφιέδες...

Όμως τα πράγματα, με την παρέμβαση Μητσοτάκη και την αρμόζουσα απάντηση του Κυβερνητικού Εκπροσώπου, ξαναπήραν ευτυχώς το δρόμο τους. Χαφιέδες και σενάρια παραμερίζονται για να προβάλει ανάγλυφο το πολιτικό μας πρόβλημα: Παπανδρέου ή Μητσοτάκης; Εθνική υπερηφάνια και λιτότητα ή εργατικές κινητοποιήσεις;

Αλλά όσο και αν η Κεντρική Επιτροπή του ΠΑΣΟΚ μονοπωλεί, μέρες που 'ναι, το ενδιαφέρον, ας μην ξεχνάμε και την ελληνική ανάμειξη στο καθεστώς του απαρχαίντ. Ερωτήματα παραμένουν αναπάντητα και οι ευάριθμοι ομογενείς μας που σηκώνουν κεφάλι στη Ν. Αφρική δεν αρκούν να μας εξιλεώσουν ως έθνος. Ή μήπως όχι;

Σ.

Το ναυάγιο ενός ιμπεριαλισμού

Το σκάνδαλο που προκάλεσε η βύθιση του πλοίου της οικολογικής ομάδας Greenpeace από γάλλους πράκτορες στον Ειρηνικό είναι η δεύτερη, μετά την εξέγερση της Νέας Καληδονίας, υπενθύμιση ότι κάτι δεν πάει καλά στα υπερπόντια συμφέροντα της σοσιαλιστικής Γαλλίας. Το «δράμα» ολοκληρώθηκε με την αποτυχία της εκτόξευσης του πυραύλου Αριάν, μπροστά στα μάτια μάλιστα του έκπληκτου Μιτεράν που είχε σπεύσει επιτόπου για να υποδηλώσει την επιμονή της «μητρόπολης» να μην παραχωρήσει ούτε σπιθαμή από το «γαλλικό έδαφος στον Ειρηνικό». Αν για το γαλλικό ιμπεριαλισμό το στραπάτσο είναι δυσβάστακτο, για τη γαλλική αριστερά ήρθε ίσως η ώρα της Αποκαλύψεως. Γιατί όχι μόνο το Σοσιαλιστικό, αλλά ούτε το Κομμουνιστικό Κόμμα έχει αμφισβητήσει την ύπαρξη και τη λειτουργία του εθνικού τους ιμπεριαλισμού. Με ρίζες στον πόλεμο της Αλγερίας, ή κι ακόμα πιο πίσω, στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η στάση της γαλλικής αριστεράς είναι να επιμένει σ' ορισμένα επιφαινόμενα αλλά να αποφεύγει την ουσία. Είναι γνωστό ότι δεν υπάρχει ιμπεριαλισμός χωρίς καταστολή, χωρίς μυστικές υπηρεσίες, χωρίς εθνική καταπίεση και εκμετάλλευση. Ίσως ήρθε η ώρα και για τη γαλλική αριστερά να το καταλάβει.

Σ.

ΚΥΠ και Interpol

Με την υπόθεση της απαγόρευσης εισόδου στο αεροδρόμιο του «Ελληνι-

κού», ως ανεπιθύμητου, του Φίλιπ Αιητζή και των δύο εκδοτών του περιοδικού Covered Action Information (έκδοση Νέας Υόρκης, αποκαλυπτική των επεμβάσεων της CIA) επανέρχεται η λίστα των «υπόπτων» στις εισόδους και εξόδους της χώρας. Έτσι κατά ασφαλείς πληροφορίες μας (!) η Διεύθυνση Κρατικής Ασφαλείας συντηρεί μια μαύρη λίστα σε συνεργασία με την ΚΥΠ και την Interpol της τάξεως των 500 ανθρώπων. Είχαμε στο παρελθόν αναφερθεί στην περιπέτεια της δικηγόρου Τ. Χριστοδουλοπούλου που βρίσκεται «υπόπτη» στη λίστα για τις ιδέες της. Τώρα βεβαιωνόμαστε για τις ανταλλαγές «υπόπτων» μεταξύ των ευρωπαϊκών αστυνομικών υπηρεσιών και στην περίπτωση του κ. Μάκη Σέρβου, ενεργού μέλους της επιτροπής για το στρατό, που το όνομά του βρίσκεται στους «ανεπιθύμητους» στην Ιταλία! Γι' αυτό το γεγονός ταλαιπωρήθηκε ο αδερφός του, αφού τα συνεργαζόμενα με τα ελληνικά «λαγωνικά» στο ιταλικό λιμάνι μπέρδεψαν τα πρόσωπα. Κατά τα άλλα, «κανείς Έλληνας δεν παρακολουθείται ή διώκεται ή περιορίζεται για τις πολιτικές του πεποιθήσεις...»

Δ.Τ.

Συμπαράσταση ΛΑΕ

Είναι οπωσδήποτε επιτυχία για το ΚΚΕ ότι ο Ριζοσπάστης φιλοξένησε περίληψη της διακήρυξης της νεοσύστατης Κίνησης για Λαϊκή Αγωνιστική Ενότητα (ΛΑΕ) χωρίς καμιά αναφορά στον πρωτοπόρο ρόλο του ΚΚΕ σ' αυτή την ενότητα. Επιτυχία διπλή, αν σκεφτεί κανείς ότι η ιδεολογική του κυριαρχία στο χώρο αυτό των «αριστερών σοσιαλιστών» πρέπει να θεωρείται δεδομένη.

Οι επιτυχίες όμως σταματούν εδώ. Γιατί μπορεί πράγματι η ΛΑΕ να μην είναι μια απλή σφραγίδα του ΚΚΕ

(τύπου ΑΚΕ) ατυχώς όμως δεν εκφράζει και πολύ περισσότερους «αριστερούς σοσιαλιστές» απ' όσους υπογράφουν τη διακήρυξή της. Το αποτέλεσμα των εκλογών υπήρξε σε τούτο ενδεικτικό...

Η δυσκολία για τους «αριστερούς σοσιαλιστές» είναι ότι εκτός από προτάσεις για τη δημιουργία ενός ενιαίου και δημοκρατικού «σοσιαλιστικού φορέα» δεν έχουν τίποτα άλλο να πουν, που να μην το λέει ήδη το ΚΚΕ. Και, δεδομένου ότι ο παραδοσιακός αντικομμουνισμός φθίνει σταθερά, δε φαίνεται να υπάρχει σοβαρός λόγος να ενταχθεί κάποιος στη ΛΑΕ και να μην προσχωρήσει απευθείας στους «κομμουνιστές». Εκτός και αν ελπίζουν στην απήχηση του κ. Φίλιπ στο μικροαστικό συντηρητισμό...

Κ.Β.

Επάγγελμα ρεπόρτερ

Μετά την έκπληξη για το ρόλο του Κρυστάλλη στην ΕΡΤ-2, η ΕΣΗΕΑ έσπευσε να υπερασπίσει την τιμή της: «...ο Κρυστάλλης δεν είναι επαγγελματίας δημοσιογράφος και, φυσικά, δεν είναι μέλος της. Ανήκει στην κατηγορία των «κατασκευαζομένων» δημοσιογράφων, οι οποίοι, για ανεπίτρεπτους λόγους... προωθούνται από υπεύθυνους φορείς και σκοτεινούς μηχανισμούς στον ευαίσθητο χώρο του Τύπου».

Πέρα απ' την ομολογουμένως εύστοχη διατύπωση «υπεύθυνοι φορείς και σκοτεινοί μηχανισμοί» αναρωτιέται κανείς ποιος θα υπερασπίσει άραγε αυτούς τους «μη επαγγελματίες δημοσιογράφους» που κατά δεκάδες προσλαμβάνουν οι εφημερίδες για να λύσουν με «μοντέρνο τρόπο» το «πρόβλημα» των μεγάλων μισθών και των κεκτημένων της ΕΣΗΕΑ. Και βέβαια η απειλή προς τους «επαγγελματίες δημοσιογράφους» είναι φανερή, αλλά η τακτική να έρχονται σε σύγκρουση οι «νέοι» με τους «παλιούς» είναι γνωστό ότι ποτέ δεν αποβαίνει σε όφελος ούτε των μεν ούτε των δε, αλλά επιδιώκεται από κάποιον τρίτο: την εργοδοσία. Όσο η ΕΣΗΕΑ παραμένει κλειστό σωματείο στα χέρια των «παλιών» θα αντιμετωπίζει με παρόμοιο τρόπο αυτά τα προβλήματα, και θα καταλήγει να ταυτίζει τους νέους δημοσιογράφους με τους «κατασκευαζόμενους» πράκτορες.

Δ.Ψ.

Καμμένε Στεφανόπουλε...

Είχαν που είχαν πρόβλημα τα «κόμματα αρχών» στην Ελλάδα, προσέθηκε και το κόμμα του κ. Στεφανόπουλου που σύμφωνα με την ιδρυτική του διακήρυξη είχε τις αρχές της Ν. Δημοκρατίας. Και ο μεν κ. Μητσοτάκης πράγματι μετατρέπει τη Ν. Δημοκρατία σε προσωπικό του κόμμα,

αφού αυτός καθορίζει ελέω ΠΑΣΟΚ τις λίστες, άρα και την κοινοβουλευτική ομάδα, η οποία αποτελεί το καταστατικό κυρίαρχο όργανο της Ν.Δ. Ποιες αρχές όμως να επικαλείται ο πατρικός πολιτικός; Τις εκσυγχρονιστικές του Κ. Καραμανλή, τις παλαιολιθικές του Α. Μπάκου, το νεοφιλελευθερισμό των επιγόνων ή το δυναμικό συντηρητισμό του κ. Αβέρωφ;

Το «ήθος» μόνο του δεν αρκεί. Η έλλειψη πολιτικής κατεύθυνσης, η αδυναμία να διαφοροποιηθεί από τα άλλα κόμματα, δύσκολα συγχωρούνται σε μια πολιτική παράταξη. Ακόμα και όταν έχει «αρχές».

Έτσι το μέλλον του κ. Στεφανόπουλου προβλέπεται σκοτεινό. Άρχισαν μάλιστα και οι υποψίες ότι ο πατρικός πολιτικός εξωθήθηκε εντέχνως στην αποσκίρτηση από τους... αντι-Μητσοτακικούς με την ελπίδα ότι χωρίς τον Κωστή θα μπορέσουν επιτέλους να αναδείξουν ένα Δελφίνο της προκοπής που να είναι σε θέση να απειλήσει σοβαρά τον Μητσοτάκη.

Έτσι, εκτός από την ενδεχόμενη αλλαγή του κανονισμού της Βουλής, η κίνηση Στεφανόπουλου δε φαίνεται να εξυγιαίνει ιδιαίτερα το πολιτικό σκηνικό. Και οι ελπίδες μας ότι, ίσως θα έδινε μια ευκαιρία να σκεφτούν οι εκλογομάγειροι σοβαρά την καθιέρωση της απλής αναλογικής μάλλον διαψεύδονται. Κρίμα.

Κ.Β.

Εις ανύποπτον χρόνον η γλώσσα λανθάνουσα...

«Αποκλειστικό δικαίωμα της Ελληνικής κυβερνήσεως αποτελούν οι εκτιμήσεις των στοιχείων και των πληροφοριών και κυρίως οι επιλογές και οι αποφάσεις. Στην ερώτηση πάντως θα απαντήσω πλήρως όταν θα είμαι σε θέση να πω κάτι συγκεκριμένο».

νο». Έτσι απάντησε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος στις 13/8 σε ερώτηση για τις αποκαλύψεις Μποχάν και τις φήμες τότε για λίστες. Η «πλήρης» απάντηση ήρθε μετά από ένα μήνα. Από τότε φαίνεται ότι η κυβέρνηση μελετούσε όλα τα πιθανά ενδεχόμενα και τις επιπτώσεις που θα είχε κάποια αποκάλυψη περί κατασκοπών «ξένης δύναμης». Έκανε τις «επιλογές» της και με τη βοήθεια της πάντα σύμμαχης υπερδύναμης εξάρθρωσε το δίκτυο της φίλης άλλης. Πολλά, εις ανύποπτο για όλους τους άλλους χρόνο ξέρει ο κ. Λαλιώτης. Και πολλά φαίνεται να υπονοεί. Και όμως τώρα δεν παραδέχεται καν ότι υπάρχει λίστα Μποχάν. Το ερώτημα τότε είναι για ποια «στοιχεία» και «πληροφορίες» μιλάγε στις 13/8;

Γ.Π.

Ο λαός έχει μνήμη;

Στην Ελλάδα λοιπόν υπάρχουν κατασκοποί. Κατάσκοποι και τρομοκράτες. Και μια υπηρεσία που αποκλειστικό της καθήκον έχει τα ζητήματα Εθνικής ασφαλείας. Και επειδή οι πράκτορες υπηρετούν ξένες δυνάμεις και επειδή οι τρομοκράτες υπονομεύουν το δημοκρατικό πολίτευμα η υπηρεσία αυτή έχει την υποχρέωση ενασχόλησης και με τα δύο αυτά ζητήματα. Και επειδή το φαινόμενο της κατασκοπείας αλλά και της τρομοκρατίας είναι διεθνές η υπηρεσία μας συνεργάζεται στενά με τις αντίστοιχες υπηρεσίες των συμμάχων και κύρια της Αμερικής. Η ΚΥΠ επομένως συνεργάζεται με τη CIA και ανταλλάσσει πληροφορίες και απόψεις.

Πόσο μακριά, μετά 4 χρόνια εξουσίας, ακούγεται το σύνθημα «Έξω η CIA από την Ελλάδα»; Πόσο αλήθεια ξεθώριασε στους τοίχους και στη μνήμη μας;

Γ.Π.

Η καταδίκη των ΜΕΑ

Στις 2 του περασμένου Σεπτεμβρίου ένας εν ενεργεία αρχιφύλακας των ΜΕΑ, ο κ. Λάμπρος Οικονόμου, καταδικάστηκε με την ποινή των 2 μηνών και 20 ημερών για σωματικές βλάβες και εξύβριση του αρχιτέκτονα κ. Σταύρου Σταυρίδη.

Είναι μια απ' τις ελάχιστες φορές που συμβαίνει κάτι τέτοιο. Αν θυμάστε ο κ. Στ. Σταυρίδης «δοκίμασε»

■ Προς τις μυστικές υπηρεσίες... Τα νέα γραφεία της «επιτροπής για το στρατό» βρίσκονται: Βαλτετσίου 35 και Ζ. Πηγής στο 2ο όροφο και στο τηλέφωνο 3613928, στην περιοχή Εξαρχείων φυσικά...

■ Ερώτημα: Αληθεύει η πληροφορία ότι κάποιος Ζιάγκας, συγγενής του Ζιάγκα σύμβουλου του πρωθυπουργού, «εργάζεται» στην ΚΥΠ; Και μάλιστα στο τμήμα ενάντια στην τρομοκρατία;

■ Και αίφνης, μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των εισαγωγικών εξετάσεων, οι συμπολιτευόμενες εφη-

στην πρώτη τους εμφάνιση τα ΜΕΑ (τους άντρες με τα πολιτικά επί αλλαγής) στις 14 Οκτωβρίου του 1983, και είναι ένας απ' τους 11 «κατηγορούμενους» εκείνης της ημέρας, επειδή «τόλμησε να συμμετάσχει» σε συγκέντρωση «για το στρατό». Το σήριαλ αναβολών της δίκης θα συνεχιστεί (;) στις 15 αυτού του Οκτώβρη, μένει να παρακολουθήσουμε ποια διοικητικά μέτρα θα λάβει κατά του ΜΕΑτζή η ηγεσία της ΕΛ.ΑΣ. και του Υπουργείου. Αυτή τη φορά δεν πρόκειται απλώς για τη λαϊκή δυσάρεσκεια αλλά για απόφαση της δικαιοσύνης, κ. Τσούρα.

Α.Τ.

μερίδες ανακάλυψαν «στροφή» των υποψηφίων προς τα ΤΕΙ. Το πράγμα δεν θα είχε ιδιαίτερη σημασία, αν δεν υποστηριζόταν, για να δικαιολογηθεί η ανύπαρκτη στροφή, ότι τα ΤΕΙ προσφέρουν «σίγουρα επαγγέλματα». Οι άνεργοι των τ. ΚΑΤΕ παραπέμπονται στους αρμόδιους συντάκτες για τα περαιτέρω...

■ Κοντά στα όσα γράφτηκαν στον Τύπο για τις δύο (2) γραφομηχανές του Σχολιαστή που κλάπηκαν από αγνώστους ή «αγνώστους», ας προστεθεί και η διαμαρτυρία για το χαμό της καφετιέρας μας. Εδώ σε άλλους τάζουν βίντεο...

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΑΦΕΝΤΙΚΟ

ΤΟΥ ΓΙΑΝΗ ΣΩΛΩΡΟΥ

...ΣΑΣ ΤΑ ΠΛΗΡΩΣΑ ΧΡΥΣΑ,
ΣΑΣ ΥΠΕΓΡΑΦΑ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΔΕΣΦΑΛΕΙΑΣ,
ΣΑΣ ΕΠΙΔΕΣΑ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΥΣ
ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ...
ΤΙ ΑΛΛΟ ΘΕΛΕΤΕ ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ
ΓΙΑ ΝΑ ΜΟΥ ΠΟΥΛΗΣΕΤΕ
ΑΥΤΑ ΤΑ F 16;

..ΑΝΤΡΕΑ
ΣΟΥ ΕΙΠΑ ΠΟΤΕ
ΠΟΣΟ ΟΜΟΡΦΟΣ
ΕΙΣΑΙ ΟΤΑΝ
ΘΥΜΩΝΕΙΣ;

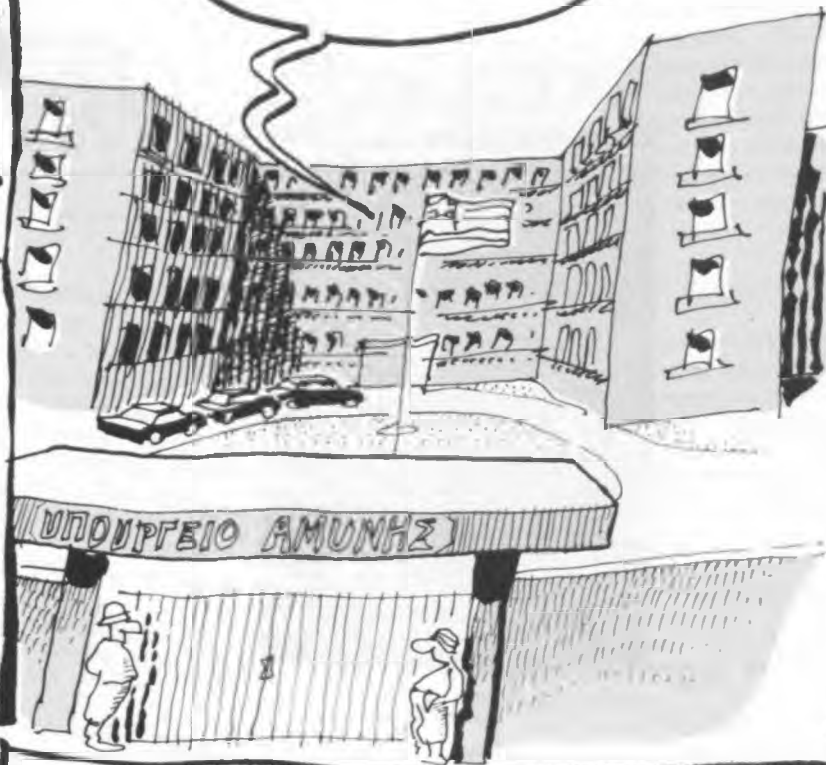

ΚΥΡΙΕ ΦΛΩΡΑΚΗ
ΑΠΟ ΠΟΥ ΣΥΜΠΕΡΑΙΝΕΤΕ
ΟΤΙ Η ΛΙΣΤΑ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΩΝ
ΠΡΑΚΤΟΡΩΝ ΠΟΥ ΕΔΩΣΕ Ο
ΗΠΟΧΑΝ ΕΙΝΑΙ ΠΛΑΣΤΗ;
....ΕΔΩ ΜΕΣΑ ΥΠΑΡΧΟΥΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ, ΔΗΜΟΣΙΟ-
ΓΡΑΦΟΙ, ΑΚΟΜΗ ΚΑΙ ΣΤΡΑ-
ΤΙΩΤΙΚΟΙ!!

..ΝΑ ΑΚΡΙΒΩΣ
..ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ
ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ.

ΟΧΙ ΚΥΡΙΕ
ΠΡΟΕΔΡΕ...
ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΛΕΟΝ
ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑ.
ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΛΑΒΕ ΟΛΟΥΣ
Η C.I.A.

ΠΑΤΕΡΑ...
ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ ΠΩΣ ΕΙΠΕΣ
ΟΤΙ Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΔΕΝ
ΗΡΘΕ ΓΙΑ ΝΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΕΙ
ΩΡΙΣΜΕΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ, ΣΥΝ-
ΤΕΧΝΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ;

..ΤΟΤΕ ΠΟΙΩΝ
ΘΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΕΙ
Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ
ΠΑΤΕΡΑ;

ΠΑΤΕΡΑ!!!
..ΤΙ ΚΑΝΕΙΣ ΤΟΣΕΣ
ΩΡΕΣ ΣΤΗΝ
ΤΟΥΑΛΕΤΑ;

Σήμερα που ο «πολιτικός βίος» αυτής της χώρας έχει γίνει ένα «αστυνομικό μυθιστόρημα», η στήλη αυτή νιώθει κάποια... δικαίωση... αλλά ταυτόχρονα και πολύ... αδύναμη μια και ο καθημερινός τύπος και τα γεγονότα μας ξεπέρασαν σε φαντασία και αστυνομική πλοκή... Το συνηθισμένο αστυνομικό μας χρονογράφημα ωχριά μπροστά στην «πραγματικότητα»... Έτσι σκεφτήκαμε αυτό το μήνα να φιλοξενήσουμε στη σελίδα μας αντί για «ιστορία» μια συνέντευξη του

φανταστικού ήρωά μας, του Γιώργου Αρατζαφέρη, ειδικευμένου στην αστυνομικο-πολιτική ίντριγκα... Βέβαια ο Γιώργος Αρατζαφέρης δεν είναι απλά ένας διάσημος δημοσιογράφος... Είναι ένας θρύλος!! Είναι η προσωποποίηση της ιστορίας του Ελληνικού Τύπου τα τελευταία είκοσι χρόνια. Το ανεπανάλητο στυλ του δημιούργησε κυριολεκτικά Σχολή Δημοσιογραφίας... Με το «όραμα» αυτού του πετυχημένου δημοσιογράφου έχουν ανατραφεί ολόκληρες γε-

νιές δημοσιογράφων. Γιατί όχι και ο Ντάνος... Ακόμα και αυτοί που τον μίσησαν τελικά τον μιμήθηκαν... Βλέπετε το «πρότυπο» της επιτυχίας είναι πάντα «ακατανίκητο»... Αυτές οι σκέψεις μας έδωσαν την ιδέα ότι ο Γιώργος Αρατζαφέρης είναι το καταλληλότερο πρόσωπο για να σχολιάσει «κριτικά» την πρακτορολογία στον Τύπο και τον «Τύπο» της πρακτορολογίας...

Παν. Παν.

Το Σεξ Λείπει

Ερώτηση: Κύριε Αρατζαφέρη πώς βλέπετε την ιστορία Κρυστάλλη;

Αρατζαφέρης: Να σας πω... Έχει πλοκή... έχει απρόοπτα... έχει μυστήριο... Μοιάζει να είναι σκευωρία και αυτό είναι πολύ καλό, γιατί τραβάει το αναγνωστικό κοινό, ενώ αν ήταν όλα αληθοφανή η ιστορία από δημοσιογραφικής πλευράς θα είχε πεθάνει... Έχει όμως ένα πολύ αδύναμο στοιχείο. Λείπει το sex...

Ερώτηση: Τι εννοείτε;

Αρατζαφέρης: Αστυνομικο-πολιτική ίντριγκα χωρίς sex είναι κολοκυθάκια ανάλατα...

Ερώτηση: Υπάρχει όμως και η «φίλη του ψηλού»...

Αρατζαφέρης: Αυτό για αρχή ήταν πολύ καλό εύρημα... Αλλά ο κειμενογράφος σχεδόν αμέσως στην επόμενη παράγραφο κάνει το μοιραίο λάθος και την ονομάζει «σταλινικιά». Ξέρετε... αυτό αυτόματα αποδιαιρθώνει τον ερωτικό κώδικα του αναγνωστικού κοινού.

Ερώτηση: Πώς εκτιμάτε το γεγονός ότι στο βασικό κείμενο χρησιμοποιούνται αρχικά όπως «Γ.Β.» ή συμβολικές λέξεις «ο ψηλός» κ.λπ.;

Αρατζαφέρης: Πάρα πολύ έξυπνη ιδέα! Γιατί αυτή η ασάφεια ενισχύει τη «συμμετοχική» διάθεση του κοινού στο κινήγι των τρομοκρατών και δίνει δυνατότητα οποιασδήποτε απρόοπτης εξέλιξης στην ιστορία... Έτσι π.χ. Γ.Β. μπορεί να είναι ο Γιάννης Βαρβιτσιώτης ή ο Γιώργος Βαρδινολιάνης, και «ψηλός» ο Μητσotάκης ή ο Τάκης Παπάς κ.λπ. Όπως έχετε καταλάβει ο συντάκτης δεν αποβλέπει κύρια στον εντοπισμό αλλά στο «κινήγι» του θύματος...

Ερώτηση: Η ιστορία του Κρυστάλλη έφερε στη δημοσιότητα και ένα άλλο ενδιαφέρον θέμα, τη σχέση του Τύπου με τις μυστικές υπηρεσίες...

Αρατζαφέρης: Ναι... ναι... και νιώθω μεγάλη απογοήτευση για το κατάντημα ορισμένων δημοσιογράφων. Στην εποχή μας, συνεργαζόμαστε με την ΚΥΠ για ένα «αποκλειστικό»... τώρα οι νεότεροι συνάδελφοι παίρνουν ολόκληρες... πλάκες χρυσού!!...

Ερώτηση: Τι εννοείτε;

Αρατζαφέρης: Για τη γενιά μας η συνεργασία με την ΚΥΠ γινόταν α-φιλοκερδώς... πώς να σας το πω... από εθνικό καθήκον... από χόμπυ και αγάπη για την περιπέτεια με διακριτικότητα και ήθος. Σήμερα για τους νέους είναι όλα πολύ πιο εύκολα... Παίρνεις τηλέφωνο την ΚΥΠ, λες «Είμαι δημοσιογράφος. Θέλω να γίνω συνεργάτης σας», και αμέσως προσλαμβάνεσαι... Τα χρήματα που παίρνουν είναι πολλά... και αυτό τους χαλάει... Είδατε ο Ντάνος έγινε άπληστος από τόσο μικρός... Πολυθεσίτης από δεκαοχτώ χρονών, όταν υπάρχουν συνάδελφοί του, χρόνια δημοσιογράφοι, με μία ή το πολύ δύο ή τρεις θέσεις... Αυτή η έλλειψη συναδελφικής αλληλεγγύης είναι φοβερό!! Μου κάνει εντύπωση πώς δεν επεμβαίνει η ΕΣΗΕΑ...!!

Ερώτηση: Εσείς πώς γίνετε χαφιές;

Αρατζαφέρης: Δεν έγινα ούτε χαφιές ούτε πράκτορας. Απλά με προσέλαβε σαν αναλυτή ο μακαρίτης ο Νάτσινας, δημιουργός της ΚΥΠ, Θεός σχωρέσ' τον... Ήθελε να του λέω ποιοι δημοσιογράφοι είναι αριστεροί... Δεν ξέρετε πόσους συναδέλφους έσωσα!!

Ερώτηση: Καλά δεν σας πιέζει...

Αρατζαφέρης: Βέβαια... Αλλά για να τον παραπλανώ του 'λεγα πού και πού κανένα όνομα...

Ερώτηση: Την εποχή σας υπήρχαν δημοσιογράφοι που δεν συνεργάζονταν με τις μυστικές υπηρεσίες;

Αρατζαφέρης: Κοιτάξτε... και οι δύο ζουν από τις πληροφορίες. Λογικό είναι κάπου να συναντηθούν... Εκτός αν κάποιος κάνει περιθωριακή δημοσιογραφία...

Ερώτηση: Θα ήθελα τελειώνοντας να κάνετε μια εκτίμηση για τα «πρόσωπα του δράματος».

Αρατζαφέρης: Λοιπόν στον Κρυστάλλη πρέπει να τονιστεί ο «δραματικός χαρακτήρας» μέσω της υπόνοιας του «διπλού πράκτορα»... Ένας χαφιές που δεν «καρφώνει» είναι ό,τι καλύτερο μπορεί να προσφέρει η Κυβέρνηση για την ενίσχυση του Τύπου! Καταπληκτική ιδέα είναι επίσης και η παρουσία των δύο αθώων διπλά στον Κρυστάλλη, λειτουργεί «καθαριστικά»...

Ερώτηση: Μήπως πρέπει να ενισχυθεί και η παρουσία της C.I.A.?

Αρατζαφέρης: Όχι... όχι, θα 'ταν μεγάλο λάθος. Το ενδιαφέρον βρίσκεται στην Κ.Γ.Β... Νομίζω ότι ο κ. Παπανδρέου πρέπει να το τολμήσει...

Ερώτηση: Και ο Αλεξάκης;

Αρατζαφέρης: Νομίζω ότι δεν τραβάει... Αντίθετα εκείνος που κακώς έχει παραμεληθεί είναι ο Μπισινάκης... Εκείνη η ιστορία με τις χαρτοπαικτικές λέσχες στην κατάλληλη στιγμή, μπορεί να κάνει θαύματα...

Παν. Παν.

Ο ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ άρχισε κι έκλεισε με το ΠΑΣΟΚ στο κέντρο της επικαιρότητας. Αν η εκλογή του νέου Εκτελεστικού του Γραφείου αποτέλεσε το «κλου» του μήνα, η για πρώτη φορά δημόσια αποδοκιμασία της κυβερνητικής οικονομικής πολιτικής από τους συνδικαλιστές του ΠΑΣΟΚ στο κλειστό στάδιο του Ν. Φαλήρου υπήρξε ένα άλλο σημαντικό ορόσημο.

Και πρώτα η απομυθοποίηση: «Ήταν τέσσερις, οι οποίοι ανήκουν στον ίδιο ιδεολογικό χώρο και αν θέλετε ακόμη έχουν και συντεχνιακές αντιλήψεις...»¹ δήλωσε στη Βουλή ο Υπουργός Εργασίας για τους διαφωνούντες και εννοούσε πολλά. Πρώτα-πρώτα ότι οι συνδικαλιστές αυτοί εκπροσωπούν συγκεκριμένους χώρους με συνδικαλιστική παράδοση και ιστορία αγώνων και κατακτήσεων. Και δεν άργησε να γίνει πιο συγκεκριμένος απευθυνόμενος προς τον κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο της Νέας

διασπαστές. Κάθε πράγμα έχει όμως την τιμή του, και οι κυβερνητικοί συνδικαλιστές κατάφεραν φαίνεται να συνειδητοποιήσουν επιτέλους ότι δεν αμείφθηκαν ανάλογα με τις παρασχεθείσες υπηρεσίες, ενώ παράλληλα καλούνται στα σωματεία τους να πληρώσουν για τη διασπαστική πολιτική τους.

Να λοιπόν μια βασική αιτία για την «εξέγερση» (όπως αποκλήθηκε) των συνδικαλιστών στο Ν. Φάληρο. Μια εξέλιξη από πολύ καιρό αναμενόμενη, αφού, όπως είχα υποστηρίξει και παλιότερα, η ίδια η ψήφιση του άρθρου 4 εξέφραζε ένα φόβο ότι «η συνδικαλιστική βάση του ΠΑΣΟΚ, όσο κι αν λειτουργήσει απεργοσπαστικά (ή μήπως ακριβώς γι' αυτό;)... κινδυνεύει να επαναστατήσει κάποια μέρα ενάντια σε μια κυβέρνηση που θεσμοθετεί τη λιτότητα...»²

Η «εξέγερση των συνδικαλιστών»

Δημοκρατίας: «Μιλήσατε για ΟΤΟΕ, για ΑΔΕΔΥ, για ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ. Χαίρω που τους προσδιορίσατε. Κάπου εκεί είναι...»¹.

Η γνωστή, η τετριμμένη πλέον, μυθολογία περί προνομιούχων εργαζομένων. Είναι άγνωστο κατά πόσον στους «γνωστούς», κατά τον Υπουργό, συνδικαλιστές συμπεριλαμβάνονται και οι εκπρόσωποι του ΠΑΣΟΚ στην ΟΒΕΣ, την Ομοσπονδία των Βιομηχανικών Εργοστασιακών Σωματείων. Που σύμφωνα με τα δημοσιεύματα του φιλοκυβερνητικού Τύπου (9/9) ήταν, μαζί με τους συνδικαλιστές της κοινής ωφέλειας, από τους σφοδρότερους επικριτές της κυβερνητικής πολιτικής.

Περί «προνομιούχων»

Ο μύθος ότι οι εργαζόμενοι στην Κοινή Ωφέλεια αποτελούν ένα στρώμα «προνομιούχων» έχει από πολύ καιρό, και ήδη επί κυβερνήσεως Ράλλη με τη συμβολή και του ΠΑΣΟΚ, διεξοδικά απορριφθεί από την Αριστερά. Άλλωστε τόσο τα δύο ΚΚ, όσο και οι ίδιοι οι εξαιρετικά έμπειροι συνδικαλιστές του χώρου αυτού τα λένε και μόνοι τους σε κάθε ευκαιρία. Ας αρκέσει σαν προϋπόθεση αυτού του κειμένου να επαναληφθεί η κάπως αυτονόητη θέση ότι η παράδοση συνδικαλιστικών κατακτήσεων δεν μπορεί να θεωρείται εκχωρηθέν προνόμιο, αλλά απλή ιστορική ιδιομορφία. Ούτε η ενσωματώσιμη φύση του συνδικαλισμού γενικά μπορεί να αποτελέσει επιχείρημα για την κατάργηση ή την κρατικοποίησή του.

Το «προνόμιο» των εργαζομένων στην Κοινή Ωφέλεια είναι στη σημερινή συγκυρία ότι αποτελούν το κομμάτι της εργατικής τάξης που, έχοντας εξασφαλισμένη εργασία, μπορεί ευκολότερα να αντισταθεί στη συρρίκνωση του εργατικού εισοδήματος και στην εξάπλωση της ανεργίας, που απειλεί να διαλύσει ό,τι απομένει από το εργατικό κίνημα στην Ελλάδα. Το ζητούμενο είναι βέβαια η σχετικά πλεονεκτική θέση αυτών των εργαζομένων να αξιοποιηθεί προς το συμφέρον του εργατικού κινήματος συνολικά, αντί να εξαργυρώνεται ανταλλασσόμενη με προσωπικά ή συντεχνιακά οφέλη.

Αυτά ακριβώς τα συμφέροντα του συνολικού εργατικού κινήματος προσπαθεί ακόμα και σήμερα με τις αναφορές της στο συντεχνιασμό να πλαστοπροσωπήσει η «σοσιαλιστική μας κυβέρνηση» του ΠΑΣΟΚ. Που στο όνομά της αρκετοί συνδικαλιστές δε δίστασαν να γίνουν απεργοσπαστές και

και τα «όρια»
της ταξικής
πώλης

Τράψε
τις εντυπώσεις
σου

Τα «όρια» της πάλης των τάξεων

Οι εκ των υστέρων διορθώσεις δεν είναι πάντοτε δυνατές. Αν είναι εύκολο κάποιοι επώνυμοι από τους διαφωνούντες συνδικαλιστές να ενσωματωθούν στις «κοινωνικοποιημένες» διοικήσεις, όπως δείχνουν τα παραδείγματα ΟΤΕ και ΔΕΗ, δεν είναι καθόλου ανέξοδο να εξευμενιστούν οι ίδιοι οι εργαζόμενοι. Το εύλογο αίτημα π.χ. των «εναερίτων» της ΔΕΗ να συνταξιοδοτούνται 5 χρόνια νωρίτερα έμεινε έξω από τη «συμφιλιωτική» συλλογική σύμβαση, αφού, κατά τον κ. Παπαμαντέλο, κοστίζει τεράστια ποσά να προσληφθούν οι νέοι που θα τους αντικαταστήσουν.

Ούτε βέβαια είναι εύκολο να ικανοποιηθούν τα αιτήματα της ΟΒΕΣ για τα εποπτικά συμβούλια, όταν είναι γνωστή η αντιπάθεια του «επιχειρηματικού κόσμου» ακόμη και σε σοσιαλφανή μέτρα. Και μάλιστα σε συνθήκες όπου η οικονομική ανάκαμψη εναποτίθεται ευγενώς στα χέρια (και στα κεφάλαια) της «ιδιωτικής πρωτοβουλίας». Έτσι η επίδειξη καλής θέλησας από την ΟΒΕΣ (η οποία, αν πιστέψουμε το Ριζοσπάστη ελλείψει άλλης πληροφόρησης, έχει μέχρι στιγμής αποθαρρύνει κάμποσες απεργίες εναντίον του κύματος των απολύσεων με δικαιολογία ακριβώς την... ανεργία) μάλλον μένει χωρίς ανταπόδοση.

Το κακό για το ΠΑΣΟΚ είναι ότι η πάλη των τάξεων δε γνωρίζει όρια, όπως θα 'θελε κατά δήλωσιν του ο Πρωθυπουργός, και μάλιστα στον ευαίσθητο χώρο της «εθνικής μας» οικονομίας. Έτι χειρότερον, η ταξική πάλη διαπερνά και το ίδιο το κυβερνητικό κόμμα, αγγίζοντας ακόμα και σε περιοχές διπλοφραγμένες με συντεχνιασμούς και επιλεκτικές εκχωρήσεις προνομίων. Η «εξέγερση» των συνδικαλιστών του ΠΑΣΟΚ δε σημαίνει τη δημιουργία κάποιας τάξης μέσα στο κόμμα, ούτε απειλεί την ενότητά του. Αντανakλά όμως στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ την αύξουσα ανησυχία της εργατικής τάξης και είναι δυνατό να σημάνει το τέλος της χειραγώγησης μεγάλων μερίδων της από την αντιδεξιά ρητορεία. Το ότι εξ επαγγέλματος απεργοσπαστές «σήκωσαν κεφάλι» στην κυβερνητική ηγεσία, μπορεί και να σημαίνει μια καινούρια αρχή εργατικών κινητοποιήσεων. Αν βέβαια βρεθούν και οι «υποκειμενικοί παράγοντες», οι άνθρωποι δηλαδή ή οι οργανώσεις που θα πάρουν τον αγώνα στα χέρια τους.

Κώστας Βουρνάς

1. Ελευθεροτυπία, 13/9.

2. «Οι φόβοι της εξουσίας», Σχολιαστής, τ.4.

Όταν μιλάει κανείς για «ομάδες» και «τάσεις» στην Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ θα πρέπει να έχει περισσότερο στο μυαλό του «συμπλεύσεις», «συμπαράταξεις» στελεχών και λιγότερο «ομάδες» με απόλυτα και σαφή πολιτικά και ιδεολογικά χαρακτηριστικά ή ιδιαίτερη οργανωτική λειτουργία (φράξια). Έχουμε λοιπόν να κάνουμε κυρίως με τάσεις και συσπειρώσεις στελεχών που έχουν βέβαια πολιτικά και ιδεολογικά στοιχεία γενικών κατευθύνσεων, αλλά με πολλές ασάφειες και χωρίς (όχι βέβαια πάντοτε) πολιτικές αποκρυσταλλώσεις. Σ' αυτό έχει συμβάλει και ο συγκεντρωτικός μηχανισμός λήψης των αποφάσεων, στην κορυφή της Οργανωτικής πυραμίδας του Κινήματος με την αδιαμφισβήτητη, με στοιχεία μυθοποίησης παρουσία του Προέδρου του Κινήματος που ενισχύθηκε αποφασιστικά από τη δεκαετή γεμάτη επιτυχίες πορεία του ΠΑΣΟΚ μέχρι την εξουσία και βέβαια τη διατήρησή της με τις τελευταίες εκλογές.

Παρ' όλα αυτά, οι δυσκολίες, οι αποτυχίες και τα αδιέξοδα πολλές φορές στην άσκηση της εξουσίας, οι φιλοδοξίες και οι απογοητεύσεις ή οι παραγκωνισμοί στελεχών στην αρχή της δεύτερης κυβερνητικής τετραετίας οδηγούν όλο και περισσότερο στη διαμόρφωση ή τη μετεξέλιξη των «συμπαράταξεων» στελεχών σε «ρεύματα» πολιτικά με πιο σαφή χαρακτηριστικά, με πιο καθαρή «ταυτότητα».

Ο ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ φέρνει για πρώτη φορά στη δημοσιότητα τον πλήρη κατάλογο των τάσεων και ομάδων στην Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ και στην Κοινοβουλευτική του Ομάδα.

Άρης Βήχας

TO who's who ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

1. Η ιστορική για το ΠΑΣΟΚ συσπείρωση στελεχών που εκφραζόταν κεντρικά από την «Τρόικα» Τσοχατζόπουλος - Λαλιώτης - Γεννηματάς έχει αρχίσει εδώ και πολύ καιρό να διαλύεται. Ο λόγος δεν πρέπει να αναζητηθεί μόνο στις προσωπικές φιλοδοξίες (που ως ένα βαθμό νομιμοποιείται ο καθένας τους, για διαφορετικούς λόγους να έχει) αλλά κυρίως στις πολιτικές διαφορές σε κρίσιμα ζητήματα. Η επιλογή της διάλυσης της Τρόικας και της «συνευθυνης των τριών» φαίνεται ότι ανήκει στον κ. Λαλιώτη με την υποστήριξη και των Β. Παπανδρέου, Σκανδαλίδη, Τζουμάκα κ.λπ. Αντίθετοι ήταν οι κ. Τσοχατζόπουλος και Γεννηματάς. Τελευταία εκδήλωση της «ρήξης» ήταν η διαφωνία γύρω από το θέμα του «διαχωρισμού κόμματος - κράτους» και άρα της σύνθεσης τελικά του Εκτελεστικού Γραφείου. Ο κ. Λαλιώτης υποστήριξε τον πλήρη διαχωρισμό και το ασυμβίβαστο της ιδιότητας μέλους της Κυβέρνησης και μέλους του Ε.Γ. Αντίθετη ήταν η θέση των κ. Τσοχατζόπουλου - Γεννηματά. Χαρακτηριστικό από την πλευρά αυτή είναι και το γεγονός ότι ο κ. Λαλιώτης πριν τη διαμόρφωση του τελευταίου Κυβερνητικού σχήματος ήθελε να παραμείνει στο κόμμα και να μη συμμετέχει στην Κυβέρνηση, θέση που ερμηνεύτηκε από τα άλλα δύο μέλη της Τρόικας σαν προσπάθεια αποφυγής της Κυβερνητικής φθοράς και κυριαρχίας του στον κομματικό χώρο. Μια απόπειρα να αναλάβει υφυπουργός Τύπου, χωρίς την ευθύνη του κυβερνητικού εκπροσώπου, ιδιαίτερα φθοροποιό, συνάντησε την αντίδραση των Τσοχατζόπουλου - Γεννηματά. Σήμερα στη συζήτηση για τη σύνθεση του Ε.Γ. ενώ ο κ. Λαλιώτης δε θέλει να συμμετάσχει αντίθετα ο κ. Γεννηματάς θέλει να είναι μέλος του οργάνου υπό τον όρο της συμμετοχής και του κ. Λαλιώτη... Βέβαια στη σύνθεση του οργάνου θα συμμετέχουν οπωσδήποτε στελέχη από τις διάφορες ομάδες, ανάλογα και με τις δυνάμεις τους...

2. Μετά τη διάλυση της «Τρόικας» έχουν προκύψει δυο σχηματισμοί στελεχών που ενώ έχουν πολιτική αντιπαράθεση μεταξύ τους συνεργάζονται κιόλας έναντι «παλαίοκομματικών» απόψεων. Η «ηγεμονική ομάδα» εκφράζεται από τους Τσοχατζόπουλο - Λαλιώτη - Β. Παπανδρέου - Σκανδαλίδη - Τζουμάκα, στα πλαίσια της οποίας υπάρχει και μια πιο «στενή» συνεργασία στελεχών «ομάδα Λαλιώτη» (βλέπε σχετικό πίνακα). Κύριο πολιτικό χαρακτηριστικό της η εμμονή στο «σοσιαλιστικό μετασχηματισμό» μέσα από «σταδιακές ρήξεις» και όχι «άκαιρες συγκρούσεις». Αντίθετα η «ομάδα Γεννηματά» που είναι και η πιο ομογενοποιημένη (βλέπε σχετικό πίνακα) κατηγορείται σαν «προωθημένη σοσιαλδημοκρατία», ιδεολογικά συντηρητικότερη από την «ομάδα Σημίτη» αλλά πολιτικά πιο ριζοσπαστική. Το στίγμα που δίνεται στην «ομάδα Σημίτη» είναι «αριστερή τεχνοκρατική διαχείριση της αστικής εξουσίας». Θεωρείται ότι διεκδικεί τον ίδιο πολιτικό χώρο με την «ομάδα Γεννηματά» και γι' αυτό υπάρχει και μεταξύ τους σκληρή σύγκρουση...

3. Και η «ηγεμονική ομάδα» και οι «ομάδες Σημίτη» και «Γεννηματά» και «Λιβάνη» (υπάρχει προσωπική αντιπάθεια) έχουν μέτωπο κατά της κεντροαριστερας ομάδας του κ. Κουτσογιώργα που κατηγορείται για άκαρπη, άγονη και πολιτικά ασύμφορη «αντιδεξιά» πολιτική και «ρητορεία».

4. Η ομάδα Λιβάνη χαρακτηρίζεται σαν κεντρώας απόκλισης και συνεργάζεται πολλές φορές με τη συγγενή από άποψη πολιτικής στάσης ομάδα Αλευρά (Λαζαρης).

5. Όλες οι πιο πάνω ομάδες στελεχών έχουν μέτωπο κατά των «αριστερών». Ιδιαίτερης μεταχείρισης απολαμβάνει η ομάδα του Γ. Παπανδρέου που παρά τις θέσεις της ενισχύεται και στηρίζεται πολλές φορές από την ομάδα Λιβάνη με τη βοήθεια της κ. Μαργαρίτας Παπανδρέου και παλαιών κεντρώων. Επίσης υποστηρικτές πολλές φορές του Γ. Παπανδρέου εμφανίζονται οι κ. Τσουρας, Κατσιφάρας, Κατσανέβας.

6. Οι υπόλοιποι «αριστεροί» (βλέπε σχετικό πίνακα) ασκούν αποσπασματική κριτική από τα αριστερά χωρίς να έχουν ομογενοποιημένες απόψεις. Έχουν ιδιαίτερη όμως επιρροή σε συνδικαλιστικούς και συνεταιριστικούς κύκλους, και έντονη αντιπολιτευτική στάση.

7. Στο χώρο των βουλευτών οι ομάδες αλλαζουν. Έχουμε βασικά τρεις μεγάλες ομάδες. Την ομάδα των «Κομματικών» και τις ομάδες Αλευρά και Λιβάνη. Στην ομάδα των «Κομματικών» συσπειρώνονται σχεδόν όλες οι αντιπαλαίοκομματικές τάσεις της Κεντρικής Επιτροπής δηλ. «ηγεμονική ομάδα», ομάδα Γεννηματά, ομάδα Σημίτη και «αριστεροί». Ιδιαίτερα ισχυρές είναι οι ομάδες Αλευρά και Λιβάνη. Παρ' ό,τι δεν υπάρχουν ουσιαστικές πολιτικές διαφορές, υπάρχει μεταξύ τους συγκρούση στη βάση της νομής και κατανομής της εξουσίας. Συνοπτικά λέγεται ότι η ομάδα Λιβάνη είναι πιο δεξιά ενώ η ομάδα Αλευρά πιο παλαιοκομματική. Πάντως η παρουσία της ομάδας του Γ. Παπανδρέου μέσα στην ομάδα βουλευτών του κ. Λιβάνη δίνει ένα τονο διαφοροποίησης της και όπως λέγεται από ορισμένα στελέχη μια «αριστερή επίφαση».

Μικρότερες ομάδες στο χώρο των βουλευτών είναι η ομάδα «του Καστριού», η ομάδα Κουτσογιώργα που συνεργάζεται πολλές φορές με τους κομματικούς και οι «αυτονόμοι» βουλευτές.

Η ηγεμονική ομάδα της Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ

Σε επίπεδο κεντρικών στελεχών εκφράζεται από τους Τσοχατζόπουλο - Λαλιώτη - Βάσω Παπανδρέου - Τζουμάκα - Σκανδαλίδη. Στα πλαίσια της έχει αναπτυχθεί και ένα ιδιαίτερο ρεύμα, πιο στενό, που κεντρικός εκφραστής του εμφανίζεται ο κ. Κ. Λαλιώτης. Έτσι για να περιγράψουμε με σαφήνεια την ηγεμονική Ομάδα είναι αναγκαία η διάκριση των στελεχών αυτών από τα υπόλοιπα στελέχη του «ρεύματος». Για πρακτικούς λόγους, χωρίς να ανταποκρίνεται απόλυτα στην πραγματικότητα, θα ονομάσουμε την ιδιαίτερη αυτή «συμπράταση» στελεχών σαν «ομάδα Λαλιώτη» ενώ τα υπόλοιπα στελέχη σαν «ευρύτερο κύκλο» της ηγεμονικής Ομάδας στην Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ.

Ομάδα Λαλιώτη

1. Γεωργιάδης
2. Δασκαλάκης Μ.
3. Θωμάς Γ.
4. Καρακωνσταντάκης
5. Καστανίδης
6. Κίτσιος
7. Κώστακας
8. Κουρματζής
9. Κυριόπουλος
10. Λάμπρου
11. Φούρας
12. (Μανίκας) *
13. Μιχαλόπουλος
14. Νεωνάκης
15. Οικονόμου
16. Παϊδακάκης
17. Παναγιωτόπουλος
18. Ράπη
19. Ρέπας
20. Σκανδαλίδης
21. Σμυρλής
22. Σταυρακάκης
23. Τρικούκης
24. Χαλάτσας
25. Χατζημιχάλης

Ευρύτερος κύκλος

1. Αθανασούλης
2. Αλεξανδρίδης
3. Γκολφινόπουλος
4. Δασκαλάκης Γιώργος
5. (Δωρής) *
6. Θερμός
7. Καλούδης Σ.
8. Κατσιμπάρδης
9. (Κεϊσώνας) *
10. Λασκαράκης
11. Μαλέσιος
12. Μαμαλάκης
13. Μαρκόπουλος Χ.
14. Μπιρδιμήρης
15. Μωραΐτης
16. Νικολάου
17. Ντούτσος
18. Ξαρχής
19. Παπαγιάννης
20. Παπουτσής
21. Ραφτόπουλος
22. Ριζόπουλος
23. Σακελλάρης
24. Σιάκαρης
25. Σωτηράκης
26. Τσοβόλας
27. Τζουμάκας
28. Χαλαράμπους
29. Χατζηνάκης
30. Χατζής
31. (Κακλαμάνης) *

(*) Ο κ. Μανίκας συνεργάζεται σε ορισμένες περιπτώσεις και με την «ομάδα Γεννηματά».

Ο κ. Δωρής με την «ομάδα Σημίτη».

Ο κ. Κεϊσώνας είναι και «άνθρωπος του Προέδρου».

Ο κ. Κακλαμάνης συνεργάζεται και με την «ομάδα Κουτσόγιωργας».

Αυτόνομοι

Με την έννοια ότι κρατούν μια ιδιαίτερη δική τους στάση χωρίς να ανήκουν σε κανένα «ρεύμα στελεχών». Αυτό όμως δεν αποκλείει αναγκαστικά εκ περιτροπής συνεργασίες με τη μία ή την άλλη ομάδα.

1. Αρσένης	5. Κάρας
2. Πάγκαλος	6. Αυγερινός
3. Βαλυσάκης	7. Παπαδάτος
4. Γεωργακάκης	8. Ραμπαζίδας

Ομάδα Γεννηματά

Για πρακτικούς λόγους, την αναφέρουμε σαν «ομάδα Γεννηματά», μια και κεντρικότερο στέλεχος αυτής της «τάσης» των στελεχών είναι ο κ. Γεννηματάς.

1. Άμπαλος	9. (Κατσάνεβας) *	18. Παπαθανασόπουλος
2. Αρσένη Μαρία	10. (Κατσιφάρας) *	19. Παπαϊωάννου
3. Βαϊνάς	11. (Κουλούρης) *	20. Ρόκος
4. Γεϊτόνας	12. Κουτσιλέου	21. Ρώσιος
5. Γιώτας	13. (Μανίκας) *	22. Σουλαδάκης
6. Γκίβαλος	14. (Μητρόπουλος) *	23. Τσούρας
7. (Δροσογιάννης) *	15. Μπριστογιάννης	24. Χριστοφορίδου
8. Κάπετανάκης	16. Μάραλης	25. Πριόβολος
	17. Παπαδιονυσίου	

(*) Ο κ. Δροσογιάννης, Κατσάνεβας, Κατσιφάρας και Κουλούρης είναι περισσότερα από αυτά που λέμε «άνθρωποι του Προέδρου», πλην όμως τελευταία όλο και περισσότερα συνεργάζονται με την «ομάδα Γεννηματά» η οποία τους καλύπτει σε πρακτικές και πολιτικές ανάγκες έναντι της παρεχόμενης διαμεσολάθησης προς το «Καστρί».

Ο κ. Μανίκας, αν και ανήκει στην «ομάδα Λαλιώτη», πολλές φορές συνεργάζεται και με την «ομάδα Γεννηματά».

Ο κ. Μητρόπουλος ανήκει στην «αριστερή ομάδα» παρ' όλα αυτά σε ορισμένα θέματα συμπλέει με την «ομάδα Γεννηματά». Οι αντιπαλοί του μιλάνε για «οппορτунιστική συνεργασία».

Αριστερή ομάδα

Α. Ομάδα Γ. Παπανδρέου

1. Παληοθόδωρος
2. Χατζόπουλος Γ.
3. Χαρθαλιάς Γ.
4. Κακκίνοβασιλης
5. Κωνσταντίνου Μάκης
6. Σπυρόπουλος

Β. Υπόλοιποι

1. Τρίσης
2. Χαλαμπιδής
3. Παϊπουτλίδης
4. Βουνάτσος
5. Γαϊτανίδης
6. Κωστόπουλος Σωτήρης
7. Μητρόπουλος
8. Πιπεριάς

Πρόκειται για τη λιγότερο ομογενοποιημένη ομάδα στελεχών, με κοινό σημείο μία τάση έντονης κριτικής από τα «αριστερά» προς την «ηγεμονική ομάδα». Οι αφετηρίες της κριτικής είναι πολλές φορές διαφορετικές και κυμαίνονται από πρόσωπο, σε πρόσωπο. Σ' αυτό το χώρο βρίσκεται, αν και μερικοί υποστηρίζουν προσωρινά, η «ομάδα του Γ. Παπανδρέου».

Οι άνθρωποι του Προέδρου

Έτσι χαρακτηρίζουμε μια σειρά στελεχών που προσδιορίζονται και παίρνουν ένα «ειδικό βάρος» από την «ιδιαίτερη σχέση» που έχουν αναπτύξει με τον Πρόεδρο του Κινήματος, έστω και αν μερικοί απ' αυτούς συμμετέχουν και σε άλλη ομάδα στελεχών.

1. Κουτσόγιωργας	6. Χαλαμπόπουλος	11. Κεϊσώνας
2. Σκουλαρίκης	7. Τσίμας *	12. Ζιγάκης
3. Μερκούρη	8. Στρατής	13. Κατσιφάρας
4. Παπούλιας *	9. Κουλούρης	14. Δροσογιάννης
5. Παπασταύρου *	10. Καφίρης *	15. Τσοχατζόπουλος

(*) Για τους κ. Παπούλια, Παπασταύρου, Τσίμα και Καφίρη επισημαίνεται η ιδιαίτερη εμπιστοσύνη που απολαμβάνουν της κ. Μαργαρίτας Παπανδρέου.

Μικρότερες ομάδες

Με την έννοια πάντα της σύμπλευσης στελεχών με μονιμότερα πολιτικά και ιδεολογικά στοιχεία, δίνοντας στην ομάδα το όνομα, συνήθως, του πιο γνωστού στελέχους.

Ομάδα Κουτσόγιωργα

1. Αλεξανδρής Στάθης
2. Γιαννόπουλος Βαγγέλης
3. Ιντζές Βασίλης
4. (Κακλαμάνης Αποστ.) *
5. Κυπριωτάκη
6. Ματράγκας
7. Παπαναγιώτου
8. Παπασπύρου
9. (Ποτάκης) *

(*) Ο κ. Κακλαμάνης συνεργάζεται και με την «ηγεμονική ομάδα» ο δε κ. Ποτάκης και με την ισχυρή «ομάδα Αλευρά».

Ομάδα Αλευρά

1. Φλώρος
2. Ακρίτα
3. (Ποτάκης)

Ομάδα Σημίτη

1. Καραμάνου
2. Μαυράκης
3. Μαντέλης
4. Σφάγγος
5. Λαμπράκη
6. (Δωρής) *

(*) Ο κ. Δωρής συνεργάζεται και με την «ηγεμονική ομάδα» στελεχών.

Ομάδα Λιβάνη

1. Σαπουντζής
2. Ακριτίδης
3. Ζακολίκος
4. Ζάρας

Ιδιότυποι

μη ανήκοντες πουθενά.

1. Βγενόπουλος
2. Μπαζιάνας

Ομάδα Λιβάνη

1. Ακριτίδης
2. (Ματράγκας)
3. Σαπουντζής
4. (Τρίτσης)
5. Χριστοφορίδου
6. Αλεξιάδης
7. Αναστασάκος
8. (Αντωνακούδης)
9. (Ασλάνης)
10. Βαρκάρης
11. Βερυβάκης
12. Γκόνονγλου
13. Γκλίναβος
14. Δαριβιανάκης
15. (Δοξόπουλος)
16. Ζακολίκος
17. Καπουράλος
18. Καραμπάτσος
19. Κιράς
20. (Κολιούσης)
21. Κοντοπόδης
22. Κρητικός
23. Κτενάς
24. Λιαροκάτης
25. Λούλης
26. Μάτζαρης
27. Μαρούδας
28. Μπασαγιάννης
29. Μπάτσος
30. Ντεντιδάκης
31. Παπαδημητρίου Δήμος
32. (Παπαδονικολάκης)
33. Παπαδόπουλος Α.
34. Παπαδόπουλος Δήμος
35. Παπαδόπουλος Γιάννης
36. Παπαθεμελής
37. Παπαστεφανάκης
38. (Παπός)
39. Πεντάρης
40. Περάκης
41. Ριζογιάννος
42. Σαλαμαλίκης
43. Σκουλάκος
44. Σολωμός
45. Τερζόπουλος
46. Τσιγαρίδης
47. Φιλίππου
48. Χατζηπέτρου
49. Χιωτάκης
50. Χούλης
51. (Παπανδρέου Γ.)

Ομάδα Αλευρά

1. (Ματράγκας)
2. (Ποτάκης)
3. Φλώρος
4. Κεδίκογλου
5. (Ανθόπουλος)
6. (Ασλάνης)
7. Βραδέλης
8. (Δαριβιανάκης)
9. Διαμαντίδης
10. Δοξόπουλος
11. Καλογήρου
12. (Καραμπάτσος)
13. Κατριβάνοις
14. Κατσάρας
15. Κεφαλίδης
16. (Κολιούσης)
17. Λάζαρης
18. Μιχελογιάννης
19. Μπαντουβάς
20. Νατσινας
21. (Ντεντιδάκης)
22. Οικονόμου
23. Παπαδημητρίου Γ.
24. Παπαηλίας
25. (Παπαθεμελής)
26. Παπαϊωάννου Ν.
27. Παπαστρατής
28. Παπός
29. (Πεντάρης)
30. Πετραλιάς
31. Ράλλης Σπύρος
32. Σεχιώτης
33. Στάικος
34. Στεφανίδης Μ.
35. Στεφανίδης Π.
36. Τσαπάρας
37. (Φιλίππου)
38. (Χιωτάκης)
39. (Χούλης)

Κομματική ομάδα

1. Αυγερινός
2. Βαλυσάκης
3. Βγενόπουλος
4. Γεννηματάς
5. Γιώτας
6. Γκολφινόπουλος
7. Γ. Δασκαλάκης
8. Καλούδης
9. Καστανίδης
10. Μ. Κωνσταντίνου
11. Λαμπράκη
12. Μαρκόπουλος
13. Μωραϊτής
14. Παγκαλός
15. Παπαγιάννης
16. Παπαϊωάννου
17. Β. Παπανδρέου
18. Παπουτσής
19. Σημίτης
20. Τζουμάκας
21. (Τρίτσης)
22. Τσοβόλας
23. Τσοχατζόπουλος
24. Χαραλάμπους
25. Χατζηνάκης
26. Παγουρόπουλος
27. Κωνσταντινίδης
28. Αμανατίδης
29. Ανθόπουλος
30. Αντωνακούδης
31. (Ασλάνης)
32. Βαλβής
33. Βουνάτσος
34. Γεωργακόπουλος
35. Δαβιδοπούλας
36. Δαμιανίδης
37. Καζακλάρης
38. Κακλαμανάκη
39. Καναβάκης
40. Κατινιώτης
41. (Κολιούσης)
42. Λεβογιάννης
43. Ξανθόπουλος
44. Παπαδόπουλος Ηλ.
45. Πιτσιώρης
46. Σταματοπούλας
47. Σφυρίου
48. Τσακλίδης
49. Φούντας
50. Φωτίου

Καστρί

1. (Γ. Παπανδρέου)
2. Δροσογιάννης
3. Κατσιφάρας
4. Μερκούρη
5. Παπούλιας
6. Σκουλαρίκης
7. Χαραλαμπίδης
8. (Τσοχατζόπουλος)
9. Ζερβός
10. Κιοσκλής
11. Μπουρδάρα
12. Πετσάλνικος
13. Πέτσος
14. Σαραντίτης
15. Σερπάνος
16. Στάθης Θ.
17. Ρωμαίος
18. Λαγάκος
19. Τ. Πανταζή

Ομάδα Κουτσόγιωργα*

1. Αλεξανδρής
2. Γιαννόπουλος
3. Β. Ιντζές
4. Κακλαμάνης
5. Κατσιμπάρδης
6. Κυπριωτάκη
7. (Ποτάκης)
8. Κουτσίκας
9. Κουτσογιάννης
10. Μαρινίδης
11. Παπαδονικολάκης

Ανεξάρτητοι

1. Ακρίτα
2. Κουλούρης
3. Αγοράστης
4. Αθανασόπουλος
5. Ατματζίδης
6. Αρσένης
7. Κουλουμπής
8. Μαγκάκης
9. Μπουλάκης
10. Ντεγιάννης
11. Πεπονής
12. Φαίκογλου Αχμέτ
13. Φλέμιγκ
14. Πλασκοβίτης

* η ομάδα Κουτσόγιωργα συνεργάζεται και με την κοινοτική ομάδα.

* (...) όπου υπάρχει παρένθεση σε όνομα σημαίνει ότι συνεργάζεται και με άλλη ομάδα.

Χωρίς ερωτηματικά

ΤΟ ΟΤΙ ΔΕΝ ΕΧΕΙ εξιχνιασθεί η υπόθεση τρομοκρατίας που με τόσο καμάρι προέβαλε τον πρώτο καιρό η κυβέρνηση, δεν είναι λόγος για να αποφύγουμε ορισμένες διαπιστώσεις. Βεβαίως, οι ανταγωνισμοί των υπηρεσιών ασφαλείας, ή οι αμερικάνικες πιέσεις, ή ακόμα και ο πραγματικός ρόλος του χαφιέ, παραμένουν μόνο υποθέσεις...

Όμως πέρα απ' τον πανικό και τις γκάφες του Τύπου του κυβερνητικού Εκπροσώπου και την αμηχανία της αριστεράς υπάρχει έδαφος για σκέψεις που μένουν αδιάβλητες απ' τα αστυνομικο-πολιτικά σενάρια.

Η φυσικότητα με την οποία επιβεβαιώνεται ο χαφιεδισμός, οι παρακολουθήσεις δημοσιογράφων, τηλεφώνων και η κατ' εκτίμηση πολλών, χάλκευση κειμένων, εμπλέκει στην ευρύτερη «υπόθεση τρομοκρατίας» οργανώσεις και έντυπα της αριστεράς, με εντυπωσιακή ευχέρεια. Άλλο τόσο εντυπωσιακή είναι η «απάθεια» που επιδεικνύει το ακροατήριο, ο λαός στην περίπτωσή μας, απέναντι στη σκανδαλώδη δραστηριότητα των μυστικών υπηρεσιών.

Τα αλληλοφαγώματα (;) των υπηρεσιών της ημεδαπής ή αλλοδαπής και τα παιχνίδια της ασφάλειας και του Τύπου εξουθενώνουν τις λαϊκές δυνάμεις που εν προκειμένω παρακολουθούν στη γωνιά τους. Οι περίφημες αλλαγές και οι τομές στο «ήθος» και τις πρακτικές της ΚΥΠ, ΕΛ.ΑΣ, ΥΠΕΑ κ.λ.π. αποδεικνύονται ανύπαρκτες. Μια ολόκληρη δεκαετία και με βάση τους φακέλους της δικτατορίας (που έχουν καεί!) βρίσκονται στο στόχαστρο και όχι μόνο των αστυνομικών, οι ίδιοι «υπόπτοι».

Υπό την πολιτική καθοδήγηση του ΠΑΣΟΚ η μεθοδολογία ακολουθεί τις ευρωπαϊκές συνταγές και επαναφέρει την *Μανιαδάκινη* αντίληψη περί χαφιεδισμού. Απ' την υπόθεση του εκδότη της «Βραδυής» Αθανασιάδη τίθεται σε λειτουργία το σχέδιο της ΚΥΠ για τη διείσδυση στις «οργανώσεις λαϊκής βίας» («17N», ΕΛΑ κ.λ.π.).

Συγκροτείται χαφιέδικη «οργάνωση». Για να αποκτήσει κύρος και να κερδίσει την εμπιστοσύνη των αυθεντικών ομάδων προχωρά σε πρακτικές και εκδόσεις κειμένων.

Πιθανότατα να τοποθετούνται «αλήθινες βόμβες» πλην του πλήθους των ψευτοπροκηρύξεων που σπείνουν να αναλαμβάνουν την ευθύνη διαφόρων πραγματικών ή κατασκευασμένων ευκαιριών. Αυτό το συμπέρασμα ενισχύεται μετά την πλαστή προκήρυξη της «αντιστρατιωτικής πάλης» (Τζ. Αθανασιάδης), τις 6 βόμβες (Πάντειος — Μεσημβρινή, Δικηγορικός Σύλλογος κ.λ.π.) τη βόμβα στην ΕΡΤ και στην οδό Κατεχάκη, που έμμεσα ή ευθέως έχουν καταγγελλθεί σαν μυστήριες ενέργειες απ' τις ιστορικές οργανώσεις «17N» και ΕΛΑ. Το σχετικά πρόσφατο γεγονός πως μετά από κάθε χτύπημα του ΕΛΑ εμφανίζεται και μια νέα «οργάνωση» να διεκδικήσει την ευθύνη, τηλεφωνικά ή με κείμενο — συρραφή εντείνει την αμφιβολία και πιέζει σε διάφορες κατευθύνσεις όχι μόνο τον αυθεντικό χώρο.

Τα κείμενα που όμως λένε οι αρχές, βρέθηκαν και γράφτηκαν απ' τον Κρυστάλλη είναι *περίεργα*. Αποτελούν κολάζ κειμένων ή προκηρύξεων ή αποσπασμάτων από περιοδικά (ΑΝΤΙ, στο κείμενο «εσωτερικής αλληλογραφίας»), είτε από υπαρκτές και φανερές οργανώσεις της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς (επιτροπές κατά της κρατικής καταστολής και ενάντια στον Le Pen) είτε από αποσπάσματα αυθεντικών προκηρύξεων (οργάνωση «Ιούνης '78» για τον Μπάμπαλη) είτε από μινιμόιμες εκδόσεις (περιοδικό «Αντιπληροφόρηση»). Αυτά δεν είναι γραμμένα τυχαία, ούτε είναι αφελείς ασκήσεις του συντάκτη τους. Ενώ προφανώς δεν έχουν αξία πρόκλησης ή αποκάλυψης των αυθεντικών ομάδων, αφού αυτές γνωρίζουν την αλήθεια τους, δείχνουν όμως πρόθεση επέμβασης με δυο κατευθύνσεις. Πρώτο, να εμπλέξουν πολιτικά αλλά

και στο ανακριτικό έργο την εξωκοινοβουλευτική αριστερά και για μια ακόμα φορά τον κλασικό χώρο «υπόπτων» και δεύτερο να στηρίζουν κατηγορίες στον φερόμενο ως συγγραφέα τους Κρυστάλλη.

Θα θυμούνται οι αναγνώστες μας πριν λίγους μήνες τη συρραφή ατόφιου αποσπάσματος και απ' τον Σχολιαστή σε κάποια πλαστογραφημένη προκήρυξη μιας «Αντίμπεριαλιστικής κ.λ.π. πάλης». Τελικά ο ΕΛΑ ανέλαβε την ευθύνη της ενέργειας («Απόλλων Παλλάς») καταγγέλλοντας την ψευτοοργάνωση.

Η εμφανής προσπάθεια της ΚΥΠ και της Ασφαλείας να μπερδέψουν τα πράγματα δεν φαίνεται να

αποδίδει, παρά την αισιοδοξία των πολιτικών τους προϊσταμένων, εκτός ίσως απ' το κάρφωμα του Τσουτσουβή. Αντίθετα, η υπερβολική εμπιστοσύνη στα δίκτυα της ΚΥΠ και η ενδεχόμενη αυτονόμησή της απ' τους προϊσταμένους της την εκθέτει προς τα έξω με κόστος για την κυβέρνηση. Και βέβαια δε μιλάμε για τις αμοιβές και τους πολυθεσίτες. Πολλά δείχνουν ότι από κει εκπορεύεται σχέδιο τυφλής βίας και ταυτόχρονα ξετυλίγεται ένα σενάριο ποινικοποίησης μερίδας του Τύπου και της αριστεράς. Το παράδειγμα της *Ιταλικής ΚΥΠ* που μετά από χρόνια αποδείχθηκε ένοχη βομβιστικών επιθέσεων με αθώα θύματα, φαίνεται πως το ακολουθούν κάποιοι εντός της «εθνικής μας υπηρεσίας».

Στη λογική της «αντι-τρομοκρατίας» είναι εύκολο να προωθούνται και τα αυτόνομα σχέδια θυλάκων της *C.I.A.* μέσα στις μυστικές υπηρεσίες, ή όχι;

Επειδή λοιπόν ετοιμάζεται ένας νέος νόμος περί τύπου, επειδή σύμφωνα με τη γνώμη των επίσημων κυβερνητικών παραγόντων ο 774 (ο λεγόμενος αντι-τρομοκρατικός νόμος) καταργήθηκε... γιατί ο Ποινικός Κώδικας που ισχύει είναι πιο αυστηρός (!), επειδή η συμμετοχή στην Ευρω-αστυνόμευση είναι δεδομένη, επειδή ο Μανιαδάκης ζει... μες' τη λογική των μηχανισμών, επειδή οι πόλεμοι κατασκόπων και χαφιέδων κοντεύουν να επισκιάσουν τις ιδέες και την πολιτική πάλη, ένα πράγμα μένει για την Αριστερά. Να υπερασπιστεί τον εαυτό της, τις ιδέες της και το ύψιστο δικαίωμά της να αμφισβητεί το πλέγμα των μηχανισμών εξουσίας αφού αυτοί αποδεικνύονται σταθερά προσανατολισμένοι στον δικό της περιορισμό και την εξόντωσή της. Αν τα στελέχη του κυβερνώντος κόμματος κατέχουν συσκευές αποπαγίδευσης των τηλεφώνων τους, τότε θέλουμε και μεις. Αν η ΚΥΠ είναι τρομοκράτης και χαφιές, να καταργηθεί...

Για κανένα λόγο πίσω απ' την τάχα προτεραιότητα του κυνηγιού των «εχθρών τρομοκρατών» δεν μπορούμε να αποδεχόμαστε τα ανεξήγητα και τις «υπερβολές» που κατά καιρούς βιώνει το σύνολο της κοινωνίας. Αυτά ξεκινούν απ' το δόγμα του «εθνικού ρόλου» της ΚΥΠ, ρόλο που δεν αντιμάχεται η Αριστερά. Έτσι όταν στα τέλη Αυγούστου «υπερήφανα» πληροφορούμαστε τις νέες προσλήψεις στην ΚΥΠ (θέσεις Γενικών και Ειδικών αναλυτών, θέσεις ηλεκτρονικών κ.λ.π.), ουδείς αναρωτιέται για τα καθήκοντα της υπηρεσίας. Η «ευκυσθησία» του τομέα ασφαλείας τον καθιστά στεγανό σε βαθμό που ο ίδιος να γίνεται εσωτερικός εχθρός.

Επειδή όμως πέρα απ' την «17N» και τον ΕΛΑ, επανειλημμένα ολόκληρα κινήματα και αντιπολιτεύσεις εκτός του μπλοκ εξουσίας, αντιμετωπίζουν την παρανομοποίησή τους, όταν το κρίνουν κάποιες «αρχές ασφαλείας», καλό θα 'ναι να κρατηθούν οι απαραίτητες αποστάσεις απ' τους μηχανισμούς και τις πολιτικές δυνάμεις που τους υποστηρίζουν.

Ο απεργός εργάτης, τα κοινωνικά και τα αντιμπεριαλιστικά κινήματα, η αριστερά δηλαδή, γιατί να συγχωρεί τις μυστικές υπηρεσίες; Γιατί να μας «ενώνει και να μας «τρομοκρατεί» μια καταστροφή αυτοκινήτου κάποιου αμερικανού λοχία, ώστε να αποδεχτούμε το χαφιεδισμό και το αστυνομικό κράτος; Αντίθετα το ΝΑΤΟ, οι βάσεις, τα ΑW-ACS, η πολεμική τεχνολογία, οι σχέσεις εκμετάλλευσης, η ανεργία, με κανένα τρόπο δεν μας «ενώνουν» με το κράτος. Γιατί λοιπόν να «παγώνουμε» υποκλινόμενοι τελικά στην τακτική του;

Δημήτρης Τρίμης

Υ.Γ.: Το κείμενο αυτό γράφτηκε πριν τη δημοσίευση της προκήρυξης της 17 Νοέμβρη στην Ελευθεροτυπία (23.9). Το περιεχόμενο αυτής της προκήρυξης επιβεβαιώνει, νομίζουμε, ορισμένες απ' τις εκτιμήσεις μας.

ΟΤΑΝ ΟΥΡΛΙΑΖΟΥΝ ΟΙ ΛΥΚΟΙ

Κατά τα άλλα πρέπει να είμαστε ευχαριστημένοι γιατί δεν άρχισε να βρέχει βατράχια αν και θα επινοηθούν ειδικά αλεξιβρόχια αποσμητικά κατά της αηδίας έως ότου εξοικειωθούμε με τη μόχα των νεκρών αισθημάτων και ελπίδων.

Μ. Χάκκας, «Απαντα» ποιήματα

ΑΝ ΚΑΤΙ ΜΑΣ ΑΝΑΓΓΕΛΛΟΥΝ εμφαντικά τα τελευταία γεγονότα αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό: Η εμπειρία της εξόντωσης της RAF και της ουσιαστικής εξάρθρωσης των Ερυθρών Ταξιαρχιών αξιοποιείται ενεργητικά από τους κατασταλτικούς μηχανισμούς του ελληνικού κράτους. Πάνε πλέον μερικά χρόνια αφ' ότου υιοθετήθηκε μια ενεργητική πολιτική αντιμετώπιση της ένοπλης δράσης και όχι μόνο...

Η συστηματική έκδοση πλαστών προκηρύξεων που αναλαμβάνουν την ευθύνη για διάφορες ενέργειες που αρχίζει την επόμενη της εκτέλεσης Αθανασιάδη, η παράλληλη εμφάνιση στον Τύπο συγκεκριμένων ονομάτων «πιθανών Τρομοκρατών» (Κ. Ελευθεροτυπία) και πάλι με βάση πλαστό κείμενο, δεν μπορούν να θεωρούνται τυχαία ούτε αποσπασματικά γεγονότα.

Μια τέτοια ταχτική προϋποθέτει μια πολιτική στρατηγική χτυπήματος των ένοπλων ομάδων με πολλαπλά (για το κράτος) οφέλη. Μπορούμε να διακρίνουμε πολύ καθαρά τρεις στόχους:

α) Δημιουργία σύγχυσης στα πλαίσια των ενόπλων ομάδων, πρόκληση σε διαψεύσεις — αλληλογραφίας, πιθανά πρόκληση σε προσφυγή σε δράση.

β) Διαρκή πίεση στην άκρα αριστερά. Είτε άμεσα με συλλήψεις (π.χ. Τσιτσιλιάνος) είτε έμμεσα με την προσθήκη αναγγελιών εκτελέσεων σε κείμενα που αυτός ο χώρος έχει γράψει (π.χ. κείμενο για «εκτέλεση Γεωργακάκη»). Πίεση που πέρα από την άμεση τρομοκρατική της λειτουργία για τους αγωνιστές της άκρας αριστεράς εξασφαλίζει μερικά πιο μακροπρόθεσμα οφέλη: ωθεί την άκρα αριστερά σε ένα για λόγους αυτοάμυνας

διαχωρισμό από τις ένοπλες ομάδες, πράγμα που θα τείνει να συμπεριλάβει και την αποφυγή εκείνων των πρακτικών που θεωρούνται από το κράτος, αλλά ήδη το κράτος φρόντισε να εμπεδωθούν στην κοινωνική συνείδηση, σαν εν δυνάμει τρομοκρατικές. Πολιτικά αυτό ισοδυναμεί προφανώς με τη συντηρητικοποίηση (εξ άλλου συντρέχουν κι άλλοι λόγοι γι' αυτό...) και τη διάλυση της άκρας αριστεράς.

γ) Το φίμωμα όλων εκείνων των φωνών που διαμαρτύρονται ή θα διαμαρτυρηθούν για όλη αυτή την επιχείρηση. Και όχι μόνο...

Ας ξαναθυμηθούμε πως η «καταπολέμηση της τρομοκρατίας» δεν αποτέλεσε ποτέ και ποθενά αυτοσκοπό. Η οικοδόμηση ενός ισχυρού κράτους όπου η νομιμότητα των μορφών της ταξικής πάλης διαρκώς συρρικνώνεται δεν αποτελεί απλά ένα προϊόν πιέσεων των συμμάχων «μας». Χωρίς το παραμικρό ρίγος εθνικής υπερηφάνειας αναγνωρίζουμε και εδώ την ανεξάρτητη πολιτική της κυβέρνησης της αλλαγής.

Μέσα στα παραπάνω η αποκάλυψη της σχέσης Κρυστάλλη-ΚΥΠ, αποκάλυψη που το νόημά της απαιτεί συνολικότερες διευκρινήσεις που δεν έχουμε αυτή τη στιγμή, λειτουργεί σαν την έκπληξη για όσους επαναπαύονταν στην εξύμνηση των αρετών της προοδευτικής δημοκρατίας μας. Ταυτόχρονα κινδυνεύει να λειτουργήσει σαν άλλοθι για όσους αρκούσαν στη θεωρητική καταγγελία του ταξικού χαρακτήρα του κράτους.

Ακόμα μια φορά εκκρεμεί για μας ένα πολιτικό ζήτημα: ο χώρος που κατόρθωσε να απαντήσει στο «έτσι κι αλλιώς είστε όλοι κρατούμενοι» καλείται σήμερα να απαντήσει στο «έτσι κι αλλιώς είστε όλοι ύποπτοι». Και μπορεί να το κάνει τουλάχιστον στο επίπεδο της κατάρρευσης οποιασδήποτε πραγματοποιούμενης σκευωρίας.

Για μια ακόμα φορά η πολιτική επιθετικότητα είναι η μόνη λύση... Ανήκει και σ' εμάς ένα «μερίδιο» της βίας... Ας μη σιωπήσουμε λοιπόν όταν ουρλιάζουν οι λύκοι...

Γιώργος Κουβίδης
Νίκος Γιαννόπουλος

Η «ΑΛΛΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ» για μια ακόμα φορά βρέθηκε στο κέντρο μιας αναπάντητης επικριτικότητας. Αν στο ΚΚΕ επικρατεί κλίμα πικρής αυτοεπιβεβαίωσης ότι κινητήρια δύναμη της ιστορίας είναι οι πράκτορες, οι χαφιέδες και οι τελευταία ανάλυση ο Ρήγκαν, αν στο ΠΑΣΟΚ αναρωτιούνται ποιαν το μέρος να παρουν, τον Μποσινάκη ή τον Αλεξάκη, αν στην ΕΛΑ και στο ΚΚΕ ε.σ. άρχισαν να σκηνοθετούν τα κρηνη στρατολόγησης μιλούν, οι εξωκοινοβουλευτικές ομάδες και αντίταχτοι αριστεροί υιοθετούν πολύ πιο άμεσα θιγόμενοι. Όχι μόνο γιατί αποτελούν διακηρυγμένο πια στόχο της «αντιτρομοκρατικής» επιχείρησης με συλλήψεις, προσαγωγές, «διάρρηξη» ονομάτων, σκευωρική φιλολογία κ.λπ., αλλά και γιατί για πρώτη φορά γίνεται ορατή η πρόθεση να διασταλεί η έννοια της τρομοκρατίας και να συμπεριλάβει καθαρά πολιτικές πρακτικές. Ζήτησαν από εκπροσώπους του χώρου να δώσουν τη οίκη τους ερμηνεία στα γεγονότα. Ανάμεσα τους και ο Γ. Καραμπελιάς που αναφέρεται και στην ιδιαίτερη περίπτωση της ταύτισης του προσώπου του με τον «ψηλό» της «πιστολής» προς την 17 Νομβρη».

παράδοση αυτού του τόπου, όπου ο μικρομεσαίος χαφιεδισμός, αλλά και η χαφιεδολογία είναι παράδοση, οι αντίπαλοι χαρακτηρίζουν πάντα τους υπόλοιπους πράκτορες του αντιπάλου κ.ο.κ.

Όμως σύντομα η πρώτη έξαρση των αυθόρμητων αγώνων, εργατών και αγροτών καταλαγιάζει, οι μηχανισμοί των κομμάτων διεισδύουν μέσα στις μάζες, ο εχθρός εντοπίζεται σαφέστερα. Και εξάλλου ένα νέο πολιτικοκοινωνικό φαινόμενο αναδύεται στο προσκήνιο — η τρομοκρατία, ή ένοπλο αντάρτικο. Η διάψευση των ελπίδων για μια «ριζική αλλαγή» από τη μεταπολίτευση, η καταστολή των λαϊκών κινημάτων, η εκ νέου επιβεβαίωση των κομματικών μηχανισμών, σπρώχνουν κομμάτια της άκρας αριστεράς στην κατεύθυνση μιας «ριζικής αντιπαράθεσης» με το κράτος, έστω χωρίς διέξοδο και χωρίς όραμα. Η παράλληλη εξέλιξη που σημειώνεται στη Δυτική Ευρώπη ενισχύει αντίστοιχους προσανατολισμούς στην Ελλάδα. Να λοιπόν ο ιδανικός εχθρός. Προγραμματικά απομονωμένος, μια και από έλλειψη συνθηκών ένοπλης αντιπαράθεσης «το ψάρι είναι έξω από το νερό», ακροαριστερός — και επομένως — εύκολα ταυτίσιμος με το σύνολο της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς, ιδανικός για την ποινικοποίηση κάθε ανατρεπτικής πρακτικής και λαϊκής αντίστασης, για τη μεταβολή ενός μπουκαλιού βενζίνης σε «βόμβα» κ.ο.κ. Και βέβαια ιδανική περίπτωση μέσα από την ποινικοποίηση της άκρας αριστεράς για τον αποπροσανατολισμό της σε μια μόνιμη πρακτική πάλης ενάντια στις ασφαλιστικές και κρατικές σκευωρίες.

Έτσι λοιπόν, μετά την ανάπτυξη των ενεργειών «λαϊκής αντίστασης», ιδιαίτερα μετά την έξαρση της δράσης της ΡΑΦ και των Ερυθρών Ταξιαρχιών στην Ευρώπη και το θάνατο του Χρήστου Κασίμη μετά από σύγκρουση στην ΑΕΓ, η «τρομοκρατία» περνάει στο προσκήνιο. Συλλαμβάνεται ο Γιάννης Σεριφής, αντιπρόεδρος του εργοστασιακού σωματείου της ΑΕΓ όχι μόνο σαν τρομοκράτης αλλά και σαν δολοφόνος (!) του Κασίμη. Και από τότε αρχίζουν όλα. Λίγοι άνθρωποι που για περιόδους μετριόντουσαν στα δάχτυλα του ενός χεριού που μετά πληθαίνουν αναλαμβάνουμε τη διαδικασία της αποκάλυψης της σκευωρίας που είχε στηθεί ενάντια στο Σεριφή. Σε ένα χρόνο περίπου μέχρι

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΣΚΕΥΩΡΙΑΣ

ΠΡΙΝ ΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ, σ' όλη την περίοδο από τον εμφύλιο μέχρι τον ΙΔΕΑ και το Απριλιανό πραξικόπημα η συνέχεια του κράτους στη σύγκρουσή του με τους εχθρούς της εποχής εκφραζόταν μέσα από τη χρησιμοποίηση της κατασκοπείας. Κεντρικοί ή δεξιοί, «Παπάγος ή Πλαστήρας» ενοποιούσαν τους εθνικόφρονες μέσα από την αντιπαράθεσή τους και τη δίωξη όσων ήθελαν «να αποσπάσουν τμήμα της επικρατείας», τους «Βούλγαρους», τους πράκτορες, κ.λπ. Από τον Πλουμπιδή, τον Μπελογιάννη, τους αεροπόρους, μέχρι το Γλέζο αυτό ήταν το μέτωπο «πάλης» των εθνικοφρόνων.

Στη μεταπολίτευση το σκηνικό αλλάζει. Για πολλούς και προφανείς λόγους.

Αρχικά γιατί η ομαλοποίηση των σχέσεων του καθεστώτος με το ΚΚΕ, αλλά και με τη Ρωσία και τις χώρες του Συμφώνου της Βαρσοβίας δεν επιτρέπει έναν τέτοιο χειρισμό, στο βαθμό μάλιστα που σταδιακά το κράτος παύει να χαρακτηρίζεται σαν αντίπαλο του ΚΚΕ. Το ΚΚΕ μπαίνει μέσα στις καθεστωτικές δυνάμεις.

Επιπλέον η νέα πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική του Καραμανλή και τα ανοίγματα του Παπανδρέου προς τις σοβιετικές θέσεις στη συνέχεια όχι μόνο απαγορεύουν κάθε ανοιχτή επίθεση στη σοβιετική υπερδύναμη, αλλά αντίθετα ευνοούν μια διείσδυση των σοβιετικών σε όλα τα επίπεδα — και

σε εκείνο των υπηρεσιών — για να «ισορροπήσουν» την πληθωρική παρουσία της CIA, που μετά το Γουότερ-γκάιτ βρίσκεται σε υποχώρηση.

Ξαφνικά λοιπόν το κράτος βρίσκεται «χωρίς αντίπαλο»! Και όμως ο αντίπαλος είναι υπαρκτός. Στη μεταπολίτευση οι κοινωνικοί αγώνες οξύνονται. Νέα υποκείμενα προβάλλουν στον ορίζοντα. Οι εργατές των εργοστασίων, η νεολαία, υπαλληλικά στρώματα, γυναίκες κ.λπ. Και βέβαια απέναντι σ' αυτούς τους υπαρκτούς κοινωνικούς αντιπάλους, που ροκανίζουν τα κέρδη των βιομηχάνων και στρέφουν το πολιτικό φάσμα όλο και πιο «αριστερά», δεν μπορεί ένα κράτος που θέλει όχι μόνο να είναι κράτος δικαίου, αλλά ακόμα περισσότερο «κοινωνικό» κράτος, να εκστρατεύσει απροκάλυπτα. Ο εχθρός δεν μπορεί να περιγραφεί σαν ο εργοστασιακός εργάτης, ο τραπεζοϋπάλληλος, ο νέος, αλλά θα πρέπει να περιγραφεί μειωφικά, απωθητικά σε σχέση μ' αυτή την αρκετά πιο «εξτρεμιστική» πλειοψηφία.

Θα πρέπει να περιγραφεί σαν «σκοτεινός», αποκομμένος, κάτι σαν σύγχρονο αντίστοιχο του παλιού «πράκτορα» και «κατάσκοπου». Τα πρώτα χρόνια το κράτος είναι σε «αναζήτηση». Αρχικά ο πρώτος εχθρός είναι ο «αριστεροχουντικός». Και εκεί παίζουν το ρόλο τους όλοι, τόσο το ΚΚΕ που κυκλοφορεί αδιάκοπα τον οχέτο της χαφιεδολογίας, πρακτορολογίας και ούτω καθεξής, μια και ως γνωστό «αριστερότερα από τους Σοβιετικούς δεν μπορεί παρά να βρίσκονται οι Αμερικάνοι!» Μ' αυτό τον τρόπο συνεχίζεται η παλιά καλή

Η «άλλη αριστερά» και η τρομοκρατία του κράτους

τη δίκη του γίνεται μια καμπάνια που όμοιά της δεν είχε γνωρίσει η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Εκατοντάδες χιλιάδες προκηρύξεις, δεκάδες χιλιάδες αφίσες, δεκάδες συγκεντρώσεις. Η καταγγελία της κρατικής τρομοκρατίας ξαπλώνεται. Ταυτόχρονα αρχίζουν και οι σκευωρίες ενάντια στα μέλη της «επιτροπής Σερίφη». Για ένα χρόνο έχουμε τουλάχιστον κάθε βδομάδα μια δίκη, μια κλήση στην ασφάλεια, μια έρευνα στα σπίτια μας. Σε κάθε βόμβα ή δολοφονία που γίνεται από τις ένοπλες οργανώσεις, οι ασφαλίτες μπουκάρουν με τα όπλα στα σπίτια και τα γραφεία μας. Αυτό δε γίνεται μόνο γιατί υπερασπιζόμαστε το Γιάννη Σερίφη και καταγγέλλουμε την τρομοκρατία του κράτους —που είναι ο κύριος λόγος— αλλά γιατί αρνιόμαστε να ακολουθήσουμε μια τακτική καταγγελιολογίας του «ένοπλου». Πιστεύαμε πως η πολιτική κριτική μας στο ένοπλο —που σιγά-σιγά αρχίζει να αναπτύσσεται, δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι αποτέλεσμα μιας πίεσης της Ασφάλειας και της κρατικής τρομοκρατίας, ούτε πρέπει να μπαίνει σαν λογική καταγγελιολογίας, όπως γίνεται τότε από τη συντριπτική πλειοψηφία των οργανώσεων της άκρας αριστεράς. Εμείς αρνιόμαστε να δηλώσουμε «υποταγή» στην κρατική πίεση, τονίζουμε πως πρόκειται για λογαριασμούς που θα πρέπει να λυθούν στο επίπεδο κινήματος και μεταθέτουμε την ανάγκη κριτικής του «ένοπλου» μετά το τέλος της καμπάνιας για το Γιάννη Σερίφη.

Εξάλλου εκείνη την περίοδο η κριτική μας στο ένοπλο, τόσο για την Ελλάδα όσο και για το εξωτερικό μένει σε πλαίσια που τα ονομάζουμε «κριτική στα πλαίσια του κινήματος». Αναφερόμαστε στον Μπάαντερ, τη Μάινχοφ, τον Κούρτσιο, τον Κασίμη, συντρόφους που βγαίνουν από το ίδιο κίνημα, το κίνημα του '68, που στην Ελλάδα είχαν συμμετάσχει στον αντιδικτατορικό αγώνα, όπως ο Κασίμης, και θεωρούσαμε ότι κάθε «καταγγελία» την εποχή που όλοι τους κατάγγελλαν για πράκτορες, σκοτεινούς κ.λπ. θα λειτουργούσε αντικειμενικά ενισχυτικά στους λασπολόγους. Έτσι λοιπόν στοχεύουμε κύρια στο να ΠΕΙΣΟΥΜΕ από την πρακτική μας. Απέναντι στη λογική των ένοπλων που έλεγαν ότι κανένας αγώνας ενάντια στο κράτος δεν έχει νόημα αν δεν είναι ένοπλος, και ότι

είναι βέβαιο από τη φύση του κράτους πως ο Σερίφης θα καταδικαστεί, θέλαμε να αποδείξουμε στην πράξη ότι ο αγώνας αποδίδει και να μην επιτρέψουμε στην ένοπλη λογική να τραβήξει και άλλους συντρόφους μαζί της. Ακριβώς αυτή η πάλη που δίνουμε ενάντια στη μανιχαϊστική λογική του «ένοπλου» μας επέβαλλε ταυτόχρονα μια αταλάντευτη, ανυποχώρητη και επιθετική στάση απέναντι στην κρατική τρομοκρατία και τις δηλώσεις μετανόιας στην Ασφάλεια. Πιστεύουμε λοιπόν πως αυτή η μάχη κερδήθηκε. Όμως βάθουμε την αντιπαράθεσή μας με το κράτος και τις υπηρεσίες τους. Τότε εμφανίζεται και ο Κρυστάλλης, που περνοδιαβαίνει από την Επιτροπή Σερίφη φέρνοντας μαζί του και το μαζικό στηρίγμα που «προσφέρει», την ΕΔΑ. Για μερικούς από μας είναι ήδη ύποπτος από τότε, αλλά τελικά δείχνει ένα αλάνθαστο κριτήριο, κρατιέται μακριά απ' όσους νιώθει ότι τους δημιουργεί ερωτηματικά. Από τότε αρχίζει μια διαδικασία διεισδυσής σ' αυτό το χώρο με πολλαπλούς τρόπους. Σε άλλους προσφέρει χρήματα για ενίσχυση περιοδικών, άλλους τους καλεί να πάνε στην Τσέχικη πρεσβεία(!) για να τους ενισχύσει, σε άλλους κυκλοφορεί ότι προσφέρει όπλα, άλλοι τον θεωρούν της CIA, αρκετοί λοιπόν τον θεωρούν ύποπτο, τόσο ώστε κάποιος, όπως ο Διαλυνάς, που δε βρίσκεται πια ανάμεσά μας, τον αποκαλεί ανοικτά και δημόσια πράκτορα και ύποπτο για συνεργασία με την υπηρεσία «γνωστής ξένης δύναμης» (!). Πάντως σημασία έχει ότι παράλληλα με τις οποιεσδήποτε άλλες δραστηριότητές του ανοίγει μια μεθοδική διαδικασία προβοκάτσας εναντίον μας, άσχετα με το αν ήταν απλά εκτελεστικό όργανο ή και εμπνευστής, πράμα μάλλον απίθανο. Σήμερα μπορούμε αναδρομικά να δούμε τις διαστάσεις της. Ιστορία των Χανίων επί Μπάλκου, που συλλαμβάνονται μέλη της Επιτροπής Σερίφη στα Χανιά μαζί με φίλους τους και μεταφέρονται στην Αθήνα με στρατιωτικό αεροπλάνο. Αναγόρευση του Γ. Καραμπελιά και της Χριστίνας Σταματοπούλου σε δύο από τους δεκατέσσερις «κυρίους υπόπτους» για τη 17 Νοέμβρη και πολλών άλλων συντρόφων μας σαν δευτερευόντων υπόπτων, συνέχεια συλλήψεων. ερευνών κ.λπ. Και μετά το Κάραβελ τα πράγματα ενεργοποιούνται και πάλι ταχύτατα. Δημοσίευση της λίστας των υπόπτων στην Κυριακάτικη Ελευθεροτυ-

πία. Στη συνέχεια κλοπή των πινακίδων του Γ. Καραμπελιά από το ΦΙΑΤ 128 αυτοκίνητό του (sic!) Και όταν «σκάει» η υπόθεση Κρυστάλλης αποκαλύπτονται οι περιβόητες προκηρύξεις που είναι χαλκευμένες από προκηρύξεις και άρθρα, όπως και το περίφημο κείμενο «εσωτερικής» κριτικής των ένοπλων οργανώσεων. Στην ανάκριση των Κρυστάλλης και Μπεχράκη, αναφέρεται το όνομα του Γιώργου Κώτσου που ο Κρυστάλλης είχε γνωρίσει «κρατούμενος» στην Ασφάλεια το 1980 και ο Κρυστάλλης πηγαίνοντας στον ανακριτή λέει ότι τον πιέζουν ακόμα και με εικονική εκτέλεση να αποκαλύψει Βότση και Καραμπελιά. Και ξαφνικά το κείμενο «εσωτερικής κριτικής» αποκτάει όλο του το νόημα. Η κλοπή των πινακίδων το Γενάρη το ίδιο. Ας δούμε το κείμενο. Για να εξηγηθεί η κριτική που κάναμε από το 78-79 και μετά στις ένοπλες ομάδες, που πια γίνεται όλο και πιο συστηματική, μια και επιμένουν ανοικτά σε έναν αδιέξοδο δρόμο, αναφέρεται στο περιβόητο κείμενο πως ο «ψηλός» αποχώρησε από τη 17 Νοέμβρη και αναφέρονται και διάφορα για χαφιεδίσματα σε περιοδικά, και η υπόθεση συνεχίζεται. Στο περιβόητο κείμενο της ΚΥΠ που δημοσίευσε ολόκληρο ο Καραμπελιάς στο βιβλίο του «Ελληνικό αντάρτικο πόλεων» αναφέρονται διάφορα στοιχεία ψεύτικα και χαλκευμένα —που δεν υπάρχει χώρος να αναλυθούν εδώ και υπάρχει και η εξής περιέργη παράγραφος: «Οι δύο γραφομηχανές που υπήρχαν σπίτι του (Καραμπελιά) έλειπαν...» Και βέβαια πρόκειται για γραφομηχανές που ποτέ δεν επέστρεψε η Ασφάλεια! Γι' αυτό έλειπαν. Και όπως ξέρουμε η Ασφάλεια έχει κατακρατήσει δεκάδες γραφομηχανές συντρόφων που σήμερα ή μετά από καιρό είναι πιθανό να χρησιμοποιήσει για να «δέσει» την υπόθεση ή ακόμα μπορεί να μπει ακόμα και σε σπίτια κρυφά. Κι όλα αυτά είναι πολύ πιθανά γιατί με τις βόμβες που έβαζε ο Κρυστάλλης τον τελευταίο καιρό και τα χαλκευμένα κείμενα αποδείχεται ότι οι υπηρεσίες, ελληνικές και ξένες, έχουν περάσει πια σε φάση ανοικτών προβοκατσιών.

Και βέβαια τα περιβόητα χαλκευμένα κείμενα που βρέθηκαν στο σπίτι του Κρυστάλλης έχουν χτυπηθεί με μια «άγνωστη» ίδια γραφομηχανή. Σύντομα θα δούμε τη συνέχεια.

Πάντως ο «ψηλός» ταιριάζει τόσο φωτογραφικά στη χάλκευση με το Γιώργο Καραμπελιά και ο Γ.Β. (!) στο Γιώργο Βότση που η σκευωρία χτυπάει στα μάτια. Όσο για τις «αντιθέσεις» του ψηλού με τη γυναίκα του είναι γνωστό πως ο Γιώργος Καραμπελιάς και η Χριστίνα Σταματοπούλου δε μένουν μόνιμα σε κοινό σπίτι. Τι λείπει λοιπόν, μα η ανεύρεση του στοιχείου! Βέβαια εδώ ανοίγει μια άλλη υπόθεση που την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές δεν είναι βέβαιο τι εξέλιξη θα έχει. Θα τολμήσει άραγε το ΠΑΣΟΚ να ανοίξει μια σκευωρία τέτοιας κλίμακας μετά το φιάσκο του Κρυστάλλης, ή θα κάνει πίσω, κρατώντας την για ευθετότερο χρόνο;

Είναι σίγουρο ότι αν αποπειραθεί μια νέα σκευωρία υπάρχουν τόσα στοιχεία που την αποδείχνουν, είναι τόσο διάτρητα τα κατασκευασμένα στοιχεία τους, ώστε ακόμα και βόμβες να μας βάλουν στα σπίτια δεν πρόκειται να πιάσει με τίποτε.

Για να προχωράμε παραπέρα —πέρα από το αδιέξοδο των ένοπλων, των υπηρεσιών και του ΠΑΣΟΚ— το ερώτημα που μπαίνει σήμερα είναι ένα: είμαστε ικανοί να οικοδομήσουμε ένα επαναστατικό εναλλακτικό κίνημα που να αποκτήσει μια ιστορικότητα πέρα από τα όρια των πιτσιρικάδων μιας πλατείας και τις φαντασιώσεις κάποιων «ένοπλων»; Είμαστε ικανοί με όρους κινήματος να ανοίξουμε ένα δρόμο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μαζών σήμερα; Αυτό φοβάται το ΠΑΣΟΚ και οι οποιεσδήποτε CIA και KGB. Όλα τα άλλα δεν χρησιμοποιούνται παρά για περιθωριοποίηση των μαζών, για απομόνωση της πλειοψηφίας. Και μια και επιμένουμε σ' αυτή την κατεύθυνση θα αντιμετωπίσουμε αδιάκοπα τις σκευωρίες του κράτους. Γιατί θέλουμε να το γκρεμίσουμε και πιστεύουμε πως παλεύουμε για κάτι τέτοιο για πάνω από είκοσι χρόνια.

Χριστίνα Σταματοπούλου Γιώργος Κώτσου
Γιώργος Καραμπελιάς

ΙΣΩΣ ΕΙΝΑΙ ΚΙ ΕΤΣΙ

ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΜΕ ΝΑ ΠΟΥΜΕ ότι κάτω απ' τις πιέσεις της Κυβέρνησης, να γίνει πιο παραγωγικός ο κρατικός μηχανισμός, και τις πιέσεις της δεξιάς για αποτελεσματικότητα στην αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, οι μυστικές υπηρεσίες βάλθηκαν να αποδείξουν την παραγωγικότητα και την αποτελεσματικότητά τους κατασκευάζοντας ένα ακόμα χοντρό φιάσκο περί τρομοκρατών. Το καινούργιο στοιχείο στην υπόθεση Κρυστάλλη, θα ήταν σ' αυτή την περίπτωση ότι στη βιασύνη τους οι μυστικές υπηρεσίες εκθέσαν πριν και πάνω απ' όλα το χαφιεδικό ρόλο τους και την μόνιμη και επίμονη επιδίωξή τους για διάβρωση και χαφιεδισμό του κινήματος, παρά τις αντιθετες διαβεβαιώσεις του κ. Λαλιώτη για τα εθνικά καθήκοντα των κάθε λογής χαφιεδών. Αυτή είναι μάλλον η πιο ανώδυνη εκδοχή, και σ' αυτή την περίπτωση θα αρκούσε η γνωστή διαδικασία απο-

κάλυψης της σκευωρίας και, επειδή μπορεί κανείς να πιστεύσει ότι ο Κρυστάλλης τελικά χαφιέδιζε την αστυνομία και όχι το κίνημα, ακόμα κι αν είναι έτσι, βγαίνει το κλασικό ηθικό δίδαγμα, ότι το κίνημα και αυτοί που συμμετέχουν οφείλουν να διατηρούν ξεκάθαρες τις αποστάσεις απέναντι στους διώκτες του, που μέχρι την οριστική τους συντριβή σίγουρα θα διαθέτουν ασύγκριτη υπεροχή στο χαφιεδισμό και σε κάθε περίπτωση μπορούν άνετα να χρησιμοποιήσουν κάθε αφελέη που θα ήθελε να τους διαβρώσει. Όλα αυτά περιττεύουν, βέβαια, αν δεχτούμε ότι ο Κρυστάλλης είναι ένας απλός και συνηθισμένος χαφιές.

Ένα δεύτερο ηθικό δίδαγμα είναι ότι οι όποιες ενέργειες ατομικής τρομοκρατίας, είτε προέρχονται από βεριτάμπλ τρομοκράτες είτε είναι κατασκευασμένες απ' την αστυνομία, ενώ δε λύνουν κανένα πρόβλημα, «νομιμοποιούν» το χαφιεδισμό και την καταστολή του κινήματος, «για λόγους εθνικής ασφάλειας» όπως μας λέει ο κ. Λαλιώτης.

Επειδή όμως η συγκυρία τυχαίνει να είναι ιδιαίτερα άγρια, ενώ όλα τα νόμιμα χαρτιά της αντιδράσης είναι καμένα, αντιλαμβανόμαστε διάφορους ψύλλους να κυκλοφορούν στα αυτιά μας.

Η σειρά που ακολουθούν τα γεγονότα και η σωρεία των κατασκευασμένων απ' την αστυνομία προκηρύξεων, αποδείχνουν τη μόνιμη επιδίωξη κάποιου πολύ σοβαρού στόχου. Και η σημερινή υπόθεση δεν είναι παρά ένα πρώτο μικροεπίσodio.

Κάτι, δηλαδή σαν το σαμποτάζ του Έβρου. Ο κ. Λαλιώτης βέβαια, σαν παιδί που είναι, κουκιά τρώει κουκιά μαρτυράει, οι μεγαλύτεροι του όμως καλά θα κάνουν να ξεβουλώσουν τις μύτες τους γιατί εδώ κάπου αρχίζει να μυρίζει «Ασπίδα».

Ο κ. Λαλιώτης μας διαβεβαιώνει επίσης ότι «έχουν γνώσει οι φύλακες» αλλά σαν κακόπιστοι που είμαστε δεν αποκλείουμε το ενδεχόμενο, λόγω ρεφορμιστικού και κοινοβουλευτικού κρετινισμού, να κοιμούνται όρθιοι οι φύλακες. Γι' αυτό πιστεύουμε ότι πρέπει να απευθυνθούμε στο μόνο σίγουρο και υπεύθυνο φύλακα που είναι το εργατικό κίνημα, που σε τελευταία ανάλυση είναι και το μόνο που μπορεί να ξεκαθαρίσει τους παλιούς και νέους λογαριασμούς του με τους μηχανισμούς χαφιεδισμού και καταστολής εξαφανίζοντάς τους.

Γιάννης Φελέκης

Ο ΠΙΟ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΗΣ

Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ και όσα θεαματικά, αναπάντεχα και δύσσομα την συνόδευσαν, αναδεικνύουν και πάλι στο επίκεντρο της επικαιρότητας με ιδιαίτερη ένταση και με νοσηρό θα λέγαμε τρόπο το πρόβλημα Κράτος - τρομοκρατία, που επανειλημμένα έχει απασχολήσει τα τελευταία χρόνια τόσο θεωρητικά όσο και πρακτικά (σκευωρίες Σερίφη κλπ.) το χώρο μας.

Σ' ό,τι αφορά την τρομοκρατία η άποψη της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς πέρα από τις όποιες ιδιαιτερότητες είναι ταυτόσημη και δεδομένη.

Η ένοπλη υπέρβαση της πραγματικότητας και η μετατροπή —σε ονειρικό πάντα επίπεδο— της ταξικής πάλης σε σύγκρουση μηχανισμών (όσον αφορά τα ελληνικά δεδομένα καρικατούρα σύγκρουσης) έχουμε τονίσει ότι αποτελεί όχι μόνο λαθεμένη καί αντιμαρξιστική αλλά ταυτόχρονα και άκρως επικίνδυνη επιλογή.

Η πρόσφατη ιταλική εμπειρία (για να μην αναφερθούμε σε παλιότερες εποχές και σε θεωρητικά επιχειρήματα), είναι ιδιαίτερα διδακτική εμπειρία για τους κινδύνους που εγκυμονεί η εργολαβική ανάληψη του ρόλου των τιμωρών από κάποιες μοναχικές «ένοπλες πρωτοπορίες».

Οι Ερυθρές Ταξιαρχίες με μια πολύχρονη ένοπλη δραστηριότητα —η οποία μάλιστα σε ορισμένες στιγμές είχε και μαζικούς αποδέκτες— μπορεί να μην κατάφεραν να δώσουν το χαριστικό χτύπημα στο αστικό κράτος, κατάφεραν όμως να διαλύσουν την Ιταλική Επαναστατική Αριστερά και να εξαφανίσουν τη νέα εργατική πρωτοπορία και τις όποιες κοινωνικές αντιστάσεις!

Η υπόθεση Κρυστάλλη, η εργώδης τρομοκρατική δραστηριότητα (βόμβες, εκτελέσεις κ.λ.π.) που προηγήθηκε και οι δημόσιοι ανταγωνισμοί και αντεγκλήσεις ανάμεσα σε διάφορες ένοπλες ομάδες, επιβεβαιώνουν με αληθινά τραγικό τρόπο τα εγγενή αδιέξοδα και τους κινδύνους που εγκυμονούν προανατολισμοί και πρακτικές ξεκομμένες από την εργατική τάξη και τις ανάγκες των μαζικών κινήματων.

Οι «υπόγειες διαδρομές» των αυτοανακηρυγμένων σωτήρων του εργατικού και επαναστατικού κινήματος, που καθόλου τυχαία συναντιούνται ενίοτε και επικαλύπτονται από την «καθεστωτική» τρομοκρατική δραστηριότητα, είναι πλέον ολοφάνερο ότι απειλούν σοβαρά όχι μόνο την ίδια τους την ύπαρξη αλλά και την ύπαρξη των πολιτικών δυνάμεων της επαναστατικής Αριστεράς.

Το ενδιαφέρον φυσικά για την υπόθεση δεν εξαντλείται μόνο σ' αυτή ή κυρίως σ' αυτή την πλευρά.

Η ιστορία τόσο στα τυπικά όσο και στα ουσιαστικά της χαρακτηριστικά αναδεικνύεται ένα σοβαρό πολιτικό πρόβλημα, πολύ μεγαλύτερων διαστάσεων από το πρόβλημα της «επαναστατικής ένοπλης πάλης» και φυσικά με ευρύτερους στόχους από μια ενδεχόμενη εμπλοκή του χώρου της επαναστατικής Αριστεράς.

Πράγματι, ανεξάρτητα από το αν ο Κρυστάλλης είναι μια τυπική περίπτωση agent provocateur (πράκτορας προκλήσεων) με αποστολή τη διείσδυση στους κύκλους της «ένοπλης πρωτοπορίας», ή αν πρόκειται για μια σύνθετη περίπτωση διπλού πράκτορα, το γεγονός που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι ότι το αστικό κράτος με την οποιαδήποτε παραλλαγή του αποδεικνύεται και πάλι *ο πιο μεγάλος και επικίνδυνος τρομοκράτης!!*

—Η χονδροειδής κατασκευή από μέρους της ασφάλειας της «τρομοκρατικής οργάνωσης» του Κρυστάλλη, προσκολλώντας κατά περίπτωση διπλά του είτε φιλικά πρόσωπα (Μπεχράκης) είτε αγωνιστές της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς (Τσιτσιλιάνος),

—οι αθρόες νυκτερινές έφοδοι σε σπίτια, οι συλλήψεις και οι πολυήμερες ανακρίσεις κατά παράβαση και αυτών των διατάξεων της ποινικής δικονομίας,

—ο ρόλος της «πράσινης» ΚΥΠ και του προσωπικού περιβάλλοντος του πρωθυπουργού στην παρακολούθηση δημοσιογράφων και αριστερών πολιτών,

—η προσπάθεια εμπλοκής στην υπόθεση και ενοχοποίησης επώνυμων αγωνιστών,

—η χαφιεδολογία και η πρακτορολογία που ήδη έχει πάρει διαστάσεις μαζικής ψύχωσης,

είναι στοιχεία που αποκαλύπτουν το πραγματικό πρόσωπο του «σοσιαλιστικού κράτους-δικαίου» του ΠΑΣΟΚ, είναι στοιχεία που καταδειχνουν ότι τα όρια ανάμεσα στο «κράτος του νόμου» και στο «κράτος —μαφία» είναι δυσδιάκριτα.

Φυσικά η αντιμετώπιση αυτής της «έκνομης» και βάρβαρης δραστηριότητας της εξουσίας δεν μπορεί να πάρει τη μορφή κάποιων ηθικοπλαστικών και φιλελεύθερων καταγγελιών του τύπου: «Να θεθεί η ΚΥΠ υπό κοινοβουλευτικό έλεγχο» ή «Να φύγει ο Αλεξάκης» και άλλα τέτοια περιεργα που έσπευσαν να υιοθετήσουν τα αριστερά κόμματα και ο τύπος.

Οι δυνάμεις της Επαναστατικής Αριστεράς θα έκαναν σοβαρό λάθος αν έβλεπαν την όλη ιστορία απλά και μόνο σαν μια τυπική περίπτωση καταπά-

τησης δημοκρατικών δυνάμεων ή εν πάση περιπτώσει σαν επανάληψη της υπόθεσης Σερίφη.

Πέρα από την αυτονόητη υποχρέωση να υπερασπίσουμε τους αγωνιστές από τις ασφαλίτικες σκευωρίες, χρειάζεται απαραίτητα να σταθούμε στην πολιτική συγκυρία και κάτω απ' αυτό το πρίσμα να δούμε και να ερμηνεύσουμε τις διαστάσεις, τις αιτίες και της συγκεκριμένης κρατικής τρομοκρατικής επίθεσης.

Όντας μέσα σε μια δύσκολη πολιτική συγκυρία που χαρακτηρίζεται από το βάθαιμα της οικονομικής κρίσης και την υποτροπή των λεγόμενων εθνικών θεμάτων, σε μια στιγμή που οι μονεταριστικές επιλογές της κυβέρνησης μορφοποιούνται σε απροκάλυπτη πολιτική λιτότητας, το ΠΑΣΟΚ ψάχνει να βρει αγωνιωδώς κάποια ερείσματα και κάποιες διεξόδους προς την κατεύθυνση των μεγάλων υπερ-ατλαντικών αφεντικών.

Η αναθέρμανση των ελληνοαμερικάνικων σχέσεων και η διαμόρφωση μιας νέας «πελατειακής σχέσης» της Ελλάδας με τις Ε.Π.Α., ικανής να ανοίξει τα ταμεία των ξένων τραπεζών και του Δ.Ν.Τ., προσπάθεια που ήδη έχει αρχίσει να δρομολογείται πολύ πριν από τις εκλογές του Ιούνη, αποτελεί το υπόβαθρο πάνω στο οποίο εκδηλώνεται και ερμηνεύεται η νέα «αντιτρομοκρατική επιτυχία» της ασφάλειας όπως και η παράλληλη περίπτωση Μποχάν, και του σοβιετικού κατασκοπευτικού δικτύου.

Απ' αυτή την άποψη είναι προφανές ότι δεν έχουμε να κάνουμε με κάποιες σπασμωδικού χαρακτήρα ενέργειες ή με κάποια διαμάχη κρατικών μηχανισμών, αλλά με φαινόμενο σοβαρότερον και μονιμότερον διαστάσεων που καθόλου δεν αποκλείεται ότι θα σταματήσει στον υπόγειο κόσμο των ενόπλων ή στον μικρόκοσμο του χώρου μας.

Το ενδεχόμενο να απλωθεί η κρατική τρομοκρατία και καταστολή και οι ιδιότυπες μεθοδεύσεις του κ. Αλεξάκη —βοηθούντων και των ενστικτώδικων αντιδράσεων της «άλλης πλευράς»— και στο ίδιο το μαζικό κίνημα και στις πολύμορφες κοινωνικές αντιστάσεις, είναι κάτι που δεν πρέπει να χαθεί από την οπτική της Επαναστατικής Αριστεράς.

Η ένταση της μαζικής δράσης σε μια κατεύθυνση σύνδεσης με τα ζωντανά κομμάτια του κινήματος, η αντιπαράθεση με την κυβερνητική πολιτική σε όλα τα επίπεδα, είναι η κατάλληλη απάντηση στους θιασώτες της ατομικής τρομοκρατίας, αλλά και το πιο ενδεχόμενο μέτρο περιφρούρησης για όσους αντιμετωπίζουν το πρόβλημα «συντεχνιακά» δηλαδή μόνο από τη σκοπιά της αυτοάμυνας.

Αγησίλαος Χριστοδουλόπουλος

ΘΑ ΔΙΑΦΩΝΗΣΟΥΜΕ με όσους, κυρίως κατόπιν εορτής, διαμαρτύρονται για τη «σεναριο-λογία» και «κατασκοπολογία» που κατέκλυσε τις εφημερίδες τον περασμένο μήνα. Αν διαβάσεις κανείς αναδρομικά τα ρεπορτάζ και τις αναλύσεις του ημερήσιου τύπου από τη σύλληψη Κρυστάλλη μέχρι σήμερα θα αισθανθεί ότι κάτι άλλαξε μεμιάς στο χαρακτήρα των εφημερίδων, και τα χαρακτηριστικά εκείνα που πολλοί θεωρούσαν συμπτώματα μιας χρόνιας και ανίατης ασθένειας έδωσαν τη θέση τους σε νέα, διαφορετικά και ελπιδοφόρα.

Πράγματι, σπάνια οι εφημερίδες έδωσαν τόσο πλούσια —και αμάσητη— τροφή στον αναγνώστη. Πρώτη φορά οι συμπολιτευόμενες εφημερίδες κράτησαν τόσο ανοιχτά κριτική στάση σε θέματα που καταφανώς η κυβέρνηση θα προτιμούσε να αποφεύγονται ή έστω να παρουσιάζονται μετριασμένα. Το κυνήγι της είδησης σπάνια έγινε με τόσο λίγο κίτρινη διάθεση, ίσως βέβαια γιατί η ίδια η πραγματικότητα ήταν αρκετά κίτρινη από μόνη της. Αλλά και οι βαρύγδουπες αναλύσεις που ερμηνεύουν κατά το δοκούν την επικαιρότητα, αυτή τη φορά ήταν συγκρατημένες, προσπαθούσαν να μιλήσουν με στοιχεία και τεκμήρια και όχι με υποθέσεις και αναγωγές. Έγινε χρήση κατά κόρον της καθημερινής επαφής του κυβερνητικού εκπροσώπου με τους πολιτικούς συντάκτες σε πολυσέλιδες απομαγνητοφωνημένες δημοσιεύσεις. Πολλοί μάλιστα έσπευσαν να την παρομοιάσουν με άριστη κοινοβουλευτική συζήτηση.

Μετά από τη θύελλα αποκαθίσταται βέβαια σιγά σιγά η γαλήνη, και οι εφημερίδες μπαίνουν στο γνώριμό τους ρυθμό. Τι όμως προκάλεσε αυτό το περίεργο ξέσπασμα;

Μια πρώτη ερμηνεία αποδίδει αυτή τη στάση στο ξάφνιασμα και το σοκ που αισθάνθηκαν οι άνθρωποι του τύπου όταν έμαθαν ότι ανάμεσά τους κυκλοφορούσε ένας χαφιές σε διατεταγμένη υπηρεσία. Είναι όμως αρκετά απίθανο, άνθρωποι με τόση πείρα στον τρόπο λειτουργίας κρατικών μηχανισμών να ξαφνιάζονται από την ύπαρξη ενός έμμισθου πληροφοριοδότη σ' ένα νευραλγικό πόστο, όσο κι αν είχαν οι ίδιοι γελαστεί απ' το συγκεκριμένο πρόσωπο. Πιστεύω ότι η βαθύτερη αιτία αυτής της «νέας» στάσης του τύπου πρέπει να αναζητηθεί στη *διατάραξη των παραδοσιακών σχέσεων του τύπου με την κυβέρνηση*. Αυτή η υπόθεση έθεσε σε δοκιμασία τον τρόπο άντλησης και αξιολόγησης της *είδησης*, δηλαδή την επαφή δημοσιογράφων και κυβερνητικού εκπροσώπου, τόσο για τη γενική πολιτική σκηνή (πρες-ρουμ), όσο και στα επιμέρους υπουργεία.

Όπως θυμάστε, μια βδομάδα πριν τη «βόμβα Κρυστάλλη» ο τύπος είχε αποδυθεί σ' εκείνη την άθλια ιστορία της φωτογραφίας τεσσάρων κοριτσιών που βρέθηκε στις αποσκευές του παλαιστίνιου Σαλαμέχ Σαμίρ. Και δεν εννοούμε μόνο τις δεξιές ή τις παραδοσιακά κίτρινες εφημερίδες. Στο ίδιο σενάριο έδειξαν ζήλο κι εκείνες που στα σχόλιά τους επέκριναν την αστυνομία για το διασυρμό αθώων. Η *Ελευθεροτυπία*, π.χ. που στιγμάτιζε αυτή την πρακτική, «κοσμούσε» τα πρωτοσέλιδά της με τεράστιες φωτογραφίες και αντίστοιχους τίτλους. Και τα *ΝΕΑ* που είχαν πιο μικρή κάλυψη, έσπευδαν μέσω του συντάκτη τους να διαψεύσουν τη μάνα μιας απ' τις κοπέλες που *τηλεφωνικά* τους δηλώνε ότι η κόρη της είχε αναχωρήσει απ' την Ελλάδα, ερμηνεύοντας τη συγκρατημένη της φωνή σαν απόδειξη του γεγονότος ότι έλεγε ψέματα... Ήταν το πρώτο φιάσκο. Η αστυνομία αφού, με έντεχνες «διαρροές», κατόρθωσε να εκθέσει, εκτός απ' τις κοπέλες, και ολόκληρο τον τύπο, τον άφησε μόνο του να βγάλει τα κάστανα απ' τη φωτιά.

Είμαι

ΤΥΠΟΣ:

περίεργος
κίτρινος

Μια βδομάδα αργότερα ακολούθησε το δεύτερο φιάσκο. Επί δυο μέρες οι «ασφαλείς» (καθόσον ασφαλίτικες) πληροφορίες των εφημερίδων μίλαγαν για εξάρθρωση τρομοκρατών, για δολοφόνους Αθανασιάδη, Μομφεράτου, κ.λπ. Μόνο η *Αυριανή* που ως γνωστόν, δεν έχει αναστολές, εγκαίρως προειδοποιούσε για τη σχέση του «τρομοκράτη» με το κράτος. Οι άλλες εφημερίδες, καμένες απ' τη «διαρροή» της περασμένης βδομάδας δίστασαν. Χαρακτηριστικό είναι το παράπονο που εκφράζει το ρεπορτάζ του *Βήματος* της Κυριακής. Από και πέρα έγινε μια προσπάθεια απ' τις εφημερίδες με βάση όσο γίνεται περισσότερο αυτά τα στοιχεία να συγκροτήσουν το σενάριο της υπόθεσης. Είναι μια απ' τις σπάνιες φορές που η ανάγνωση της εφημερίδας, όσο αντιφατικές και ατελείς πληροφορίες και να παρείχε, πήγαινε μακρύτερα απ' την τηλεόραση. Ενδεικτική είναι άλλωστε η εντυπωσιακή άνοδος της κυκλοφορίας των *ΝΕΩΝ* και ιδίως της *Ελευθεροτυπίας*.

Βέβαια τα ωραία πράγματα διαρκούν λίγο. Και πολύ σύντομα οι «διαρροές» κυριάρχησαν και πάλι. «Έσπασε ο Μπεχράκης, μας είπε αξιωματικός της ΕΛ.ΑΣ», «Επικινείται νέες συλλήψεις» κ.λπ., κ.λπ. Η ευαισθησία θεωρείται στιγμιαίο αδίκημα για τον ελληνικό τύπο.

Το παράδειγμα της Κυριακάτικης *Ελευθεροτυπίας* νομίζω ότι είναι αρκετά διδακτικό. Τη στιγμή ακριβώς που το όνομα του Γιώργου

Βότση έχει εμπλακεί με περίεργο τρόπο στην ανάκριση του Κρυστάλλη, και ενώ ο ίδιος έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο στις συναντήσεις του κ. Λαλιώτη με τους δημοσιογράφους, αυτή τη στιγμή διάλεξε ο διευθυντής της Κυριακάτικης Κώστας Σκούρας να ασχοληθεί με την «περίπτωση Βότση». Εν μέσω χαρακτηρισμών, υπονοούμενων και προσπάθειας μείωσης του Γ. Βότση, ο κ. Σκούρας επανέρχεται σ' εκείνη την περίφημη υπόθεση του ρεπορτάζ για τη «17 Νοέμβρη», για το οποίο έχει ήδη η εφημερίδα καταδικαστεί. Και δεν εννοούμε μόνο το δικαστήριο, αλλά και τη συνείδηση των αναγνωστών. Αν, πράγματι, η καθημερινή *Ελευθεροτυπία* είναι ικανή για το καλύτερο και για το χειρότερο (συνήθως ανάλογα με τον υπογράφοντα) η *Κυριακάτικη* έχει φαίνεται πάρει οριστικά το δεύτερο δρόμο. Άλλωστε την πορεία που έχει διανύσει η *Κυριακάτικη* την περιγράφει άθελά του ο κ. Σκούρας στο ίδιο κείμενο. Παραθέτει ένα παλιότερο κείμενό του, όπου εξήρε τον Βότση διότι τα άρθρα του «δικαιώνουν πράγματι την ελπίδα ότι είναι δυνατή, ακόμη και στις μέρες μας, μια *εναλλακτική* δημοσιογραφία». Λίγες αράδες πιο πάνω χαρακτηρίζει την ίδια αρθρογραφία «*αιρετική* δημοσιογραφία». Η «εναλλακτικότητα» έγινε μέσα σ' ένα χρόνο «αίρεση». Και είναι γνωστό ότι τους αιρετικούς τους καίμε. Σας θυμίζει μήπως τίποτα η έκφραση «*κυνήγι των μαγισσών*»;

Δ. Ψαρράς

Εικόνες της Λισσαβώνας

Μισό εκατομμύριο άνεργοι κι ένα εκατομμύριο υποαπασχολούμενοι, ένας πληθωρισμός κάπου τριάντα τοις εκατό συμπληρώνουν την εικόνα της σημερινής Πορτογαλίας.

Έναν ελπιδοφόρο δρόμο που άνοιξε η επανάσταση της 25ης Απριλίου 1974 τον μετέτρεψαν σε αδιέξοδο οι δεκαέξι κυβερνήσεις που ακολούθησαν με τους τετρακόσιους υπουργούς που εκπροσωπούσαν όλη την γκάμα των κομμάτων εκτός από την άκρα αριστερά.

Όμως υπεύθυνη για την οικονομική καταστροφή δεν είναι μόνο η πολιτική ηγεσία αλλά και η σαθρή οικονομική βάση που κληρονόμησε από τον φασίστα-εθνικιστή Ολίβειρα Σαλαζάρ και τον Μαρσέλο Γκαετάνο.

Η έλλειψη βαρειάς βιομηχανίας, η φεουδαρχική ιδιοκτησία της, η κρατική γραφειοκρατία και τα κομπραδόρικα μεσοστρώματα συντηρούνταν κατ'κανόνα από την Αμερικάνικη βοήθεια (το σχέδιο Μάρσαλ καταρχήν).

Τα κεφάλαια αντί να επενδύονται διοχετεύονταν στην αγορά καταναλωτικών αγαθών για τους λίγους, στην εθνική άμυνα-δηλαδή στο στρατό που επιτηρούσε τις αποικίες και τον υπερτροφικό κρατικό μηχανισμό.

Η επανάσταση των γαρυφάλων προσπάθησε να εισαγάγει ριζοσπαστικές μεταρρυθμίσεις στον οικονομικο-κοινωνικό τομέα: εθνικοποίησε 1.200.000 εκτάρια γης που δόθηκαν για διαχείριση στους συνεταιρισμούς των ακτημόνων αγροτών, κρατικοποίησε 16 τράπεζες και 59 βιομηχανίες. Παρ' όλα αυτά μαζί με την ανεξαρτητοποίηση των αποικιών τα προβλήματα άρχισαν να συσσωρεύονται επικίνδυνα. Τόσο η χαμηλή συνειδητοποίηση των αγροτών του βορρά όσο και το προσφυγικό πρόβλημα των εκατοντάδων χιλιάδων πρώην αποίκων στη Μοζαμβίκη και την Αγκόλα συνοδεύτηκαν από την κακή διαχείριση των πραγμάτων από τους σοσιαλιστές του Σοάρες, ένα κόμμα που βρίσκεται στα χέρια τεχνοκρατών και δημοσίων υπαλλήλων προσανατολισμένων προς τις ΗΠΑ και την ΕΟΚ. Στην κακή κατάσταση συνέτεινε και το γραφειοκρατικό Κ.Κ. ακόμα πιο σοβιετόφιλο απ' το Ελληνικό που παρ' όλο που διαθέτει ένα ποσοστό 15-18% ο μοναδικός προσανατολισμός του παρέμεινε η διείσδυση στον κρατικό μηχανισμό και οι ετήσιες γιορτές της εφημερίδας και της νεολαίας του. Στο στόχαστρο όλων των κομμάτων, αριστερών και δεξιών, ο Οτέλο ντε Καρβάλιο, ζωντανό σύμβολο της επανάστασης κι αγαπημένος των φτωχών, κατόρθωσε να διατηρεί σε υψηλά επίπεδα τη δημοτικότητα του. Η σύλληψή του θεωρείται μάλλον σαν μια ακόμη ηλιθιότητα της σοσιαλιστικής κυβέρνησης ανάμεσα στις τόσες άλλες, που δείχνοντας υπερβολικό ζήλο να εξυπηρετήσει τις ντιρεκτίβες της ΕΟΚ για ήδη αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, πέρασε στη Βουλή πριν από δύο χρόνια ένα νόμο όπως τον γνωστό μας 776 του Καραμανλή.

B.K.

Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΣΤΗ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑ από μια τουριστικοποιημένη και ορθολογισμένη Ισπανία φαντάζει στην αρχή σαν δυσάρεστη έκπληξη για τον ταξιδιώτη. Ιδίως όταν είναι βραδάκι Κυριακής που τα μαγαζιά δε φωτίζονται, οι δρόμοι είναι σκοτεινοί και άδειοι και το κοινωνικό κλίμα βαρύ κι ασήκωτο. Παρ' όλα αυτά αν πάρει κανείς το μετρό με τη μια και μοναδική γραμμή και κατηφορήσει προς το κέντρο-πλάτεια ROSSI-RESTAURADORES θ' ανακαλύψει ένα οικείο περιβάλλον: αφίσσες προεκλογικού κλίματος, πηγαδάκια, τραπεζάκια του σοσιαλιστικού κόμματος (που λυμαινεται τον τόπο) και των κομμουνιστών με προεξάρχουσες σοβιετικές μπροσούρες, αφίσες του Γκορμπατσώφ, της ετήσιας φιέστας του AVANTE κι οικολογικά σημάδια, ακόμη συνθήματα στους τοίχους παλιά και καινούργια «ψηφίστε APU», «ψηφίστε UDP», ή «λευτεριά στους αντιφασίστες πολιτικούς κρατούμενους».

Όμως κάθε ομοιότητα σταματάει εδώ, γιατί οι πρώτοι άνεργοι είναι παρόντες, άλλοι ζητιανεύουν οικογενειακά, κι άλλοι πάλι ψάχνουν στα καλάθια απορριμμάτων, ανάμεσά τους κι κλοφορούν έμποροι ναρκωτικών, δεκάδες πουτάνες και μεθυσμένοι που χαζεύουν ή κράζουν Αμερικάνους και Γάλλους τουρίστες, που τρώνε ήσυχα-ήσυχα τους αστακούς τους κάτω από την προστασία εύσωμων γκαρσονιών και αστυφυλάκων.

Οι τελευταίοι κάτι θυμίζουν από Ελλάδα: είναι αυτές οι γνωστές και μισητές γκρι στολές πριν τον ΕΛ.ΑΣ. (εδώ ο Τσεκλένης δεν εμφανίστηκε ακόμα) και τα αυταρχικά μoustakákia.

Το πρωί θ' ανακαλυφθούν πολλές διαφορές: εικόνες της δεκαετίας του '60 και Λατινοαμερικάνικη ατμόσφαιρα. Παλαιά τραμ, κυκλοφοριακό αλαλούμ, ζητιάνοι όλων των φυλών σε μια τεράστια δημόσια έκθεση, εκατοντάδες παράνομοι μικροπωλητές, άνδρες και γυναίκες ξεπιτωμένοι από τα χωριά τους μαζί με τα ρακένδυτα πιτσιρικά που δίνουν ζωντάνια στην πρωτεύουσα, ζωγραφίζουν Μίκυ-Μάους στους πεζόδρομους, χορεύουν και τραγουδάνε για κανα-δυο εσκούδος.

Λίγες ημιπαράνομες προκηρύξεις κάνουν πού και πού την εμφάνισή τους - ανακοινώσεις του PRP και του FUP που μιλάνε για προδοσία της επανάστασης του Απρίλη. Οι μικροαστοί δεν

στις 6 Οκτωβρίου, μια μέρα πριν τις γενικές εκλογές στην Πορτογαλία, έχει οριστεί η δίκη του Οτέλο Σαράιβα ντε Καρβάλιο. Μετά από την αναβολή της στις αρχές του καλοκαιριού, αυτή η «δίκη του αιώνα» όπως την ονόμαζαν, φαίνεται ότι αποτελεί ενοχλητικό εμπόδιο για τη σοσιαλιστική κυβέρνηση. Πολύ περισσότερο που το κίνημα συμπαράστασης έχει πάρει διαστάσεις σ' όλο τον κόσμο.

Τον περασμένο Μάρτη ο Καρβάλιο κατόρθωσε να δώσει μια συνέντευξη μέσα απ' τη φυλακή στο περιοδικό «Grande Reportagem». Το άγνωστο αυτό ντοκουμέντο δημοσιεύουμε σήμερα με μια εισαγωγή απ' τις εντυπώσεις του Βασίλη Καραγιάννη απ' το ταξίδι του στην Πορτογαλία για τη δίκη που τελικά αναβλήθηκε.

τις παίρνουν, οι εργάτες φοβούνται να τις αγγίξουν, τ' όνομα όμως του ΟΤΕΛΟ ηχεί ευχάριστα στ' αυτιά τα δικά τους καθώς και στα δικά μας. Επιτέλους κάπου μερικοί σ' αυτή την πόλη συνεχίζουν την επανάσταση εστω κι φυλακισμένοι.

Ο ΟΤΕΛΟ ΝΤΕ ΚΑΡΒΑΛΙΟ κάτι σαν ο ΖΟΡΠΟ των φτωχών και πενιασμένων εξακολουθεί να είναι το σύμβολο της 25ης Απριλίου σ' αντίθεση με τον γέλοιο και φαφλατά ΣΟΑΡΕΣ.

Όποιες αφίσες λένε τ' όνομα του τελευταίου (και είναι πάρα πολλές) έχουν μαυρισθεί με μπογιά.

Σε φόντο μια Πορτογαλία που μαζί με την Ισπανία φαίνεται να συντροφεύει τους δόκα της ΕΟΚ ο μακάβριος ηγέτης τεχνοκρατών και κομπραδόρων στέκει με το πρόσωπο παραμορφωμένο από μαρκαδόρο, πινέλο ή σπρέι να γράφει FUMO την εικόνα αυτή την συναντά κανείς δεκάδες φορές στις λαϊκές συνοικίες συναδελφωμένη με τα συνθήματα «ΚΑΤΩ Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ» (που έχει ήδη πέσει) ή «ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΣΤΟΥΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥΣ».

Σημαντικό χαρακτηριστικό όλης αυτής της συνθηματολογίας που και πού να ξεχωρίζουν στους τοίχους τεράστια καλλιτεχνήματα σοσιαλιστικού ρεαλισμού, αληθινές τοιχογραφίες, κυρίως κοντά στις σιδηροδρομικές γραμμές που οδηγούν στο ESTORIL και το CASCAIS.

Στην είσοδο της πόλης όμως οι τενεκεδομαχαλάδες χωρίς νερό, φως, αποχέτευση, αποτελούν ένα πρόβλημα που καμιά κυβέρνηση δεν μπόρεσε να το αντιμετωπίσει. Η επανάσταση στις αρχές άσκησε κάποια κοινωνική πολιτική, αλλά με την πάροδο του χρόνου η αδυναμία των μαζών να ριζοσπαστικοποιηθούν και να συμμετέχουν στις διαδικασίες επίλυσης του αγροτικού προβλήματος οδήγησε τους άνεργους αλλά και τους πρόσφυγες από τις αποικίες στις πόλεις και ιδίως στην πρωτεύουσα.

Μεγαθήρια ξενοδοχεία, ρυτογόνα και παμπάλαια εργοστάσια και λιμάνια χωρίς ικανοποιητικές εγκαταστάσεις, βόθροι που χύνονται στα ποτάμια ολοκληρώνουν το αδιέξοδο. Και μέσα σ' αυτή τη θλιβερή εικόνα καταστροφής, τα λαϊκά στρώματα αγωνιούν να επιβιώσουν...

Κείμενο-φωτογραφίες:
Βασίλης Καραγιάννης

ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ

«Ο δικαστής

Ερώτηση: Πώς αντιμετωπίζεις τη σύλληψή σου;

Καρβάλιο: Κατηγορούμαι ως υποστηρικτής, ιδρυτής και ηγέτης μιας τρομοκρατικής οργάνωσης. Όλα αυτά είναι ψέματα. Οι κατηγορίες βασίζονται σε μαρτυρίες προσώπων που συνεργάζονται με την αστυνομία, τους λεγόμενους «ανανήψαντες» του FP 25¹. Ποτέ δεν προπαγάνδισα ούτε ίδρυσα ή καθοδήγησα μια τρομοκρατική ομάδα. Αλλά αν υπάρχει μια τέτοια οργάνωση και θεωρούμαι ύποπτος ως μέλος της τότε ορθώς με συνέλαβαν. Σύμφωνα με τον Ποινικό Κώδικα η φυλάκισή μου είναι τυπικά ορθή.

Όμως εγώ ρωτάω τι οδήγησε στην πραγματικότητα στη σύλληψή μου; Αυτό που πρέπει να αναλυθεί είναι οι συνθήκες που οδήγησαν σ' αυτήν. Τόσο για μένα όσο και για τους ανθρώπους του FUP².

Ε.: Ποιες συνθήκες;

Κ.: Ένα χρόνο πριν από εκλογές³, όταν άρχισαν να έχουν σημασία οι εκλογικές προετοιμασίες, το FUP που είχε σαμποτάρει τις προηγούμενες εκλογικές μάχες θα μπορούσε να 'χει μια επίδραση στα αποτελέσματα... Δεν εννοώ απροφασιστική επίδραση, αλλά κάποια επίδραση. Εξάλλου είναι κι ο Οτέλο που θα μπορούσε να γίνει υποψήφιος ενώ με τη φυλάκιση ουσιαστικά βγήκε απ' τη μέση... Ορισμένοι πιστεύουν ότι η δίκη μου θα αναβάλλεται ξανά και ξανά⁴... Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν δυνάμεις που έχουν συμφέρον σ' αυτές τις συλλήψεις.

Οι περισσότεροι απ' τους φυλακισμένους του FUP θεωρούνται απ' τον δικαστή Αλμείντα Κρουζ ότι συνελήφθησαν «επ' αυτοφώρω». Εμένα όμως με συνέλαβαν αφού ψάξανε το σπίτι μου και ριζάνε μια πρώτη ματιά στα χαρτιά που βρέθηκαν. Τότε μόνο ο Δημόσιος Κατήγορος διέταξε τη σύλληψή μου και οι δικαστές συμφώνησαν. Κατά τη γνώμη μου η σύλληψή μου είναι παράνομη εφόσον δεν υπάρχουν ισχυρά στοιχεία. Ο δικαστής δήλωσε δημόσια ότι οι λεγόμενοι «ανανήψαντες» είναι ανήθικα άτομα κι ωστόσο βασίζει τη σύλληψή μου στις καταθέσεις τους.

Ε.: Αυτές οι καταγγελίες όμως...

Κ.: Εύκολα καταρρίπτονται. Σύμφωνα μ' ορισμένους που δολοφονήθηκαν απ' την αστυνομία είμαι ύποπτος για σύνδεση με το FP 25. Αυτοί οι άνθρωποι λένε όσα χρειάζεται να ειπωθούν. Όλοι ξέρουμε πώς γίνονται αυτά τα πράγματα. Η αστυνομία ρωτάει: «ήταν σ' αυτή τη θέση αυτό το πρόσωπο;» Κι ο τύπος απαντάει «ίσως,

έτσι νομίζω», και η αστυνομία επιμένει: «εκεί ήταν, έτσι δεν είναι;» και τότε ο τύπος τελικά συμφωνεί...

Ε.: Τι ένιωσες όταν διαπίστωσε ότι ο δικαστής Αλμείντα Κρουζ υπήρξε ένας απ' τους υποστηρικτές σου;

Κ.: Πραγματικά είναι πρόβλημα. Θα προτιμούσα να ήταν χριστιανοδημοκράτης διότι ως δικαστής θα προσπαθούσε να κάνει κάθε τι για να δείξει την ανεξαρτησία του. Ο Dr. Pamplona Corte Real είναι ένας άνθρωπος που αξίζει την εμπιστοσύνη μου, ως επαγγελματίας. Ενώ ο δικαστής που, όπως λέει ο ίδιος, με ψήφισε, θα προσπαθήσει σίγουρα να δείξει την τιμιότητά του λειτουργώντας διαφορετικά. Θα επιχειρήσει να αποδείξει ότι αυτός ο ίδιος με έβαλε φυλακή... Αυτός είναι που υπέγραψε το ένταλμα συλλήψεως με την ελεύθερή του βούληση. Αργότερα, ήρθε και με προσκάλεσε για συζήτηση.

Ε.: Για ποιο λόγο;

Κ.: Προσπαθούσε να με πείσει να ανανήψω. Τηλεφώνησε απ' το γραφείο του αξιωματικού υπηρεσίας ζητώντας να με δει. Τον συνάντησα κατά τις εφτά το απόγευμα στο γραφείο του υποδιοικητή. Τον περιτριγύριζαν σωματοφύλακες. Καθώς αρχίσαμε να μιλάμε είδα αμέσως ότι έπαιξε το ρόλο του «καλού μπάτσου»: «Ξέρεις ότι ο Ποινικός Κώδικας καθορίζει μια πιο ελαφριά ποινή ή ακόμα και καθόλου φυλάκιση γι' αυτούς που συνεργάζονται στην ανακάλυψη της αλήθειας... είσαι σε μια δύσκολη θέση... Δεν ξέρω τι γνώμη έχεις, αλλά πρέπει να σκεφτείς να δώσεις μια νέα κατάθεση... να πεις όλη την αλήθεια». Αυτή η συζήτηση τελείωσε με μια πρόταση να δραπετεύσω: «Αν θελήσεις να κάνεις έτσι όπως σου λέω, ακόμα κι αν καταδικαστείς θα βρεθεί τρόπος να σε στείλουμε στο εξωτερικό...» Εγώ απάντησα ότι το FUP είναι ένα νόμιμο πολιτικό κόμμα που έχει τη δική του ζωή και ότι δεν είμαι σε θέση να μιλάω για τους συντρόφους μου χωρίς να το γνωρίζουν οι ίδιοι. Αυτός ωστόσο επέμεινε: «Ξέρεις, οι τύποι του FUP δεν το αξίζουν... είναι λούμπεν. Θα σε παραμερίσουν και θα δικαστείς μόνος σου. Δεν αξίζουν την εμπιστοσύνη σου και τις αρχές σου». Εγώ απάντησα ότι οι σύντροφοί μου είναι έντιμοι εργάτες που αγωνίζονται σ' ένα νόμιμο κόμμα. Έχουν την εκτίμησή μου. Δεν έχω τίποτα να προσθέσω. Εδώ τελείωσε η συζήτηση με τον δικαστή που μου είπε ότι αν αλλάξω γνώμη να του τηλεφωνήσω...

Ε.: Συμφωνείς με τις πράξεις βίας που επιχειρεί το FP-25;

Κ.: Οι ιδεολογικές πεποιθήσεις των αγωνιστών του FP-25 είναι κοντά στις δικές μου... Είναι άνθρωποι που αγωνίζονται για ένα ιδανικό. Είναι απελτισμένοι και πιστεύω ότι αν είχαμε μια σωστή κυβέρνηση που θα τους πρόσφερε αμνηστία, το 90% θα εγκατέλειπε τον ένοπλο αγώνα.

Ε.: Με τις πράξεις βίας, όμως, συμφωνείς;

Κ.: Όταν άρχισαν αυτές οι ενέργειες, μήπως πέτυχε το FP-15; Μπορούμε να πούμε ότι η οργάνωση μεγάλωσε; Έχει άραγε τώρα πλατύτερη λαϊκή υποστήριξη; Εδώ εγώ αμφιβάλλω. Δεν πιστεύω ότι μεγάλωσαν το λαϊκό τους έρεισμα, αντίθετα νομίζω ότι το περιόρισαν. Στην ειδική κατάσταση της χώρας μας και του λαού μας οι μέθοδοι του FP-25 είναι εντελώς ακατάλληλες. Οι βίαιες ενέργειες δεν έχουν κανένα αποτέλεσμα. Ποιο είναι το αποτέλεσμα μιας ενέργειας εναντίον κάποιου επιχειρηματία που κακομεταχειρίζονταν τους εργάτες του; Μήπως οι εργάτες συντάχθηκαν με το FP-25; Όχι. Πρέπει να δημιουργούμε τους όρους ώστε να προετοιμάζουμε το λαό να απαντά στο φασισμό, όχι όμως με τέτοιο τρόπο.

Ε.: Εσύ, λοιπόν, τι πιστεύεις;

Κ.: Καταρχήν υποστηρίζω την ανάγκη να κάνουμε τους εργάτες και γενικά το λαό πιο συνειδητούς, να τους επιστήσουμε την προσοχή ώστε να κατανοήσουν ότι μπορεί να ξαναγίνει ένα πραξικόπημα σαν το σαλαζαρικό. Για να το αποφύγουμε — και υπάρχουν όλο και περισσότερα συμπτώματα σαν κι εκείνα που οδήγησαν στην πτώση της πρώτης Δημοκρατίας, όπως «κομματοκρατία», διαφθορά, οικονομική κρίση — οι εργάτες πρέπει να γνωρίζουν το πρόβλημα ώστε να το πολεμήσουν. Δεύτερον, και καθώς οι εργάτες κατανοούν ότι μπορούν να έχουν ένα άλλο τύπο διακυβέρνησης, καθώς κατανοούν ότι ο σοσιαλισμός είναι η καλύτερη γι' αυτούς κοινωνία, σκοπός μου είναι να τους δοθεί μια ευκαιρία να είναι προετοιμασμένοι να πάρουν την εξουσία, αν η καταπίεση αρχίσει να μεγαλώνει.

Ε.: Μακροπρόθεσμα;

Κ.: Φυσικά είναι ένας μακροπρόθεσμος στόχος.

Ε.: Ο δικηγόρος σου δήλωσε σε μια εφημερίδα ότι δε θέλησες ποτέ να αντικαταστήσεις το δημοκρατικό πολίτευμα.

Κ.: Είναι ορθό. Η άποψή μου είναι αυτή ακρι-

ήθελε να δραπετεύσω»

βώς που είπες. Ολοφάνερα, και λαμβάνοντας κάθε τι υπόψη είναι καλύτερο απ' το φασισμό.

Ε.: Ορισμένες απ' τις κατηγορίες που φαίνεται ότι θα τεθούν στη δίκη σου έχουν σχέση με κάποιες σημειώσεις σ' ένα απ' τα σημειωματάρια σου...

Κ.: Σε 200 σελίδες σημειώσεων δεν υπάρχει ούτε μια αναφορά στο FP—25!

Ε.: Πήρες ποτέ μέρος σε συναντήσεις του FP—25;

Κ.: Ποτέ. Επειδή όμως είμαι υπέρ του διαλόγου, αν με καλούσαν σε πολιτική συζήτηση θα δεχόμουν.

Ε.: Πώς εξηγείς ότι είχες τους αριθμούς αυτοκινητών της DCCV (Κεντρική αντιτρομοκρατική διεύθυνση);

Κ.: Μου δόθηκαν από έναν πράκτορα της DCCB. Μια μέρα ήρθε και μου είπε ότι με παρακολουθούν διότι υποψιάζονται ότι έχω σχέσεις με το FP—25. Μου έδωσε τα νούμερα για να τους αναγνωρίζω. Τα κράτησα και δεν τα χρησιμοποίησα ποτέ.

Ε.: Λέχτηκε ότι απ' τα 5 οχήματα που σας ανήκαν ορισμένα είχαν χρησιμοποιηθεί σε ενέργειες του FP—25. Πώς το εξηγείς;

Κ.: Είναι εντελώς λάθος και εξάλλου διαψεύστηκε αμέσως απ' την ίδια την αστυνομία. Στην πραγματικότητα μόνο ένα απ' τα οχήματα της οργάνωσης είναι στο όνομά μου, ένα Fiat 128 που αγοράστηκε δεύτερο χέρι το Φεβρουάριο ή Μάρτιο 1980, πριν τη νομιμοποίηση του FUP, πράγμα που οδήγησε τους συντρόφους μου να μου ζητήσουν να αγοράσω το αυτοκίνητο στο όνομά μου γιατί κανείς δεν ήξερε πώς θα κατέληγε αυτό το μέτωπο πολιτικών κομμάτων. Όσο για το γελοίο ισχυρισμό ότι αυτό το αυτοκίνητο συμμετείχε σε κάποια ενέργεια του FP—25, δίνω ό,τι έχω σ' οποιονδήποτε αποδείξει μια τέτοια ανοησία! Μόνο όσοι δεν ξέρουν το αυτοκίνητο θα το πίστευαν. Είναι εντελώς κατεστραμμένο και εδώ και πολλούς μήνες είναι εκτός λειτουργίας. Ίσως ενάμιση ή και δύο χρόνια.

Ε.: Πώς εξηγείς τους κανόνες ασφαλείας που βρέθηκαν γραμμένοι στο σημειωματάριο σου, ενώ το FUP είναι ένα νόμιμο κόμμα;

Κ.: Εκείνη την εποχή μπορούσε να προβλέψει κανείς μια επίθεση κατά του FUP, εφόσον, με δεδομένη την ιδεολογική συγγένεια με το FP—

25 η αστυνομία θα προσανατολιζόταν προς αυτό. Το FUP συζητούσε τι θα έκανε αν αυτή η επίθεση πραγματοποιούνταν.

Ε.: Σε κατηγορούν ότι χρησιμοποιούσες το ψευδώνυμο ΟΣΚΑΡ μέσα στην οργάνωση.

Κ.: ΟΣΚΑΡ σημαίνει Οτέλο Σαράιβα ντε Καρβάλιο. Όλοι το ξέρουν απ' τις 25 του Απρίλη.

Ε.: Είναι αλήθεια ότι οι σχέσεις σου με τον προέδρο Ραμάλιο Εάνες είχαν βελτιωθεί πολύ πριν τη σύλληψή σου;

Κ.: Όπως ξέρεις ο Πρόεδρος κι εγώ είμαστε φίλοι πριν τις 25 του Απρίλη. Χωρίσαμε κατά την επαναστατική διαδικασία 74/75, ωστόσο ήμουν πάντα μαζί του και τον υποστήριζα κάθε φορά που τον χτυπούσαν, είτε απ' το Κομμουνιστικό Κόμμα, όταν αυτό έλεγχε την τηλεόραση, είτε απ' την κυβέρνηση και ειδικά τον Βάσκο Γκονζάλβες, ο οποίος επανειλημμένα είχε προτείνει την απαλλαγή του προέδρου απ' τα καθήκοντά του, πράγμα το οποίο εγώ είχα αποκρούσει. Από τη στιγμή που εγώ πάντοτε πρότεινα να έχει υπεύθυνες λειτουργίες, αισθανόμουν προσωπικά υπεύθυνος να του τις εξασφαλίζω και πάντα του έδειξα την προσωπική μου εμπιστοσύνη. Θυμάμαι ότι μια φορά που αισθανόταν πραγματικά καταδικασμένος απ' το Κομμουνιστικό Κόμμα στην τηλεόραση ήρθε σπίτι μου με τον ταγματάρχη Γιοάο Φιγκουεϊρέντο, επίσης προσωπικό μου φίλο (τότε τουλάχιστον), να μου πει τα προβλήματά του. Εγώ του επιβεβαίωσα την εμπιστοσύνη μου και ότι πάντοτε προσπαθούσα (και κατάφερα) να την επιβάλω στο MFA⁶. Προφανώς η 25η Νοεμβρίου⁷ είχε συνέπειες στη σχέση μας, κυρίως λόγω της έλλειψης εμπιστοσύνης από μεριάς του. Παρά το γεγονός ότι έδωσα το λόγο της τιμής μου ότι δεν υπήρξαν συνωμότες μεταξύ των αξιωματικών της COPCON⁸, ο Εάνες, με βάση μια γελοία καταγγελία, παρόμοια μ' εκείνες που επέτρεψαν στον Αλμίντα Κρουζ να με κλείσει εδώ στο Κάζιας, διέταξε τη σύλληψή μας και έστειλε τους αξιωματικούς στο Κουστόγιας χωρίς κλήση. Μια κατάφωρη αδικία που με συντάραζε βαθιά. Εκείνο όμως που μας χώρισε πραγματικά ήταν μάλλον η προεκλογική καμπάνια των προεδρικών εκλογών του 1976. Ενώ εγώ θεωρούσα τους λόγους του εναντίον μου σαν κάτι το φυσικό σε μια πολιτική εκστρατεία, ο Εάνες δεν ξέχασε τους δικούς μου και τους φύλαξε για μελλοντική χρήση.

Ε.: Από τότε που είσαι στη φυλακή είχες κανένα μήνυμα απ' τον κ. Μάριο Σοάρες;

Κ.: Όχι άμεσα. Ο κ. Ραούλ Ρέγκο με επισκέφτηκε. Πιστεύω ότι ο κ. Μάριο Σοάρες δεν έχει καμιά σχέση με τη σύλληψή μου. Μόνο αφού φυλακίστηκε την πληροφορήθηκε ο Σοάρες, όπως μου είπε ο Ραούλ Ρέγκο, και εξεπλάγη.

Ε.: Αν ελευθερωθείς τι θα κάνεις;

Κ.: Όχι «αν», «όταν»! Θα συνεχίσω τον πολιτικό αγώνα κατά της κυβέρνησης, όπως και κατά του συστήματος, κάτι που το διακήρυξε ακόμα κι ο Αλμπέρτο Γιοάο Ζαρντίμ...

Ε.: Υπάρχουν φήμες ότι γράφεις ένα βιβλίο. Τι είδους βιβλίο;

Κ.: Το έχω ξεκινήσει αλλά τώρα σταμάτησε. Έχω γράψει περίπου 20 σελίδες. Πρόκειται για ένα μυθιστόρημα που βασίζεται στην ιστορία της δολοφονίας του Ντελμίρο Κρουέλ⁹, εργάτη στο εργοστάσιο του Ιρμάος Στέφενς στη Μαρίνα Γκράντε.

Ε.: Τι τίτλο έχει;

Κ.: Δεν έχει ακόμα.

Ε.: Πιστεύεις ότι η ιστορία θα σε απαλλάξει;

Κ.: Απάλλαξε το Φιντέλ, γιατί όχι και μένα;...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. FP—25: (Λαϊκές Δυνάμεις 25 Απριλίου) παράνομη οργάνωση «ενοπλου αντάρτικου».
2. FUP: (Μέτωπο Λαϊκής Ενότητας) πολιτικό κόμμα υποστηρικτών του Οτέλο.
3. Προεδρικές εκλογές που θα γίνουν στο τέλος του χρόνου.
4. Ήδη η πρόβλεψη αυτή έχει επιβεβαιωθεί.
5. Πρωθυπουργός εκείνη την εποχή, προσκεκλημένος στο Κομμουνιστικό Κόμμα.
6. Κίνημα Ενόπλων Δυνάμεων, αυτό που έκανε την 25η Απριλίου.
7. Πραξικόπημα που τερμάτισε την επαναστατική περίοδο.
8. Στρατιωτική διοίκηση όλων των «ειδικών δυνάμεων» (κομμάντος, πεζοναύτες, κλπ.) υπό τις διαταγές του Οτέλο.
9. Συνδικαλιστής που δολοφονήθηκε κάτω από άξεκα-θάριστες συνθήκες.

Χωρίς ομιλία του Αρχηγού;

Στις 11 του τρέχοντος Οκτωβρίου στο άλσος της Νέας Σμύρνης μια γιορτή χωρίς κόμμα, μια συνάντηση ενός κόσμου πολύχρωμου και κατασυκοφαντημένου απ' τους κυρίαρχους της πολιτικής, πρόκειται κατά τα φαινόμενα να καταγράψει την νέα (;) περίοδο μιας «άλλης αριστεράς».

Με τη φιλοδοξία το τριήμερο αυτό, να φέρει σε επαφή τα «υπόγεια ρεύματα» της ελληνικής κοινωνίας και όλες τις ομάδες, οργανώσεις κινήσεις, έντυπα του «παλιού» και εξελισσόμενου «αριστερισμού» της αυτονομίας, ακόμα και του «εργατισμού» αναμένει την προσέλευση ολόκληρου του «χώρου» και όχι μόνο... εκ περιεργείας.

Φυσικά, υπάρχουν επιφυλάξεις και κριτικές προς τους διοργανωτές από την πλευρά άλλων ομάδων. Το βέβαιο είναι πως η επιδιωκόμενη συνεύρεση τελικά θα περιλαμβάνει ολόκληρη... την πλατεία Εξαρχείων, μέρος της πλατείας Δημαρχείου (των ανέργων) και λοιπές περιφερειακές πλατείες...

Οι πειραματισμοί στη μορφή θα 'ναι πολλοί: και *χάπενινγκ* και ένα *κάμπινγκ* φιλοξενίας και *οικολογικές εκπλήξεις* και απόλυτη αυτονομία των εκδηλώσεων κατά την άποψη των συμμετεχόντων (με οποιαδήποτε ιδιότητα). Στον τομέα του θεάματος αναμένεται με ενδιαφέρον το *Rock-Festival* των ελληνικών γκρουπ (θα 'ναι άφθονα) οι εμφανίσεις των «μεγάλων» *Πουλικάκος*, *Παπακωνσταντίνου*, *Τζίμης Πανούσης* - *Μουσικές Ταξιαρχίες*, *Παπάζογλου*, *Μπακιρτζής*, *Τρανταλίδης*, *Παύλος Σιδηρόπουλος* και άλλοι που επί του παρόντος αναζητούνται και φυσικά σινεμά, video κλπ.

Οι διεθνείς σχέσεις του *Μιχάλη Ράπτη* που εκπροσωπούνται απ' τον πολιτικό όμιλο «*Πρωταγόρας*», όπως και οι εκδοτικές και κινηματικές γνωριμίες του *Γ. Καραμπελιά* αλλά και των *οικολόγων* θα φέρουν στο τραπέζι των συζητήσεων κοντά μας και τους: *Γερμανούς Πράσινους* (Βολφ — Πέτρα Κέλλυ) τον *Μωρίς Ναλμάν* τον *Φελίξ Γκουαταρί*, το *Green Peace*, τη *Ροσσάνα Ροσάντα* (της ιταλικής εφημερίδας *Il Manifesto*), τον *Άλεξ Λάνγκερ* (πρώην *Lotta Continua*) το *ANC* (Ν. Αφρική) την πολωνική «*Αλληλεγγύη*», το *Φιλιππινέζικο κίνημα* (Εθνικό δημοκρατικό Μέτωπο), *τούρκικες* αντιστασιακές οργανώσεις, *κουρδικές* (το *PKK*), πιθανότατα *βρετανούς ανθρακωρύχους* και ίσως τον *Paul Sentie* (από το ουρουγουανικό κίνημα των *Τουπαμάρος*).

Και στα καθ' ημάς, υπό μορφή ανοικτών συζητήσεων θα μιλήσουν οι: *Μιχ. Ράπτης*, *Γ. Καραμπελιάς*, *Άγγελος Ελεφάντης*, *Πέτρος Αινάρδος Ρυλμόν*, *Κ. Καστοριάδης*, *Α. Αζελός*, *Γ. Βότσης*, ο πανεπιστημιακός *κ. Κατσούλης*, ο *Δημήτρης Λιβιεράτος*, ο *Κλ. Γρίβας* από συνδικαλιστικούς χώρους, κινήματα φαντάρων, *οικολόγων* ίσως το μέλος της *Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ Μ. Χαλαμπιδής* (αν τον αφήνουν) και ο *Κώστας Φιλίνης* (του *ΚΚΕ* εσ.)

Για το «*γυναικείο*» θα αναλάβουν τα πάντα οι ίδιες οι γυναικείες ομάδες, σε δικό τους χώρο.

Ένα μυστήριο *γαϊδουράκι* ακόμα δεν αποκαλύπτεται τι ρόλο θα 'χει!

Και για να τα συνδέσουμε όλα αυτά με τη συγκυρία θα «*εκπροσωπηθούν*» με το δικό τους «*τρόπο*» όλες οι μυστικές υπηρεσίες...

Ανοιχτή υπόθεση παραμένει το κατά πόσο θα κυριαρχήσει και εκεί η *τσίκνα* απ' τις ψησταριές, αλλά κυρίως τι διάλογος μπορεί να ανοίξει μεταξύ «*εναλλακτικών καλλιτεριών*», «*ήπιας ενέργειας*», και απ' την άλλη του χώρου της εφημερίδας «*Σπάσσης*» ή των ανυποχώρητων «*εργατιστών*».

Και για το τέλος η *είδηση*. Η συνεύρεση έχει και στόχους: στις επόμενες Δημοτικές εκλογές αναμένονται *λίστες* και *συνδυασμοί* με βάση τα συμπεράσματα αυτού του χώρου.

Δ.Τ.

Αντέχουν τα αμορτισέρ της φύσης;

Οι διαδικασίες για την εκτροπή των νερών του Αχελώου ποταμού προς την κατεύθυνση της Θεσσαλίας άρχισαν περίπου εδώ και ένα μήνα, παρά τις επιφυλάξεις που εκφράστηκαν από διάφορες μεμονωμένες πλευρές όσον αφορά τη χρησιμότητα ή την αποδοτικότητα του έργου. Το μεγάλο αυτό αναπτυξιακό «*ταρατατζούμ*» αφήνει άθικτο ένα μόνο μέρος της υδάτινης ροής του «*original*» Αχε-

λώου, ενώ το υπόλοιπο θα παραλαμβάνεται μέσα από μια σειρά σιγρών, φραγμάτων και υδροηλεκτρικών έργων, με τελική κατεύθυνση τη Θεσσαλική γη.

Στην Ελλάδα, βεβαίως, όταν ακούει κανείς για μεγάλα έργα συνηθίζει να... ξεροβήχει για λίγα λεπτά δεδομένης της ταχύτητας και αποτελεσματικότητας με την οποία αυτά εκτελούνται. Λόγου χάρη το Αεροδρόμιο των Σπάτων, αφού πολεμήθηκε, αμφισβητήθηκε, επιβλήθηκε, δημοπρατήθηκε και προωθήθηκε, κατέληξε μέχρι στιγμής να παραχωρεί το «τεταμένο» του για το γύρισμα ταινιών που η υπόθεσή τους ξετυλίγεται σε Αφρικανικές ερήμους!

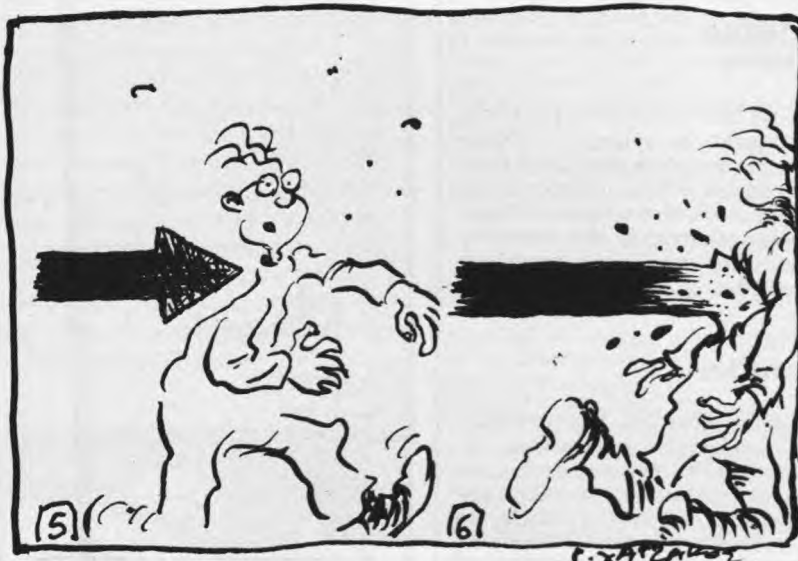
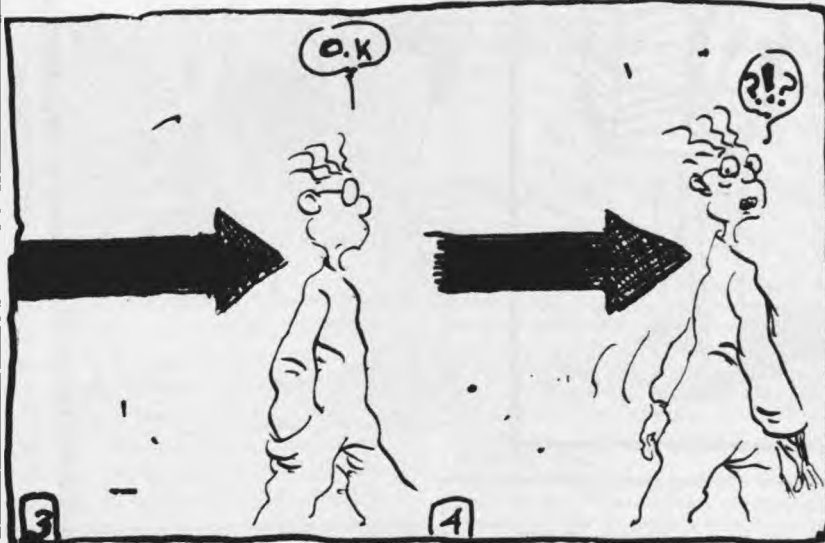
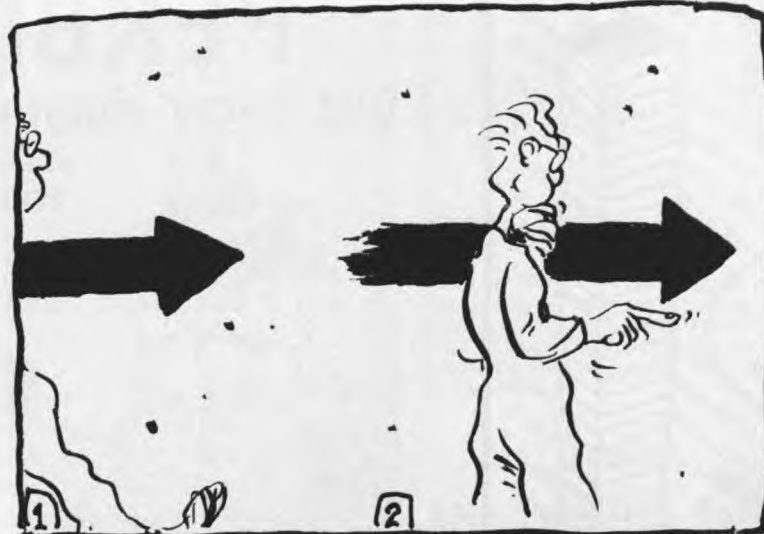
Η περίπτωση του Αχελώου όμως, πέρα από τις προφανείς —λόγω γιγαντισμού— αναλογίες του με άλλα μεγάλα αναπτυξιακά έργα, παρουσιάζει ένα επιπλέον στοιχείο. Οι παρενέργειες της εκτροπής μιας τόσο μεγάλης υδάτινης μάζας, στους ιχθυότοπους και βιότοπους της περιοχής του σημερινού δέλτα του ποταμού, όσο και στο ίδιο το κλίμα της περιοχής της εκτροπής, απειλούν με απρόβλεπτα «δευτερογενή» και «τρίτογενή» αποτελέσματα τη γωργική παραγωγή και τη ζωή των κατοίκων. Ακόμη και το πιο τέλειο «μοντέλο εξομείωσης» δεν θα μπορούσε να εγγράψει τους αναρίθμητους περιβαλλοντικούς παράγοντες που εμπλέκονται στη διαμόρφωση μιας τέτοιας κατάστασης. Ανάλογη περίπτωση απρόβλεπτης παρενέργειας από μείζονα μεταβολή περιβαλλοντικών συνθηκών είχαμε στην Αίγυπτο με το φράγμα του Ασουάν, που ανάμεσα στα άλλα δεινά προκάλεσε σε μαζική κλίμακα και την ασθένεια που είναι γνωστή σαν «σχιστοσωμίαση» ή αλλιώςτικα σαν «Εθνική ασθένεια» των Αιγυπτίων.

Είναι άγνωστο το κατά πόσο τα «αμορτισέρ» της Ελληνικής φύσης είναι σε θέση να απορροφήσουν τους κραδασμούς από τις περιβαλλοντικές συνέπειες ενός έργου του επιπέδου της εκτροπής του Αχελώου. Ακόμη και αν αφήσουμε στην πάντα το θέμα της ενεργειακής και αρδευτικής αποδοτικότητας, σε σχέση φυσικά με το εξωφρενικό κεφάλαιο (220 δις δρχ!) που πρόκειται να καταβληθεί, ακόμη και αν αγνοήσουμε τη φθορά του τουριστικού κεφαλαίου (!) από τα μπάζωματα και άλλες χωματογυγικές εργασίες που θα δημιουργήσουν αρκετά σεληνιακά πλάνα σε περιοχές ιδιαίτερης αισθητικής αρτιότητας, το έργο της εκτροπής του Αχελώου εμβάλλει σε πολλούς δισταγμούς και επιφυλάξεις.

Γιάννης Σχιζας

ΕΣΥ ή ΤΑΥΟR

Η σύγχρονη άσκηση της εξουσίας προϋποθέτει την μέγιστη αξιοποίηση της πληροφόρησης και των συμμετοχικών διαδικασιών. Ο «συμμετοχος» βέβαια αρκεί να είναι αναγνώστης ή τηλεθεατής. Μπορεί να είναι και συ-

ζητητής στο βαθμό που είναι ανίκανος να αρθρώσει κάποιο λόγο.

Χρόνια, πλέον, τώρα παρακολουθούμε τον κ. Γεννηματά σε επανειλημμένες τηλεοπτικές εμφανίσεις, σε συνεχόμενες συνεντεύξεις, σε αλληπάλληλες ανακοινώσεις.

Προεκλογικά κάθε πολίτης αυτής της χώρας, έλαβε ταχυδρομικώς ένα φυλλάδιο για τις αρετές του ΕΣΥ, κάθε γιατρός αυτής της χώρας έλαβε ένα μακροσκελέστατο «προσωπικό» γράμμα (γύρω στις 40 σελίδες) από τον υπουργό όπου αναλύονταν οι καλές του προθέσεις και παρακάμπτονταν τα συνδικαλιστικά όργανα.

Μετεκλογικά εντός του φακέλου του

λογαριασμού της ΔΕΗ θα πάρουμε ενημερωτικό φυλλάδιο για το ΕΣΥ και πάλι. Ήταν μια «πρωτότυπη» ιδέα της γραμματέως του κ. Υπουργού η οποία στις εφημερίδες διευκρίνησε ότι το φυλλάδιο δεν είναι απλός ενημερωτικό αλλά εκφράζει μία διαφορετική «πολιτική αντίληψη». Είναι η ολοκλήρωση του διαχωρισμού κράτους-κινήματος που περνάει πλέον μέσα από την ενημέρωση του πολίτη για τις πολιτικές αντιλήψεις του κινήματος μέσα από τους φακέλους των λογαριασμών.

Αλλά... κανένας επιτέλους δεν είναι τέλειος. Και ο κ. Γεννηματάς κάποτε εκνευρίζεται. Και εκνευρίζεται όταν

το τέλειο οικοδόμημά του κάπου τρίζει. Λοιπόν στο χώρο της υγείας μετά 4ετίαν οι μουγγοί άρχισαν να αρθρώνουν κάποιες συλλαβές. Η παραβίαση των κανόνων της «συμμετοχής» είναι προφανής.

Όταν λοιπόν το Δ.Σ. της ΕΙΝΑΠ στην τελευταία του συνάντηση με τον κ. Γεννηματά εξέφρασε τις ανησυχίες του για φαλκίδευση του ΕΣΥ από τον υπουργό, οι απαντήσεις του ήταν:

1) Έτσι έχει η πολιτική του υπουργείου σε όποιον δεν αρέσει μπορεί να σηκωθεί να φύγει από τη χώρα!!

2) Εάν η ΕΙΝΑΠ ξαναστείλει (εννοεί στον κ. Γεννηματά) έγγραφο που αποκαλεί αναξιώπιστο το υπουργείο ή χρησιμοποιήσει παρόμοιο επίθετο ή ουσιαστικό, το έγγραφο θα επιστρεφεται το Δ.Σ. δεν θα γίνεται δεκτό και θα παραπέμπεται στον υπουργό εργασίας (λέγε με Βαγγελάκη).

Και όταν οι εργαζόμενοι στον Ευαγγελισμό άρχισαν την απεργία τους διέρρηξε τα μιάτια του για το πώς είναι δυνατόν «ο ιερός χώρος» του νοσοκομείου να χρησιμοποιείται σαν τόπος αναμέτρησης με την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης.

Κατά τα άλλα το ΕΣΥ θα αρχίσει έστω και μόνο με 100 γιατρούς εδήλωσε εσχάτως, πέρσει δε είχε δηλώσει ότι το ΕΣΥ ήδη έχει αρχίσει. Λογικές οι συγχύσεις και οι αντιφάσεις, μια και το σύστημα της υγείας ως εθνικό περνάει πλέον από τα χέρια του Γεννηματά στα χέρια της ΚΥΠ. Κατά συνέπεια και ο κ. Γεννηματάς δεν έχει κανένα λόγο να είναι λιγότερο συγχυσμένος ή αντιφατικός απ' ό,τι ο κ. Λαλιώτης. Επί εθνικών θεμάτων και εθνικών συστημάτων ενδείκνυται η άγνοια και συνιστάται ΤΑΥΟR.

Γ.Κ.

Οι καλύτερες μέρες

Εκείνο το τραγικό Σάββατο (14-9) που μαζί με τους δικαστικούς ρεπόρτερ (ορισμένοι απ' αυτούς χαρακτηρίζονται «κοράκια») περιμέναμε ματαιώς, την προσαγωγή των 3 «τρομοκρατών» στον εισαγγελέα και ακούγαμε άρες μάρες, μας έκανε εντύπωση μια φαινομενικά άσχετη εικόνα. Ήταν οι μαζικές προσαγωγές σιδεροδεσμιών (!) νεαρών που είχαν συλληφθεί (!) με μηχανάκια στις επιχειρήσεις αρετής της προηγούμενης νύχτας. Θαύμαζε κανείς όλη αυτή τη μηχανή «σωφρονισμού» και διαπαιδαγώγησης εκατοντάδων πολιτών που το μεγαλύτερο αδίκημά τους ήταν... η ηλικία τους. Λίγες μέρες αργότερα, μετά τα «αυτόφωρα» και τις μεταλλικές, αμφιβάλλουμε αν επισκέφθηκαν την «γιορτή νεολαίας» του Ανδρέα! Νομίζετε ότι δεν θα εισπραχτεί κάποτε αυτός ο νεολαιιστικός ρατσισμός και η υστερία περί «καμικάζι»; Και φυσικά όχι μόνο την επόμενη φορά στην κάλη...

Α.Τ.

Δεν τρέχει τίποτα

ΔΕΝ ΞΕΡΩ ΤΙ ΦΤΑΙΕΙ. Μπορεί το ΚΚΕ, μπορεί το ΚΚΕ Εσωτερικού. Ίσως ο Σχολιαστής ή ίσως το Αντί. Μπορεί πάλι να φταίει το κόμμα του Κολοκοτρώνη, που θα 'λεγε κι ο φίλος μας ο Σαββόπουλος. Πάντως κάτι φταίει. Γιατί πώς γίνεται να συμβαίνουν τόσα και τόσα πράγματα γύρω μας κι εμείς αιωνίως... πέρα βρέχει. Ευτυχώς όμως που υπάρχει αυτή η ραθυμία της φυλής και μας σώζει... Αλλιώς μπορεί και να ιδρώνει τ' αυτί μας.

Όπως και να το κάνουμε πάντως, και πέστε με μεμψίμοιρο ή ανθέλληνα αν το προτιμάτε, τόση ραθυμία δεν είναι φυσιολογική. Εδώ κοιτάζω πρωθυπουργός, και τι πρωθυπουργός... ο Αντρέας, μόνο που δεν έβαλε τα κλάματα περιγράφοντας με την ευκαιρία της ΔΕΘ, τα χάλια της οικονομίας μας. Θα το κλείσουμε το μαγαζί, μας είπε, θα μας βάλουν λουκέτο, κι άντε μετά να δούμε πώς θα βολευόμαστε. Πάρτε το είδηση, ούρλιαζε ο άνθρωπος σε όλους τους τόνους, ή δουλεύετε περισσότερο και ξεδεύετε λιγότερα ή ακόμα κι εγώ, το πρώτο όνομα περί τα οικονομικά να πούμε, σηκώνω τα χέρια ψηλά...

Κι εμείς, μπροστά στην τηλεόραση όπως πάντα, τον ακούσαμε με προσοχή, πώς τα λέει ο άτιμος, κουνήσαμε το κεφάλι συμφωνώντας δικιο έχει αλλά πού να καταλάβουμε οι άλλοι, και συνεχίσαμε την πορεία μας, όπως χτες, όπως πάντα, σίγουροι πως ό,τι και να γίνεται δεν τρέχει τίποτα.

Μόνο κάθε εκλογές κάτι νομίζουμε πως τρέχει και τρέχουμε κι εμείς ξοπίσω του να το προλάβουμε μη και μας φύγει, κάνουμε ό,τι περνάει από το χέρι μας μήπως το πιάσουμε αλλά ματαιώς. Εκείνο πάντα, καμικαζιλίκια μπροστά σε μπλόκο, εξαφανίζεται, κι εμείς ξεμένουμε μπροστά σε αφίσες με κοριτσάκια, βέβαιοι περισσότερο από ποτέ πως δεν τρέχει τίποτα.

Άλλοτε πάλι οι εφημερίδες γεμίζουν πρωτοσέλιδα με χαφιέδες, βομβιστές και καθώς πρέπει υπαλλήλους της ΚΥΠ. Οι δηλώσεις διαδέχονται η μια την άλλη. Ο Μποσινάκης βρίσκεται να κυνηγάει τον Αλεξάκη, ο Αλεξάκης τον Λαλιώτη, ο Λαλιώτης τον Ζιάγκα, ο Ζιάγκας το άγνωστο κι ο Τσούρας τους πάντες.

Κι εμείς, μπροστά στα πρωτοσέλιδα όπως πάντα, τα διαβάζουμε με προσοχή, κουνάμε τα κεφάλια μας συμφωνώντας, τι λες ρε παιδί μου βομβιστές επιστήμονες άνθρωποι, ευτυχώς που αγρυπνούν οι φύλακες, και μετά αποξεχνιόμαστε όπως χτες, όπως πάντα, σίγουροι πως ό,τι και να γίνεται δεν τρέχει τίποτα.

Τελικά το μόνο που τρέχει σ' αυτό τον τόπο είναι η βρύση στο μπάνιο μας που στάζει, χρόνια τώρα, εκνευριστικά. Χρειάζεται οπωσδήποτε αλλαγή. Στο πετσάκι βέβαια.

Κ.Σ. Σβέικος

* ΠΡΟΑΓΩΓΗ

Είναι γνωστό πόσο Σας αγαπώ, απλά και μόνο, σε κάθε επιτυχία της δουλειάς σας (όπως η τωρινή προαγωγή σας) θα μεγαλώνει τη λαχτάρα μου, τον θαυμασμό μου, μαζί με το φόβο μήπως με ξεχάσετε.

Σας αγαπώ
Α.Α
Μάνη

* ΑΝΑΛΑΜΠΗ

Κάποια αναλαμπή στιγμιαία χωρίς τίποτα το ιδιαίτερο αλλά αρκετή για να σε ταρακουνήσει.

Αν ακόμα ενδιαφέρεσαι Τίνα απάντησε μου.

Μάκης Χρυσοστομίδης
Αργυρουπόλεως 28
Πτολεμαίδα 50 200

* ΕΞΩ ΑΠ' ΤΟ ΛΟΥΚΙ

Aventurien

γεια σου,

Δεν είμαι πεσιμιστής καθόλου, απεναντίας κιόλας, αλλά όταν γράφω ότι τα περιθώρια στενεύουν είναι νομίζω σκληρή πραγματικότητα.

Είναι αλήθεια κορίτσι μου, ότι εμείς δεν αποζητάμε την φυλακή αλλά τον άλλο τρόπο ζωής έξω από τα δικά τους μέτρα τους καθώςσπερισμούς και την προκοπή τους.

Έχουμε κάνει συνειδητά την επιλογή μας και δεν είναι εύκολο να απαλλοτριωθούμε και να μπούμε στο «λουκι». Το aventurien έχει σχέση με τον άνθρωπο που ζητά την περιπέτεια, είναι ανήσυχος, αν είναι έτσι ίσως έχουμε κάποια κοινά σημεία, και τον ίδιο προβληματισμό. Δεν ξέρω αν θα πάρεις το γράμμα μου, γι' αυτό το λόγο περιορίζομαι σ' αυτά τα λίγα.

Εγώ πιστεύω ότι έχουμε πολλά να πούμε.

Πάρε με τηλέφωνο αν θέλεις στο 9352432 απογευματινές και βραδινές ώρες.

Φιλιά
Νίκος

* ΑΝ ΗΤΑΝ ΓΙΑ ΜΕΝΑ

Τα μάτια μου τρέχανε στο μήνυμά σου με τον ίδιο τρόπο που ακόμα τ' άγγιγμά σου τρέχει μέσα μου.

Τρυφερά κι ακόρεστα. Ανολοκλήρωτα. Είμαι στ' αμπάρι, στη γωνιά τη σκοτεινή, χωρίς να ξέρω πώς βρέθηκα εδώ. Κολλημένο λετρασέτ στο μουσαμά σου. Ανάμεσα στα πεθαμένα πράσινα και κείνα τα κόκκινα, σαν κι αυτά που βράζουν μέσα μου. Τα ζωντανά.

Κι αποκάτω, η νοσταλγία του τόπου και του χρόνου, υπαρκτού και μη. Χωρίς χέρια, χωρίς πόδια, χωρίς μάτια και χείλια. Χωρίς ψυχή.

«Δύσκολος» - Ακρυλικός.

Φαλλικά μετέωρος.

Αν δεν αποφάσιζες ακόμα να με φας, έλα κάτω. Ξεκρέμασέ με και πούλα με.

Έχεις βάλει όλη σου την Τέχνη επάνω μου και σίγουρα θα πιάσω καλή τιμή. Κάν' το, γιατί θέλω κι εγώ να σε φάω...

Οκτώβρη 85.

Πήγασος

* ΠΟΡΕΙΑ

Η μέρα ανάβει μ' ένα τσιγάρο
Η νύχτα σβήνει μ' ένα τσιγάρο
Το μεταξύ διάστημα: ΚΑΠΝΟΣ...

Καραγιώργης Θωμάς
Κομποθέκλας 2
Ανάληψη 546 43
ΘΕΣ/ΝΙΚΗ

* ΚΥΜΑ

Στο Μαγδούλι

Ερημίτες των αστεριών και της θάλασσας
Γαλάζιος ο ουρανός που μας τύλιξε
Αλμυρό το κύμα που πλατάγιασε μέσα μας
Πελαγισιο αγέρι οι ήχοι μας
Τώρα ξέρεις πως μυρίζει το ήλιοβασιλέμα
μέσα στο βαρκάκι...

Υ.Γ.: Πάμε στην Καβάλα για ουζάκι;
Ελενάκι

* ΘΕΟΣ

Αλλοπαρμένη στη σύγχιση βρέθηκα
μέσα της ψυχής σου
καθώς στάθηκα να κοιτώ το σκοτεινό
και αγριεμένο ωκεανό των δυο ματιών σου...

Σαν δυνατός θεός στο προσκεφάλι σου
στάθηκα να σκεφτώ τούτο το βράδυ
και ούτε πρόβαλα αντίσταση καμιά
στον ήλιου που χάραξε την όψη.
Ξάγρυπνος, μοναχός κι απελπισμένος
ένιωσα θεός να είμαι

στην ψυχή σου μέσα
τούτο το ατέλειωτο βράδυ
προσπαθώντας την αγάπη μου ήλιο να
κάνω για να ξεσταθείς.

* ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΤΑΤΗ

Υπέρτατη τι προσμένεις άραγε,
μες στην αδιάκοπη δίνη σου;
Με μερική τη χορηγία των
αγαθών ανθρώπων,
λειτούργει ακόμη η κοιλιά σου;
[Summer is gone. The living became difficult]

Υ.Γ.: Υπέρτατη (Λάουρα ή Ροζαλία)
περιμένω την διεύθυνσή σου στις στήλες του περιοδικού.

κάποιος Ανδρέας (ίσως και ο Ανδρέας σου)

* ΧΑΜΟΓΕΛΟ

Για την Ειρήνη

Σε αναμονή κάποιας πιο ολοκληρωμένης απάντησης μήπως κι ανθίσει ένα χαμόγελο κάποιο βράδυ... έστω και διαφορετική ώρα...

Γιάννης Ρ.

* ΑΝΩΝΥΜΟ

Σε βλέπω στο βυθό των βράχων
Σε βλέπω στον υποχθόνιο χρόνο
Ακούω την πετρωμένη σου φωνή
κάτω στα σιωπηλά έγκατα της γης
τρέμεις, χτυπάς μανιακά το χέρι
πουρνάρια σου σκουπίζουν το πρόσωπο
και ο κρύος ιδρώτας χείμαρρος
δεντρί που πονά στο χτύπημα
του τσεκουριού

και το ρυάκι κόκκινο απ' το αίμα
χαράζτε σ' άσπρη πέτρα ΑΓΑΠΩ.

Για τον Στέλιο μου στο 424

Γιουδιθάκι

* ΜΟΝΑΞΙΑ

Στις ελεύθερες ώρες μου
ασχολούμαι με τα προβλήματα του μυαλού μου
Λάθος.
Οι ώρες της μοναξιάς δεν είναι ελεύθερες
είναι αφόρητες.

Λείπουν όλοι ακόμη κι ο εαυτός μου.
Νίκος Π.

ΜΟΥΣΙΚΟ ΠΡΟΞΕΝΙΟ

Όριμος, καθωσπρέπει κύριος (20 ετών) αναζητεί νεαρό ή νεαρά με αξιοπρεπή εμφάνιση, διαθέτοντες όργανο (μουσικό...), ακόμα και φωνή, προς σύσταση συγκροτήματος ελεύθερων κατευθύνσεων (πλην όμως ηθικών). Τα ακούσματα του ενδιαφερομένου δύνανται να περι(ρ)αμμηθούν χαρακτηριστικά από λαϊκούς καλλιτέχνες και εκλεκτούς ερμηνευτές ήτοι Tychedomon, Eno, Bowie ('76-'80) Roxy Music ('72-'75), Magazine, Cure, Siouxsie and the Banshees, Talking Heads, Japan, Bill Laswell, Rober Fripp και πάσα μουσική αντίληψη ή εκφραστική μέθοδος συζητήσιμη. Ο κύριος διαθέτει συνθεσάιζερ, και... έχει σοβαρό σκοπό. 8814802 Γιώργος

* ΣΕ ΜΙΑ ΦΙΛΗ

(Ελπίδα Λ...)
Δεν ξέρω σε ποια γλώσσα μιλάς, ούτε σε ποιο Θεό πιστεύεις, δεν ξέρω αν μένεις δίπλα μου ή χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά μου. Το μόνο που ξέρω είναι, ότι η γλώσσα της αγάπης είναι κοινή σε όλους.
Θα το καταλάβεις απ' τα στρογγυλά μου γράμματα, που μοιάζουν σαν θλιμμένες βουρκωμένες κόρες ματιών, γιατί η αγάπη πονάει, πονάει βαθιά μέσα μου.
Η μοναξιά μου είναι ίδια με τη δικιά σου, όταν ζαρώνεις σε μια γωνιά του δωματίου σου, στη σκιά ενός τεραστίου τοίχου...
Και τα δάκρυά σου, το ίδιο καυτά, με τα δικά μου, το ίδιο...

Μαρίνα

Υ.Γ.: Ελπίδα, που μόνο το όνομά σου ξέρω, Σε παρακαλώ γράψε μου τη διεύθυνσή σου, για να αλληλογραφήσουμε. Να σε γνωρίσω και να με γνωρίσεις καλύτερα... Σε χαιρετώ... Με εκτίμηση...

* ΚΑΡΑΒΙ

Κοίταξα στον καθρέφτη του κουρείου πίσω στο λιμανάκι το καράβι που 'φυγε. Θα ξανάρθει;

Γιάννης Α.
Αγ. Σοφίας 93-95
10444 ΑΘΗΝΑ

* ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Αυτό ήταν.
Χάθηκε και το χρυσό καλοκαιράκι: όμας, γλυκό μου δισύλλαβο. Ξέχνα το, δεν υπήρξε για μας (τις μέτρησα: 48 μέρες χωριστά). Έρχεται ένας βαθιά υποσχόμενος χειμώνας: ν' αρχίσουμε να κάνουμε όνειρα, για να προλάβουμε...

N. Ζαχαριάς
Ζ. Πηγής 59 - Εξάρχεια

* ΣΟΥΙΤΑ

Νεφερτίτη και Φελίπε μου γι' αυτόν τον θεοκατάρατο ΠΟΙΗΤΗ, τον διανοούμενο κοσμοπολίτη ΑΛΗΤΗ τον αδεράπευτα εξωμανιακό, υπέροχο και άρρωστο και μαγευτικό και άξεστο και έκφυλο φίλο μας (χι!) θα λέμε του κόσμου τα κακά, θα φτύνουμε εναντίον του όλες τις ασχήμιες που ξέρουμε θα τον αγκαλιάζουμε πάντα από μακριά και θα θέλουμε να 'ναι καλά και θα του κρατάμε οπωσδήποτε μια σουίτα μέσα μας με καλή θερμοκρασία και βέβαια καλό bar. Όσο για μας μην στενοχωριέσαι ποτέ. Το συμβόλαιό έχει υπογραφεί κι η νίκη ανεξέλεγκτη.

26.8.'85
Τούιτ

ΓΡΑΜΜΑ

Αν και συ νιώθεις την ανάγκη για επικοινωνίας με ειλικρίνεια μέσα στη χαοτική ζωή της Αθήνας, αν σου λείπει και σένα η παρουσία κάποιου «δικού σου» ανθρώπου, θα χαρώ να πάρω γράμμα σου.

Γιάννης Α.
Αγ. Σοφίας 93-95
10444
ΑΘΗΝΑ

* ΤΑΞΗ

Δεν υπάρχουν τρόποι προδοσίας που να ξεπερνούν τη μετριότητα του προδότη. Όύτε κάποιος έρωτας που να σαρκάζει ανήμπορος από την ίδια του την παραφροσύνη. Υπάρχει μόνο τάξη, τάξη συνεπής στην ασυνεπιά της και στο χαλαρό όνειρο που κρύβει μέσα της. Τάξη αντεπανάστασης, πικρό μαχαίρι στα χέρια των ονειροπόλων, τάξη της αταξικής ισοπέδωσης των συναισθημάτων. Αυτοί φεύγουν, απομακρύνονται, βιώνοντας το άδικο συνταίριασμα των πόνων της συνθηκολόγησης, φτύνοντας τα λόγια τους, διώχνοντας τα χέρια τους με φρίκη, προς το αγκάλιασμα. Πανομοιότυπα προσώπεια στην υπηρεσία της αυτοϊκανοποιημένης άρνησης. Εκείνη δεν είναι πια εδώ

* ΜΥΘΟΙ

Ναι, μεγαλώνω με μύθους κι εσύ είσαι ένας από τους μύθους μου. Λενάκι

* ΤΗΛΕΦΩΝΟ

Για μια ψυχή στην Καλλιθέα

Ελενάκι, λοιπόν δε φέρθηκες και πολύ εντάξει. Έφυγες και δε μου έδωσες ούτε το τηλέφωνό σου. Όμως εγώ δε σκοπεύω προς το παρόν να παρατήσω τη μάχη μαζί σου. Θα περιμένω να με πάρεις. Τύμβος 27-7-85

Κώστας
2610524

* ΓΑΛΑΝΟΜΑΤΑ

Τ' άλλο καλοκαίρι θα σε πάρω μαζί μου στο λιβάδι με τις φράουλες.

(Σε μια ξανθιά φοιτήτρια Νομικής που αγαπάω)
«Φίλος»

* ΤΡΙΠΤΥΧΟ

1) Όλοι στήνουν την ελπίδα τους και μας παραμονεύουν.
2) Τριζόνια της νύχτας, θέλω μόνο μουσικά να 'χω μαζί σας.
3) Πες μου κόσμε... τι μουσική θέλεις; Σπύρος Ρώτας ΚΟΥΤΟΥΡΛΑ ΚΟΙΝ. ΜΕΤΟΧΙ ΕΥΒΟΙΑ

* ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Etre Foutue: etre dans une situation sans espoir.

η ερμηνεία που δίνει το λεξικό LAROUSSE
Έτσι να με σκέφτεσαι, Ελένη...
Υ.Γ.: Αυτό ήταν το μήνυμα για την πρώτη μέρα του Φθινόπωρου!
Για ΟΛΑ φταίει ο ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ!...

* ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

Μαμά, είμαι gay.

Γιάννης

ΑΡΑΒΙΚΑ

Επίδοξος ντόπιος αεροπειρατής ζητά να μάθει αραβικά για διεθνή καριέρα. Πληροφορίες: Αντώνης τηλ. 76.68.252 καθημερινά.

* ΚΥΚΛΟΣ 9-11-84

«Για την ομορφιά μου»
Κλεισμένος μέσα στον κύκλο μας. Οι δίσκωμες πέτρες. Το μέσα χρώμα εσύ. Οι πέτρες εμείς. Τρέχω στο «Παρίσι τη νύχτα». Ανάβω «τρία σπέρτα». Φωτίζω μέσα μου. Υπάρχεις μόνο ΕΣΥ. Ακούω να τραγουδούν, ο Αργύρης (ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΙ ΚΟΛΥΜΒΗΤΕΣ), ο Νικόλας (ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ), η Αρλέτα (ΠΕΡΙΠΟΥ), η Ρένα (ΘΑΛΑΣΣΙΝΟ ΤΡΙΦΥΛΛΙ), ο Βαγγέλης (Ξέρεις δεν είπα πούθενά για μας τους δύο), τώρα τραγουδά εγώ.
Εγώ είμ' εκείνο το πουλί που στη φωτιά σιμώνω καιγόμαι στάχτη γίνομαι και πάλι ξανανιώνω.

Υ.Γ.: Γράψε στην ίδια στήλη.
ΜΟΝΟ ΔΙΚΟΣ ΣΟΥ.

* ΠΡΟ—ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΤΕΣ

Για Μάρθα '85
Αφήνοντας να μας καθορίζει το παρελθόν εξασφαλίζουμε σίγουρα τον κομφορμισμό της καθημερινότητας ή του περιθωρίου, εξάλλου μικρή και επιφανειακή η διαφορά τους, ή στην καλύτερη περίπτωση, ένα κομμάτι σχοινί. Και κάτι τέτοιο σίγουρα θα δικαιώνει και θα ευχαριστούσε τους προγραμματιστές μας, τους οποιουδήποτε.

Γ.Ν.
Φολεγάνδρου 37
104 46 ΑΘΗΝΑ

* ΑΤΙΤΛΟ

Έι, όλοι εσείς οι μικροί και μεγάλοι παιχνιδιάρηδες της γλώσσας, ήρθα και γω στην ιδιόρρυθμη παρέα σας. Είμαι επίμονα πεισμένος πως είστε λέξεις μεταμορφωμένες σε παιδικά τσιμέντινα πτώματα —όπως και γω—. Αυτοαπομονωμένοι στο κρεατινικό σας πλέγμα αλληλοεπικοινωνείτε με μια τελετουργική μυστικότητα έχοντας ταυτόχρονα μια σατανική επιδεξιότητα σχετικής ανωνυμίας.

Είστε —όπως και γω— απεγνωσμένες προσωποποιήσεις μοναξιάς, μανεκέν θανάτου, διαλεκτικοί οπαδοί της σύνδεσης με τ' άστρο.
«Ο ΑΛΕΚΟΣ ΣΤΗ ΝΑΤΑΣΑ»
«Η ΝΑΤΑΣΑ ΣΤΟΝ ΠΕΡΙΚΛΗ»
«Ο ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΣΤΟΝ ΑΛΕΚΟ»...
όλοι μαζί και ψάχνετε διαβρωτικά τους δίσκους.
Όμορφη απόπειρα, παθιασμένη γοητεία σύμφυτη με μια παιδική αυτοκαταστροφική ευφυΐα.
Σαν μια παρέα ενήλικων βρεφών που στον ομαδικό τους τάφο πάνε λουλούδια.
Κάποτε, ένας σε αποσύνθεση νεκροφύλακας, μέσα μου έχτισε πύργο και ένα βράδυ μου απήγγειλε:
«και καταπολεμήσατε το αίσχος με των πτωμάτων τη μνήμη, και χτίσατε πορνεία με σάλιο και σπέρμα για ν' αγαπιόσαστε, και χτίσατε τις μήτρες στο όνομα της ηθικής, και ερωτεύεστε εκ περιτροπής και με κουπόνια στάχτης.
ΕΧΘΡΟΣ ΤΟΥ ΑΙΣΧΟΥΣ Τ' ΟΜΟΡΦΟ
ΚΑΙ ΟΧΙ ΤΟ ΟΜΟΡΦΟ ΤΟ ΑΙΣΧΟΣ».

Αφιερώνω σ' όσους μέχρι σήμερα γράψανε στις αγγελίες/μηνύματα. Με αγάπη.
Ένας παλιάτσος σκορπιός

ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ

Ένας πολύ γλυκός, «ιδανικός και ανάξιος εραστής», που και τα τελευταία κύτταρα του εγκεφάλου του, έχουν κατακλυστεί από ερωτισμό-οπτικό, φωτό, σινέ ιδιαίτερα comics... φαντασία και φαντασιώσεις απεριόριστα...
Επιθυμεί να γνωρίσει ένα όμορφο και πολύ-πολύ γλυκό κορίτσι, λίγο διανοούμενο, για πολύ-πολύ φιλία, αγάπη και ατελείωτους φανταστικούς περιπάτους. Οι αντι-ερωτικές, φορτισμένες με ταμπού διανοούμενες, να με αφήσουν ήσυχο.

ΓΡΑΨΤΕ
Ταχ. θυρ. 8336—ΑΘΗΝΑ—10010

* ΝΕΚΡΟ ΚΟΡΜΙ

Η ουτοπία χαράζει το δρόμο της επιστροφής και συ ξαγρυπνάς να βρεις την αιτία που όλες οι υποθέσεις αποκτούν αυτόνομη πορεία μετάβασης πειραματίζεσαι πάνω σε νεκρό κορμί μυαλά χυμένα μπροστά στον τοίχο της σιωπής το σώμα είναι ο τρόπος να εκφράσεις το λόγο το νεκρό σώμα είναι ο δρόμος της επιστροφής

μ έ ρ α σ κ ο τ ε ι ν ή.
(στον Σπύρο στο Περιστέρι και στη Μαριάνθη στη Σαλλονίκη. Καλή σου επιτυχία, ε.)

* ΓΙΑΛΟΣ

Γιαλός του Αιγαίου... Αιγιάλη. Γαργαρίζοντας στο μυαλό μου τον ορίζοντα, με τις γραμμές και τους ήχους σου, να μου γλυκαίνουν τα μάτια. Ξέρεις να παιγνιδίζεις με τον έρωτα, αλλάζοντας όλα τα χρώματα. Δεν θέλω πια να φωτογραφησω. Μου φτάνει που ακούω το πέλαγος στο διάβα σου.

Ήχοι, φως αλμύρα στη γεύση μου, μέσα μου ξυπνούν.

Αμοργός, Αύγουστος 85
Ελένη

* ΤΣΑΓΚΑΡΑΔΑ

Φίλε, εσύ με την ΧΤ, που συναντηθήκαμε Τρίτη 13 Αυγούστου στο Πήλιο, έξω από την Τσαγκαράδα και προσπερνώντας με μου κούνησες το χέρι. Σ' ευχαριστώ από καρδιάς με βοήθησες πολύ κι ας μη φαίνεται.

Ένας μαύρος
Βεσπάκιος 200άρης.

* Ο,ΤΙ ΑΠΟΜΕΝΕΙ...

Ότι απομένει μέσα στη γενική αδράνεια είναι ένα παλιό τραγούδι rock n' roll, κάτι σκόρπιες εικόνες στο νου με φωτιές, σπασμένα γυαλιά και αίματα ό,τι απομένει είναι οι αναμνήσεις και οι χαμένες ελπίδες μας, οι διαφυσμένες προσδοκίες, τα ξεθωριασμένα οράματά μας ό,τι απομένει είναι ένα φευγαλέο χαμόγελο, κάποια καλοκαιρινά βράδια στο «Ντορέ», κάποιες ατελείωτες συζητήσεις με φίλους ό,τι απομένει είναι ο κλεμμένος χρόνος και η μοναξιά μας, το άγχος και οι φοβίες μας, το μίζερο παρόν και το αβέβαιο μέλλον.

Ανένταχος από Θεσ/νίκη

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Οι εκδόσεις ΟΜΒΡΟΣ διοργανώνουν και φέτος την εκδήλωση «Νεοελληνικό κείμενο Ομβρος '85». Δεχόμαστε τα κείμενά σας από 1 Οκτωβρίου έως 20 Δεκεμβρίου 1985 στο στέκι του Ομβρου (Σόλωνος 68) κάθε Δευτέρα — Τετάρτη 9.30π.μ.—2μ.μ. και Πέμπτη από 6-8.30π.μ., ή στο Cafe Lantremon (Ισαύρων 29 β) από 10π.μ.—8μ.μ.

Η αξιολόγηση και βράβευση των τριών καλύτερων κειμένων θα γίνει από τους ίδιους τους συγγραφείς που θα συμμετάσχουν. Περισσότερες πληροφορίες στο στέκι του Ομβρου, τηλ. 3638181 ή στο Cafe Lantremon.

* ΑΝΥΠΟΓΡΑΦΟ

Οι ώρες τους γαλάζιοι κρύσταλλοι
μηνύμενοι βαθιά στο μέλι της φαιάς
ουσίας.
Ο τόπος, όσο δυο πατούσες προλαβαί-
νουν
να σκεπάσουν στην άμμο που ρέει και-
τή
ανακυκλώνοντας την προσπάθεια να
ρουφήξει τον εαυτό της.
Κι οι χτύποι της ύπαρξης να συναγωνί-
ζονται σε συχνότητα τις στάλες ιδρώτα
απ' το γερασμένο μέτωπο ενός αμαρτω-
λού, επαίτη της ξεχασμένης τιμωρίας
του.
Εκεί μακριά, στη χώρα των Λωτοφά-
γων...

* ΚΑΡΔΙΑ

Αν κάποιος ήθελε να κάνει μουσική
τους ρυθμούς της καρδιάς του που θα
δημιουργούσε θα ήταν ένα τραγούδι
«ρέγκε»
Αν η καρδιά ήταν ερωτευμένη ο
ρυθμός που θα δημιουργούσε θα ήταν
«ροκ-εν-ρολλ»
Και αν εγώ ήμουν «βασιλιάς» θα είχα
τη
βασιλίσσα που ποθώ. Ρεγγίνα είναι
τ' όνομά της το μικρό.
Στη «Βασιλίσσα» μου και
στο Μαράκι που με συντροφεύει απόψε
Π. Κυριαζόπουλος

* ΝΥΧΤΑ

Η νύχτα... Α! η νύχτα!...
Πόσο αληθινή, πόσο φωτεινή, πόσο
καθαρή... Τίποτα δεν μπορεί να κρυφτεί
στο σκοτάδι της, όπως, μπορεί να κρυ-
φτεί στις απατηλά, σκοτεινές σκιές της
μέρας. Τίποτα δεν μπορεί να περάσει
απαράτηρητο απ' την απέραντη ησυχία
της, όπως μπορεί να περάσει, πίσω
απ' το απρόσωπο βουητό της μέρας...
Τίποτα δεν μπορεί να σε ξεγελάσει.
Ούτε τα φαντάσματα. Όλοι ξέρουμε
πως δεν υπάρχουν. Ή μήπως υπάρ-
χουν;...

Κασσάνδρα
Τ.Θ. 41824
12103 Ανθούπολη
Περιστερί
Αθήνα

* Για το Ε...Ι

Ε...Ι, δεν πιστεύω μέσα τσιτς τόνους
αποφάσεις σου να μη τσέκπτεσαι του-
νέχεια το μικλούλι τσου;

Πιλάκια παντού
(κυρίως τστο μυτάκι!)

* ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ (ΚΥΡΙΩΣ)

Le soleil te brûle et te rend lumineuse
Ειρήνη, χωρίς τις ξανθές μπουκλίσες
σου είσαι ολόγεια η γενναίτικη Κά-
μεν του θείου Ζαν. Αν και τόσες φορές
δίπλα σου στη Νομική, μέχρι τώρα «ο
έρωτας μου για σένα» ήταν «κίνδυνος
μεγάλος εκ του ασφαλούς»...

H.C.E.

ΖΗΤΕΙΤΑΙ

Ταχύτατα ζητείται:
Νέα ετών 23-27
Ρομαντική και ευπαρουσίαστη
Εργαζόμενη και με χιούμορ
Ευαίσθητη και ευκατάστατη
Με φαντασία
Να πίνει
Να καπνίζει
Να ξενυχτάει
Το μεγαλύτερο της προσόν:
να μπορεί να ανεχτεί ΕΜΕΝΑ

Αλέξης
6714845

* ΚΑΛΟ ΧΕΙΜΩΝΑ

Κορίτσι από το Καρακοβούνι, να
κοιτάς κάθε μέρα τον ουρανό.
Θα περάσουμε απ' το χωριό σου, πη-
γαίνοντας στα εύκρατα κλίματα.
Καλό Χειμώνα!

πολλά φιλά
πελεκανάκι — πέριδικα

* ΑΝΑΜΟΝΗ

Σε αναμονή απάντησης
από τη Δανάη
και τη Χ.Ψ. Πάτρα («στην κόψη»)
Νάβαλη Θάνη
Η διεύθυνσή μου:
Αλεξάνδρου Σβώλου 40
54621 Θεσ/νίκη

* ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Για τον (ή την) «The final dream»
(τεύχος Σεπτέμβρη).
Επειδή τίποτα δεν πάει χαμένο, αν
θέλει να επικοινωνήσουμε ας άψει
κάποια διεύθυνση ή τέλος ας προτείνει
κάποιο τρόπο επικοινωνίας.

Θ.Ν.
Θεσ/νίκη

* ΜΑΚΡΙΝΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Μέσα στην πόλη είν' ακριβοθώρητος ο
άνεμος.
Άσπρα γεράνια, κοκκαλωμένα,
φτέρες με πολυπρόσωπη θωριά,
πουλιά με σιδερένιους ουρανούς,
σιμίζουν το ηλιοβασιλέμα
με το ήμερο τραγούδι του ύπνου τους.
Και ξανά, και ξανά
οι σκιές τους
ίδιες κι απαράλλαχτες
μέρα και νύχτα,
πασμίνες χέρι-χέρι
γύρω απ' τα σύρματα και τους σοβάδες,
προβάλλοντας στον άνεμο, το μακρινό.
Ηλίας Οικονομόπουλος
Σεβαστοπούλεως 76
Αμπελόκηποι

* ΑΦΗ

Στους Χασομέρηδες
της Ρόδου!

Σαν σουρουπώνει
κι οι θύμησης
εξουσιάζουν το κορμί μου
Ο νους μου τριγυρνά
στα περασμένα.
Σε πρόσωπα αγαπημένα
Σε θάλασσες κουρασμένες
απ' την εισβολή των Βαρβάρων
Σε λόγια και ιδέες
που ανταλλάσσαμε για τον κόσμο
Έτσι όπως εμείς τον έχουμε
πλάσει στο μυαλό μας.
Γεμάτο ανθρωπιά,
παιδική ευαισθησία
κι ερωτισμό.
Έναν κόσμο που θα κυβερνά
η Αυτοκράτειρα των αισθήσεων
Η πιο δυνατή αίσθηση
Η αίσθηση της αψής
των ματιών μας!

Αντώνης Μυλωνάκης

ΚΟΠΕΛΑ

Όποια κοπέλα ασχολείται με Camy,
Pazolini, Kafka, Bukowski, Keruak αγα-
πάει το κινηματογράφο κι ιδιαίτερα εκεί-
νο των Winters, Kubrick Coppola, A-
ntonioni, Godard ή τέλος δεχεται τη
Rock υπόθεση σαν μουσικό κίνημα πέ-
ρα από κάθε συμβατικότητα ας γράψει.

Νίκος Γ.
Επαμεινώνδα 8
17674 Καλλιθέα — Αθήνα

* ΠΟΥΛΑΚΙΑ

Περιμένω
Κοιτάζω το φως έξω και περιμένω
Τραγούδια.
Πουλάκια — όνειρα.
Σκέψεις ή βαριεστημάρα;
Γαλήνη νοητική.
Εσωτερικά χαμόγελα.
Κι όμως,
κάτι περιμένω.

Ίσως να 'ναι το γράμμα σου.
Χρήστος Π.
Καλλιπόλεως 6-8
10444
ΑΘΗΝΑ

* ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ

Και κάθε νύχτα ράντιζε το χωματένιο
νου με υγρασία απ' τη μυστική πηγή
στα μέρη του εξαντλημένου Τάνταλου.
Από ευαισθησία ίσως ή κατι άλλο εξί-
σου ικανό να σαπίζει τα χέρια ως τους
καρπούς και να τα σέρνει ρευστά πάνω
στα χορταριασμένα αγγεία μόνο για να
μην προτείνει ταραχή ή θέα του φιδί-
σιου δέρματος.

Ζώντας ερασιτεχνικά

* ΑΓΚΑΘΑΚΙ

Για την «NTINA»

Το 'πα
Το 'πα γιατί νόμιζα πως θα σε βόλευε
στους άλλους
Ήθελα να σε βοηθήσω παναθεμά σε.
Στο αρνήθηκα γιατί σε φοβόμουν.
Μου φώναζες φύγε, περιμένα για λίγο
τον αδερφό μου και μου το ξανάπες
ΦΥΓΕ.
Με αυτή τη φωνή σου που δεν αφήνει
περιθώρια.
Πόσο τυφλή κι αδιάλλακτη γίνεσαι
φορές φορές. Έχεις σκεφτεί ότι συχνά
μου ρίχνεις φτιαριές χωμά καθώς σ' α-
κούω;
Με πονάς. Πάντα το 'κανες. ΦΕΥΓΩ.
το 'χω ήδη κάνει.
Δεν ξανάρχομαι στο υπόσχομαι.
Μπορείς μόνη σου, εσύ και το τομάρι
σου. Μόνο γι' αυτό νοιάζεσαι άλλωστε,
το ξέρω καλά. Στ' αρχιδια σου οι άλ-
λοι. Τ' ΑΚΟΥΣ...
Καλή τύχη αγκαθάκι του κερατά.

* ΠΑΤΡΑ 29.10.1965

Γεμίζει η νύχτα απόψε φώτα
όλοι κοιτάμε στην αγχόνη
κάτι περίεργο αντανάκλα
μεσ' του μυαλού μας την οθόνη

Τρελαίνει η νύχτα απόψε ιδέες
πυραυλικές προσεδαφίσεις
κοντά μας άγνωστοι θεοί
μας προσπερνάνε δίχως τύψεις.

Μυρίζει η νύχτα απόψε αίμα
άσε τον κόσμο ν' αγαπήσει
μέσα στις νέες ζωής το τέλμα
ίσως μπορέσει να μας κρύψει

Ξενοφώντας Τ.
Από Πάτρα

* ΚΡΑΥΓΗ

«Έμεινες μέσα μου μια μοναχική κραι-
γή, μια πρώτη πρόταση».
Ρ.Σ., πόσο θα μου ήταν αρκετό να
είχε γραφτεί αυτό για μένα! Γιατί πά-
ντα, οι κραυγές μου δεν καταφέρνουν
παρά να σκοτώνουν κάτι, ΜΕΣΑ ΜΟΥ.
Α.Σ.

ΕΠΕΙΓΟΝ

Ζητείται οτιδήποτε είδος συγκάτοικου
(ο, η, το) καλοπροαίρετου και βολικού
για διαμερισμάκι 3 δωμάτων περιο-
χής ΚΥΨΕΛΗΣ. Νοίκι από χαμηλό έως
μέτριο. Λογαριασμοί λογικοί. (Ανευ-
στατικών επιστολών). Πληροφ. τηλ.
8223638 ΜΑΝΘΟΣ (αν δεν απαντά ξα-
ναπάρτε άλλη φορά).

Ευχαριστώ

Υ.Γ.: Το κέφι θα θεωρηθεί προσόν.
Υπάρχει και γατί χαριτωμένο και πει-
ναλέο έξω απ' την πόρτα της κουζίνας.

* ΤΟ ΝΗΣΙ

... «να πάμε στ' όμορφο νησί
μα πεσαμε σ' απανειριά...»
Για κείνο το νησί που δεν το 'χουν
οι χάρτες και που το τελευταίο
δρομολόγιο μταιωθήκε. Κατερίνα,
θ' αντέξουμε να προσμένουμε το επόμε-
νο;

«η ποδηλάτισσα»

Υ.Γ. Να με θυμάσαι...

* ΟΒΕΛΙΞ, Μ' ΑΚΟΥΣ;

Θα σ' αφήσω στην ησυχία σου, Οβελίξ
Μη θυμώνεις
Σε ξύπνησα μονάχα για να σου πω,
να την προσέχεις τη φίλη μας.
Κι όταν κάποια βραδιά τη βλέπεις
να συννεφιάζει,
Οβελίξ ειδοποίησε με. Ξέρεις εσύ τον
τρόπο;
Μ' εκείνα τ' αστέρια στον ουρανό...
-Foutue-

* ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΙ

για τον αλέξαντρο
Με κοιτούσες και μ' έκανες να ελπίζω.
Πέρασα τις διακοπές μου με τη σκέψη
σου.
Από τότε που άρχισες να 'ρχεσαι με
την κοπελιά η μοναξιά μου μεγαλώσε...
Είχα ονειρευτεί για σένα και μένα...
Ανόητη, ρομαντική, φαντασιόληκτη...
Τώρα ντρέπομαι να σε κοιτώ, μα η
καρδιά μου χτυπά δυνατά μόλις σε δω
στο μπαράκι.
Μ' αρέσεις έτσι όπως σε έβλεπα κι
έμαθα τ' όνομά σου και τη δουλειά σου
στο θέατρο.
Εσύ σίγουρα δε νοιάστηκες για μένα,
γιατί θα 'βρισκες τρόπο για ένα πλη-
σίασμα, μια επαφή...
Αραγε να ελπίζω;

Μ.
Θεσσαλονίκη
Αύγουστος '85

* Ο ΧΕΙΜΩΝΑΣ ΤΗΣ «ΙΖΟΛΔΗ»

Φιλικά μην απελπίζεσαι...
Ιζόλδη μου γράφεις ή
έρχεσαι να με βρεις
Λεωνίδας Αγγελόπουλος
Γεωργίου Ολυμπίου 25
26222 ΠΑΤΡΑ

ΜΕΡΑΚΙ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Αν είσαι άνεργος — ή και θες να συμ-
μετάσχεις δημιουργικά σε μια προσ-
πάθεια για το βιβλίο στα πλαίσια
μιας ξεστής-αντισυμβατικής συνερ-
γασίας, τηλεφώνησε μου στο
32.14.941 (ώρες 3-5 μ.μ.)
Δεκτές προτάσεις κι από επαρχία.
Κεφάλαια δεν απαιτούνται. Απαι-
τήτη προϋπόθεση: διάθεση για δου-
λειά και μεράκι για το βιβλίο.

*Αρης

«Διαφωνώ με ό,τι λες, αλλά θα υπερασπιστώ
μέχρι θάνατο το δικαίωμα σου να το λες»

Η ΧΕΣ

ΒΟΛΑΤΡΟΣ

800 ΥΠΟΠΤΟΙ ΓΙΑ ΒΟΜΒΙΣΤΕΣ

Εχουν ανακριθεί μέχρι τώρα 100

Ροκάκις την ημέρα το βράδυ καμαριέρα

Η ΧΕΣΙΝΗ, συναισθανόμενη τις ευθύνες της και κάτω απ την πίεση των συγκλονιστικών δημοσιογραφικών αποκαλύψεων, αναγκάστηκε να ξανασυσταθεί και να παρεμβεί αποφασιστικά στη συγκυρία. Γι αυτό το λόγο παραθετεί τις πλέον εγκυρες δημοσιογραφικές πηγες απο αποκλειστικά επαγγελματίες δημοσιογράφους κι όχι τιποτα κατασκευασμένους. Ελπίζουμε ότι με την προσεκτική αναγνώση και μελέτη της ΧΕΣΙΝΗΣ ο κάθε αναγνώστης θα μπορέσει επιτελους να διαμορφώσει ανεπιφυλάκτα τη γνώμη του.

ΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ: J.G., Α.Ω., «Κοντός»
Χαμηλοκώλης και Τσεργκλιακωφ

Υ.Γ.: Η συλλογή στοιχείων φτάνει εως τις 23/9 οποτε και εκλίσει η υλη της σελίδας. Οι υπογραμμίσεις είναι δικες μας.

«Οι καλοί και τίμιοι αριστεροί δεν μπορούν να διανοηθούν ότι είναι δυνατόν να βαζούν τις βόμβες εδώ και τώρα στην Ελλάδα αλλοι αριστεροί. Ψάχνουν αγωνιώδως να βρουν σε καποιον σκολιους συλλαγισμούς το δρόμο προς εκείνο που θέλουν να πιστεψουν. Ότι δηλαδή τις βόμβες τις βάζουν προβακατορες υποκινουμενοι από φανταστικά στοιχεία που έχουν επιβιώσει στον κρατικό μηχανισμό. Όχι πως αποκλείεται κατι τέτοιο Διόλου μαλιστα Μπορει καλλιστα να βαζουν βόμβες και αυτοί - αν υπάρχουν ακόμη.

(Μπουσμπουρελής)
ΒΗΜΑ 22/9

Σύμφωνα με αστυνομική πηγή, δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο οι βόμβες να τοποθετηθηκαν απο την οργάνωση «Αδελφοί Μουσουλμάνοι» που απείλησε να καψει την Αθίνα μετα την προφατη επίθεση σε ξενοδοχείο της Γλυφάδας.

Εξετάζεται όμως και η περίπτωση, οι δράστες να είναι Έλληνες που στοχο έχουν

ΝΕΑ 13/9

Στα ίχνη των εκτελεστών του εκδότη της «Α». Νίκου Μομφερράτου, και πολύ κοντα στην εξιχνίαση άλλων πολιτικών δολοφονιών (μεταξύ των οποίων και του Τζωρτζή Αθανασιάδη) και τρομοκρατικών ενεργειών που έγιναν τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας φαίνεται πως βρίσκεται απο χθες η Αστυνομία. Δυο δημοσιογράφοι και ένας καθηγητής φυσικομαθηματικών συνελθθησαν λίγο με- τα την εκρήξη των βομβών τις πρωινες ώρες χθες στην Κυψελή και ανακρινονται συνεχώς, καθώς τα στοιχεία που έχουν αποκαλυφθεί σε μια γιάφκα είναι «συγκλονιστικά», σύμφωνα με δήλωση στην «Α» πηγής του υπουργείου Δημοσίας Ταξε- ως

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ 14/9

Δυο άτομα κρατούνται στη Γενική Ασφα- λεια, ο φυσικός Θόδωρος Μπεχρεντής και ο δημοσιογράφος της ΕΡΤ-2 Δανιήλ Κρυστάλλης, ενώ περάσαν και ανακριθηκαν χωρις να προκυψει τιποτα σε βάρος τους, αλλα 15 ατομα.

Σύμφωνα με δημοσιογραφικές πλη- ροφορίες, κάποιο «ενοχοποιητικό» υλι- κό βρέθηκε στο σπίτι του Μπεχρεντή το οποίο η Ασφαλεια εξετάζει.

Στο μεταξύ σταλθηκε αργα το βραδυ η ανακοίνωση της οργάνωσης «Χρήστος Κασι- μής».

ΑΥΓΗ 14/9

Ο νεαρός ρεπορτερ της ΕΡΤ-2, που σύμφωνα με μια πληροφορία είναι και σπουδαστης της Παιδαγωγικής Ακαδη- μίας Μυτιλήνης, συνελθθη χθες τα ζημε- ρωματα μεσα στο σπίτι του, το οποίο ερευνήθηκε και κατα τη συλληψη του, αλλα και μερικες ώρες αργότερα, όταν οι αστυνο-

μοικί ξαναπήγαν -μαζί του μαλιστα- στο σπίτι του.

Ο Μπεχρεντής, εξαλλου, συνελθθη στο Κεραταινί, όπου διαμενει, αλλα όχι στο σπίτι του. Είχε καταφύγει, όταν αντελθθη τους αστυνομικούς, σε παροκείμενο σπίτι συγγε- νους του, όπου τον βρήκαν κρυμμένο.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ 14/9

Σύμφωνα με πληροφορίες, τον μίτο της υποθέσεως έδωσε ένα αποτύπωμα στις φιλέες υγραρείων που είχαν βρεθεί πριν δυο μήνες στο αυτοκίνητο-βόμβα εξω απο το αστυνομικό τμήμα της οδου Αρσο- πούλου, στην Κυψελή. Αναμεσα στα στοιχεία είναι και καποιες προκηρύξεις της οργάνω- σης «Αντιτροτωτική Πάλη», που είχε ανα- λαβει την ευθυνη για τη δολοφονία του Τζωρτζή Αθανασιάδη (στις 19-9-83).

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΗ 14/9

Παρακαλαδι της οργάνωσης με την επωνυμία ΕΛΑ φαίνεται ότι αποτελου- σαν, σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, ένας καθηγητής των μαθηματικών, ένας συνεργατης της ΕΡΤ-2 και αρκετα ακόμα ατομα που συνελθθησαν απο αστυνομικούς της Ασφαλ. Αττικής σε μια αστραπιαία ενεργεια, λίγη ώρα μετα την εκρήξη των δυο βομβών στην Κυψελή, χθες τα ζημερω- ματα

ΒΗΜΑ 14/9

Ρεπορταζ.
Γ. ΜΑΥΡΟΣ
Β. ΚΟΥΤΟΥΖΗΣ

Τα στοιχεία αυτα πειθουν τις αρχες ότι αυτοι με άλλους δυο ήταν οι εγκεφαλοι μιας σειράς μαζών λαϊκής βίας.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΗ 15/9

Βρέθηκαν αποτυπώματα;

Στο μεταξύ σύμφωνα με πληροφo- ρίες σε υπολείμματα απο τον εκρηκτική μηχανισμό που είχε εκραγει στο 1 Ιουλίου στο ξενοδοχείο «Απολλων Παλ- λας» στο Καβούρι όπου μενουν Αμερικανοι, βρέθηκαν τα αποτυπώματα του Κρυσ- τάλλη.

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ 15/9

Κατάπτυστη μέθοδος

Απαράδεκτη είναι η διατύπωση έστω και υποψιών για την ενόχη κάποιου πολιτή όταν δεν υπάρχουν τα πειστικά σχετικώς στοι- χεία.

Περισσότερο κατακριτέα είναι η άλλη μέθοδος της εμφανίσεως κάποιου ως υπό- πτου ή ανακρινόμενου, όταν δεν υπάρχει ούτε κόκκος αληθείας για κάτι τέτοιο.

Οι αρχές της προστασίας του πολιτή της προσωπικής του αξιοπρεπειας καταπα- τηθηκαν βανάνα απο δυο εφημεριδες, η μια της συμπολιτευσως και η άλλη της αντιπολιτευσως. Και οι δυο ενεφανισαν εναν δημοσιογραφο, που εργαζεται στην

«Ακροπολι», ως ύποπτον αναρχικών δραστη- ριστητών η ως ανακρινόμενο. Καμια απο τις δυο εφημεριδες δεν ερευνησε περισσώτερο ουτε ερωτησε το υποψήφιο θυμα διασυρμού για να δώσει κι αυτο την άποψη του. Αλλά, αβασανιατα, δημοσίευσαν ό,τι τους κατεβηκε, κι εβαλαν σε δυσκολή θέση τον θιγόμενο, που τώρα αναγκαστιμένους, διασπυδει τα δημοσίευμα- τα.

Είναι ιδιαίτερα λυπηρο να ανακυπει αναγκη στίγματισμού της ανευθυνότητας. Αλλά επιβαλλεται γιατι η μέθοδος του διασυρμού υπολήψεων είναι κατάπτυστη.

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ 17/9

ΕΣΗΕΑ:

«Το Δ.Σ. της ΕΣΗΕΑ παρακο- λουθεί με πολύ προσοχή, αλλά και με αίσθημα βαθύτατης ευθύ- νης όσα αποκαλύπτονται αυτές τις μέρες γύρω από τη δραστη- ριότητα τρομοκρατικών οργανώ- σεων, καθώς και τις ανακινώμενες αρμοδιών υπουργών της κυβερ- νήσεως, για το ρόλο που παίζουν σ' αυτές πρόσωπα κατονομαζόμε- να και μη τα οποία δρουν στο χώ- ρο του Τύπου.

Το Δ.Σ. της ΕΣΗΕΑ πληροφo- ρεί τον ελληνικό λαό ότι ο συλ- ληφθείς και παραδοθείς στη Δι- καιοσύνη για τρομοκρατικές ενέργειες Κρυστάλλης, δεν είναι επαγγελματίας δημοσιογράφος, και, φυσικά, δεν είναι μέλος της.

Ανήκει στην κατηγορία των «κατασκευαζομένων» δημοσιο- γράφων, οι οποίοι, για ανεπίτρε- πτους λόγους — που δεν προσ- ιδιάζουν προς τα ήθη μιας δημοκ- ρατικής χώρας — προωθούνται από υπεύθυνους φορείς και σκο- τεινούς μηχανισμούς στον ευαι- σθητο χώρο του Τύπου....

Και τέταρτος;

Ετσι αναμένεται να γίνουν γνωστά τα στοιχεία που έχει στη διαθέση της η Αστυνομία, η οποία, όλες αυτές τις μέρες «εκρυβε τα χαρτιά της» και αφήνε να διαρρουν διαφορες πληροφορίες.

Πληροφορίες, που χτες ελεγαν ότι κρατείται και 4ος, καποιος χημικός, που ονομαζεται Πετσας.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΗ 16/9

Πληροφορίες αναφέρουν ότι στην Ασφαλεια κρατούνται για την υποθεση δυο ακόμη άτομα:

Ποιοι είναι

Ο Νίκος Πιπιτσουλής, 30 χρονων, ηλεκτρονικός, πρώην στέλεχος της ΕΔΑ και ανιψιος του αντιδημαρχου Πειραια και ένας χημικός, το ονομα του οποίου δεν είχε γίνει γνωστό ως τις πρωινες ώρες.

ΕΘΝΟΣ 16/9

ΕΝΑΣ ΧΗΜΙΚΟΣ, που κατά πληροφo- ρίες της Ασφαλειας «ξέρεει απο βόμ- βες...» Δημοσιογραφοι φιλοκυβερνητικών κυρίως εφημεριδών Απο το κτίριο της Μεσογείων παρελαυνουν και στέλεχη της ΕΔΑ... Πληροφορίες μαλιστα ελεγαν ότι μερικοί απο αυτούς «κρατούνται και εξετα- ζονται...»

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 16/9

ΤΙ ΓΝΩΡΙΖΕΙ Η ΩΡΑΙΑ ΡΕΠΟΡΤΕΡ;

Όλοι οι συλληφθέντες για την υποθεση της δολοφονίας του Τζωρτζή Αθανασιάδη και για μια σειρά βομβιστικών επιθεσεων υπηρξαν ή είναι φίλοι του υφυπουργου Προεδρίας κ. Κώστα Λαλιώτη. Για μια άλλη φορά στοιχεία, πληροφορίες και αποκρύψεις ενδείξεις οδηγούν στο συ- μπέρασμα ότι πολλά στελέχη και μέλη των εξτρεμιστικών οργανώσεων που έδρασαν και δρουν στη χώρα από την κατάρρευση της Δικτατορίας μέχρι ση- μερα έχουν στενές σχέσεις ή γνωρίζο-

νται με το κορυφαίο στέλεχος του ΠΑΣΟΚ, χωρίς φυσικά να είναι εξακριβωμέ- νη αν αυτός γνωρίζει ή έχει στην κατοχή του καποιες πληροφορίες (σημαντικές ή όχι) για ένοπλες επιχειρήσεις τους που στοχεύουν στην εξόνωση των ταύρων αντιθε- σεων, στην αποσταθεροποίηση του αστικού καθεστώτος και στην αναποφευκτη σκλη- ρυνση του που γεννά και πολλαπλασιάζει τους «μαχητές» μέσα στην Επαναστατική Αριστερά.

ΒΡΑΔΥΝΗ 15/9

Γιάφκα

Μετα από λίγη ώρα αναμονής ο κλειδαράς άνοιξε την πορτα. Με τα όπλα στα χέρια οι αστυνομικοί μπουκα- ραν στο σπίτι που εμοιάζε με γιάφκα τρομοκρατών. Σε ερευνα που εκσαν βρήκαν το υλικό που, κατα την Ασφαλεια, θα ανούξει το δρόμο και θα οδηγήσει στα ίχνη των εγκεφαλών της τρομοκρατίας.

Κατα την ερευνα βρήκαν τη δεύτερη εξόδο και ακολουθώντας την εφτασαν στο σπίτι όπου κρυβόταν ο καθηγητής. Μαζί μ' αυτόν συνελθσαν και το θείο του και τους οδηγησαν στην Ασφαλεια.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 15/9

Και οι δυο κρατούν τα χείλια τους σφιχτα και ισχυρίζονται ότι δεν γνωρίζουν τιποτα. Όταν όμως οι προανακριτες τους ερωτουν πως κατείχαν ολό αυτό το υλικό απαντουν: «Μας το έδωσε καποιος που δεν τον γνωρίζουμε.

Αυτό που, κατά την Αστυνομία, απο- τελει αδιάψευστο ντοκουμέντο ότι η επαναστατική οργάνωση ΕΛΑ δεχτηκε καιριο πλήγμα είναι τα πρωτότυπα προ- κηρυξεων που βρέθηκαν στο σπίτι του Κρυστάλλη.

ΕΘΝΟΣ 15/9

Πριν απο καιρο, τον βοηθησα να βαψει κατι καγκελλο στο μπαλκονι και με «σκαβώσω» με τις ευχαριστίες του! Με ξαφνιασε το δημοσίευμα...»

ΒΡΑΔΥΝΗ 15/9

Ο ψηλός

ΠΡΟΣΠΑΘΟΥΝ να ανακαλύψουν ποιος εί- ναι ο «ψηλός» που αναφέρει η προκηρυξη και ποια είναι η κοπέλα που τον συνοδεύει.

Οι αναλυτες —όπως λένε οι αστυνομί- κιοι— ριχνουν μεγάλη βαρυντή στο ση- μείο αυτο της προκηρυξης.

ΕΘΝΟΣ 18/9

Ωστόσο εδώ πρεπει να πω ότι η μοναδική λεπτομερεια που «συνδέει» τον τρομοκρατικο πυρήνα του Κρυστάλ- λη με καποιους ή καποιον μεσα στη στεγανοποιημένη και κινούμενη με στρατηγική ακρίβεια «17 Νοέμβρη» είναι ο «ψηλός»

ΒΡΑΔΥΝΗ 18/9

Το μεγάλο βάρος της ερευνας πεφτει στον εντοπισμό φίλου του Κρυστάλλη.

Με το ψευδώνυμο «ψηλός» που όπως φαίνεται, αποτελούσε σύνδεσμο της οργα- νωσης «Αντιτροτωτική Πάλη» με τη «17 Νοέμβρη»

ΒΗΜΑ 19/9

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑ- ΦΟΥ ΤΗΣ ΒΡΑΔΥΝΗΣ ΜΕ ΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΠΡΕΣΒΕΙΑ

Πριν ακόμη χτυπήσω το κουδούνι που συναιστικά τουλάχιστον θα επεσώμνε την παρουσία μου ακουστήκε η γυναικεία φωνή που προφώνως με είχε δει απο την μυστική καμερα

—Τι θέλετε, —«Βραδυνη» Είμαι δημοσιογραφος και θέλω καποιον υπευθυνο —Ντεν είναι εντω —Που είναι ο κ. Σμυρνωφ; — ! —Είναι εκτος Ελλάδος —Ντεν ξερω —Πως μπορω να επικοινωνήσω μαζί του. Μου δινετε καποιο τηλεφωνο. —Εσεις να μου δώσετε το δικο σας.

ΒΡΑΔΥΝΗ 21/9

Συζητήθηκε, επίσης, ο ενδεχομενος συσχετισμος των τριών περιπτώσεων κατασκοπίας μεταξύ τους και αποφα- σίστηκε η στενότερη συνεργασία ΚΥΠ- Αστυνομίας στα προσεχες μελλαν, ειδι- κα σ' ο,τι αφορά τις ανακαλύψεις Μποχον

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΗ 20/9

Όχι μόνο είναι τρομοκράτης, αλλα, όπως παραδέχτηκε, ήταν εμμοβος πρακτορας της ΚΥΠ απο το 1978, χωρις να ξέρει κανεις μετεπειτα το διπλό ρόλο, που παίζει. Αλλα, σύμφωνα με αποκλειστικές πληροφo- ρίες της «Α», ο Κρυστάλλης ήταν τρι- πλός πρακτορας. Της Κ.Υ.Π., των τρο- μοκρατών και της Μοσχας!

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ 17/9

Και στις δυο περιπτώσεις κρατικοι παραγοντες που γνωρίζουν «απο πρώτο χερι» και τις δυο περιπτώσεις Κρυστάλ- λη και Μποχον, απαντουν αρνητικά. Δεν υπάρχει καμια σύνδεση των αποκαλύ- ψεων του Σοβιετικού πράκτορα και του χαφιέ της ΚΥΠ. Απο σύμπτωση χρονικά συνεπεια να ερθουν και οι δυο στη δημοσιo- τητα αυτές τις μερες.

ΝΕΑ 19/9

Ο ΣΚΟΥΛΑΡΙΚΗΣ ΕΙΧΕ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΙ ΤΟΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΠΤΟ ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΚΗ

Τρεις υπουργοι ανεκριναν για πολλές ώρες τον άνθρωπο της ΚΥΠ και αφεντικό του Κρυστάλλη. Είναι ο αντισυνταγματάρχης Πεζικού κ. Γιάννης Αλεξάκης, που είναι διευθυντής στη Διεύθυνση Ασφαλειας της ΚΥΠ και υπευθυνος για την αντικατασκοπία.

ΕΘΝΟΣ 21/9

ΦΑΙΔΡΑ, που μονον το γελίο μπορούν να προκαλέσουν αλλα και λαοσολογία προς κάθε κατεύθυνση, σαν «προσπάθεια αυτοι που πνίγεται να πιαστεί απο τα μαλλία», χαρακτηρίζουν με αυθόρμητη και ταυ- τοχρονη δήλωση τους στα «ΝΕΑ», τις «αποκαλύψεις» του Δανου Κρυστάλλη, οι φερόμενοι ως «θανασισμοι χεθροί» Μ. Μποσινακής, αντιστράτηγος προϊσταμέ- νος Κλάδου Ασφαλειας Τάξης και ο αντισυνταγματάρχης της ΚΥΠ προϊστα- μένος της υπηρεσίας Εσωτερικής Α- σφαλειας, Ιωάννης Αλεξάκης.

ΝΕΑ 18/9

—Πως είναι δυνατό να υπάρχει επαφή της οργάνωσης του Κρυστάλλη (αν δεχτούμε τον ορο «οργάνωση») με μια οργάνωση επαγγελματιων εκτελεστών, όπως η «17 Νοέμβρη», η οποία κατά γενική εκτιμή- ση έχει κατ ευθειαν δεσμούς με τη ΣΙΑ; Και πως είναι δυνατό αυτή η επαφή να είναι εγγυρη, κατα παραβση κάθε κανονα συνωμοτικότητας.

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ 18/9

Ηχηρα ονοματα 18 Ελλήνων αξιωματικών, επιχειρηματιων και δημοσιογραφων που πα- ρεδιδαν μυστικά στους Σοβιετικούς εναντι αδρης αμοιβής, εδωσε ο Σεργκει Μποχον στη CIA και αυτη στις ελληνικές υπηρεσίες ασφαλειας οι οποίες και ενεργουν καταλλη- λως

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ 20/9

ΑΝΑΚΡΙΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΟΙ ΤΡΕΙΣ

Τεσσερις λίστες με 87 ονοματα Ελλήνων, που έχουν καποια σχέση με την υποθεση κατασκοπείας, βρίσκονται στα χερια των Αμερικανων. Τις λίστες παρέδωσε στη CIA ο υποδιευθυντής —μέχρι τον περασμένο Μαιο— της GRU (Στρατιωτική Υπηρεσία Πληροφοριών) στην Αθίνα Σεργκει Μποχον, που ως γνωστόν διεφυγε στη Δυση.

Σύμφωνα με αποκλειστικές πληρο- φορίες της «Α» απο την Ουασίγκτον:

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ 22/9

Είναι συμπωματικό που ο κ. Κ. Τσιμας δεν πήρε καθόλου μέρος στην υποθεση Κρυστάλλη, παίρνοντας πένθη- μερη άδεια λίγο πριν σκάσουν οι βόμβες στην υποθεση Ντανου Κρυστάλλη. Είναι αληθεια ότι στο παρελθον έχει φιλοξενηθει και εκπαιδευθεί σε παλαιστινιακά στρατοπέ- δα.

ΒΡΑΔΥΝΗ 23/9

Σημαντικές αποκαλύψεις για το «ρόλο» ανωτάτων κυβερνητικών στελεχων στις γνωστες υποθεσεις της τρομοκρατίας και της κατασκοπίας προκειται να κανει σημερα —σύμφωνα με πληροφορίες— ο πρόεδρος της Ν.Δ. κ. Κ. Μητσοτακης.

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ 23/9

Οι πληροφορίες αναφέρουν ότι θα «πεσουν κεφαλια» και στην Κρατική Υπηρεσία Πληροφοριών και στην Ελλη- νική Αστυνομία.

Θεωρείται βεβαίο ότι θα αντικατασταθεί ο αντισυνταγματάρχης Πεζικού κ. Γιάννης Αλεξάκης, ο οποίος είναι σημερα διευθυ- ντής στο Τμήμα Ασφαλειας και της αντικατα- σκοπίας στην ΚΥΠ. Ο ρόλος του κ. Αλεξάκη χαρακτηρίζεται ως περιέργως, δεδομένου ότι συνεργαζοταν προσωπικά ο ίδιος με τον Κρυστάλλη.

ΕΘΝΟΣ 22/9

Ουσιαστικά παροπλισμένος φερεται τώρα ο αρχηγος εσωτερικής ασφαλειας της Κ.Υ.Π. αντισυνταγματάρχης Αλεξά- κης, ο οποίος μαζί με μια ομάδα ακόμη αξιωματικών οδεύει ασφαλως προς την... αναδομηση.

ΑΥΓΗ 22/9

Πληροφορίες πολιτικών κυκλών ανα- φέρουν ότι, ο κ. Παπανδρέου φερεται αποφασισμενος να αντιμετωπίσει ριζι- κα την κατασταση και να μη χαρίσει σε κανέναν σε όλα τα επίπεδα.

Θεωρείται σχεδόν βεβαίο ότι, αυτη τη βδομάδα θα «πεσουν κεφαλια», τόσο στην Κρατική Υπηρεσία Πληροφοριων, όσο και στην Ελληνική Αστυνομία.

Βεβαία θα πρεπει να θεωρείται η αντικα- τασταση του κ. Αλεξάκη, ο οποίος σημερα είναι διευθυντής του τμήματος ασφαλειας και της αντικατασκοπίας στην ΚΥΠ.

ΕΘΝΟΣ 23/9

ΠΗΓΕΣ υποστηρίζαν ότι έχει αρχίσει η αντιστροφή μετρηση για την αποπομπή του διδύμου Μποσινακή - Τζανανάκη. Πιθανότατα θα μετατεθεί και ο συνταγ- ματάρχης Γιάννης Αλεξάκης, αν και αυτό θεωρείται πολύ δυσκόλο, αφού είναι δεδομένο ότι ο Ανδρέας δεν θέλει να υποβαθμίσει τη λειτουργία της ΚΥΠ και να μείνει εκτεθειμένος σε κινδύ- νους εξ όλων των πλευρών...

ΒΡΑΔΥΝΗ 23/9

...για ποιους λόγους —ο παρισταμένος Γεν. Γραμ. Δημ. Τάξης Κ. Τσιμας.

Στο μεταξύ, στενοί συνεργατες του Αλεξάκη, αναφερόμενοι στα τελευταία δη- μοσίευματα για «τον ύποπτο ρόλο που παίζει ο παντοδύναμος κλαδορχης της ΚΥΠ», τονί- ζαν, ότι ο πρωθυπουργος γνωρίζει πολυ καλά τις ενεργειες του Αλεξάκη, αφήνω- ντας έτσι να εννοηθει ότι τον ενημερωσε και, είχε το πράσινο φως να προχωρήσει στα επομένα βήματα, και προσέθεσαν ότι τη δημοκρατικότητα του Αλεξάκη δεν μπορεί να αμφισβητησει κανείς, και ότι υπάρχουν ντοκουμέντα που το επιβεβαιώνουν.

ΑΥΓΙΑΝΗ 23/9

ΣΥΝΩΜΟΤΙΚΗ σχέση με τον «Μαυρο Σεπτέμβρη» πιθαναν να έχουν τρομο- κρατικές ομαδες που δρουν στην Ελλα- δα.

Για ενδεχομενη συνεργασία μελών τρομο- κρατικών οργάνωσεων με τον «Μαυρο Σε- πτεμβρη» προκύπτουν σοβαροτατες ενδει- ξεις απο τη συνεχιζόμενη ερευνα, και δεν αποκλείεται μελη της οργάνωσης αυτής να υποθαλπονται και να εφοδιάζονται με όπλα απο Έλληνες τρομοκρατες.

ΝΕΑ 23/9

Σύμφωνα με αποκλειστικές πληρο- φορίες της «Α» προχθες το μεσημε- ριγε στο Καστρι ο αντισυνταγματάρχης Αλεξάκης.

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ 23/9

Αλευρας - Κουτσογιργαος αξίωσαν απομάκρυνση του Κώστα Λαλιώτη

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 19/9

Η «Ιστορία της Κίνας» (China's Geschichte) του W. Eberhard είναι πολύτιμο βιβλίο για όσους το έχουν και ταυτοχρόνως ενδιαφέρονται για τη Σινολογία. Ο Ιων, φυσικά, δεν μπορούσε ν' αποτελέσει εξαίρεση: εξετάζοντας τον δεύτερο τόμο προσπάθησε να εντοπίσει την ιστορία του

ΜΙΑ ΑΛΗΘΙΝΗ ΚΙΝΕΖΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

συμφορά και η λήθη. Ο To-Si-Tsa και ο Vla-Chu θα Σου πουν από ένα ψέμα». «Θα πεθάνεις» έγραψε ο To-Si-Tsa, «το Βασίλειό μας θα συνεχίσει να ευημερεί. Ο Pa-Tri-No δε θα Σε διαδεχτεί. Φυλάξου από τον Vla-Chu που θα Σου πει τρία ψέμματα αλλά, κυρίως από τον Ra-Li που

Το Όνειρο του Αυτουράτορα

θαυμαστού Αυτοκράτορα που συνένωσε τα αντιμαχόμενα Κινέζικα Βασίλεια υπό την αρχηγία του, πράγμα βεβαίως αξιοσημείωτο από μόνο του. Παραδόξως ο Tse-Chuang-Ti είναι περισσότερο γνωστός για την ανέγερση του Σινικού Τείχους - που όπως φαίνεται κατασκευάστηκε για να αποτελέσει ένα από περιγράμμα της πρόσφατα ενωμένης Αυτοκρατορίας - και για τη λυσσαλέα προσπάθεια του να εξαφανίσει όλα τα βιβλία που γράφθηκαν πριν απ' αυτόν σκοπεύοντας να εκμηδενίσει το παρελθόν και να εξυψώσει τη Λήθη ως υψίστη αρετή. Η μεγαλειώδης αυτή αντίφαση, η δημιουργία και η καταστροφή που ωστόσο αποσκοπούσαν στο ίδιο πράγμα, γοήτευε τον Ιωνα εφόσον είχε αυτόνομη λοτεχνική αξία. Φυλλομετρώντας άσκοπα το βιβλίο το μάτι του έπεσε στο όνομα του Αυτοκράτορα Mi-Tso (τρίτου διαδόχου του ιδρυτή της Αυτοκρατορίας όχι όμως εξ αιματος) η βασιλεία του οποίου συνεπεί με μια περίοδο παρακμής και αποσυνθέσεως. Η περιγραφή των γεγονότων κίνησε το ενδιαφέρον του Ιωνα μολονότι ήταν ολοφάνερο πως η ιστορία αυτή είχε επαναληφθεί απειρες φορές από τότε το βίαιο τέλος του Tse-Chuang-Ti (θλιβερό και οικείο στους Αυτοκράτορες) ακολούθησαν ήττες, έριδες και διασπάσεις τις οποίες οι μάντεις και οι ερμηνευτές των Γραφών δε δίστασαν καθόλου να συνδέσουν με διάφορες ρωγμές που, όπως λέγεται, εμφανίστηκαν στο Σινικό Τείχος την ίδια πάνω-κάτω εποχή.

Η κρίση κορυφώθηκε στα χρόνια του Mi-Tso μετά την οδυνηρή ήττα από τον γειτονικό Βασιλιά, τον οποίο ο Mi-Tso μισούσε απεριόριστα χωρίς να λαμβάνει υπαψιν ότι ήταν και οι δύο Κίτρινοι, ακολούθησε η προδοσία ενός εξέχοντος Μανδρινού, του Bu-To. Για την τύχη των βιβλίων, η της Λήθης, ο Ιων δεν μπόρεσε να βρει τίποτα: μια σημείωση, πάντως, ανέφερε ότι η έμφαση και η διηγετική επανάληψη ορισμένων γεγονότων του παρελθόντος, δεν διέφερε ουσιαστικά από την παραγραφή των υπολοίπων. Η «Παγκόσμια Ιστορία της Ανθρωπότητας», στην οποία διατυπωνόταν η για πολλούς αιρετική αυτή άποψη, τόνιζε επίσης την άσημη ψυχολογική κατάσταση του Αυτοκράτορα, ο οποίος παρ' όλη αυτά επέμενε να μιλά και να φέρεται όπως πρώτα. (Ο Ιων θυμήθηκε τη στέψη του Κυρ Ιωάννη Καντακουζηνού και της Ειρήνης Ανδρονίκου Ασάν). Ο συντάκτης του άρθρου εξέφραζε την άποψη ότι, όπως θα μπορούσε να περιμένει κανείς, ο Mi-Tso ενδιαφερόταν πρώτιστα για τη ζωή του, ή το θρόνο του, και εν συνεχεία για την κατάσταση της Αυτοκρατορίας. Ο Ιων συμφώνησε: θεώρησε ως επιβεβαίωση του ισχυρισμού αυτού ένα απόσπασμα από τα πρακτικά των χρονικογράφων του Αυτοκράτορα που

είχε διασωθεί και το παρέθετε ο Eberhard σχεδόν ολόκληρο. Το απόσπασμα - χωρίς προσθήκη ή παράλειψη ούτε μιας λέξης - είναι το ακόλουθο:

Ο Αυτοκράτορας Mi-Tso του Nu-Thu είδε ένα όνειρο. Ονειρεύτηκε ότι είχε πεθάνει, ο αντίπαλός του Pa-Tri-No τον διαδέχτηκε και ότι το δοξασμένο του Βασίλειο περιήλθε στην αφάνεια.

Παραδόξως, ο Mi-Tso ταραχτηκε από το όνειρο πολύ περισσότερο απ' όσο επέτρεπε η Αυτοκρατορική Στωικότητα, εν αναμονή οποιασδήποτε συμφοράς. Δεν μπόρεσε να ξανακοιμηθεί, ούτε η γλυκύτητα του πρωινού τον ηρέμησε. Έστειλε αμέσως να καλέσουν πέντε από τους ονειροκρίτες Του και τους εξέθεσε, χωρίς αμετροεπίες όπως αρμόζει σε Αυτοκράτορα, το πρόβλημα που τον απασχολούσε. Ζήτησε από τους Μάντεις να απαντήσουν εγγρά-

φος στα τρία ερωτήματα τα οποία αναμφιβόλως έθετε το όνειρο, και στο τέλος, γνωρίζοντας ότι ανά τους αιώνες οι συναλλαγές των προφητών με την αλήθεια δεν είναι πολύ συχνές, θέλησε να έχει τη γνώμη του καθενός σχετικά με τη φιλαλήθεια των υπολοίπων. Οι Μάντεις υποκλιθήκαν ταπεινά, ύστερα αποσύρθηκαν: σε λίγη ώρα ο Αυτοκράτορας έσκυβε πάνω από τις απαντήσεις.

«Ο Αυτοκράτορας» έγραψε ο Ghian-Ga, «αν και ο πιο καινούριος στην υπηρεσία Σου, τολμώ να πω ότι και οι τρεις προφητείες είναι σωστές. Πρόσεχε τον Bul-Do-Za που θα Σου πει δύο φορές ψέμματα και τον To-Si-Tsa που θα Σου πει μόνο δυο φορές αλήθεια».

«Δε θα πεθάνεις», έγραψε ο Bul-Do-Za, και ο Pa-Tri-No δε θα Σε διαδεχθεί, αλλά η μοίρα του Βασιλείου Σου είναι η

θα Σου πει ένα».

«Μη φοβάσαι, ω Τέκνο της Δυναμής και της Σοφίας», έγραψε ο Vla-Chu, «δε θα πεθάνεις ούτε το Κακό θα συναντηθεί με το Τρισέβδοξο Σου Βασίλειο. Ο Pa-Tri-No δε θα μπορέσει να Σε υποσκελίσει. Μην εμπιστευέσαι τον Ghian-Ga: είναι νεοφερμένος, θα Σου πει ένα ψέμα. Ο Ra-Li όμως θα Σου πει δυο φορές την αλήθεια».

«Αλίμονο!» έγραψε ο Ra-Li, «θα πεθάνεις και ο Pa-Tri-No θα κάτσει εκεί που κάθεται τώρα, αλλά για το Βασίλειο θα ξανάρθουν οι Μεγάλες Μέρες: ο θεός θα φροντίσει γι' αυτό. Μην εμπιστευέσαι τον Bul-Do-Za: θα Σου πει ένα ψέμμα: ούτε τον Ghian-Ga που θα πει μόνο τρεις φορές την αλήθεια».

Στο σημείο αυτό το κείμενο σταματούσε: ο Ιων έκλεισε το βιβλίο απορημένος. Τρώγοντας ένα φοντάν αφήσε το βλέμμα του να ξοδεύει χωρίς σκοπό στο δωμάτιο ενώ το μυαλό του δούλευε πυρετωδώς. Πάντε ονειροκρίτες, πέντε προρρήσεις ο καθένας και καθοντούσαν ό' αυτά και τα γράφανε. Μυστήριοι άνθρωποι αυτοί οι Κινέζοι! Θυμήθηκε ότι ο Χέγκελ στη Φιλοσοφία της Ιστορίας υποστήριξε ότι το πέντε είναι σταθερός αριθμός στους Κινέζους και παρουσιάζεται με τη συχνότητα που παρουσιάζει σε μας (τους Ευρωπαίους) το τρία. Σαμπως νάχει δίκιο, σκέφτηκε. Αισθάνθηκε λίγο ταπεινωμένος από την αμηχανία που του προκάλεσε το κείμενο, δηλαδή το πρόβλημα που περιέγραφε το κείμενο. Εκτός των άλλων τον εκνεύριζε η ακρίβεια με την οποία ήταν συνταγμένα τα ιστορικά βιβλία, η ματαιοδοξία προθεσή τους να περιγράψουν τα πράγματα όπως ακριβώς έγιναν. Αρχισε να σκέφτεται το πρόβλημα, στα σοβαρά αυτή τη φορά. Μάταιος κόπος! Όσο κι αν προσπάθησε δεν μπόρεσε να βγάλει ακρη στο ποιος μάντης απάντησε σωστά στις ερωτήσεις που έθετε το όνειρο, αν βέβαια υπήρχε κάποιος. Ξαφνικά, θυμήθηκε ότι ένας πολύ παλιός Κινέζος Αυτοκράτορας (στον οποίο άρεσε να μιλά για τις συνήθειες του Λαού του) είχε πει κάποτε χαριτολογώντας, ότι αν μερικοί Κινέζοι σου πουν αλληλοσυγκρουόμενα πράγματα πίστευε το 40% το ανέφερε ο Eberhard για να δείξει πόσο εκτιμούσαν οι Αυτοκράτορες τη φιλαλήθεια του λαού τους. Ωστόσο ο Ιων μη μπορώντας να κάνει διαφορετικά, το πήρε σαν δεδομένο: μετά απ' αυτό η απάντηση στα τρία ερωτήματα του Mi-Tso ήταν παιχνίδι. Χαλάρωσε, ξαναπήρε το βιβλίο στα χέρια του και συνέχισε να το ξεφυλλίζει χαμογελώντας αυτόρεσκα.

Ερώτηση: Ποιος από τους πέντε μάντεις απάντησε σωστά στα τρία ερωτήματα του Αυτοκράτορα;

Τιμολέοντος Φιλήμονος 13
Αθήνα 115 21

τηλ. 6469827 - 6461380
κυκλοφορεί κάθε 1η του μήνα
τ. 31, 1η Οκτωβρίου 1985, δρχ. 130

Ιδιοκτησία:

«Γ. Πιτουρόπουλος & ΣΙΑ» Ε.Ε.
Διαφήμιση:
Τ. Υπέρμαχος.
Φωτοσύνθεση:
«Γ. Λεοντακιανάκος και Υιοί» Ο.Ε.
Δουκίσης Πλακεντίας 31
Φωτολιθογραφική αναπαραγωγή:
Δ. Μαστραντώνης
Βουκουρεστίου 13
Εκτύπωση:
«ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΠΕ»
Πάρνηθος 51-53

Εκδότης:

Γ. Πιτουρόπουλος
Διεύθυνση:
Κ. Βουρνάς
Π. Παναγιώτου
Δ. Ψαρράς
Πολιτική:
Χ. Βερναρδάκης
Π. Γεωργίου
Α. Λαζαρίδου
Γ. Μηλίδος.
Διεθνή:
Α. Αρζιμάνογλου
Μ. Δελιπέτρος
Δ. Δελιολάνης
Τ. Κυπριανίδης
Κ. Πίττας
Κοινωνία:
Ε. Αρανίτσης
Α. Θεοδωρίδου
Γ. Κάλλας
Λ. Καστανάς
Γ. Καραζάνος
Δ. Κούρτοβικ
Γ. Μαυρή
Α. Μαυρομάτη
Χ. Μαχαίρας
Δ. Τρίμης
Μ. Τσιριμωναίης
Τ. Υπέρμαχος
Τ. Χριστοδουλοπούλου
Α. Ψαρρά
Πολιτισμός:
Θ. Γιάτσιος
Χ. Δασκαλόπουλος
Μ. Θεοδωρίδης
Ε. Καλαφάτη
Τ. Καραϊσκάκη
Α. Κελέκης
Γ. Μακρής
Γ. Μαργαρίτης
Ν. Μαυροδύτης
Μ. Μειμάρης
Β. Ντάκουρη
Δ. Οικονομάκης
Σ. Παπασπύρου
Α. Περίκης
Δ. Πουλικάκος
Α. Τύρος
Β. Χατζηβασιλείου
Σ. Χρυσουλάκη
Αθλητικά:
Κ. Βερνίκος
Καλλιτεχνική επιμέλεια:
Α. Αηδόνης
Α. Θεοδωρίδου
Μ. Καλογεράκου

Σκίτσος:

Β. Ελευθερίου
Π. Ζερβός
Γ. Κουρούδης
Γ. Χατζάκος
Κόμικς:
Αρκάς
Γελοιογραφία:
Γ. Ιωάννου
Φωτογραφία:
Κ. Ελευθεράκης

Συνδρομές:

Εσωτερικού: 12 τεύχη δρχ. 1.500
Ευρώπη: 12 τεύχη δρχ. 2.000
Αμερική: 12 τεύχη δρχ. 2.600
Δημ. Οργ.: 12 τεύχη δρχ. 5.000

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ — ΕΠΙΤΑΓΕΣ
Γιώργος Πιτουρόπουλος

Εσείς και το ΠΑΣΟΚ

Στα τεύχη 44, 45, 46, 47 του «Δεκαπενθ. Πολίτη» πήρα μέρος σε διάλογο που αφορούσε τη γενική πολιτική γραμμή του «Σχολιαστή», αλλά και των «Θέσεων» και της «Κριτικής». Αυξάνονται, εξάλλου, τελευταία οι αιχμές και οι εκτιμήσεις που θέλουν το περιοδικό (και τα άλλα δύο) «όμινο θιασώτη της πασοκικής Αλλαγής», βασικά στα έντυπα της «ανανεωτικής αριστεράς». Αυτή η προβληματική τροφοδοτήθηκε τόσο από την επιστολή του Ν.Γ. όσο, κυρίως, και από την παρέμβαση του Πάνου Γεωργίου, στο τεύχος του Αυγούστου. Ας μου επιτραπεί να τοποθετηθώ πάνω στο ζήτημα και τις προεκτάσεις του.

Κατ' αρχή είναι συζητήσιμο πώς και γιατί έφτασαν οι αρχισυντάκτες του «Σχολιαστή» (και όχι μόνο) να φρονούν ότι: α) Οι τελευταίες εκλογές αποτέλεσαν μια «ταξική σύγκρουση», β) εκεί δοκιμάστηκαν δυο ριζικά διαφορετικές αστικές στρατηγικές γ) το ΠΑΣΟΚ οδήγησε στη δημοκρατική εκδοχή του «κράτους δικαίου» κι εγγυάται κάποια βραχυπρόθεσμα λαϊκά συμφέροντα. Η διαφωνία μου με τις εκτιμήσεις αυτές και μια πρώτη ερμηνεία για τη γένεσή τους θα καταγραφούν σύντομα παρακάτω.

Α. Ταξική είναι κάθε «σύγκρουση», κάθε σχέση, στο πλαίσιο των πολιτικών δομών και των πολιτικών πρακτικών σε μια καπιταλιστική κοινωνία. Η ίδια η εκλογική διαδικασία, η ίδια η συγκρότηση και λειτουργία τελικά της Βουλής και της Κυβέρνησης έχει προσδιοριστεί απ' τον ταξικό συσχετισμό. Τα προγράμματα, η οργάνωση και οι πρακτικές της Ν.Δ., του ΠΑΣΟΚ και όλων των άλλων κομμάτων αντανακλούν «θέσεις» κοινωνικών τάξεων και μερίδων πάνω στην οικονομία, την πολιτική και την ιδεολογία. Το γεγονός ότι οι παρτάδες της Αριστεράς μετέχουν άκριτα στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες, επικεντρώνουν εκεί την όλη τους παρουσία και επικαθορίζονται θεωρητικά και ιδεολογικά απ' τις θεμελιώδεις παραδόξεις του αστισμού έχει μια ιδιότυπη ταξικότητα: σηματοδοτεί μια κατά κράτος κυριαρχία της αστικής τάξης στο συσχετισμό δυνάμεων. Οι αντιπαράθεσεις και οι διαφοροποιήσεις ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ. στην ιδεολογική δεοντολογία δεν ισοδυναμούν με σοβαρές αποκλίσεις στην πολιτική τους πρακτική (που δεν αφορά μόνο το «κυβερνητικό έργο»). Η ρήξη «νεοφιλελευθερισμού» — «κράτους προνοίας», η επίκληση της «διαφοράς» τους απ' το ΠΑΣΟΚ δεν εισάγει, αυτό ειδικά, κάποια επιθετικά — μετωπικά στοιχεία, κάποια «στρατοπεδική» ταξικότητα, κάποια κάθετη τομή στις κοινωνικές συμμαχίες. Ο ιδεολογικός λόγος όλων των κομμάτων ρευστοποιεί τις κοινωνικές αντιθέσεις: εδώ τις «διαγράφει», εκεί τις υπογραμμίζει, παραπέρα τις «συγκροτεί» κατά βούληση. Η ταξικότητα είναι δομική, δεν καθορίζεται βουλευσιαρχικά. Ταξικά προσδιορισμένη είναι η αντιπαλότητα ΠΑΣΟΚ—ΝΔ αλλά ταξικά προσδιορισμένη είναι και η αντίθεση (το ίδιο υπάρχει) ανάμεσα σε ΚΚΕ και ΝΔ, ΠΑΣΟΚ και ΚΚΕ κλπ. Άλλο πράγμα η αντίθεση κεφαλαίου — εργασίας κι άλλο η σχέση μονεταρισμού — παρεμβατισμού και παροχών. Γιατί υπάρχει και η αντίθεση ή σχέση πασοκικής Αλλαγής — «πραγματικής αλλαγής» κλπ. που είναι το ίδιο ή περισσότερο ορατές. Η απουσία αριστερού λόγου κι αριστερών πρακτικών (που θα «καθετοποιούσαν» τις αντιθέσεις) δεν μεταθέτει ή δεν παράγει την κάθετη — δομική ταξική αντίθεση στις προγραμματικές διαφορές των δύο «μοναρχιών». Όλα είναι ταξικά και τίποτα δεν είναι «επαναστατικά» ταξικά πριν και μετά τις εκλογές στην Ελλάδα του '85 (Βιβλιογραφία: ώριμος Μαρξ, Αλτουσέρ — Πουλαντζίς και πρώτα τεύχη των «Θέσεων»).

Β. Σ' αυτή τη βάση, Δεξιά και ΠΑΣΟΚ παρουσιάζουν κάποιες διαφορές στις τακτικές τους κι όχι στη στρατηγική. Αφού και η «Αλλαγή» διασφαλίζει

μακροπρόθεσμα την αστική τάξη πραγμάτων, γιατί η διαφορά είναι στρατηγική; Αλλά και οι τακτικές, άμεσα πρακτικές διαφοροποιήσεις δεν παραμένουν τέτοιες στο διηνεκές επειδή κάποιος ιδεολογικός λόγος το διαβεβαιώνει. Η μακροπολιτική στοχοθεσία του ΠΑΣΟΚ δεν είναι αυστηρά προδιαγεγραμμένη: αρθρώνεται βαθμιαία, μέτρο προς μέτρο, θεσμο προς θεσμό. Οι απαγορεύσεις στο απεργιακό και εισοδηματικό επίπεδο, η ανοχή και στήριξη των «νόμων της αγοράς», η αφιέρωση της εργατικής συμμετοχής στην παραγωγικότητα και της φοιτητικής συνδιοικητικής στην αναβάθμιση των σπουδών, η επίλυση των εκκρεμοτήτων με τις ΗΠΑ αλλά και οι επικείμενες «πολιτιστικές» επιλογές για την οικονομία κάνουν κατάδηλα δυο πράγματα: φυσικά πως η «στρατηγική» είναι κοινή, ότι, εξάλλου, οι ιδεολογικές δεσμεύσεις για ήπια διαχείριση των «εκαθαριστικών» συνεπειών της κρίσης, με παρεμβατισμό, παροχές και δημοκρατία, δεν είναι δυνατό να τηρηθούν σε επίπεδο τακτικών πρακτικών επιλογών. Περί του αντιθέτου, ενδεικτικά, επιμένει ο Μηλίδης στις «Θέσεις» (τεύχος 12) και στον τελευταίο «Σχολιαστή» (τεύχος 30).

Γ. Δημοκρατία και αυταρχισμός δεν αποτελούν αντιθετικό δίπολο, δηλωτικό μιας διαφοράς ΠΑΣΟΚ και ΝΔ. Το «κράτος δικαίου», όπως και το «κράτος παροχών» θεμελιώθηκε απ' το κόμμα του Καραμανλή, που είχε να επιδείξει και δημοκρατικά μέτρα και αστυνομικοκρατικές πρακτικές. Χρειάζεται, άραγε, να σας γνωστοποιήσω ότι και το ΠΑΣΟΚ εκτός από συμμετοχικούς κλπ. θεσμούς έκανε και κάνει χρήση των κατασταλτικών μηχανισμών; Η μήπως αποτελεί «δημοκρατική τομή» και «στρατηγική» μεταλλαγή ο χωρίς σωματεία — ψαφάκιδες απεργοσπαστισμός της ΠΣΚΕ; Υστερα, από τότε η Αριστερά αρκείται στη δημοκρατία και ταυτίζει την τελευταία με την «αρχή της νομιμότητας» (Εννοώ τον Βερναρδάκη και τον Μαυρή, τεύχος 28). Για τη «διασφάλιση των αμεσών συμφερόντων» παραπέμπω, πρόχειρα, στις τελευταίες ανατιμήσεις, την αμφισβήτηση της ΑΤΑ, τις απολύσεις και τη διαφαινόμενη απόφαση για τερματισμό της εισδοχής επιχειρήσεων στον «οργανισμό ανασυγκρότησης». Η ιδιοσυστασία των πασοκικών ιδεολογικοπολιτικών θέσεων απαιτεί ερμηνεία, αλλά η ιδεολογία του «Κινήματος» δεν ταυτίζεται με την πολιτική του. Η δεύτερη «ετεροκαθορίζεται» αποφασιστικά η πρώτη συναρθρώνεται από αριστερές «παραδόσεις», θέσεις και συμφέροντα μικροαστικών μαζών, «τρίτοκοσμικά» διαβασματα κλπ. Επιτρέπει «βολονταρισμούς», είναι ελαστική, ευέλικτη και αμφίβολη. Ευδιάκριτες, ωστόσο, είναι οι μετατοπίσεις στοιχείων στο εσωτερικό της: το τεχνοκρατικό — «πραγματιστικό» έχει από καιρό εκτοπίσει τη «δημοκρατία», τους θεσμικούς «πειρατισμούς» και συνολικά τη «μετάβαση».

Γιατί ο «Σχολιαστής» τελικά «έφτασε» σε τέτοιες «φιλοπασοκικές», από μια άποψη, θέσεις; Όχι, υποθέτω, γιατί «εξαγοράστηκε» ή προσδόκη αμοιβαία επωφελείς προσεγγίσεις. Ίσως γιατί ταύτισε, κατ' αρχή, την Αλλαγή του ΠΑΣΟΚ με το «ρεφορμισμό» της πολιτικής παρουσίας και στοχοθεσίας των δύο Κ.Κ. Και η «κοινή στρατηγική» της Αριστεράς δεν μπορεί παρά να διαφέρει (στις δημοκρατικές της) από αυτή της Δεξιάς. Ίσως, ακόμη, γιατί φιλοτιμήθηκε να καθυποτάξει πειστικά την πασοκική πολιτεία στο μαρξικό και πουλαντζιανό σχήμα για την αστική τάξη που «θυσιάζει τα άμεσα συμφέροντά της για να διασφαλίσει στρατηγικά την πολιτική της κυριαρχία» κλπ. Οπότε το ΠΑΣΟΚ φέρεται ως πολιτικός, «συμπυκνωτής» εκείνων των μερίδων της άρχουσας τάξης που, έξυπνα σκεπτόμενες, επιμένουν στις παροχές και τις εισοδηματικές αυξήσεις (διαβάστε όμως Π. Γεωργίου, στο 29 και Σημίτη, τελευταία «έκδοση»), όταν ο Μητσοτάκης μηχανορραφεί με την

«πιο αντιδραστική μερίδα του κεφαλαίου» για την κατεδάφιση του κράτους — τροφού... Λογικό το σχήμα, κάπου κάποτε θα επαληθεύτηκε ιστορικά, μόνο που δεν φαίνεται ν' αρμοζει στα μεταπολιτευτικά ελληνικά δεδομένα, κυρίως ως αντίληψη εργοαβικής ανάληψης απ' το ΠΑΣΟΚ και τη Δεξιά των αντιστοιχών λειτουργιών και ρόλων. Πάντως πολιτική παροχών κλπ. εφαρμόζουν, σε συγκρίσιμες κατάλληλες, οι περισσότερες αστικές κυβερνήσεις. Το «κανε και η ΝΔ».

Κακός σύμβουλος ο Πουλαντζάς η κακός ο συγκεκριμένος αναγνώστης του; Δε θ' απαντήσω εδώ. Υπενθυμίζω, μονάχα, ότι και η πολιτική του πρόταση για άλωση περιόχων του κράτους και δημιουργία νησιδών «άμεσης δημοκρατίας» στον περίγυρό του, σας είναι προσφιλής. Βέβαια ο Μαυρής και ο Βερναρδάκης (στο 28) δείχνουν ν' αποστρέφονται τη «συμμετοχή» και να προσδοκούν την «άμεση δημοκρατία», ενώ ο Κυπριανίδης και Τσεκούρας («Θέσεις», στο 12), όπως κι ο Μηλίδης (στο 30 και αλλού) περίπου εκθειάζουν τους δημοκρατικούς — αντιπροσωπευτικούς θεσμούς στους Ο.Τ.Α. και το Δημόσιο, επισείοντάς τους ως πειστήρια των στρατηγικών διαφορών ΠΑΣΟΚ και Δεξιάς. Τείνουμε λοιπόν προς τη «θεσμική ενσωμάτωση» ή τη δημοκρατική — συμμετοχική τομή και τον πουλαντζιανό σοσιαλισμό. Έχω μια τάση να τα ταυτίσω και διαβλέπω μια προσέγγιση, αποδοχή και μερική στήριξη του ιδεολογικού λόγου του ΠΑΣΟΚ μέσα από τον Πουλαντζά. Να 'ναι άραγε «πρά φύσει» αυτή η διαμεσολάβηση; Πάντως υπάρχει και ο Σαμίν Αμίν. Αλλά στα χωράφια του κυρίου αυτού η παρέμβαση του «Σχολιαστή» και των «Θέσεων» είναι πολύ πιο γονιμή. Όμως εδώ ανοίγει νέο κεφάλαιο...

Χρήστος Κ. Τυροβοΐζης

Η αυθαιρεσία στην Τρίπολη

Εφέδροι και μόνιμοι αξιωματικοί - υπαξιωματικοί - οπλίτες

Τρίπολης

— Έπειτα από αριθμό συμβάντων που αφορούν τις στρατιωτικές μονάδες της Τρίπολης, εμείς εφέδροι αξιωματικοί, υπαξ/κοί και στρατιώτες της Τρίπολης αποφασίσαμε να δημιουργήσουμε επιτροπή για τα δικαιώματά μας και να αγωνιστούμε με κάθε νόμιμο μέσο για τη δημοκρατία στο στρατό και την αντιμετώπιση κάθε παράφρονης αυθαιρεσίας, αυθαιρεσία η οποία εγκυμονεί κινδύνους για τη στρατιωτική ομαλότητα και πειθαρχία όπως επίσης και για την ίδια τη ζωή των στρατευμένων. Η αυθαιρεσία και αντιδημοκρατική στάση αριθμού αξιωματικών δεν έχει σχέση μόνο με τη διαβίωση των στρατευμένων αλλά και με τις ίδιες τις αποφάσεις, κατευθύνσεις και διαταγές του υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Η κατάσταση ανάμεσα στους εφέδρους αξιωματικούς και οπλίτες χαρακτηρίζεται κρίσιμη από τη στιγμή όπου αξιωματικοί του ελληνικού στρατού παραβαίνουν και διαστρεβλώνουν τις αποφάσεις του υπουργείου Εθνικής Άμυνας και της συνταγματικής κυβέρνησης. Ζητάμε από τα μέσα ενημέρωσης, τον ελληνικό λαό, την τοπική αυτοδιοίκηση και τη στρατιωτική ηγεσία, τη συμπαράσταση και την παρέμβαση όπου είναι δυνατόν στα άμεσα προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί. Εμείς, Έλληνες πολίτες, ντυμένοι τη στολή του ελληνικού στρατού κάνουμε εκκλήση προς όλες τις κατευθύνσεις για να σταματήσει η φασιστική και απάνθρωπη συμπεριφορά των αξιωματικών αυτών που συχνά φέρονται με κάθε μέσο ενάντια σε δημοκρατικούς αξιωματικούς.

Έλληνες πολίτες, ο στρατευμένος νέος δεν είναι υποχείριο του κάθε αξιωματικού, αλλά ένστολος πολίτης, υπεύθυνος, αξιοπρεπής με συνείδηση και γνώση για το εθνικό έργο που προσφέρει. Αλλά σαν απάντηση σ' αυτό το έργο έρχονται οι εκφοβισμοί, οι απειλές, οι αυθαιρεσίες ποιές χωρίς νόημα και ο βιασμός κάθε δημοκρατικής φω-

Σε συνέχεια της τριήμερης του Σχολιαστή για το Ελληνικό Απαρτχάιντ δημοσιεύουμε το ρεπορτάζ που μας έστειλε η δημοσιογράφος Μαρίκα Σμπόρος για τους Έλληνες που αντιστέκονται στο ρατσιστικό καθεστώς της Ν. Αφρικής.

Ελληνικές φωνές κατά του απαρτχάιντ

Ο ΕΛΛΗΝΑΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΗΣ στη Νότια Αφρική δε διαφέρει καθόλου από τους άλλους ξένους. Φτάνει στη θετή του πατρίδα, σαν μέλος μιας μειονότητας, με μιαν αίσθηση ανασφάλειας και αβεβαιότητας.

Τις όποιες αντικυβερνητικές του απόψεις πολύ συχνά τις απωθεί με το δικαιολογημένο φόβο των αντιποίνων που συνοδεύουν κάθε απόπειρα αληθινά ελεύθερης έκφρασης. Μια ματιά στην ιστορία της χώρας, με τις τόσες απαγορεύσεις, τις φυλακίσεις χωρίς δίκη, τους θανάτους «ενώ εκρατείτο», τις πολιτικές δολοφονίες, είναι αρκετή για να φιμώσει κάθε φωνή διαμαρτυρίας για τη ρατσιστική πολιτική του κυβερνώντος κόμματος. Έτσι οι μετανάστες συνήθως υποστηρίζουν το καθεστώς της Ν. Αφρικής, είτε σιωπηλά, είτε και με ανοιχτές δηλώσεις νομιμοφροσύνης σε ορισμένες περιπτώσεις.

Οι Έλληνες έχουν βέβαια μια παράδοση αντίστασης στην αποικιοκρατία και την καταπίεση, όχι όμως τόσο εκτεταμένη όσο των Εβραίων, που είναι η μόνη ομάδα ξένων στη Ν. Αφρική με συνεχή, και έντονη αντικυβερνητική δραστηριότητα. Υπάρχουν ωστόσο μεμονωμένοι Έλληνες που έχουν αντισταθεί και αντιπολιτεύονται ακόμα ένα σύστημα που συναντά την παγκόσμια κατακραυγή. Το θάρρος και η γενναιοδωρία απέναντι στην κρατική παντοδυναμία αντισταθμίζουν κάπως τις αντιδραστικές αντιλήψεις της πλειοψηφίας των Ελλήνων που ζουν στη Ν. Αφρική.

Η Ελληνική Αντίσταση στο Νοτιοαφρικανικό πολιτικό καθεστώς έφτασε στο απόγειό της κατά τις δεκαετίες του '40 και του '50, όταν κορυφώνονταν το κίνημα του Κογκρέσου. Έκτοτε, η προς τα πάνω κοινωνική κινητικότητα μαζί και με άλλους παράγοντες, συνέβαλε να λιγυστέψουν ακόμη περισσότερο οι λίγοι εκείνοι Έλληνες που είχαν τη διάθεση να υψώσουν τη φωνή τους διαμαρτυρόμενοι για την απανθρωπιά του απαρτχάιντ.

Περίπου 90.000 Έλληνες ζουν στη Ν. Αφρική. Αυτοί που συστηματικά μετέχουν στον αγώνα κατά του συστήματος μπορούν να μετρηθούν στα δάχτυλα του ενός χεριού:

Ο πρώτος που έρχεται στο νου είναι σίγουρα ο δικηγόρος κ. Γιώργος Μπίζος. Ένας ασυμφιλίωτος αντίπαλος του απαρτχάιντ, ένας άνθρωπος που επί τρεις δεκαετίες χρησιμοποιεί το νομικό του ταλέντο για να καταπολεμήσει το αυταρχικό νομικό καθεστώς που καταπιέζει την πλειοψηφία του κληθυσμού της Ν. Αφρικής.

«Ο δικηγόρος, όποιο κι αν είναι το χρώμα του, που δεν βοηθάει αυτούς που βρίσκονται σε απόγνωση και αναζητούν την ελευθερία τους, δεν εκπληρώνει την κοινωνική του αποστολή», μας είπε ο κ. Μπίζος.

Ο κ. Γ. Μπίζος γεννήθηκε στην Ελλάδα το 1928. Μαζί με τον πατέρα του, ο οποίος έκρυβε Σύμμαχους στρατιωτικούς στη Γερμανική κατοχή, δραπέτευσε από την Ελλάδα το 1941. Μετά την εγκατάστασή του στη Ν. Αφρική ο κ. Μπίζος σπούδασε νομικά στο Πανεπιστήμιο του Witwatersrand.

Γύρω στο 1960 ήταν συνήγορος σε δίκες αντιρατσιστικών καθηγητών. Η κατηγορία ήταν ότι δίδασκαν σε μαθητές διωγμένους απ' τα σχολεία κατά τη διάρκεια του μπουκότζ της χωριστής εκπαίδευσης για μαύρους. Επίσης υπεράσπισε γυναίκες που δε δέχονταν να έχουν το «Dompas», το υποχρεωτικό δελτίο ταυτότη-

τας για τους μαύρους αφρικανούς. Υπήρξε συνήγορος σε δίκες για παραβίαση απαγορευτικών διαταγών και υπεράσπισε αγωνιστές που είχαν εναντιωθεί στους νόμους που επιβάλλουν το απαρτχάιντ.

Εκείνο τον πρώτο καιρό ο κ. Μπίζος συνεργάστηκε με τον Νέλσον Μαντέλα και με το σημερινό εξόριστο ηγέτη του Αφρικανικού Εθνικού Κογκρέσου (A.N.C.) κ. Oliver Tambo. Μετά το '61 ο κ. Μπίζος πήρε μέρος σε μακροχρόνιους νομικούς αγώνες, από τους πιο σημαντικούς στην πάλη εναντίον του απαρτχάιντ. Ήταν μέλος της ομάδας που υπό τον κ. Braam Fischer υπεράσπισε τους ηγέτες του A.N.C. στη δίκη της «Rivonia», μεταξύ των οποίων ήταν ο Μαντέλα και οι συγκατηγορούμενοί του, ο Walter Sisulu και Govan Mbeki. Όταν, το 1962, ο κ. Fischer συνελήφθη για κομμουνιστική δραστηριότητα, ο κ. Μπίζος πήρε μέρος στην υπεράσπιση του συναδέλφου του.

Ο δικηγόρος κ. Γιώργος Μπίζος

Έχει υπερασπίσει δεκάδες κατηγορούμενους με το νόμο του 1967 περί «τρομοκρατίας», μεταξύ των οποίων ήταν και ο κ. Αλέξανδρος Μουμπάρης, Αυστραλός υπήκοος ελληνικής καταγωγής.

Από το 1963 έχουν γίνει 60 μηνύσεις για θανάτους κρατούμενων χωρίς δίκη. Ο κ. Μπίζος ήταν μέλος της ομάδας των νομικών που εκπροσώπησαν τις οικογένειες των θυμάτων σε πολλές απ' αυτές τις δίκες συμπεριλαμβανομένων τριών από τις πιο τραγικές: του Ahmed Timol, ασιατικής καταγωγής, που έπεσε από τον 10ο όροφο αστυνομικού τμήματος κατά τη διάρκεια της ανάκρισης, του Steve Biko, μαύρου ηγέτη, που πέθανε «μόνος και βοήθητος στο κρύο πάτωμα ενός αστυνομικού κελιού» από εγκεφαλικές κακώσεις μερικές μέρες μετά τη σύλληψή του. Και τέλος του Dr. Neil Aggett, του γιατρού που εγκατέλειψε μια λαμπρή καριέρα για να γίνει συνδικαλιστής. Ο Dr. Aggett υποτίθεται ότι αυτοκτόνησε αφού πέρασε πάνω από δύο μήνες στην απομόνωση.

Μετά τις ταραχές του 1976 ο κ. Μπίζος υπεράσπισε πολλούς νέους από τους οποίους είχαν αποσπαστεί με παράνομα μέσα ομολογίες. Στις δίκες αυτές οι ερωτήσεις που έκανε στους μάρτυρες αστυνομικούς προκάλεσαν αίσθηση.

Στις αρχές του χρόνου υπεράσπισε τον κ. Andreas Sejang, που αντιμετώπιζε κατηγορίες ως μέλος του A.N.C. για τρομοκρατία, ανθρωποκτονία και απόπειρα ανθρωποκτονίας μετά από 5 περυσινές εκρήξεις στην πόλη Bloemfontein. Η υπεράσπιση ήταν τέτοια, που η κατηγορούσα αρχή απέσυρε τις κατηγορίες.

Τελευταία έχει αναλάβει την υπεράσπιση στη δίκη εσχάτης προδοσίας του Transvaal όπου 22 άτομα κατηγορούνται ότι τον περασμένο Σεπτέμβρη προετοίμαζαν το τωρινό κύμα βίας και αναταραχής που σαρώνει τη χώρα.

Τον Ιούλιο ο κ. Μπίζος προσκλήθηκε από την Ένωση Αμερικανών Δικηγόρων να μιλήσει για το νομικό καθεστώς της Ν. Αφρικής με ειδική αναφορά στην ανάκριση για το θάνατο του Dr. Aggett. Στην ομιλία του έκανε ένθερμη έκκληση για την κατάργηση της κράτησης χωρίς δίκη:

«Επί 22 χρόνια η κράτηση χωρίς δίκη δεν έχει

βοηθήσει να λυθεί κανένα από τα προβλήματα της Ν. Αφρικής. Αντιθέτως πρόσθεσε και άλλα. Ο νόμος και η τάξη πρέπει να προστατεύονται, το ίδιο όμως και η νομιμότητα.

«Όταν το 80% του πληθυσμού δεν έχει υποτυπώδη δικαιώματα, όταν τα αγαθά και τα προνόμια κατανέμονται τόσο άδικα, όταν δημοκρατικές και ειρηνικές οργανώσεις τίθενται εκτός νόμου επειδή απαιτούν θεμελιώδεις αλλαγές, όταν οι πραγματικοί ηγέτες κλείνονται στις φυλακές, είναι επόμενο ότι η νομιμότητα μιας τέτοιας κυβέρνησης θα αμφισβητείται.

«Όπως προβλέπεται από την Παγκόσμια Διακήρυξη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, όταν οι άνθρωποι δεν προστατεύονται από το Κράτος του Νόμου, θα επαναστατήσουν εναντίον της τυραννίας και της καταπίεσης».

Ο κ. Μπίζος απορρίπτει το επιχείρημα ότι όσοι δικηγόροι συμμετέχουν σε δίκες εξωραΐζουν απλώς το σύστημα:

«Όσοι βρίσκονται στα δίχτυα του γενικά διαφωνούν με αυτή την κριτική. Το να έχει υπεράσπιση, η προσπάθεια να αθωωθεί ή να τύχει μικρότερης ποινής, είναι ένα δικαίωμα αυτού που κινδυνεύει να καταδικαστεί. Ακόμα, οι ανακριτές αποθαρρύνονται να κακοποιήσουν κρατούμενους, όταν ξέρουν ότι θα δώσουν λόγο δημόσια για τις πράξεις τους.

«Εμείς και οι πελάτες μας δεν μπορούμε συνεπώς να θεωρητικοποιήσουμε το αν θα πρέπει ή όχι να συμμετέχουμε στις δίκες, όσο σηματοδομένα και να 'ναι τα χαρτιά εναντίον μας.

«Ελπίζουμε ότι μια μέρα το νομικό μας σύστημα θα απαλλαγεί από την κράτηση χωρίς δίκη και όλους τους άλλους νόμους και πρακτικές των διακρίσεων. Ότι μια μέρα δε θα υπάρχουν πια πολιτικοί κρατούμενοι στις φυλακές μας».

Ο κ. Μπίζος δεν είναι καθόλου αισιόδοξος για την προοπτική μιας ειρηνικής αλλαγής στη Ν. Αφρική. Οι πρόσφατες εξαγγελίες μεταρρυθμίσεων του Προέδρου του Κράτους πιστεύει ότι είναι ανεπαρκείς.

«Οι Μαύροι θα απορρίψουν οποιεσδήποτε προτάσεις που αφήνουν την εξουσία σε λευκά χέρια», μας είπε.

Ο κ. Μπίζος είναι μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Δικηγόρων για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, στη δημιουργία του οποίου συμμετείχε και ο

ίδιος. Είναι ακόμη επίτιμος αντιπρόεδρος της Εθνικής Ένωσης Νοτιοαφρικανών Φοιτητών (N.U.S.A.S.), μέλος της διοίκησης του Κέντρου Εφαρμοσμένων Νομικών Σπουδών και πρόεδρος του SAHEIT, ενός ινστιτούτου για τη διάδοση της Ελληνικής θρησκείας και παράδοσης που περιλαμβάνει επίσης ένα ιδιωτικό σχολείο και

Η ιστορικός κ. Λούλη Καλλίνικος

είναι ανοιχτό σε όλες τις φυλές.

Αν και θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι δεν υπάρχει Έλληνας στη Ν. Αφρική που να προσφέρει όσα ο κ. Μπίζος στον αγώνα εναντίον του συστήματος, υπάρχουν και άλλοι με σημαντική συμβολή. Όπως η κ. Λούλη Καλλίνικος, ιστορικός και ερευνήτρια στο Πανεπιστήμιο του Witwatersrand που αυτό τον καιρό ετοιμάζει μια ιστορία των εργατών της Ν. Αφρικής.

Η κ. Καλλίνικος ήταν μέλος του Δημοκρατικού Κογκρέσου (COD) μιας μικρής οργάνωσης, κυρίως λευκών, που αποτελούσε μέρος του κινήματος του Κογκρέσου κατά τη δεκαετία του '50 και τέθηκε εκτός νόμου το 1962. Τα μέλη του COD και άλλων οργάνωσεων, όπως του A.N.C. και του Ινδικού Κογκρέσου του Transvaal, προσπάθησαν να συντονίσουν τη δράση όλων των αντιπάλων της καταπιεστικής πολιτικής του κυβερνώντος Εθνικού Κόμματος.

Μέρος της δραστηριότητας της κ. Καλλίνικος εκείνη την εποχή ήταν να προσπαθεί να διαπαιδαγωγήσει λευκούς (μια τεράστια και άχαρη δουλειά σ' αυτή τη χώρα) και να διαδhlώνει εναντίον της αδικίας που έβλεπε γύρω της. Μαζί με τον πρώτο της άντρα Δρ. Ζακ Ζαμπετάκη και ένα άλλο μέλος του COD, τον Δρ. Κώστα Γαλιδή που αργότερα έγινε μέλος του Νοτιοαφρικανικού Κ.Κ. (S.A.C.P.), η κ. Καλλίνικος έγραψε σε εφημερίδα της Ελληνικής Κοινότητας καλώντας για τη δημιουργία μιας Ελληνικής Δημοκρατικής Επιτροπής. Το κάλεσμά τους δε βρήκε ανταπόκριση στην Ελληνική Κοινότητα.

Η κ. Καλλίνικος πιστεύει ότι το απαρτχάιντ είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το ιδιότυπο ρατσιστικό καπιταλιστικό σύστημα που έχει αναπτυχθεί στη Ν. Αφρική. Ανάμεσα στους ιστορικούς παράγοντες που ενισχύουν την άποψή της αναφέρει την προθυμία των ιδιοκτητών ορυχείων να διαιρέσουν τους εργάτες χρησιμοποιώντας τις φυλετικές διαφορές, αλλά και την προτίμηση των λευκών εργατών να δεχτούν την προστασία και την εξασφάλιση των φυλετικών διακρίσεων μάλλον, παρά αυτή που θα είχαν μέσα από δημοκρατικές εργατικές οργανώσεις. Η ειρωνεία είναι, όπως παρατηρεί, ότι οι λευκοί γίνονται όλο και λιγότερο σημαντικοί σαν

εργατική τάξη, εξαιτίας αυτού ακριβώς του προστατευτισμού:

«*H de facio κατάσταση είναι τώρα ότι οι παραγωγικοί εργάτες είναι μαύροι*», μας είπε.

Υπέρμαχος της συνδικαλιστικής οργάνωσης, η κ. Καλλίνικος έδωσε όλες τις δυνάμεις της για το εργατικό κίνημα που άρχισε να εμφανίζεται το 1970, μετά τη συντριβή του κινήματος του Κογκρέσου στο εσωτερικό της χώρας. Υπήρξε μέλος του Ινστιτούτου Βιομηχανικής Εκπαίδευσης του Durban, όπου οργάνωσε μαθήματα με αλληλογραφία για εργάτες.

Δούλεψε για την «Υπεράσπιση και αλληλεγγύη», μια οργάνωση που μάζευε χρήματα για τη νομική υπεράσπιση των πολιτικών κρατουμένων και για τις οικογένειές τους. Ήταν στέλεχος της Ένωσης Εργατών Μετάλλου το 1975, όπου οργάνωσε σεμινάρια, ενώ το συνδικάτο πάλευε ακόμη για να αναγνωριστεί.

«Είναι πολύ σημαντικό για τη μελλοντική ελεύθερη κοινωνία να έχει ο κόσμος εμπειρία δημοκρατικής οργάνωσης. Χρειάζεται να μάθει την τεχνική της διαπραγμάτευσης και να συμμερίζεται τις ευθύνες των αποφάσεων», μας είπε.

Αργότερα συνεργάστηκε με τη μαύρη εφημερίδα The World, όπου έκανε μια εβδομαδιαία σελίδα Ιστορίας. Όταν κλείστηκε η εφημερίδα, το 1977, η κ. Καλλίνικος αποφάσισε να εκδώσει τη σελίδα της σε βιβλίο. Έτσι προέκυψε ο πρώτος τόμος του «Εργάτες και Χρυσός», μια ματιά στην περίοδο συγκρότησης, όταν το σύστημα της εργασίας των μεταναστών οργανώθηκε και τελειοποιήθηκε από τη βιομηχανία εξορύξεως χρυσού. Το βιβλίο αυτό που έκανε ήδη τρεις εκδόσεις, έχει μεταφραστεί και στα Γερμανικά. Εξετάζει την ανακάλυψη των διαμαντιών και του χρυσού και τη δημιουργία μιας καπιταλιστικής κοινωνίας, βασισμένης στη φτηνή μαύρη εργασία.

Πολλά από τα βιβλία που ασκούν κριτική στη ρατσιστική πολιτική της Ν. Αφρικής έχουν απαγορευθεί με βάση την αυστηρή λογοκρισία της χώρας. Περιέργως το βιβλίο της κ. Καλλίνικος όχι μόνο δεν απαγορεύτηκε, αλλά δέχτηκε και ευνοϊκή κριτική από μια φιλοκυβερνητική, Afrikaans εφημερίδα. Ίσως αυτό να οφείλεται στο γεγονός ότι το βιβλίο ασκεί κριτική στη βρετανική αποικιακή εκμετάλλευση των εργατών. «*Τα κακά του Απαρτχάιντ ξεκινούν από πάρα πολύ παλιά*», λέει η κ. Καλλίνικος.

Δεν υπάρχει αμφιβολία για τη βρετανική συμβολή στην προετοιμασία του πλαισίου του απαρτχάιντ. Αυτό όμως δεν αποτελεί δικαιολογία για τους Εθνικιστές Afrikaans που το πήραν και το μετέτρεψαν σε μια πιο συστηματική μορφή ρατσισμού μετά την άνοδό τους στην εξουσία το 1948, υποστηρίζει η κ. Καλλίνικος.

Η τωρινή της δουλειά τη φέρνει σε επαφή με συνδικάτα και κοινωνικές οργανώσεις. Συχνά της ζητούν να μιλήσει σε ομάδες που ενδιαφέρονται να εξετάσουν το παρελθόν για να κατανοήσουν το παρόν.

Έχει πολύ συγκεκριμένες απόψεις πάνω στο γιατί η Ελληνική κοινότητα προβάλλει τόσο λίγη αντίσταση στο απαρτχάιντ. Πρώτα πρώτα, όπως λέει, οι πιο πολλοί Έλληνες φτάνουν στη Ν. Αφρική προερχόμενοι από πολύ σκληρές συνθήκες φτώχειας στην πατρίδα τους. «*Η πρώτη τους προτεραιότητα είναι να επιβιώσουν*», μας είπε. Έπειτα πολλοί Έλληνες έρχονται σαν άτομα κι όχι σαν κομμάτι μιας εργατικής τάξης, χωρίς μια ειδικευση που να μπορεί να σταθεί στην αγορά εργασίας μιας αστικής εκβιομηχανισμένης κοινωνίας.

«Δεν μπορούσαν επίσης να μπουν στην αγορά σαν χειρώνακτες, αφού αυτές οι δουλειές είναι για τους μαύρους, από τη φτηνή εργασία των οποίων

εξαρτάται η Νοτιοαφρικανική οικονομία», λέει.

Η κ. Καλλίνικος δεν διστάζει να παραδεχθεί ότι οι Έλληνες έρχονται ενδεχομένως εδώ για μια καλύτερη ζωή, βασισμένη στην εκμετάλλευση των μαύρων.

Ο Δρ. Άρης Σίτας, λέκτορας της βιομηχανικής κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο Natal του Durban, έχει βρει μια καλλιτεχνική και μια ακαδημαϊκή διέξοδο για να εκφράσει την αντίθεσή του με τις ανισότητες του Νοτιοαφρικανικού πολιτικού συστήματος.

Γεννημένος στην Κύπρο πριν 33 χρόνια ο Δρ. Σίτας είναι εγκατεστημένος 16 χρόνια στη Ν. Αφρική. Στην ακαδημαϊκή του ζωή ερευνά εργατικά θέματα. Μετέχει επίσης στη διεύθυνση του «S. A. Labour Bulletin», μιας εφημερίδας για θέματα του εργατικού κινήματος.

Ασχολείται όμως και με τη θεατρική ομάδα Junction Avenue Theatre του Γιοχάνεσμπουργκ, μια μη-ρατσιστική κομπανία που παίζει, γράφει και σκηνοθετεί αντιπολιτευόμενα θεατρικά έργα. Από αυτή τη δραστηριότητά του ο Δρ. Σίτας συνδέθηκε με τη θεατρική δουλειά στο εργατικό κίνημα.

«*Άρχισα να σκηνοθετώ θεατρικές παραστάσεις σε εργοστάσια με τη συμμετοχή μαύρων συνδικαλισμένων εργατών. Από αυτή τη δουλειά προέκυψε μια εργατική πολιτιστική ένωση στο Durban*», μας είπε.

Αυτό το είδος του θεάτρου δε δίνει μόνο μια διέξοδο στους εργάτες κι ένα βήμα για να εκφράσουν τις απόψεις τους, μας είπε ακόμα. Είναι επίσης ένας αποτελεσματικός τρόπος για τη διάδοση της πληροφόρησης, για την εκπαίδευση και για την ανάπτυξη της συνειδητοποίησης των σχέσεων στη βιομηχανία.

Και ο Δρ. Σίτας αντιμετωπίζει κριτικά τις μεταρρυθμιστικές κινήσεις της Νοτιοαφρικανικής Κυβέρνησης. Η τελευταία ομιλία του Προέδρου του Κράτους, λέει, βοηθά μόνο να πολωθεί περισσότερο μια ήδη πολωμένη κατάσταση. Από την επαφή του με τον κόσμο στη διάρκεια της δουλειάς του έχει καταλάβει ότι είναι χάσιμο χρόνου να υποθέσει κανείς ότι η κυβέρνηση προετοιμάζει κάποια αποδεκτή πρόταση για να σταματήσει η βία και η αιματοχυσία.

Η ελληνική μη ανάμειξη στην ταραγμένη Νοτιοαφρικανική πολιτική είναι μια «*τραγωδία*» κατά τον Δρ. Σίτα:

«*Υπάρχουν τόσοι Έλληνες με προοδευτικό πολιτικό παρελθόν. Αλλά είναι πολύ εύκολο να απορροφηθούν από το εδώ κοινωνικό σύστημα με όλη την παράνοια μιας περιθωριακής μειονότητας*».

«Οι Έλληνες δημιούργησαν το δικό τους *laager* (κλειστό κύκλωμα)», συνεχίζει ο Δρ. Σίτας, «που τους μετατρέπει σε Νοτιοαφρικανούς λευκούς με όλα τα σχετικά φυλετικά κλισέ».

Η δύναμη του ανερχόμενου συνδικαλιστικού κινήματος είναι για τον Δρ. Σίτα μια σημαντική, ελπιδοφόρα εξέλιξη:

«*Αν και μέσα σε μία αντιδημοκρατική κοινωνία, αναπτύχθηκαν δημοκρατικές δομές από τη βάση. Τα συνδικάτα τα τελευταία έξι χρόνια έγιναν μια ισχυρή δύναμη αλλαγής. Η δημοκρατική τους οργάνωση είναι σημαντικός παράγων της δύναμής τους*».

Μπροστά στην ενεργητική αντιπολίτευση που ασκούν μερικοί μεμονωμένοι Έλληνες, η επίσημη θέση της Ελληνικής κοινότητας ωχρία. Ο πρόεδρος της Ελληνικής κοινότητας του Port Elizabeth, κ. Δημήτρης Παϊζης, υποστηρίζει πολύ χαρακτηριστικά ότι σύμφωνα με το καταστατικό της η Ελληνική κοινότητα της Ν. Αφρικής οφείλει να αποφύγει την ενεργό πολιτική ανάμειξη: «*Η κοινότητα υπάρχει για να διατηρεί και να προάγει την Ελληνική πολιτιστική και θρησκευτική παράδοση. Η συμμετοχή στην ενεργό πολιτική αποκλείεται*», μας είπε.

Παρά αυτή τη στάση, οι Έλληνες μπορούν

να είναι υπερήφανοι για τη συμβολή τους στην κοινωνία στην οποία ζουν, τόσο με την αντίσταση που (έστω και λίγοι απ' αυτούς) προβάλλουν σ' ένα άδικο σύστημα, όσο και με τον πλούτο του πολιτισμού και της παράδοσης που έχουν φέρει σ' αυτό το νότιο άκρο της Αφρικής.

Η συναρπαστική μουσική του Θεοδωράκη ακούγεται και εκτιμάται. Τα δυνατά έργα του Καζαντζάκη και του Ρίτσου διαβάζονται και αγαπιούνται. Κι ένα θεατρικό έργο που ανεβάζεται πολύ συχνά από μαύρους φοιτητές είναι η Αντιγόνη του Σοφοκλή.

Η επισκόπηση της ελληνικής συμμετοχής στην αντίσταση εναντίον της καταπίεσης δε θα 'ταν πλήρης, αν δεν αναφερθούν κι αυτοί που πλήρωσαν ακριβώς για τη δράση τους και δε βρίσκονται πια σ' αυτή τη χώρα.

Και πρώτα ο γιατρός Κώστας Γαλίδης που για τις κομμουνιστικές του ιδέες είχε μπει στη μαύρη λίστα των νοσοκομείων του Γιοχάνεσμπουργκ και δεν μπορούσε να πάρει ειδικότητα μετά το τέλος των σπουδών του, στα χρόνια του 1950. Ο Δρ. Γαλίδης μπόρεσε να ολοκληρώσει την ειδικεισή του μόνο χάρη στην παραιτήση ενός μαύρου γιατρού, στο νοσοκομείο του Durban.

Ο Δρ. Γαλίδης είχε στενή πολιτική σχέση με το διάσημο κομμουνιστή δικηγόρο Braam Fischer που καταδικάστηκε σε ισόβια το 1966 κατηγορούμενος για συνωμοσία και προετοιμασία σαμποτάζ. Ο κ. Fischer και ο Δρ. Γαλίδης ήταν μεταξύ 14 ατόμων που συνελήφθησαν το 1962 για συμμετοχή σε παράνομη οργάνωση. Στο δικαστήριο ο Δρ. Γαλίδης κατάγγειλε ότι η ασφάλεια χρησιμοποίησε μεθόδους ανάκρισης 3ου βαθμού στη διάρκεια της κράτησής του.

«*Είναι φανερό ότι δεν επρόκειτο για ανάκριση, αλλά για βασανιστήρια*», κατάγγειλε. «*Πρόσεχαν μόνο να παραμένω όρθιος και ξυπνητός, δύο προϋποθέσεις για να δουλέψει η μέθοδός τους*».

Το 1964 ο Δρ. Γαλίδης καταδικάστηκε σε δύο χρόνια φυλακή. Μετά την αποφυλάκισή του εγκατέλειψε τη χώρα και τώρα ζει στην Αγγλία.

Μια άλλη περίπτωση είναι αυτή του Αλέξανδρου Μουμπάρη, Αυστραλού από Έλληνες γονείς, που γεννήθηκε στο Κάιρο. Ο κ. Μουμπάρης καταδικάστηκε το 1973 σε 12 χρόνια φυλακή με το Νόμο περί τρομοκρατίας. Η κατηγορία ήταν ότι μετείχε ενεργά στο A.N.C.

Ο κ. Μουμπάρης έμεινε στη φυλακή μόνο για 6 χρόνια παρ' όλο που δεν πήρε χάρη. Το 1979 μαζί με άλλους δύο πολιτικούς κρατούμενους πραγματοποίησαν μια εντυπωσιακή απόδραση βγαίνοντας από τη φυλακή ντυμένοι με αθλητικές φόρμες πολύ νωρίς ένα πρωί του Δεκεμβρη. Αφού επέστρεψε στη γυναίκα και το παιδί του στο Παρίσι, ο κ. Μουμπάρης δήλωσε πως μεταξύ άλλων βοήθησε σε μια «*απόβαση ένοπλων ανταρτών*».

Μαρίκα Σμπόρος

Η Μαρίκα Σμπόρος έχει γεννηθεί στη Ν. Αφρική από Έλληνες γονείς κι έχει δουλέψει στη Rand Daily Mail και σε άλλες Νοτιοαφρικανικές εφημερίδες. Είναι υπεύθυνη για τα γυναικεία θέματα στην εφημερίδα The Star, τη μεγαλύτερη αγγλόφωνη στη Ν. Αφρική. Ήταν η μόνη δημοσιογράφος από τη Ν. Αφρική που παρακολούθησε τη Διεθνή Διάσκεψη Γυναικών που οργανώθηκε από τον Ο.Η.Ε. στο Ναϊρόμπι.

▼
ΚΡΥΨΕ ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΑΣΧΗΜΙΑ ανάμεσα σε πολλές μικρές και θ' αποκτήσει τη δική της αισθητική. Κρύψε ένα μεγάλο έγκλημα ανάμεσα σε πολλά μικρά και θα γίνει σχεδόν κατανοητό, συγγνωστό, προέκταση των καθημερινών μικροαδυναμιών μας και απόρροια της «αιώνιας» ανθρωπίνης φύσης... Καλό είναι να θυμόμαστε αυτή την απλή αλήθεια όταν μιλάμε για το φαινόμενο του ρατσισμού, ιδιαίτερα στην Ελλάδα. Έτσι κι αλλιώς, ο ρατσισμός είναι μια έννοια πολύ ελαστική, κι αν την παρατεντώσουμε υπάρχει κίνδυνος να γίνει τόσο λεπτή που να καταντήσει... αφανής.

Τα τελευταία χρόνια, το ερώτημα αν υπάρχει ρατσισμός στην Ελλάδα συζητιέται όλο και συχνότερα, και εντελώς πρόσφατα ξανάρθε στο προσκήνιο με τη δίκη για την ανατριχιαστική υπόθεση του «Γαρουφαλιά». Όμως πολλοί, κυρίως διανοούμενοι, με οξυμένες αλλά κάπως ρευστές ευαισθησίες, χρησιμοποιούν τον όρο «ρατσισμός» με τέτοια ελαστικότητα που καταλήγουν να συσκοτίζουν το πρόβλημα, αντί να το διαφωτίζουν. Έτσι, όταν ισχυρίζονται (όπως ο Γιάννης Χάρης στο «Αντί» της 13.9.) ότι ο ρατσισμός δεν είναι μόνο το έγκλημα του Πλυτζανόπουλου, αλλά και η κοινωνική απόρριψη των ομοφυλοφίλων και οι φωτογραφίες του «Σχολιαστή» που λοιδορούν τα πλαδαρά κορμιά των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας, αρχίζουμε να αισθανόμαστε ότι πιο πλαδαρή κι από τα γεροντικά κορμιά γίνεται η έννοια του ρατσισμού (ανεξάρτητα από το γεγονός ότι θεωρούμε κι εμείς τις παραπάνω δύο ενέργειες καταδικαστέες). Και όταν διαβάζουμε, επιπρόσθετα, ότι ρατσισμός είναι και το κυνηγητό των γυμνιστών από εξαγριωμένους νησιώτες (ενέργεια που κι αυτή είναι απαράδεκτη), ε, τότε αισθανόμαστε ότι πραγματικά κάπου χάνεται η ουσία και ότι η μαγκουροφόρα «κυρά της Λήμνου» γίνεται περίπου συνώνυμη του Πλυτζανόπουλου.

Νομίζουμε ότι η ουσία, αν θέλουμε να καταλάβουμε το ρατσισμό ως φαινόμενο με συγκεκριμένη κοινωνική λειτουργία και να μην παρασυρθούμε σε γενικόλογες και κοινοτοπίες (όπως ότι πολύ λίγες κοινωνίες ανέχονται στους κόλπους τους την ετερότητα ή ότι τα νιάτα είναι πάντα σκληρά ή ότι οι άνθρωποι δεν αλλάζουν ιδέες και συνήθειες σε μεγάλη ηλικία), είναι τούτη δω: μήπως ο ελληνικός λαός στο σύνολό του ή κάποια τάξη ή κατηγορία πολιτών έχει αρχίσει να αντιμετωπίζει άλλους λαούς και άλλες φυλές ως φύσει κατώτερες, άρα επιφυλάσσει στον εαυτό του το δικαίωμα να τις απομονώνει, να τις περιθωριοποιεί, να τις εκμεταλλεύεται και, γιατί όχι, να τις εξοντώνει; Από αυτή την άποψη, η πρωτόγονη απέχθεια του μανάβη της γειτονιάς ή του νταλικιέρη για τους «μεταξωτούς» (ομοφυλόφιλους) και ο υπερσυντηρητισμός των ζωντανών λειψάνων της ελληνικής επαρχίας απέναντι στα «οθνεία έθιμα» δεν μπορεί ΣΕ ΚΑΜΙΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ να μπει στον ίδιο παρονομαστή με την αντίληψη που βλέπει τους ανθρώπους χωρισμένους μεταξύ τους από άκαμπτα όρια (με συνήθως αξιολογικό χαρακτήρα) και αντλεί από αυτή τη διαίρεση το δικαίωμα της «διαφορετικής» αντιμετώπισης των αλλοτρίων (και σχεδόν πάντα «κατώτερων»). Τα φαινόμενα της πρώτης κατηγορίας συνιστούν συμπτώματα κοινωνικού μαρasmus, κόμπλεξ, και αδιέξοδης επιθετικότητας που ξεκινάει από την απόγνωση· αντίθετα, η τελευταία αντίληψη συνιστά μια ιδεολογία που σκοπό της έχει να διαφυλάξει ή να εξασφαλίσει συγκεκριμένα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά πρόνομα.

Δείγματα αυτής της δεύτερης αντίληψης, αυτού του κατ'εξοχή ρατσισμού, εμφανίζονται με ανησυχητική και αυξανόμενη συχνότητα στην

Ελλάδα τα τελευταία δέκα χρόνια. Δε χρειάζεται να ψάξουμε μακριά. Όποιος έχει παρατηρήσει, σε χώρες όπως η Δυτική Γερμανία ή η Σουηδία, την αυτόματη και αυθόρμητη διαίρεση των ξένων σε «καλούς» βόρειους και «κακούς» νότιους παντού, στα σύνορα, στην αστυνομία, στους χώρους δουλειάς, στα μαγαζιά, στις κοινωνικές συναναστροφές, αυτός θα διαπιστώνει σίγουρα ανατριχιαστικές αντιστοιχίες αυτής της στάσης στη σημερινή Ελλάδα, με τάση να περιοριστούν οι διαφορές στο γεωγραφικό πλάτος που θεωρείται ως όριο ανάμεσα στους «βόρειους» και τους «νότιους»...

Είναι αλήθεια ότι ο ρατσισμός δεν έχει ιστορική παράδοση στην Ελλάδα. Η σχέση του Έλληνα με τους άλλους λαούς ήταν συνήθως σχέση καταπιεσμένου προς καταπιεστή και υποδούλου προς κατακτητή ή συνυπόδουλο. Τα τελευταία χρόνια όμως πολλά πράγματα έχουν αλλάξει. Η θέση της Ελλάδας στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας και στο κύκλωμα ανεπτυγμένων - υπανάπτυκτων χωρών έχει αναβαθμιστεί σαφώς. Η Ελλάδα διεκδικεί σοβαρό μερίδιο από την αξιοποίηση των αγορών της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής και έχει επενδυμένα συμφέροντα σε χώρες όπως η Σαουδική Αραβία ή η Νότια Αφρική. Η Ελλάδα ετοιμάζεται να εξαγάγει πολεμική τεχνολογία. Η Ελλάδα έχει από καιρό τους δικούς της GASTARBEITER, φοκαράδες από την Αίγυπτο, τη Σομαλία, το Πακιστάν ή τις Φιλιππίνες, που η αυξανόμενη ανεργία τους κάνει όλο και λιγότερο συμπαθείς στον ελληνικό λαό... Είναι επόμενο να αρχίσει να διαμορφώνεται μια καινούρια συλλογική συνείδηση, που η ευαισθησία της μετατίθεται λίγο-λίγο από τις διεκδικήσεις των αδικημένων λαών στις αγωνίες του νοικοκύρη, όταν νιώθει να απειλούνται η ησυχία του και τα όποια προνόμιά του. Για να καταλάβουμε τη σύνδεση αυτής της νέας συνείδησης με τα «εθνικά συμφέροντα», δεν έχουμε παρά να διαβάσουμε τι γράφει ένας «προοδευτικός» διανοούμενος, ο Παύλος Μάτεσις, στο «Βήμα» της 15.9., με αφορμή τη σύλληψη του Παλαιστίνιου επιδόξου δολοφόνου του Ιορδανού πρεσβευτή:

«Η Ελλάδα είναι μια χώρα με προβλήματα δικά της. Οικονομικά, πολιτικά, πολιτιστικά. Ιστορικά, βρισκόμαστε πίσω από την υπόλοιπη, όχι και ιδιαίτερα προοδευμένη, Ευρώπη. Δεν ξέρουμε αν θα μπορέσουμε να βαδίσουμε στο ρυθμό της. Μπήκαμε πολύ καθυστερημένα στην ανηφορική οδό που οδηγεί προς τη Δημοκρατία... Αυτό σημαίνει ότι δεν μας περισσεύουν δυνάμεις, χρόνος, χρήμα, διάθεση ν' ασχοληθούμε με τα βάσανα άλλων χωρών. Δεν μας επιτρέπεται η πολυτέλεια να παριστάνουμε το φιλόπρωχο ταμείο. Οι αραβικοί λαοί

έχουν τα προβλήματά τους. Αυτηνός. Και προβλέπεται πως δεν θα τα λύσουν πριν περάσουν ακόμη 50 χρόνια. Εμείς, έχουμε τα δικά μας προβλήματα. Η ορθή, εξ ανάγκης παγερή, απάντηση στον παλαιστίνιο τρομοκράτη, όταν ζήτησε απ' τους δημοσιογράφους μας να πάνε να φωτογραφίσουν στον Αϊβανο όπου σκοτώνονται οι συμπατριώτες του, θα ήταν: δεν μας νοιάζει, όσο δεν έχουμε τακτοποιήσει τα του οίκου μας... Εμείς όμως, έχουμε ξεκινήσει ανάβαση προς δύσβατο μονοπάτι, με λιγοστές δυνάμεις, αλλά με ελπίδα να λύσουμε πολλά προβλήματά μας. Και είναι αδικία, αφέλεια, να μεριμνούμε για τη λύση αλλοδαπών προβλημάτων...»

Σχόλια σαν αυτό μας επιτρέπουν να καταλάβουμε πώς ο Πλυτζανόπουλος και άλλοι σοβαρότατοι κύριοι μπόρεσαν να διακηρύξουν στο δικαστήριο ότι οι καρχαρίες δεν τρώνε μαύρους επειδή, λέει, οι μαύροι βρομάνε, καθώς και για ποιο λόγο, σύμφωνα με άλλη δήλωση του Πλυτζανόπουλου, τα νεφρά είναι το ευαίσθητο σημείο των μαύρων. Όταν δεν έχεις διάθεση, χρόνο κ.λπ. ν' ασχοληθείς με τα προβλήματα των άλλων, είναι ιδιαίτερα βολικό να επαφθεύς στα φυσικά «προσόντα» τους που τους προφυλάσσουν από τους καρχαρίες, και όταν οι ίδιοι οι μαύροι δε δείχνουν να πολυεμπιστεύονται αυτά τα προσόντα, τότε τους βαράς εκεί που η αλλιώτικη φυσιολογία τους τούς έχει κάνει ιδιαίτερα ευαίσθητους: στα νεφρά!

Συμπέρασμα: το φαινόμενο του ρατσισμού στην Ελλάδα πρέπει να εξετασθεί σε συνάρτηση με τη συγκεκριμένη πραγματικότητα που το παράγει και όχι με βάση γενικόλογες και ισοπεδωτικές θέσεις. Για την ώρα φαίνεται πως σχεδόν όλοι μας, θελημένα ή άθελα, συνειδητά ή ασυνείδητα, προσπαθούμε λίγο-πολύ ν' απαλύσουμε την οδυνηρότητά του: ο «Δεκαπενθέμερος Πολίτης» (20.9.), σ' ένα άρθρο για την υπόθεση «Γαρουφαλιά» που σε μεγάλο βαθμό αποτελεί αναδημοσίευση αποσπασμάτων από σχετικό άρθρο του περιοδικού «Spiegel» της 16.9., καταλήγει με την ευχάριστη διαπίστωση ότι δυο-τρία μέλη του πληρώματος δεν μπόρεσαν να χωνέψουν ότι έγινε, δε λυπήθηκαν την τύχη του καπετάνιου τους γιατί εξέλαβαν ως ανθρωποκτονία τα όσα αυτός διέταξε και τελικά μίλησαν, μη μπορώντας άλλο να σηκώνουν το βάρος εκείνης της πράξης. Ωραία. Αφού όμως ο Δ.Π. δανείστηκε σχεδόν όλα τ' άλλα από τον Spiegel, θα μπορούσε ν' αναδημοσιεύσει και την εξής σχετική πληροφορία του γερμανικού περιοδικού:

Ότι οι τρεις μίλησαν τελικά γιατί δε συμφώνησαν με τον καπετάνιο για το ύψος του ποσού που θα εξαγόραζε τη σιωπή τους...

Δημοσθένης Κούρτοβικ

Η βία στην εργασία

Η διαχείριση της κρίσης στις δυτικές χώρες, αλλά και στις λεγόμενες ανατολικές και τις βιομηχανικές χώρες του Τρίτου Κόσμου, έχει κατευθύνει την προσοχή στην ανάλυση των εξελίξεων στο επίπεδο των εργασιακών σχέσεων, δηλαδή στο επίπεδο της διαχείρισης της εργατικής δύναμης στα πλαίσια της καπιταλιστικής παραγωγικής μονάδας.

Το βιβλίο του Μπενζαμέν Κοριά «Ο εργάτης και το χρονόμετρο» (εκδόσεις Κομμούνα) που μόλις κυκλοφόρησε, είναι ένα κλασικό πλέον προϊόν αυτής της «θεωρητικής συγκυρίας», που δεν αρκείται στην περιγραφή των προσφάτων εξελίξεων, αλλά πραγματοποιεί μία επανατοποθέτηση της ιστορικής ανάλυσης του καπιταλισμού από τη σκοπιά των αναγκών για αλληπαλλήλες μεταβολές των σχέσεων μέσα στο εργοστάσιο.

Η μελέτη αυτή του Κοριά είναι κατ' αρχάς ένα συναρπαστικό ανάγνωσμα, μία ιστορία των εργασιακών σχέσεων, ή καλύτερα της βίας των εργασιακών σχέσεων, της αμείλικτης ένταξης εκατομμυρίων ανθρώπων στην καθημερινότητα της καπιταλιστικής παραγωγής.

Είναι όμως κυρίως μία συστηματική απόδειξη του γεγονότος ότι η ταξική κυριαρχία διαμορφώνεται στο επίπεδο της παραγωγής, ότι εκεί ασκείται ο συνδυασμός σωματικής βίας και εκβιασμού σ' ό,τι αφορά την ίδια την επιβίωση, που αποτελεί το μυστικό της εργατικής υποταγής.

Μία τέτοια προσέγγιση του ζητήματος της ταξικής κυριαρχίας αποτελεί από πολλές απόψεις ένα αποφασιστικό τμήμα της κριτικής σκέψης. Αποδεσμεύει την ανάλυση των ταξικών σχέσεων από την αποκλειστική θεώρηση των συνολικών πολιτικών αποτελεσμάτων: μία θεώρηση που είτε αφορά τις καπιταλιστικές χώρες, είτε αφορά τις χώρες του «υπαρκτού σοσιαλισμού» και τη Σοβιετική Ένωση από την επομένη της Οκτωβριανής Επανάστασης, επέτρεψε τη συστηματική αγνόηση του κεντρικού ζητήματος της ταξικής κυριαρχίας στις ίδιες τις μονάδες παραγωγής.

Μ' αυτό τον τρόπο βέβαια τοποθετείται διαφορετικά και το ζήτημα της κατάργησης των σχέσεων εκμετάλλευσης, αφού δεν είναι πλέον δυνατόν να παραβλέψουμε την ανάγκη εγκαθίδρυσης ριζικά διαφορετικών κοινωνικών σχέσεων και στο επίπεδο της παραγωγής υλικών αγαθών: δεν είναι πλέον οι εργαζόμενοι αναγκασμένοι να διαλέξουν ανάμεσα στις διάφορες μορφές απροκάλυπτης ταξικής υποταγής (Σοβιετικού, ή Τριτοκοσμικού τύπου), και «αυτοδιαχειριζόμενης» οργάνωσης της εκμετάλλευσης. Η ύπαρξη, στο επίπεδο της παραγωγικής μονάδας, ιεραρχημένων σχέσεων και σχέσεων κυριαρχίας, είναι το αλάνθαστο κριτήριο για την ύπαρξη σχέσεων ταξικής κυριαρχίας στο σύνολο της κοινωνίας.

Η ανάλυση του Κοριά έχει επίσης εξ αρχής μία παγκόσμια διάσταση, αποτελεί μία ενιαία θεώρηση της ταξικής πάλης τόσο στις αναπτυγμένες όσο και στις «υπανάπτυκτες» χώρες: η απελευθέρωση από τις σχέσεις εκμετάλλευσης, δεν είναι προφανώς το αποτέλεσμα κάποιας νέας κοινωνικής ιεραρχίας, αλλά μιας κατάργησης των καπιταλιστικών σχέσεων στην ίδια την παραγωγή.

Π.Γ.

Λιτότητα με Α.Τ.Α.;

Η υπόσχεση της κυβέρνησης ότι η νέα οικονομική πολιτική πρόκειται να ανακοινωθεί μέσα στον Οκτώβριο, είχε παρατείνει για ένα σεβαστό χρονικό διάστημα την αναμονή των σχετικών αποφάσεων: αναμένεται προφανώς η λήξη της συνεδρίασης της Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ που θα δείξει κατά πόσο ο κομματικός μηχανισμός έχει προετοιμαστεί επαρκώς για να δεχτεί τη διατύπωση μιας «αναπτυξιακής πολιτικής» που περνάει μέσα από αυστηρά μέτρα λιτότητας. Διότι, ενώ από όλες τις πλευρές αναπτύσσεται η εκστρατεία με θέμα «καταναλώνουμε περισσότερα απ' όσα παράγουμε», δεν έχει ακόμα από κυβερνητικής πλευράς βρεθεί η γλώσσα και οι κεντρικές κατευθύνσεις μιας πολιτικής λιτότητας. Υπάρχει μια σειρά μέτρων που αφορούν τις δημόσιες δαπάνες, την τιμαριθμική προσαρμογή των μισθών και ημερομισθίων, ή την ισοτιμία της δραχμής που είναι πολύ πιθανά, ως σχεδόν σίγουρα, αλλά όλ' αυτά δεν έχουν ενταχθεί σε μια νέα φιλοσοφία, και η κυβέρνηση μαζί με τη ΓΣΕΕ συνεχίζουν να βγάζουν κλασικές ανακοινώσεις όπου γίνεται λόγος για τη γνωστή ιστορία παραγωγικότητας και επενδύσεων, και γίνονται δηλαδή εκκλήσεις για αύξηση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα.

Αυτή η διστακτικότητα δεν είναι διόλου αφύσικη δεδομένου ότι χρειάζεται να ολοκλη-

ρωθεί μια στροφή στην επίσημη εκδοχή για τη μεσοπρόθεσμη εξέλιξη της οικονομίας. Στην ομιλία του στη Θεσσαλονίκη ο Ανδρέας Παπανδρέου διατύπωσε αυτή την εκδοχή δίνοντας πλέον σαν κλασική κατεύθυνση της οικονομικής πολιτικής την αποφυγή της επέμβασης του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Οι οικονομικοί υπουργοί και κατά κύριο λόγο ο Σημίτης, δεν έχουν ακολουθήσει αυτή την πρωτοβουλία και συνεχίζουν να αναπαράγουν την προοπτική της επίλυσης όλων των προβλημάτων με την επερχόμενη ανάπτυξη. Ο κομματικός μηχανισμός δεν έχει ακόμα αφομοιώσει τον πρωθυπουργικό ρεαλισμό, και η κριτική που ασκήθηκε από ορισμένους συνδικαλιστές του ΠΑΣΟΚ ήταν μία από τις εκδηλώσεις αυτού του «ετεροχρονισμού»: όπως η άνεση με την οποία ο Γιαννόπουλος κατήγγειλε τις τοποθετήσεις τους ήταν ενδεικτική της πρωθυπουργικής κάλυψης.

Για να προσπαθήσει κανείς να εκτιμήσει τη «συγκυρία» θα πρέπει να ασχοληθεί όχι μόνο με την «πορεία της οικονομίας» και τις προοπτικές που διαγράφονται με βάση τα σημερινά δεδομένα, αλλά και με το πολιτικό πρόβλημα που δημιουργεί η παραδοχή του γεγονότος ότι μεσοπρόθεσμα τουλάχιστον δεν προβλέπεται βελτίωση των οικονομικών μεγεθών που αφορούν άμεσα τους εργαζόμενους.

Οι εξελίξεις στον τομέα της βιομηχανικής επιχειρηματικής δραστηριότητας, και ειδικότερα η πορεία των επενδύσεων, που ακολουθούν μια συνεχιζόμενη πτωτική τάση, ενισχύουν καθημερινά την άποψη ότι η βιομηχανική αστική τάξη βρίσκεται εγκλωβισμένη σε μία κρίση την οποία δεν μπορεί να αντιμετωπίσει παρά με την αποφασιστική υποβάθμιση της αξίας της εργατικής δύναμης (με εγχώρια όπως και με διεθνή κριτήρια), που αποτελεί το μόνο βατό δρόμο για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Η ανάγκη για μία τέτοια προσαρμογή «προς τα κάτω» έχει ήδη εκδηλωθεί μέσω των προβλημάτων του ισοζυγίου και του εξωτερικού χρέους: τα προβλήματα αυτά, και κυρίως η απουσία ελπίδων για τη μεσοπρόθεσμη αντιμετώπισή τους, είναι άμεση συνάρτηση της απώλειας τμημάτων της εσωτερικής αγοράς και των δυσκολιών που συναντάει η επέκταση των εξωτερικών αγορών. Η μόνη στρατηγική που μπορεί να χαράξει η αστική τάξη στο βιομηχανικό τομέα είναι αυτή της συνεχούς μείωσης της εργατικής αμοιβής, και η κυβέρνηση έχει δεχτεί αυτή την προοπτική υιοθετώντας εκ των προτέρων τη λογική των συνταγών του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Αν όμως μία πολιτική υποτίμησης της αξίας της δραχμής είναι δυνατόν να παρουσιαστεί με εθνικά χρώματα και να γίνει ευκολότερα δεκτή, το ίδιο δεν ισχύει και για την αμφισβήτηση της Α.Τ.Α. ακόμα κι αν γίνει με την αφαίρεση των τιμών εισαγομένων ειδών, μία «λύση» που θα επέτρεπε την υποτίμηση —ή τη «διολίσθηση»— χωρίς να αντανάκλασε στους μισθούς η αύξηση της αξίας των εισαγωγών.

Χαρακτηριστική είναι η προσεκτική τοποθέτηση του Σ.Ε.Β. σχετικά με την εισοδηματική πολιτική: «*Η εισοδηματική πολιτική, αναφέρθηκε στο ΕΣΑΠ από τον σύνδεσμο βιομηχάνων, θα πρέπει να προκύψει από τη διερεύνηση των συνθηκών, που θα πραγματοποιήσει το ΚΕΠΕ, η Τράπεζα της Ελλάδος και άλλοι ερευνητικοί φορείς*». Οι χειρισμοί δηλαδή του θέματος ανήκουν αποκλειστικά στην κυβέρνηση.

Έτσι όμως όπως έχει διαμορφωθεί το πολιτικό κλίμα, η αμφισβήτηση της Α.Τ.Α. (που είναι πλήρης —ας μην το ξεχνάμε— για τους μισθούς ως τις 50.000) είναι περίπου το μόνο μέτρο λιτότητας για το οποίο θα υπήρχε έντονη αντίδραση. Και μάλιστα δεν συμφέρει κανέναν να αναδειχθεί σε κεντρικό πολιτικό ζήτημα. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι η διαμόρφωση μιας πιο «ελεύθερης» αγοράς εργασίας, που θα επιτρέψει κυρίως την υποβάθμιση της αξίας της εργατικής δύναμης, δεν είναι κεντρικός στόχος μιας διαχείρισης της κρίσης.

Οι βιομήχανοι που είναι πολύ διστακτικοί στο θέμα της Α.Τ.Α., ζητούν πολύ συγκεκριμένα πράγματα για την αύξηση της «ευελιξίας» των ωραρίων και της κατανομής του ενεργού πληθυσμού. Και στηρίζονται γι' αυτό στην ήδη υπάρχουσα «κινητικότητα» που τροφοδοτείται από την αύξηση της ανεργίας, η οποία, εκτιμάται ότι φθάνει φέτος το 8,5% του ενεργού πληθυσμού, δηλαδή το 17% περίπου του συνόλου των μισθωτών.

Σχετικά με τον κίνδυνο μιας δραστηριοποίησης των εργαζομένων, η κυβερνητική πολιτική έχει ως τώρα σημειώσει σημαντικές επιτυχίες. Όλη η προσοχή και όλες οι μαχητικές τοποθετήσεις στρέφονται γύρω από την Α.Τ.Α. χωρίς να υπάρχει η στοιχειώδης συνολική αντιπαράθεση με όλη την γκάμα των αντεργατικών πολιτικών μέτρων. Και η επιμονή πάνω στο θέμα της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής δίνει μια εικόνα του συσχετισμού των δυνάμεων πολύ ευνοϊκότερη απ' αυτήν που έχει πράγματι διαμορφωθεί.

Πάνος Γεωργίου

Οι Κυριακές αρχίζουν με τσιγάρα, καφέ και μπόλικες εφημερίδες. Μετά είναι οι βόλτες, το φαγητό κι οι συζητήσεις με τους φίλους. Κι ύστερα, πριν να τελειώσουνε σε μια ταβέρνα, σε κάποιο σινεμά ή σ' ένα μπαρ, οι Κυριακές μας συναντιώνται στα γήπεδα.

Η Κυριακή μας βρίσκει στο Φάληρο

«Η Κυριακή στο γήπεδο είναι όμορφη. Πρώτα-πρώτα γιατί αυτές οι χιλιάδες άνθρωποι έχουν κάτι κοινό να πιστεύουν κι αυτό λείπει απ' την υπόλοιπη ζωή μας. Εκείνες τις ώρες της Κυριακής αυτό που λείπει απ' την υπόλοιπη βδομάδα, κάτι που να ενώνει, υπάρχει. Η μοναχικότητα διαλύεται. Οι φίλαθλοι του Ολυμπιακού, ας πούμε, τέτοιες ώρες πιστεύουνε ενώ ταυτόχρονα γνωρίζουν πως παραμυθιάζονται, εξού και Θρύλος. Υπάρχουν πολλά παραμύθια όμως, για να πιστέψεις στις μέρες μας. Αυτό όμως υπάρχει πάντα και δεν το αφηγείται κάποιος, υπάρχει. Δε θα μπορούσε βέβαια να γίνει ποτέ άγαλμα του άγνωστου φίλαθλου, πώς θα 'ταν αυτός;»

«Αυτό που μένει από τις Κυριακές μας στο γήπεδο είναι η μουστάρδα στο λουκάνικο και τα συνθήματα, όλα είναι υπέροχα απ' το «καλώς τα τα παιδάκια με τα ροπαλάκια» ως το «έτσι γαμάει ο Πειραιάς» που δεν είναι τυχαίο. Βάλε όσο Φρόνυτ θέλεις εδώ μέσα και βγάλε την άκρη. Πάντως είναι σύνθημα που δε θάβεται. Το σεξ σαν βία, σαν απειλή κι όλα αυτά που μας λένε οι ψυχολόγοι».

«Όταν μπαίνει το γκολ –τυχαίο είναι ότι το γκολ μπαίνει;– χώνεται, το χώσαμε λέμε, το ρούφηξαν οι άλλοι, τίποτα δεν είναι τυχαίο. Γαμάς δηλαδή μέσω της ομάδας σου κι όχι για την ευχαρίστηση αλλά για το ότι εμείς είμαστε από πάνω».

«Ταυτόχρονα είναι και η έννοια της συμμετοχής. Πως αν φωνάζεις περισσότερο, αν τα δώσεις όλα ο παίκτης βοηθιέται. Νιώθεις χρήσιμος».

«Εν τέλει για να μην κάνουμε και τους έξυπνους, η γνωστή ιστορία με το όπιο του λαού είναι σωστή, αλλά δεν έχω πρόβλημα, δεν είμαι κι εναντίον των ναρκωτικών, κατάλαβες; Μια χαρά είναι λοιπόν το ποδόσφαιρο κι έρχεται και φτηνό».

«Το θέλεις κι αλλιώς; Υπάρχει πρόβλημα. Όλοι μας ξέρουμε τα παρασκήνια και τις ιστορίες που έχει από πίσω το ποδόσφαιρο. Αλλά η αριστερά ας πούμε, δεν έχει λόγο σε άλλα, σ' αυτό θα 'χει; Όλοι βέβαια ξέρουν τι σημαίνει Νταϊφάς, Βαρδινογιάννης, κρατική παρέμβαση, αλλά στο γήπεδο τα ξεχνάνε. Άσε που πάντα βρίσκεται μέθοδος, μια μεταγραφή, κάποιες δηλώσεις, και καταλαγιάζουν οι διαμαρτυρίες κι εδώ, ίσως και σε αυτό το ποδόσφαιρο να είναι αντίγραφο της κοινωνίας...»

Πολύς κόσμος. Ουρές στα εκδοτήρια, στις καντίνες για λουκάνικο, στις θύρες για μέσα. Και κάπου εδώ, με μια λεμονάδα ή ένα τσιγάρο στο χέρι, περπατάμε κι εμείς.

«Ο πατέρας είναι Ηρακλής, άρρωστος. Κάθε Κυριακή πάει στο γήπεδο. Αλλά είναι και κρυφοολυμπιακός όπως και πολλοί άλλοι Ηρακλειδίς κι Αρειανοί κυρίως, στους ΠΑΟΚτζήδες δε συμβαίνει. Ε, με πήγαινε στο γήπεδο και για κακή του τύχη ένα απ' τα πρώτα ήτανε με τον Ολυμπιακό. Αυτό ήτανε, δε χρειαζότανε τίποτα παραπάνω».

«Πρώτα-πρώτα επιζεί το λαϊκό χιούμορ, η εξέδρα λέει πάντα ωραίες μαλακίες. Μ' αρέσει εξάλλου που είναι μια μεταφορά του γενικευμένου πόλεμου. Ένας πόλεμος - αντίγραφο της κοινωνίας που μπορεί να γίνεται καθημερινά με πολλούς συμμετέχοντες. Ο διαιτητής - νόμος όπως και στο κράτος, οι δυο ομάδες σαν τα κόμματα, και δεκάδες χιλιάδες να παρακολουθούν. Στο γήπεδο είναι φίλαθλοι, στην κοινωνική ζωή είναι ψηφοφόροι. Ε, έχει και κίνηση, θέαμα, λουκάνικα βρομερά απέξω, μ' αρέσει. Το μισό γήπεδο είναι το λουκάνικο, τ' άλλο μισό είναι το θέαμα κι οι πλάκες».

«Εγώ πρωτοπήγα πέρυσι μόλις στο γήπεδο. Με παρέσυρε αυτός εδώ ο πούστης. Με τον ΟΦΗ ήτανε. Έπαιζε κι ο Βελτζλ τότε πέταξε τρία τεμάχια, μετά παρέλυνε τελειώς.... Ωραία ήτανε, ξαναπήγα».

«Υπάρχουν κάποιοι που πάνε μόνο για το ποδόσφαιρο. Αυτοί τρέχουν όπου νομίζουν πως θα 'χει θέαμα σήμερα. Η μεγάλη πλειοψηφία όμως πάει στο γήπεδο για την κατάσταση, για το εκτός πεδίου. Υπάρχουν και κάποιοι, οι πιο αστείοι, που πάνε να παρατηρήσουν το κοινωνικό φαινόμενο. Τρίχες. Μόνο οι δεύτεροι είναι αληθινοί. Πρώτα-πρώτα είναι οπαδοί. Οι πρώτοι είναι κάπως κρύοι, πολύ εστέτ. Η τρίτη κατηγορία είναι μίξερη και κωμική. Οι οπαδοί του Πανιώνιου ας πούμε. Μια ζωή φιλοσοφούν παρατηρώντας. Σαν το ΚΚΕ Εσωτερικού».

«Επιπλέον μ' αρέσει που ο Ολυμπιακός είναι ομάδα λιμανίσια. Στο κάτω κάτω λέω άμα βρούμε τα σκουρα φορτώνουμε στα καράβια φιλάθλους και παίκτες και φεύγουμε για άλλο πρωτάθλημα».

«Εγώ πάω πραγματικά στο γήπεδο για τους φιλάθλους του Ολυμπιακού. Δεν πάω σ' άλλους αγώνες. Χαίρομαι το γήπεδο όταν βρίω, πετιέται κάποιος και μου φωνάζει σταμάτα καμιά φορά ρε φίλε και του την πέφτουν οι άλλοι, “ Άσε το παιδί να τους τα πει”...»

Η μπάλα είναι στρογγυλή και πάντα ίδια. Το γήπεδο μπορεί να 'ναι μικρό, μπορεί να είναι και μεγάλο. Άλλοτε έχει χόρτο κι άλλοτε πάλι είναι «τσιμέντο». Κάποιες φορές το λένε «Εθνικό Γυμναστήριο Νικαίας», κάποιες άλλες «Στάδιο Καραϊσκάκη» και κάποτε «Ολυμπιακό Στάδιο της Αθήνας».

«Η Καλογρέζα αποξενώνει. Άλλο το Καραϊσκάκη με το στριμωξίδι, με το άντε λίγο ρε παιδιά να χωρέσουμε όλοι. Εδώ ο καθένας έχει το ατομικό του καρεκλάκι, είναι αλλιώς. Στο Καραϊσκάκη ακόμα και τα λουκάνικα αλλιώς μυρίζουνε».

«Με την Καλογρέζα άνοιξε το ποδόσφαιρο στις γυναίκες. Ποτέ στο Καραϊσκάκη δεν έβλεπες τόσες, τώρα γίνεται χαμός. Γυναίκες, παιδιά, ολόκληρες

οικογένειες σαν να πάνε πικ-νικ όχι για μπάλα».

«Δεν τα βάζουμε μεις με τον Σαργκάνη; Τα βάζουμε. Αλλά την ευθύνη την έχει ο Βαρδινογιάννης που μας άνοιξε πόλεμο, αυτό το ξέρουμε. Έτσι είναι αυτά τα πράγματα. Να βάζει γκολ η Τορίνο και ν' ανάβουν τα τηλέφωνα. Φχαριστιέσαι και καλά κάνεις. Στο κάτω-κάτω καθαρός ουρανός αστραπές δε φοβάται. Έτσι είμαστε».

«Αλλάζουμε τα πάντα. Γυναίκες, κόμματα κι ομάδες ακόμα, όχι όμως τόσο εύκολα γιατί η ομάδα δε σε προδίδει και τόσο εύκολα. Πέρασε βέβαια ο Σαργκάνης στον Παναθηναϊκό, ε και; Κι ο Βλαντάς πέρασε με την αντίδραση –τι έγινε; Για τον Ολυμπιακό δε σημαίνει τίποτα αυτό».

«Παλιά πάντως τέτοια δεν υπήρχανε. Όποιος φόραγε μια φανέλα δεν την έβγαζε. Έμενε στην ιστορία έτσι ή σταμάταγε. Σήμερα είναι αλλιώς, τα πράγματα κι αυτο αύριο-μεθαύριο θα επηρεάσει και τη συνείδηση των φιλάθλων, αυτό είναι σίγουρο. Με τις καινούριες σχέσεις του επαγγελματικού ποδοσφαίρου θα μεταβληθούν κι οι σχέσεις της ομάδας με τον κόσμο. Τώρα η μεταγραφή του Σαργκάνη έγινε. Παλιά ο Κούδας δεν ήρθε στον Ολυμπιακό για να μη γίνει εμφύλιος πόλεμος, ο κόσμος δεν τον άφησε. Ο κόσμος έχει πιο ελαστική συνείδηση τώρα, όπως και σε άλλα ίσως επίπεδα, κοινωνικά, πολιτικά, αλλά αυτό είναι άλλο θέμα».

«Το Καραϊσκάκη μας λείπει πάντως. Εγώ έκοψα και τον ηλεκτρικό απ' όταν πήγαμε στο Στάδιο, δε μου κάνει πια κέφι. Στο Καραϊσκάκη και η διαδρομή ήταν απόλαυση. Σε κάθε σταθμό καινούρια πρόσωπα. Και παγαίνοντας και στην επιστροφή υπήρχε μια κοινωνικότητα. Ο Ολυμπιακός κέρδισε πολύ από τον ηλεκτρικό».

«Η Καλογρέζα είναι η Σουηδία του ποδοσφαίρου μας και δε μας πάει. Κι εν πάση περιπτώσει είναι ενοχλητικό να βλέπεις το Θρύλο στο ίδιο μέρος που κάποιοι άλλοι βλέπουν τον Παναθηναϊκό. Πώς να το κάνουμε; Το να κάθεται στην ίδια καρέκλα που την προηγούμενη κάθισε κάποιος βαζέλας, σ' τη δίνει».

Η κουβέντα γίνεται μια μέρα του Σεπτέμβρη με πολλούς καφέδες, πολλή μπίρα,

πολύ κρασί και πολύ ήλιο. Είναι ο Αντώνης, ο Βαγγέλης, ο Γιώργος κι ο Κουμής, χωρίς τη βοήθειά τους αυτό το κείμενο δε θα υπήρχε. Κι είναι ένας άλλος Αντώνης στην άλλη άκρη της πόλης που γκρινιάζει πως ο ήλιος του Σεπτέμβρη δεν έχει προοπτική. Έχει δίκιο αλλά αυτή τη στιγμή αυτό δεν το λαμβάνουμε υπόψη μας.

«Γι' αυτό πάω στο γήπεδο. Μπορώ να βγάλω όλη αυτή την αρρώστια, όλο το σαράκι χωρίς κανέναν να μου λείι τίποτα. Σε ποιον άλλον τομέα της ζωής σου είναι έτσι; Μιλάς για την πολιτική έτσι; Ο Ολυμπιακός θα παίζει πάντα, έστω όχι καλά, αλλά θα παίζει. Ενώ στ' άλλα...»

«Ε μωρέ, κι ο Στάλιν δίκιο είχε όταν έλεγε πως προτιμάει να 'ναι 20.000 μέσα κι 11 έξω να τους κοιτάνε αντί 11 μέσα και 20.000 θεατές αλλά κι εμείς που πάμε στο γήπεδο δίκιο έχουμε. Δε θα 'ρθει έτσι η νέα κοινωνία αλλά δίνει διέξοδο στο ανικανοποίητο, στα καταπιεσμένα μας αισθήματα που ασφυκτιούν, πώς τα λέω έτσι απλά ο άτιμος;»

«Το μπάσκετ είναι διαφορετικό. Τα γκολ μπαίνουν συνεχώς, δεν έχει ισοπαλία, ο χώρος είναι μικρός. Έχουμε μάθει όμως όλοι καλά πως στη ζωή το γκολ έρχεται δύσκολα, γι' αυτό λέω πως το ποδόσφαιρο είναι πιο πετυχημένο. Κάθε εποχή πάντως είχε τα δικά της στάδια. Ίσως ήταν πάντα η πιο ταπεινή έκφραση, ήταν όμως πάντα κι η πιο ελεύθερη».

«Το ποδόσφαιρο, πώς να το κάνουμε, αντίγραφο της κοινωνίας είναι. Κι ο αγώνας μια μεταφορά, στρεβλή έστω, της κοινωνικής σύγκρουσης. Μετά το '74 που είχαμε πολλά κανάλια, άλλες διεξόδους, που υπήρχε αυτή η ριζοσπαστικοποίηση της νεολαίας, δεν πολυηγαίναμε. Μετά που όλα αυτά άρχισαν να καταλαγιάζουν ένα σωρό κόσμος ξαναγύρισε στα γήπεδα και δεν ήταν αυτό το άσχημο...»

«Αμα αναγάγεις την πολιτική σε μυστήριο για να ξεχωρίζεις είναι άλλη κατάσταση. Άλλοι κάνουν το ίδιο με την τέχνη, πάντα βρίσκεται κάποιο γαιδουράκι να το καβαλήσεις. Δεν ασχολιέται λείι με το ποδόσφαιρο γιατί μεγάλωσε. Τι πάει να πει μεγάλωσε; Μαλάκας παραμένει. Κάτι τέτοιοι σαν

τον Θανάση είναι ανθρωπάκια που φοβούνται την πραγματικότητα, γιατί φοβούνται να βγουν στον κόσμο να μιλήσουν, δεν είναι ικανοί γι' αυτό, κρύβονται. Πώς θα γίνει όμως; Δε θα πληρώνουμε εμείς μια ζωή τα προβλήματα των άλλων».

«Στην Ελλάδα είναι κι άλλα πράγματα. Η νόμιμη π.χ. λύση για να φύγεις από τη γυναίκα σου. Κάθε Κυριακή αφήνεις το καθημερινό οικογενειακό περιβάλλον για το γήπεδο κι είναι κάτι που το δέχεται η γυναίκα, δε βάζει βέτο. Δεν μπορείς να πεις πάω βόλτα με τους φίλους και να την παρατήσεις το ίδιο εύκολα. Όπως και να το δεις, Κυριακή στην Ελλάδα, για τον άντρα, σημαίνει τάβλι, ούζα με την παρέα και γήπεδο. Ζωντανή παράδοση που θα 'λεγε και ο Σαββόπουλος».

«Είναι και τ' άλλο. Τον Αναστόπουλο τον βλέπεις κάθε Κυριακή στο γήπεδο, άμα θέλεις πας και στην προπόνηση και του την πέφτεις. Πόσοι μπορούν να δουν τον Κουτσόγιωργα; Λίγοι. Και δε χρειάζεται ούτε κομματική ταυτότητα, ούτε, περισσότερο, στράτευση. Ένα εισιτήριο χρειάζεται μόνο».

«Αν συντελεί σε κάτι το γήπεδο είναι στο να δέρνουν οι άντρες τις γυναίκες τους λιγότερο. Κι αν ακόμα η ομάδα χάσει το πράγμα δεν πάει ανάποδα. Νιώθεις προδομένος και τότε ζητάς καταφύγιο στη γυναίκα, έτσι είναι αυτά».

«Σήμερα όμως τα μαγικά σύμβολα δε μετράνε τόσο. Χάνεται λοιπόν κάτι απ' τη μαγεία του ποδοσφαίρου όπως χάνεται κάτι κι από τη μαγεία της ζωής μας. Δε λέμε πια μαγικά συνθήματα στις διαδηλώσεις, λέμε όλο και λιγότερα στα γήπεδα».

Αθλητικές εφημερίδες, μαξιλαράκια από φελιζόλ για άνετο κάθισμα, πασατέμπος απ' τον «τσακατσούκα». Πηγαδάκια εφ' όλης της ύλης, κάνα σύνθημα για να ζεσταθούμε και σημαίες, πολλές σημαίες με τα χρώματά μας.

«Το χρώμα είναι η δύναμη του πράγματος. Με τις φανέλες του πρώτα-πρώτα σε καθηλώνει. Το κόκκινο είναι από τ' αγαπημένα μου χρώματα, αλλά το ερυθρόλευκο είναι κάτι άλλο. Εγώ πάντα όταν βγαίνει η ομάδα νιώθω πως ο αντίπαλος

αρχίζει κιόλας να σκέφτεται το χρώμα. Θαμπώνεται απ' αυτό το πολύ δυνατό χρώμα. Προχτές ο Ολυμπιακός με τα Γιάννενα κατέβηκε με φανέλα Λίβερπουλ, ε, δεν του πάει. Χρειάζεται η λευκή ρίγα εκείνη η μεγάλη, ξέρεις. Αυτός είναι Ολυμπιακός».

«Ο Ολυμπιακός είναι ιδέα. Είναι κόκκινος που σημαίνει πως ταιριάζει με τα νεύρα μου, είναι Πειραιάς, άλλο πράγμα δηλαδή στο Λεκανοπέδιο, δεν είναι ποτέ όπως η άλλη Αθήνα, δυο πράγματα έβγαλε το ΚΚΕ και τον Ολυμπιακό και τα δυο κόκκινα, ε, το ΚΚΕ μας τα χάλασε λίγο αλλά κι ο Ολυμπιακός τελευταία δεν παίζει καλά. Αυτά να τα γράψεις όπως τα λέω, έτσι;»

Υπάρχει βέβαια και η απογοήτευση. Όσο σ' απογοητεύσουν τα κόμματα άλλο τόσο σ' απογοητεύουν και οι παίκτες. Μόνο που το κόμμα για να δώσει μια μάχη περνάει δέκα χρόνια, με την ομάδα έχεις μια μάχη κάθε Κυριακή. Άρα το πλαίσιο ανανεώνεται κάθε Κυριακή και μάλιστα εύκολα. Είναι βέβαια και υπεκφυγή αυτό αλλά τι να κάνουμε;»

«Δεν είναι κάτι τυχαίο ο Ολυμπιακός. Είναι η ομάδα που έκανε στα δύσκολα χρόνια τον κόσμο να χαρεί. Η ηρωική περίοδος του ποδοσφαίρου στην Ελλάδα δέθηκε λοιπόν μ' αυτή την ομάδα. Άνθρωποι κουρασμένοι, χωρίς διέξοδο, βρήκαν χαμόγελο στις δικές του νίκες. Μόνο με τον Ολυμπιακό και με τον ΠΑΟΚ συνέβη αυτό. Αλλά ο ΠΑΟΚ μένει στα περιορισμένα όρια της Μακεδονίας. Δεν είναι απλά δηλαδή τα πράγματα, δεν παίζουν ρόλο μόνο οι πρωτιές. Για τους Βραζιλιάνους ας πούμε ο Πελέ ήταν ο πρώτος, ο «βασιλιάς», αλλά τον Γκαρίντσα που τους τρέλαινε με τις τριπλές του έλεγαν «η χαρά του λαού». Αυτό είναι και ο Ολυμπιακός. Η χαρά του λαού. Αυτός που νικάγε τον προϊστάμενο, τ' αφεντικό, ό,τι δε μας πήγαινε».

Αυτός με τα μαύρα που μπερδεύεται με τους παίκτες είναι ο διαιτητής. Τ' απογεύματα της Κυριακής έχει τον πιο περιεργό ρόλο, να τ' «ακούει». Γιατί σφύριξε, γιατί δε σφύριξε, γιατί έτσι. Καμιά φορά η κερκίδα αρχίζει και πριν τον αγώνα: «Ρε κόρακα, γέρος άνθρωπος κι ακόμα φοράς κοντά παντελόνια;»

«Έχεις δει κανέναν να 'ναι ευχαριστημένος με τα δικαστήρια; Ακόμα κι αν δεν έχει κάνει αυτός το αδίκημα δεν ευχαριστιέται. Είναι τ' απωθημένα για τους νόμους που ξεσπάνε σ' αυτόν».

«Βλέπουμε πάντα πως ο διαιτητής μας αδικεί. Αυτό δεν είναι τυχαίο. Έχουμε συνηθίσει απ' τη ζωή μας ότι οι νόμοι υπάρχουν για να μας αδικούν. Ε, αν είναι να αδικηθεί κάποιος γιατί να είμαστε εμείς και όχι οι άλλοι; Όλος ο κόσμος το ξέρει αυτό, γι' αυτό τον κραζώνουν. Μόνο οι Κινέζοι δεν τα βλέπανε έτσι, χειροκροτούσανε μάλιστα επειδή ο αντίπαλος έκανε παιχνίδι... Αλλά κι αυτοί με τον κατήφορο που πήρανε θα το 'χουνε κόψει πια».

«Εμ με το διαιτητή θα τα βάλεις, με ποιον άλλο θα μπορούσες; Αυτός είναι ενδιάμεσος, κάτι πάνω από τις ομάδες, δεν το γουστάρει αυτό ο κόσμος, είναι ο νόμος εκεί μέσα σαν να λέμε, ούτε αυτό το γουστάρει κανείς. Ξέρεις τι θα πει να βλέπεις το εξτρέμ σου να παίρνει την μπάλα και να φεύγει μπροστά μόνος του και να σηκώνει εκείνος ο μαλάκας απ' τα πλάγια το σημαγάκι, πάνω που σηκώνωθες για να φωνάξεις «γκολ, χαμούρες». Ε, δεν είναι και λίγο, σου τη σπάει. Οι Λάισμαν ίσως σου τη σπανε περισσότερο κι από το διαιτητή. Γι' αυτό κι αυτοί βάζουν το σημαγάκι στον κώλο. Ο διαιτητής το μόνο που κάνει είναι να καταπίνει τη σφυρίχτρα του».

«Πάντως πέρα από αυτά, δεν είναι δυνατό να πέφτει ο Αναστόπουλος στη μικρή περιοχή κι αυτός να μη δίνει το πέναλτυ. Είναι;»

Κ. Σ. Σβέικος

Mister Living is dead

Ο Τζούλιαν Μπεκ, δημιουργός κι εμπνευστής του Living Theater πέθανε στα μέσα του περασμένου μήνα. Η δράση του είχε αρχίσει το 1943. Ήταν τότε που, δεκαοχτάχρονος ο ίδιος, συνάντησε τη δεκαεφτάχρονη Τζούντιθ Μαλίνα. Ονειρεύονταν κι οι δυο το Μπροντγουάι. Όταν μετά από λίγα χρόνια ο Τζούλιαν κληρονόμησε 6.000 δολάρια ίδρυσαν το Living Theater. «Η Τζούντιθ κι εγώ είμαστε ήδη αποφασισμένοι αναρχικοί», θα πει αργότερα ο Τζούλιαν. Απ' τα πρώτα έργα που ανεβάζουν, το νεωτεριστικό πνεύμα του Living αρχίζει να απλώνεται στη σκηνή και στην αίθουσα. Δεν υπάρχουν εισιτήρια ούτε μπαρ με χρήματα, οι θεατές ρίχνουν ό,τι θέλουν σ' ένα καλάθι και οι ηθοποιοί μοιράζονται τα κέρδη. Ο Τζούλιαν κι η Τζούντιθ διώκονται συχνά για τις ειρηνιστικές τους δραστηριότητες εκτός θεάτρου.

Η μέθοδος Living αρχίζει με την παράσταση The Connection, μια ιστορία τζαζ και ναρκωτικών όπου ο σκηνοθέτης, τοποθετημένος μέσα στην αίθουσα παρεμβαίνει, και οι θεατές αρχίζουν να χάνουν τα όρια ανάμεσα στη ζωή και το θέατρο: στο διάλειμμα η Τζούντιθ κάνει έρανο μεταξύ των θεατών για να προσφέρει ναρκωτικά στους ηθοποιούς που δεν έχουν. Η μέθοδος τελειοποιείται μετά την ανάγνωση του Αρτώ, που μεταφράστηκε στα αγγλικά το 1958, και μετά το πρώτο ταξίδι τους στην Ευρώπη.

Οι παραστάσεις τους δεν έχουν σκηνογραφία, ούτε περιτεχνούς φωτισμούς, γιατί ακριβώς επιχειρούν

την κατάργηση των συνόρων μεταξύ του ηθοποιού και του θεατή. Ο θεατής δεν είναι παρά ένας ηθοποιός εν αγνοία του, όπως λένε. Εξ ου και αυτό το ηθελήμενο «αριστερό» και όχι θεαματικό παιχνίδι του Living που ορισμένοι το απορρίπτουν. Εξ ου και αυτές οι παραστάσεις με τα τζην και τα μπλουζάκια, όχι από λόγους μόδας, αλλά από λόγους αρχής: πρέπει να ανεβαίνουμε στη σκηνή όπως ζούμε κάθε μέρα.

Το 68 ήταν η χρονιά της αποθέωσης τους. Και η αρχή της πτώσης. Όταν θα μπορούσαν πια ελεύθερα να δημιουργήσουν, στη δεκαετία του 70 δεν έχουν πια πολλά πράγματα να πουν. Πέρα απ' το ότι το κορμί είναι ωραίο, είναι ευγενικό, ότι η λέξη επανάσταση είναι πάντα όμορφη. «Δεν είμαι σίγουρος ότι οι παραστάσεις μας βοηθούν τους εργατές, όμως είναι το μόνο που μπορούμε να κάνουμε, επομένως, πρέπει να το κάνουμε». Και το έκαναν.

(Από κείμενο του
Jean-Pierres Thibaudat
στη Libération 16.9.85)

Εύγε τους

Πολλά τα ονόματα που συμμετέχουν ή πρόκειται να συμμετάσχουν κατά τον οποιοδήποτε τρόπο στο αντιδραστικό «κιτς» τερατούργημα της ανακατασκευής Αρχαιοελληνικής Πόλης στους πρόποδες του Ολύμπου. Άλλα σημαντικά κι άλλα βαρύγδουπα, Ελληνικά και κυρίως Βραζιλιάνικα. Ανάμεσά τους και ορισμένοι γνωστοί Έλληνες καλλιτέχνες. Ας περιοριστούμε να αναφέρουμε, λόγω ειδικότητας, μόνο τρεις σύγ-

χρονους δημοφιλείς μουσικοσυνθέτες: Γιώργος Θεοδοσιάδης, Σταύρος Ξαρχάκος, Γιώργος Χατζηνάσιος. Χωρίς επιπλέον σχόλια.

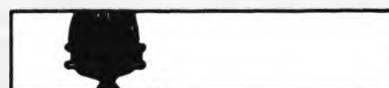
Α.Σ.

Το κόκκινο αγκάθι

Στα πλαίσια της προετοιμασίας για το φεστιβάλ της ΚΝΕ παρουσιάστηκε στο Ριζοσπάστη της 1ης Σεπτεμβρίου και το συγκρότημα «Κόκκινο Αγκάθι» από τη Γερμανική Λαοκρατική Δημοκρατία. Επί τη ευκαιρία έγιναν γνωστές πολλές ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τις συνθήκες της μουσικής δημιουργίας σ' αυτή τη χώρα. Για παράδειγμα, ότι σε κάθε νέο συγκρότημα εκτός από οικονομική ενίσχυση και τον απαραίτητο μουσικό εξοπλισμό προσφέρονται και «συγκεκριμένες σκέψεις για συνεργασία». Κρίμα που η «Ένωση των Μουσικών Συγκροτημάτων» δεν προμηθεύει τα νέα συγκροτήματα και με «συγκεκριμένους» στίχους. Θά-'ταν ασφαλέστερο.

Κ.Β.

Δημοτική Δασοκτονία

Στην Ελλάδα συνθηζόνταν τα δάση και τα πάρκα να απειλούνται από καταπατητές, οικοπεδούχους και οι-

κοπεδοφάγους, ή από ιδεολόγους εμπρηστές. Στην Ελλάδα συνηθιζόταν να ακούγεται στεντορεία ή φωνή προοδευτικών και αριστερών Δημάρχων και λοιπών αρχόντων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σχετικά με την προστασία των πνευμόνων, της αναψυχής, κλπ. κλπ. του λαού, που εξασφαλιζόταν από δάση και άλλους φυτεμένους χώρους. Αυτό που οπωσδήποτε δεν συνηθιζόταν στην Ελλάδα ήταν η συνηγορία των παραπάνω κυρίων υπέρ της καταστροφής δασών και φυτεμένων χώρων για την εξυπηρέτηση ιδιωτικών αναγκών.

Φαίνεται όμως ότι η διαλεκτική στο χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προκαλεί αναθεωρήσεις και εκπλήξεις πέρα από κάθε πρόβλεψη. Έτσι λόγου χάρι η Δήμαρχος Ζωγράφου μέχρι πριν λίγο καιρό συνηγορούσε υπέρ της καταστροφής του άλσους της οδού Γ. Παπανδρέου, για τη διάνοιξη δρόμου ταχείας κυκλοφορίας. Όπως σε κάθε ανάλογη περίπτωση το χάπι «χρυσωνόταν» με διάφορες υποσχέσεις και ανταλλάγματα που ήταν — ουσιαστικά και τυπικά — της πλάκας...

Στην Ηλιούπολη όμως τα πράγματα είχαν μια διαφορετική πρώτη όψη. Ο ρηξικέλευθος Δήμαρχος κ. Κινητής (ΚΚΕ) και ορισμένοι περίοικοι της λεωφόρου Κατεχάκη-Αλίμου, που ένα μέρος της περνάει από την Ηλιούπολη, αισθάνονταν ενοχλημένοι από τη διέλευση των αυτοκινήτων και προωθούσαν σχέδιο για τη μεταφορά της λεωφόρου στο γειτονικό δάσος του Υμηττού. Δήμαρχος, τοπικοί παράγοντες, περίοικοι αγανακτισμένοι (από την κίνηση των ξένων αυτοκινήτων...) βρέθηκαν στο πλευρό εργολάβων και άλλων υποψηφίων να τσεπώσουν τις αρκετές εκατοντάδες εκατομμύρια δραχμές που θα στοιχίζε το έργο.

Ενώ το θέμα παίρνει την τυπική μορφή αντιπαράθεσης συγκεκριμένων και σφοδρά υποστηριζόμενων συμφερόντων με το γενικό και χαλαρά προβαλλόμενο συμφέρον του λαού Αθηνών και περιχώρων, ο Δήμαρχος Ηλιούπολης αναφέρθηκε σε συνέντευξη τύπου (13/9/85) στο δρόμο «Καρμανιόλα» που «δοχοτομεί την Ηλιούπολη» — δίχως βέβαια να κάνει λόγο στην καρμανιόλα και στη διχοτόμηση που προβλέπει για το δάσος η δική του πρόταση.

Φαίνεται πως το ΚΚΕ παρέλειψε να εξηγήσει στους Δημάρχους και τοπικούς παράγοντές του ότι προστασία του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής δεν σημαίνει πάντοτε τη «συμμόρφωση με το ρεύμα» — ιδιαίτερα μάλιστα όταν αυτό το ρεύμα αντιμάχεται τα γενικότερα συμφέροντα του λαού. Ή πιθανόν να περιμένει να περάσουν οι Δημοτικές εκλογές του 86 για να βαδίσει τότε ενάντια στο ρεύμα!

Γιάννης Σχιζας

Ξένη Δημοσίευση

Σαν «ξένη δημοσίευση» φιλοξενήθηκε σε συνέχειες στο περιοδικό Διαβάζω κείμενο του Θεόδωρου Γ. Σταυρόπουλου για τα ποιήματα του Γεωργίου Τζωρτζάκη. Παραθέτουμε ένα από τα αποσπάσματα που παρουσιάζονται σχολιασμένα στο κείμενο:

Ένας μπάτσος καβαλάρης
πάνω σε μια μηχανή
είχε κλείσει την ψυχή του
μες στην γκριζα τη στολή
τη ματιά του είχε κρύψει
μες στα μαύρα του γυαλιά
και τη σκέψη του είχε κλείσει
σ' ένα κράνος στα λευκά.

Σ.

Γλώσσα και σοσιαλισμός

Στους γλωσσοσώστες προσεχώρησε αίφνης ο Πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου, όταν στη Γιορτή της Νεολαίας ΠΑΣΟΚ, κατήγγειλε τον ξενόφερτο όρο Φεστιβάλ. «Εμείς δεν παίρνουμε πρότυπα από πουθενά», είπε με περηφάνεια. Πού να θυμάται πια ο άνθρωπος τις τόσες ελληνικότητες προ-γιωρτές που όλο το καλοκαίρι οργάνωνε το ΠΑΣΟΚ ανά τη χώρα. Πού να θυμάται πια τα ξενόφερτα Φεστιβάλ Αθηνών — Λυκαβητού — Επιδαύρου που επί τόσα χρόνια οργάνωνε ο ΕΟΤ ή το Υπουργείο Πολιτισμού. Με τόσες σκοτούρες, στο κεφάλι του, αυτά θα θυμάται τώρα;

Κ.Β.

Φλέρη Νταντωνάκη και πάλι...

Δεν είναι λίγο να είσαι άνθρωπος με την ιδιοσυγκρασία της Φλέρης Νταντωνάκη. Δεν είναι αμελητέο να έχει περάσει τις περιπέτειες που έχει περάσει η Φλέρη. Και ΕΙΝΑΙ κάθε άλλο παρά τυχαίο το ότι μετά από τόσα μακρόχρονα ταξίδια στο βάθος της νύχτας, που θα 'λεγε και ο Σελίν, και στην για πρώτη φορά στην ιστορία της καριέρας της εμφάνιση μπροστά σε τόσο πλατύ κοινό, η Φλέρη Νταντωνάκη, γιατί είναι σπουδαία τραγουδίστρια, θριάμβευσε. Μπράβο στη Φλέρη και εξίσου ευχαριστίες, στον Γιάννη Σπυρόπουλο που τη συνόδεψε στο πάνω.

(Αθήνα, Ρωμαϊκή Αγορά,
1η Σεπτεμβρίου)
Α.Σ.

Τα πτώματα δεν μιλάνε...

Στις αρχές του Αυγούστου, ένα πρωί, ανάμεσα στους ανέμελους κολυμβητές, έπλεε και ένα πτώμα. Μην πάει ο νους σας στο κακό! Ήταν απλώς μια νεκρή φώκια.

Το πράγμα, για τους περισσότερους, δεν θα συγκινούσε και πολύ αν το γεγονός δεν συνέβαινε στα νησιά των Σποράδων, ένα από τα τελευταία καταφύγια του είδους στην Μεσόγειο. Και μάλιστα σε μια εποχή που υπάρχει διεθνές ενδιαφέρον για τη διάσωση του είδους και ακριβώς τη στιγμή που η ΕΟΚ ετοιμάζεται να δώσει δισεκατομμύρια για να μεταβάλει την περιοχή σε «θαλάσσιο πάρ-

κο». Έτσι που μαζί με τις ελάχιστες φώκιες που απόμειναν, θα διασωθεί σαν μουσειακό είδος και η άλλη σπάνια πια ομάδα, τα ψάρια.

Πάντως για το συγκεκριμένο πτώμα δεν έφταιγαν οι συνηθισμένοι επαγγελματίες δολοφόνοι του βυθού, δυναμιτιστές, ή μηχανότραπεζες. Ούτε και το αδυσώπητο πέρασμα του χρόνου!

Η φώκια είχε σκοτωθεί από σφαίρες. Το όπλο του εγκλήματος δεν βρέθηκε, το σώμα του εγκλήματος εξαφανίστηκε, και το έγκλημα αποσιωπήθηκε, μη μας πάρουν είδηση οι ΕΟΚτζήδες και κόψουν τα λεφτά! Ορισμένες φήμες που κυκλοφόρησαν για κάποιους άνδρες του λιμενικού, αποσύρθηκαν. Έτσι μας έμεινε μόνο η φωτογραφία!

Μ.Ο.

Και πάλι χαιρέτε. Τέρμα λοιπόν οι διακοπές (ας πούμε). Κάθε κατεργάρης στον πάγκο του. Καλά ήτανε όσο ήτανε εν πάση περιπτώσει. Κάτσαμε κάνα μήνα στην Κρήτη και κάναμε και τρεις τέσσερις μέρες ένα γύρω στη Λακωνία και τη Μάνη. Ύπνος δίπλα στη θάλασσα, τα κλασικά. Υγεία. Ούτε εφημερίδες, ούτε τίποτα... Σεπτέμβρης. Πίσω στην αρρώστια. Και η σεζόν αρχίζει με βαριά αρρώστια. Τρομοκράτες, κατάσκοποι, ιντριγκες, μηχανογραφίες ων ουκ εστιν αριθμός. Για να δούμε τι θα δούμε λοιπόν.

Ανεξέλεγκτες καταστάσεις — 1

Βέβαια το θέμα δεν είναι πλέον επίκαιρο και έχει λίγο-πολύ εξαντληθεί παρ' όλ' αυτά, ας μου επιτραπούν ολίγα τινά. Βέβαια όσον αφορά τα γκρουπ, όλα ωραία, μια χαρά, εντάξει, ακούσαμε μουσικές που μας αρέσουνε και μερικές ίσως που δε μας αρέσουνε, αυτό εξαρτάται κι από τα γούστα του καθενός. Άλλος γουστάρει τους έτσι, άλλος τους αλλιώς. Προσωπικά βρήκα πολύ δυνατή τη Hagen και το γκρουπ της, καθώς επίσης και σοβαρότατους τους Cure και τους πάντα βέβαια συμπαθείς (και ψιλοαδικημένους) Stranglers. Ευχάριστη έκπληξη οι Depeche Mode. Τ' άλλα εντάξει, του Boy George είναι επαγγελματίες στο είδος τους και οι υπόλοιποι τύπου αναρριχώμενοι ή τουλάχιστον προσπαθώντας. Αλγεινή εντύπωση μου προεκάλεσαν, οφείλω να ομολογήσω μετά λύπης μου, οι «περίφημοι» Clash. Απορώ δηλαδή πώς όλοι αυτοί οι δικοί μας φωστήρες της ροκολογίας, δε βλέπουνε το στημένο παραμύθι. Τέλος πάντων. Συγχίζομαι με κάτι τέτοια γιατί έχουνε κατευθείαν να κάνουνε με τη γενική νοοτροπία. Και η νοοτροπία στην Ελλάδα είναι κάτι που πάσχει. Υποφέρουμε από νοοτροπία στην Ελλάδα. Και εντελώς χοντρό και χαρακτηριστικό παράδειγμα, το δεύτερο θέμα όσον αφορά το κρατικό «Rock Festival», δηλαδή το θέμα της οργάνωσης και της γενικής αντιμετώπισης των ανθρώπων που θα πηγαίνανε στο στάδιο, την πελατεία δηλαδή που θα μετείχε, αντί 2.000 ή και πλέον δραχμών, σ' αυτές τις εκδηλώσεις μέσα στα πλαίσια του «Αθήνα, πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης 1985». Χωρίς κανένα δισταγμό, μπορώ να πω πως οι ιθύνοντες της όλης οργάνωσης από ελληνικής πλευράς, οι Γάλλοι (Nouvelles Frontieres) που είχαν αναλάβει εργολαβία το πακέτο της διήμερης εκδήλωσης, οι υπεργολάβοι που δουλεύανε τα Κ.Ψ.Μ. και τις «boutique» (sic) Έλληνες και ξένοι, το τμήμα δημοσίων σχέσεων της εκδήλωσης, η αστυνομία κ.ο.κ., όλοι τους σιωπηρώς και αυτομάτως αντιμετώπισαν αυτούς που πήγαμε ν' ακούσουμε και να δούμε, καθαρά και μόνον ως βοοειδή. Το σκεπτικό τους συνοψίζεται σε δυο λέξεις: Άρμεγμα και σφάξιμο.

Graffiti σε τοίχους της Αθήνας:
«Όχι άλλοι ανέραστοι.

Η σεξουαλική πείνα έφερε το νέφος».
(Εξ' ου και: «η μαλακία πάει σύννεφο» που λέμε)

Ανεξέλεγκτες καταστάσεις — 2

Τον ανιψιό του Νιόνιου δεν τον πέτυχα πουθενά μέσα στο στάδιο. Θα τον είχε «μαζέψει» φαίνεται ο θεός του. Μην ξεχνάτε πως υπάρχουν θεοί και θείοι.

Ανεξέλεγκτες καταστάσεις — 3

Με την επιστροφή στα θρανία, (για την επίσημη Ελλάδα πάντα θα είμαστε μαθητές) είδαμε επιτέλους κι εμείς μια μικρή βερζιόν από τις δυο μεγάλες συναυλίες για τους πεινασμένους. Φαίνεται λοιπόν πως εκτός του ότι μας αρμέγουνε και μας σφάζουνε, μας κοροϊδεύουνε κιόλας. Βάλε και το μοντάζ που είχε γίνει ειδικά για προβολές σε γηροκομεία. Βάλε και τις υποκριτικά γλυκανάλατες Αμερικάνικες φιοριτούρες ενδιαμέσως και βρίσκεσαι να τρέχεις άμεσως για ρούκετ. Αχ πού είσαι ρε μπάρμπα Γιώργο (το θείο του Καραγκιόζη εννοώ) να σ' αμολήσουμε σε τίποτα διαδρόμους της ΕΡΤ ή άλλου δημοσίου κτιρίου τινός, να γελάσει ο κάθε πικραμένος!!

Φεστιβάλ νεολαιών

Χέσε μέσα.

Ανεξέλεγκτες καταστάσεις — 4

Σε μια από τις θυελλώδεις συναντήσεις του κυβερνητικού εκπροσώπου (Λαλιώτης) με τους δημοσιογράφους στο press-room (μην ξεχνάμε πως press, εκτός από «τύπος», σημαίνει και πιέζω, πρέσσα) και σε συζήτηση, μετά τις συλλήψεις του Κρυστάλλη κ.λπ., σχέσιν έχουσαν με τις παρακολουθήσεις ή μη (!) των τηλεφώνων, ο Γιώργος ο Βότσης, (δεν θυμάμαι αυτολεξεί πώς ακριβώς το είπε) είπε σε μια στιγμή στον κ. Λαλιώτη πως ανησυχεί διότι απειλούν να τον σκοτώσουνε. Και ο κ. Λαλιώτης του απαντάει το εξής καταπληκτικό: «Μην ανησυχείτε, κύριε Βότση, δεν κινδυνεύετε!!!» Απορώ πώς δεν τον ρώτησε κάποιος πώς μιλάει έτσι με τέτοια βεβαιότητα. Μπας και ξέρει τίποτα που δεν ξέρουμε' οι άλλοι;

Graffiti σε Αθηναϊκό τοίχο:
«Πλυτζανόπουλος: Θεός».

Ανεξέλεγκτες καταστάσεις — 5

Είναι καλοκαίρι. Η νύχτα ζεστή. Η

Αθήνα βράζει. Τι να κάνεις; Λες, «ας πάω σε κάνα μπαράκι να πω κάνα ποτό»; Πας ας πούμε στο Bright shoe, ή στο Cactus, ή στο Swing ίσως; Ή, εν πάση περιπτώσει σε κάποιο μπαράκι της αρεσκείας σου; Νομίζεις πως αυτό ήτανε; Είπες «ας πάω να πω ένα ποτό, να πω καμιά κουβέντα, να βρω καμιά πιτσιρίκα», φτιάχτηκες, πήγες κι αυτό ήτανε; Θα περάσεις μια ευχάριστη βραδιά με την παρέα σου; Έτσι νομίζεις! Στις μέρες μας φαίνεται οι αρχές έχουνε πάρει χαμπάρι πως η ανία σέρνεται στις πάμπες και στα μπαρ κι έχουνε βαλθεί να μας κάνουνε τη ζωή πιο ενδιαφέρουσα. L' aventure, c' est l' aventure. Λίγο μετά τα μεσάνυχτα. Η μουσική παίζει εν' απ' τ' αγαπημένα σου τραγούδια των Joy Division. Σε μια γωνιά, κοντά σε κάτι γλάστρες έχεις ξεμοναχιάσει μια κάποια ύπαρξη. Enter MEA. Ξαφνικά βρίσκεσαι στον αέρα. Οι ψιλές πέφτουνε με χίλια. Ακούς συγκεχυμένους θορύβους και φωνές, σουρσίματα ποδιών, χτυπήματα «Πούστηδες, έλα δω εσύ ρε κωλόπαιδο, γαμώ το κέρατό σας πούστηδες (υπάρχει μια επιμονή σ' αυτή τη λέξη)» κ.λπ. Φιρόδη-μύδην βρίσκεσαι τσαλακωμένος στην κλούβα. Και συνεχίζει η περιπέτεια. Άδειασμα τσέπες. Ταυτότητες, στοιχεία, ερωτήσεις (Ο παράγων «ευγένεια» πάντα σε πρώτο πλάνο): «Ποιος μαστουρώνει από σας ρε;» Μέσα όλοι (η σχεδόν όλοι) εν ολίγοις. Κρατητήριο. Ευγένεια. Ευχάριστο περιβάλλον. Αθήνα πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης, 1985. Ώρα πεντέμισι το πρωί. Ώρα για δουλειά. Αλλάζουνε οι βάρδιες (;) Σ' αφήνουνε. Τι είν' απλώς ένα ποτό σ' ένα μπαρ μπροστά στις αζέχαστες εμπειρίες που μπορεί να σου προσφέρει (εκτός από την Ολυμπιακή Αεροπορία) η ΕΛ(Λ)ΑΣ.; (μιλάμε πάντα για ψυχαγωγία). Ώρα έξι παρά τέταρτο το πρωί. Βγαίνεις απ' το τμήμα. Μια καινούρια μέρα ξημερώνει. What's next? Ή μάλλον who's next?!

Κάτι σαν επίλογος

Δυναμικά λοιπόν μπαίνει απ' ό,τι βλέπουμε η νέα σεζόν και μεστή υποσχέσεων για νέες εμπειρίες. Νέες ευκαιρίες για τον πολιτιστικό εμπλουτισμό μας. Ας μην τις χάσουμε.

Και εις άλλα με υγιαν,
asta la vista
Μήτσο.

ΣΑΣ ΚΑΛΕΣΑ ΓΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΩ
ΟΤΙ ΑΠΟΨΕ ΚΑΙ ΠΕΡΑ, ΘΑ ΠΑΨΟΥΜΕ ΝΑ ΕΙΜΑΣΤΕ ΘΙΑΣΟΣ
ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ ΚΑΙ ΘΑ ΓΙΝΟΥΜΕ ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ!
ΕΧΩ ΒΡΕΙ ΗΔΗ ΤΟ ΕΡΓΟ ΠΟΥ ΘΑ ΑΝΕΒΑΣΟΥΜΕ...

...ΕΙΝΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΗΙΑΣ ΝΕΑΣ
ΚΟΠΕΛΑΣ Η ΟΠΟΙΑ ΑΝΑΖΗΤΑ ΤΟΝ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΕΡΩΤΑ! ΤΟ ΔΙΑΛΕΞΑ
ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΠΟΛΛΑ ΑΛΛΑ ΕΡΓΑ,
ΓΙΑΤΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΗΡΩΙΔΑΣ, ΜΟΥ
ΤΑΙΡΙΑΖΕΙ ΠΟΛΥ...

ΑΝΤΕ ΤΩΡΑ
ΝΑ ΜΑΘΕΙΣ ΑΠ'ΕΞΩ
ΤΟΝ ΡΟΛΟ...

ΗΡΘΕΣ ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ
ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ; ΩΣ ΠΟΤΕ ΘΑ
ΣΥΝΑΝΤΙΟΜΑΣΤΕ ΚΡΥΦΑ;
ΑΣΕ ΜΕ ΝΑ ΦΙΛΗΣΩ ΤΑ
ΑΚΡΙΒΑ ΧΕΙΛΙΑ ΚΑΙ ΤΑ
ΚΑΤΑΞΑΝΘΑ ΜΑΛΙΑ ΠΟΥ
ΤΟΣΟ ΛΑΤΡΕΥΩ!..

ΗΡΘΕΣ ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ;
...ΩΣ ΠΟΤΕ ΘΑ ΣΥΝΑΝΤΙΟΜΑΣΤΕ
ΚΡΥΦΑ;... ΑΣΕ ΜΕ ΝΑ
ΦΙΛΗΣΩ...

ΝΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟΝ
ΝΑ ΒΓΩ ΣΤΗ ΣΚΗΝΗ ΚΑΙ ΝΑ ΠΩ
ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΒΛΑΚΕΙΕΣ! ΘΑ ΜΕ
ΠΑΡΟΥΝΕ ΜΕ ΤΙΣ ΝΤΟΜΑΤΕΣ!..

Α, ΟΧΙ! ΘΑ ΤΗΣ ΠΩ ΝΑ
ΔΩΣΕΙ ΤΟΝ ΡΟΛΟ ΣΕ
ΑΜΟΝ!... ΔΙΑΟΛΕ, ΓΙΑ ΜΙΑ
ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ ΖΟΥΜΕ!...

ΜΗΠΩΣ ΕΙΔΕΣ ΤΗ ΘΕΚΛΑ;

ΚΑΝΕΙ ΑΚΡΟΑΣΗ
ΣΕ ΚΑΤΙ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΥΣ,
ΠΟΥ ΗΡΘΑΝΕ ΓΙΑ
ΔΟΥΛΕΙΑ...

ΕΙΝΑΙ ΦΟΒΕΡΟ
ΤΙ ΑΝΕΡΓΙΑ ΕΧΕΙ
ΠΕΣΕΙ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ!..

ΗΡΘΕΣ ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ
ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ;...

Άρης

ΕΙΣΑΙ ΟΜΟΡΦΗ ΚΑΙ ΣΕ ΘΕΛΩ!
ΜΑΘΕ ΟΤΙ ΠΟΛΥ ΓΡΗΓΟΡΑ ΘΑ
ΓΙΝΕΙΣ ΔΙΚΗΛΟΓΟΥ...

ΑΥΤΟ ΠΟΤΕ! ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ
ΕΙΜΑΙ ΜΙΑ ΑΔΥΝΑΜΗ ΚΟΠΕΛΑ
ΑΜΑ ΘΑ ΑΥΤΙΣΤΑΘΩ ΜΕΧΡΙ ΘΑΜΑΤΟΥ
ΣΤΙΣ ΚΤΗΝΟΔΕΙΣ ΟΡΕΞΕΙΣ ΣΟΥ!

ΘΕΛΕΙΣ ΛΟΙΠΟΝ ΝΑ ΜΑΘΕΙ Ο ΑΡΡΩΣΤΟΣ
ΠΑΤΕΡΑΣ ΣΟΥ ΤΙΣ ΚΡΥΦΕΣ ΣΟΥ ΣΧΕΣΕΙΣ
Μ'ΑΥΤΟΝ ΤΟΝ ΑΠΕΝΤΑΡΟ ΦΟΙΤΗΤΗ;

ΤΟΛΜΑΣ ΝΑ ΜΕ
ΕΚΒΙΑΖΕΙΣ ΑΧΡΕΙΕ;

ΠΑΝΕ
ΠΡΟΒΑ!

...ΟΡΙΣΤΕ Η
ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΜΟΥ...

ΓΚΟΥΥ!

ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ
ΠΟΥ ΠΕΦΤΕΙΣ ΓΑΒΡΙΛΗ, ΕΙΝΑΙ
ΠΟΛΥ ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΟΣ!..

ΕΙΝΑΙ ΓΕΥΝΗΜΕΝΟΣ
ΗΘΟΠΟΙΟΣ!..

Άρης

ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΣ

Μουσική για την Πόλη του Κόσμου

ΟΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ πρωτοποριακής μουσικής στην Ελλάδα αποτελούν φαινόμενο αρκετά σπάνιο. Αν εξαιρέσουμε μια περίοδο, γύρω στις αρχές της δεκαετίας του '70, όπου ο Ελληνικός Σύνδεσμος Σύγχρονης Μουσικής έκανε μια πραγματική αξιολόγηση προσπάθειας, η πρωτοποριακή μουσική αποτελούσε και αποτελεί στον τόπο μας περιθωριακό καλλιτεχνικό φαινόμενο.

Δεν είναι του παρόντος να αναφέρουμε τους λόγους δυσκολίας αποδοχής ενός τόσο σημαντικού τρόπου μουσικής έκφρασης, ενός τρόπου που βάζει σε δοκιμασία πολλά παραδεγμένα γύρω από τη σχέση μουσικής — ακροατή. Χρειάζεται αντίθετα, κάθε φορά που δίνεται η αφορμή, να υιοθετούμε θετική στάση και να δείχνουμε δημιουργικό ενδιαφέρον για τη σύγχρονη πρωτοποριακή μουσική μια και οι ευκαιρίες παρουσιάσής της είναι τόσο λίγες.

Όταν φίλοι αναγνώστες θα διαβάσετε αυτές τις γραμμές, οι τελευταίες λεπτομέρειες γύρω από την παρουσίαση της ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΗΣ θα έχουν ήδη ρυθμιστεί και τόσο ο δημιουργός της Θωμάς Σλιώμης όσο και οι διάφορες ομάδες εκτελεστών της θα είναι έτοιμοι να την αναπτύξουν.

Το σημαντικό με το έργο αυτό είναι ότι εκτός από την ιδιαίτερη μουσική του αξία ή οποιουσδήποτε άλλους παράγοντες, αποτελεί επί πλέον και μία απόπειρα μουσικής μέσα στο χώρο. Μέσα στο χώρο αλλά και σε σχέση με το χώρο και μάλιστα σ' ένα χώρο τέτοιο όπως η τερατώδης Αθήνα η οποία, έχοντας όλα τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης γιγάντιας μεγαλουπόλεως, θέτει από την ύπαρξή της και μόνο σε δοκιμασία την παραδοσιακή σχέση μουσικής — ακροατών της.

Πιστεύω ότι ήταν αυτό το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό που κυρίως παρακίνησε τον νέο συνθέτη και πιανίστα Θωμά Σλιώμη αφενός να ερευνήσει το μουσικοκοινωνικό πλαίσιο της παρουσίας μουσικής στη σύγχρονη νεοελληνική μεγαλούπολη και αφετέρου να προτείνει σαν αντίδοτο την έννοια του Ανοικτού Έργου. Από αυτό το σημείο και πέρα η σύνθεση της ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΗΣ δεν θα αποτελούσε πια παρά την εφαρμογή στην πράξη των απόψεων του συνθέτη.

Ο Θωμάς Σλιώμης λοιπόν πιστεύει μαζί με πολλούς άλλους αξιολογότερους μουσικούς, βρίσκοντας απόλυτα σύμφωνο και τον γράφοντα, ότι η «ιδανική» ακρόαση της κλασικής μουσικής ολοκληρώθηκε γύρω στον 18ο-19ο αιώνα με την καθιέρωση της αίθουσας συναυλιών. Η αίθουσα αυτή εξακολουθεί έως και στις μέρες μας να αποτελεί το «Ναό», όπου μουσικοί και ακροατές, έχοντας από αιώνες υποστεί την κατάλληλη προετοιμασία, είναι έτοιμοι να πάρουν μέρος στην τελετουργική μυσταγωγία που λέγεται συναυλία, η οποία αποτελεί ταυτόχρονα και μητική διαδικασία.

Δεδομένου όμως ότι τόσο αυτός καθ' αυτός ο τρόπος μουσικής γραφής έχει από πολύ καιρό δεχθεί ισχυρά πλήγματα (δωδεκάφθογγο σύστημα, σειραϊκή μουσική, ατυνική μουσική κ.λ.π.) όσο και οι εμπορευματικές σχέσεις γύρω από το τρίπτυχο (μουσικού) πομπού — δέκτη — μεσολαβητή έχουν κατακρηθί εντονότατα, καιρός είναι να προταθεί και μία νέα έννοια για το ίδιο το μουσικό έργο αλλά και για την παρουσίασή του. Το Ανοικτό Έργο λοιπόν, που είναι η νέα έννοια, θέλει να ανατρέψει όσα ειπώθηκαν πιο

πάνω για τη λεγόμενη «σοβαρή» μουσική, θεωρώντας την εμμονή στον κλασικό τρόπο παρουσίασης της «κλασικής» μουσικής απαράδεκτη και αισθητικά αντιδραστική στην αυγή του εικοστού πρώτου αιώνα. Όντας έτσι κι αλλιώς, εξορισμού, πρωτοποριακό στη γραφή του, το Ανοικτό Έργο επιδιώκει και ορισμένα ακόμα σημαντικά πράγματα όπως:

- α) να σπάσει τον κλειστό και τελετουργικό οργανωμένο χώρο παρουσίασης της μουσικής και να επεκταθεί σε όλους τους δυνατούς ανοιχτούς χώρους της πόλης,
- β) να διεισδύσει στην καθημερινότητα των ανθρώπων, μέσω της τέχνης, αποτελώντας εκ-πλήξη,
- γ) να αναζητήσει Ακροατές και ΟΧΙ Κοινό,
- δ) να αναδειξεί την Πόλη σαν ένα χώρο όπου είναι δυνατόν να υπάρξουν και καλλιτεχνικές μορφές έκφρασης, ακόμη και μειοψηφούσες, και όχι μόνο δραστηριότητες με επίκεντρο το κέρδος και την κατανάλωση,
- ε) να δώσει την ευκαιρία και σε ομάδες περιθωριακά ασχολούμενες με τη μουσική να αναπτύξουν δημιουργικά τη δραστηριότητά τους.

Από την άλλη μεριά, το να προτείνεις στη σημερινή Ελλάδα ένα έργο τέτοιου τύπου αποτελεί πράξη σχεδόν ηρωική όταν επιπλέον η ιδέα του μέσου-πολίτη γύρω από το τι είναι μουσική πρωτοπορία διαφέρει ως γνωστόν τόσο πολύ από το πλαίσιο του Ανοικτού Έργου. Όταν όμως ένα τέτοιο Ανοικτό Έργο όπως η ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΣ του Θωμά Σλιώμη προτείνεται αλλά και παρουσιάζεται από νέους μουσι-

κούς, από μουσικούς που δεν έχουν καμία απολύτως πρόθεση να σεβαστούν τις τρέχουσες ιδέες περί μουσικής «πρωτοπορίας», τότε πλέον έχουμε να κάνουμε με μία *θρασύτατη* πράξη. Και κόντρα στο ρεύμα, έχω την πεποίθηση ότι το θράσος επιβάλλεται να προσεχθεί.

Στη ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΗ θα πάρουν μέρος:

α) η παιδική Χορωδία του Δήμου Ζωγράφου (διεύθυνση Χρύσα Αποστολάτου) και ομάδα παιδιών από την ίδια χορωδία που θα παίξουν κρουστά, β) δεκαπταμελής ορχήστρα πνευστών, γ) ομάδα επτά σαξοφωνιστών και τέλος δ) μικτό φωνητικό σύνολο. Ο Φλώρος Φλωρίδης και ο Π. Στέφος θα είναι επιφορτισμένοι με τον συντονισμό των δύο ορχηστρών — πνευστών και σαξοφώνων.

Η σημασία του χώρου σαν παράγοντα καλλιτεχνικής έκφρασης, όχι μόνο μουσικής, έχει ελάχιστα ερευνηθεί στον τόπο μας όσο ελάχιστα έχουν ερευνηθεί η σημασία του σαν ερεθίσματος δημιουργίας και η σχέση του με το δέκτη και τον πομπό του καλλιτεχνικού μηνύματος. Ακόμη πιο λίγο όμως έχει ερευνηθεί ο παράγοντας αυτός σε σχέση με τη μουσική.

Είναι για ένα σωρό λόγους (που ήδη αναφέραμε, άλλους που παραλείψαμε αλλά και γι' αυτόν στον οποίο μόλις κάναμε μνεία) που ο γράφων παραβλίνοντας για πρώτη φορά μία σταθερή αρχή του, προτείνει σε όσους διαβάσουν το κομμάτι αυτό εγκαίρως, την 1η Οκτωβρίου: σήμερα 6 το απόγευμα ο Θωμάς Σλιώμης, οι συνεργάτες του και η «ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΣ» είναι έτοιμοι να δείξουν ότι τα μουσικά αλλά και αισθητικο-κοινωνικά αυτιά μας είναι έτοιμα να ξεβουλώσουν όσο πιο πολλοί πάμε τόσο πιο καλά θα είναι.

Αλέξανδρος Σακκάς

ΣΟΚ

ΟΛΟ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ πέρασε με φήμες. Ποια γκρουπς της Αθηναϊκής ροκ σκηνής διέλυσαν και ποια όχι. Ποια μέλη τους φεύγουν για φαντάροι ή για να σπουδάσουν στο εξωτερικό. Ποια κλαμπς και πού θ' ανοίξουν για να έχουν κάπου τα συγκροτήματα να παίζουν. Ποιες νέες ανεξάρτητες εταιρείες θα δημιουργηθούν ή σε τι κατάσταση βρίσκονται οι ήδη υπάρχουσες. Ακόμα και για καινούργια μουσικά περιοδικά και οτιδήποτε μπορείτε να φανταστείτε σχετικά με το θέμα.

Ειρωνεία, κακεντρέχεια, επιφυλακτικότητα ερχόντουσαν σε κόντρα με ενθουσιασμούς, όνειρα και υποσχέσεις. Στην αρχή όλα φαινότουσαν ρόδινα. Κάτι που ήδη από πέρυσι είχε αρχίσει να διακρίνεται, έλεγε ότι αυτό το χειμώνα, δε μπορεί, θα κάνει το μπαμ και όποιον πάρει ο χάρος. Γιατί περί χάρος πρόκειται, αν δεν το 'χετε καταλάβει. Και τώρα, λίγες μέρες προτού μπει η χειμωνιάτικη περίοδος, η σύγχυση και τα προβλήματα ορθώνονται ισχυρότερα από οποιαδήποτε άλλη φορά...

Τι στο διάολο τελικά συμβαίνει και κανένα δε σου δίνει χώρο άμα του πεις ότι θα παίζουν μουσική εκεί πέρα; Τι στο διάολο τα συγκροτήματα πολεμάνε μεταξύ τους, βρίζονται, διαβάλλουν, το ένα το άλλο, για να κερδίζουν ποιο θρόνο και ποια πρωτοκαθεδρία; Ποιανού είδους παράνοια οδηγεί εταιρείες και γκρουπς σε δικαστικές μάχες και αποζημιώσεις; Γιατί τα ταχυδρομεία μας είναι τόσο γαμημένα και δε μπορούμε να συνεννοηθούμε με τους ανθρώπους του εξωτερικού που δείχνουν να ενδιαφέρονται; (αυτό δεν είναι καθόλου αστείο).

Φυσικά δεν είναι μόνο αυτά. Χρήμα δεν υπάρχει στην υπόθεση «Ροκ στην Ελλάδα» και ούτε πρόκειται ποτέ να υπάρξει.

Κοινό δεν υπάρχει για να εμπιστευτεί κανείς και πέρα από τους αμετανόητους, αυτοί που θα μπορούσαν να συντηρήσουν την κατάσταση (και κατά περιόδους φαίνεται ότι είναι πολλοί αυτοί) είναι έτοιμοι ανά πάσα στιγμή και με την πρώτη ευκαιρία να μεταπηδήσουν κάπου αλλού. Για να μην επεκταθούμε στα διάσημα πια χαρίσματα της φυλής μας, τις αντικειμενικές δυσκολίες και άλλα τέτοια παραμύθια.

Το πιο τρομερό δε που υπάρχει, είναι αυτή η αντιπαθητική μουσικότητα που καλύπτει τις διάφορες κινήσεις του στυλ «καταλαβαίνεις τώρα, αυτό μεταξύ μας κ.λ.π.». Όλοι θέλουν ξαφνικά να εμφανιστούν σαν σωτήρες, όλοι θέλουν να τους παραδεχτούν οι υπόλοιποι γιατί

τόσο καιρό η προσπάθεια, οι διαβουλεύσεις, τα ριξίματα, οι αυθαίρετες επιλογές είχαν τη σημασία τους και ότι για το καλό της μουσικής κυρίως έτσι έπρεπε να γίνει και πάει λέγοντας.

Στην ουσία οι περισσότεροι από αυτούς που διαθέτουν τα χρήματα, τις γνωριμίες ακόμα και το κέφι, επιθυμούν να είναι μόνοι τους στην υψηλότερη θέση και από κει να ρυθμίζουν τις τύχες του ροκ. Είναι τουλάχιστον αστείο βέβαια κάτι τέτοιο, γιατί στην Αθήνα, όλοι όσοι είναι κάπως μπλεγμένοι σ' αυτή την ιστορία γνωρίζονται μεταξύ τους. Και αν τύχει και δεν γνωρίζονται, αναλαμβάνουν τα διάφορα κέντρα κουτσομπολιού (δισκάδικα, πλατείες, μπαρ) να σου βγάλουν όλα τα άπλυτα στη φόρα, σε σημείο που να ακούς πράγματα και ιστορίες και να αναρωτιέσαι αν έχεις τρελαθεί εντελώς ή αν υπάρχει οργανωμένο δίκτυο παροχής λανθασμένων πληροφοριών.

Έτσι κανείς δεν μπορεί να κάνει κάτι κρυφά για όσο διάστημα θέλει. Αργά ή γρήγορα θα δημιουργηθεί πανικός ή κατάσταση ευφορίας ανάλογα με τη διάθεση του μεσάζοντα. Και αν συμβεί το πρώτο λάθος βήμα, αν το πράγμα πάρει στραβό δρόμο απ' την αρχή, άντε μετά να καθαρίσει ο ορίζοντας και να είναι όλοι σίγουροι για το τι θα γίνει και πώς θα γίνει κάτι.

Την περσινή, ας το πούμε «σαιζόν», το κέντρο της αθηναϊκής ροκ σκηνής ήταν ο Πήγασος. Όλοι πέρασαν έστω και για μια φορά από κει μέσα. Το τελευταίο χαρμόσυνο μήνυμα που πήρε ο Πήγασος ήταν το εξής: «Μην τολμήσεις και ξανανοίξεις γιατί έκλεισες την επόμενη μέρα». Με το μέλλον του παλιού ή του καινούργιου Πήγασου να είναι αυτή τη στιγμή εντελώς αβέβαιο, η λειτουργία οποιουδήποτε ροκ κλαμπ (πρωτοεμφανιζόμενου βέβαια) για τον φετινό χειμώνα καταντάει το λιγότερο προβληματική. Ορισμένες προσπάθειες ανθρώπων που ξέρω πολύ καλά ότι έχουν γίνει κινδυνεύουν να τιναχτούν στον αέρα από οποιαδήποτε εξωτερική αυθαίρετη παρέμβαση. Και με το δικίο τους οι αρχικοί ενθουσιασμοί να εξανεμίζονται και τα χιλιάρικά να τοποθετούνται σε ασφαλέστερες επιχειρήσεις. Από την άλλη, όσοι επιβιώσουν ή εξακολουθούν να επιβιώνουν τόσα χρόνια στο συγκεκριμένο χώρο των «μαγαζιών» δεν είναι σίγουρο ότι πρέπει να τους έχει εμπιστοσύνη κανείς.

Μη βιάζεστε και πάει ο νους σας στην προφανή εξήγηση. Εννοώ ότι δεν πρέπει να τους έχει εμπιστοσύνη κανείς στο θέμα του πώς να λειτουργήσουν μια «ροκ» κατάσταση, γιατί

απλούστατα οι άνθρωποι δεν γνωρίζουν. Προτιμούν ένα καθιερωμένο και ακίνδυνο όνομα, μια πελατεία προκαθορισμένη και όλα κυλάνε ρολόι.

Τα συγκροτήματα περιμένουν πώς και πώς το μέρος που θα τους απομακρύνει έστω και για λίγο από τη μιζέρια τους. Ή που θα τους την υπενθυμίζει ακόμα πιο έντονα (κανείς δεν πρέπει να αποκλείσει την περίπτωση να είναι το ένα και το αυτό). Η αναμονή αυτή δημιουργεί άγχος, το άγχος φθόνο για όποιον τύχει και έχει την ευκαιρία και ο φθόνος καταστρέφει ό,τι καλό πάει να γίνει. Είμαστε και ευαίσθητοι συν τοις άλλοις και πολύ εύκολα μπορούμε να τα παρατήσουμε.

Πάει πάρα πολύς καιρός από τότε που άκουσα από κάποιο μέλος κάποιου γκρουπ να μιλάει με ενθουσιασμό για τη μουσική του, τους φίλους του (αυτούς με τους οποίους παίζει μαζί εννοώ), τα πράγματα που θέλει να κάνει ή ονειρεύεται ότι μπορεί να πετύχει μέσω της μουσικής του. Ποιο απ' όλα αυτά τα παιδιά μπορεί με το χέρι στην καρδιά να πει ότι έχει «fun»; Όλοι ανεξαιρέτως, καμπουριασμένοι από το δύστυχο παρελθόν και το σκοτεινό μέλλον, τραβάνε -περισσότερο από συνήθεια- το δρόμο τους και ό,τι βγει. Άμα βγει κάτι, τότε καλώς, ειδικά το ξέραμε απ' την αρχή, έτσι δεν είναι;

Αυτή τη στιγμή ξέρω μόνο δύο γκρουπς, των οποίων η αποφασιστικότητα, ο επαγγελματισμός, με λίγα λόγια τα «guts» τους επιτρέπουν να ελπίζουν σε μια διαφορετική τύχη. Οι F.M.Q. και οι Villa 21. Ίσως και οι Magic de Spell μια που και αυτοί τα 'χαν φάει στη μάπα σε μεγάλο βαθμό. Από κει και πέρα παίζουν με τις πιθανότητες (Anti-Tropan Council, South of No North, Libido Blume, D-Sides) ή είναι ικανά για το χειρότερο ή το καλύτερο (Last Drive, Blue Light, Low Noise, Moist Device, Alive she died, X-Mandarina Duck, Yell-O-Yell, Rehearsed Dreams και πάει λέγοντας). Συν όλα εκείνα τα γκρουπς που δεν έχουν στον ήλιο μοίρα, ή δεν κατάφεραν να ακουστούν, μέχρι σήμερα, και πιο έξω.

Η αθηναϊκή σκηνή διαθέτει τουλάχιστον δέκα συγκροτήματα, που αν εδώ ήταν Στοκχόλμη, ή Σύντνεϋ, ή Βρυξέλλες, η όλη μορφή της πόλης (φυσικά δεν κυριολεκτώ) θα ήταν διαφορετική.

Έλα όμως που δεν είναι. Και υποχρεωνόμαστε σε εσωτερική κατανάλωση και έτσι το όνειρο (γιατί αυτό είναι το όνειρο) περί εξωτερικού πάει περίπατο.

Χώρια από την αποδοχή ή μη της πραγματικότητας και τους λόγους στους οποίους οφείλεται η τελευταία, ας συγκεντρωθούμε στην Αθήνα. Διάφοροι υπογράφουν συμβόλαια με διάφορους, άλλοι τόσοι μπαίνουν στο στούντιο (έτσι για να υπάρχει κάτι) και άλλοι τόσοι παίρνουν υποσχέσεις ή βλέπουν τα πάντα γύρω τους να γίνονται χίλια κομμάτια.

Σε λίγο καιρό, κουτσά-στραβά, θ' αρχίσει να επαναλαμβάνεται κάτι αντίστοιχο του περσινού χειμώνα και της περσινής άνοιξης. Αυτές οι γραμμές δεν είχαν σκοπό να γνωρίσουν τίποτα καινούργιο, απλώς να υπενθυμίσουν μερικά πράγματα που εξακολουθούν να υπάρχουν, έτσι, εν όψει αυτού που βρίσκεται μπροστά μας.

Για να ξανάρθει το χαμένο «fun» δεν χρειάζονται πολλά. Ίσως το μόνο που χρειάζεται είναι να μην παίρνουν τόσο πολλοί τον εαυτό τους στα σοβαρά. Έτσι συνήθως, χωρίς να κυνηγάς πεισματικά κάτι και να φθείρεσαι μέρα με τη μέρα, αυτό που θα βρεθεί ξαφνικά μπροστά σου, μπορεί να είναι ικανό από μόνο του για πολλά.

Αρκεί να έχεις υπολογίσει τι θα κάνεις όταν έρθει εκείνη η στιγμή.

Χρήστος Δασκαλόπουλος

Και δυο γυναίκες που δεν βραβεύτηκαν στο φεστιβάλ του γυναικείου Θριάμβου: Η Μαρί Λαφορέ κι η Τζέην Μπίργκιν, πρωταγωνίστριες στις ταινίες «Η εξορία του Γκαρτέλ» του Φρ. Σολάνας και «Σκόνη» της Μάριον Χάνσελ, αντίστοιχα.

ΦΕΣΤΙΒΑΛ

42

BENETIAS

Ψευδαισθήσεις αντί Λεόντων

ΤΙΠΟΤΕ ΠΙΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ απ' την ψευδαίσθηση. Τούτη την πάντα επίκαιρη, μα ξεχασμένη τελευταία, πεμπτουσία του κινηματογράφου έχουν αναλάβει να θυμίζουν τα διεθνή φεστιβάλ. Κι η βενετσιάνικη «Μόστρα», μη μπορώντας να χρησιμοποιήσει τη γοητεία του ιλίγγου ή της ταχύτητας, το επιχειρεί αντλώντας από τη μυρωδιά του μουσείου και τη ρευστότητα του υγρού στοιχείου.

Στην πόλη των καναλιών, το φτερωτό λιοντάρι δε γυρίζει να δει τις εκθέσεις της Μπιενάλε, τα πλήθη των τουριστών ή τους απόγονους των ερωτευμένων. Το βλέμμα του, διασχίζοντας τη λιμνοθάλασσα, φτάνει απέναντι, στο Λίντο, το νησάκι που περισσεύει απ' τη Βενετία, την προστατεύει απ' την Αδριατική και φιλοξενεί κάθε χρόνο το φεστιβάλ. Συναντάει το είδωλό του, κεντημένο χρυσό στην κόκκινη σημαία του Εξέλσιορ, κι ύστερα ψάχνει το δρόμο για τις σκοτεινές αίθουσες:

—12 μέρες, 115 ταινίες, ο γύρος του κόσμου κι η ιστορία του σινεμά, 6 προγράμματα. Το διαγωνιστικό, η Βενετία των νέων, των λαών, ειδικές προβολές, σινεμά - τηλεόραση, αφιέρω-

μα στον Ντίσνεϋ και τα κινούμενα σχέδια. Απ' το παρελθόν και η «Βασίλισσα Κέλυ» του Στροχάιμ και η «Άρπα της Βιρμανίας» του Κον Ιτσικάβα, γυρισμένη όμως ξανά, έγχρωμη.

—Στο επίσημο, 24 ταινίες από 18 χώρες. Ανάμεσά τους και η Ελλάδα. Τα «Πέτρινα χρόνια» έρχεται, με πολυμελή συνοδεία, να τα υποστηρίξει η υπουργός Πολιτισμού και αθλητισμού. Στην Αθήνα το νομοσχέδιο για τον κινηματογράφο δεν έχει ψηφιστεί, στη συνέντευξη Τύπου, όμως, το πυροτέχνημα για δημιουργία ελληνικής Τσινετσιτά ταιριάζει. Ο ομόλογός της Ζακ Λανγκ, χωρίς να ασχολείται με τα спор γενικά, παρουσιάζεται προπονημένος ειδικά. Έτσι, στην κούρσα των βραβείων, το γαλλικό φίνις εντυπωσιάζει. Αποτέλεσμα: Χρυσό Λιοντάρι στην Ανιές Βαρντά για το «Χωρίς στέγη και νόμο», βραβείο ερμηνείας στον Ζεράρ Ντεπαρτιέ για την «Αστυνομία» του Μωρίς Πιαλά. Άλλες δυο γαλλικές συμπαραγωγές, η «Σκόνη» (Βέλγιο) της Μάριον Χάνσελ και «Η εξορία του Γκαρντέλ» (Αργεντινή) του Φερνάντο Σολάνας κερδίζουν τα βραβεία, πρωτοεμφανιζόμενου και ειδικό της επιτροπής,

αντίστοιχα.

Ο τελευταίος συμπληρώνει την τριάδα των μεγάλων αδικημένων της χρονιάς. Το πολιτικό, ως χτες, και οικονομικό σήμερα αδιέξοδο της πατρίδας του, η νοσταλγία της απ' το Παρίσι των εξορίστων, ο έρωτας κι η καλλιτεχνική δημιουργία, ειδωμένα μέσα από τα μάτια των παιδιών που μεγαλώνουν μαθαίνοντας τα περασμένα, στο κλίμα του καθαρόαιμου ταγκό του Ρίο ντε λα Πλάτα. Αυτοεξόριστος κι ο Πολωνός Γέρζι Σκολιμόφσκι. Μετά την Αγγλία, πρώτη ταινία στην Αμερική. «Πλοίο των παρανόμων», ατμόσφαιρα κλειστοφοβίας, το πλήρωμα, ο καπετάνιος κι ο γιος, οι τρεις γκάγκστερς που κουρσεύουν το αγκυροβολημένο καράβι και φέρνουν το θάνατο, το φάντασμα του Οιδίποδα και μια πυκνή αλληγορία για την κατάκτηση και διατήρηση της εξουσίας, ο Ρόμπερτ Ντυβάλ αντιμέτωπος του Κλάους-Μαρία Μπραντάουερ.

Βέβαια, και για τον Σκολιμόφσκι βρέθηκε ένα τιμητικό λιοντάρι, όπως χρυσό απονεμήθηκε και στον τρίτο της παρέας και μεγάλο απόντα, Τζων Χιούστον, για το σύνολο της προσφοράς του στον κινηματογράφο (το ίδιο και στους

Φεντερίκο Φελλίνι, Μανουέλ Ντε Ολιβείρα). Με την «Τιμή των Πρίντζι», που σύντομα θα δούμε και εδώ, ο γερόλυκος του κλασικού αμερικάνικου σινεμά αποδεικνύει πως από το «Γεράκι της Μάλτας», 44 χρόνια πριν, δεν έπαψε να γυρίζει παρά το ίδιο: ένα φιλμ-νουαρ, με ήρωες ανθρώπους που θυσιάζουν τη φιλία ή τον αγαπημένο τους, όταν πρόκειται να κυνηγήσουν το χρήμα. Γεμάτη μαύρο χιούμορ, κυνικό σαρκασμό και δύσκολες ισορροπίες, ανάμεσα στη φάρσα και την τραγωδία, η ταινία πετάει τις μάσκες, όπως ο Χιούστον το γάντι στην επιτροπή.

—Τα μέλη της δε σκύβουν. Προσποιούνται τους υπερασπιστές του ευρωπαϊκού νεο-ουμανισμού, οχυρώνονται πίσω από το βαρύγδουπο ακαδημαϊσμό των ονομάτων τους και υποκρίνονται πως παρακολουθούν τις ταινίες. Τα καταφέρνουν, με τη βοήθεια του σκοταδιού, μια και στο φως ο Ιονέσκο τουλάχιστο με κόπο συγκρατούσε το κεφάλι του. Αποκορύφωμα της υποκρισίας: δεν βραβεύουν ούτε την Τζέην Μπίργκιν («Σκόνη»), ούτε τη Σαντρίν Μπονέρ («Χωρίς στέγη και νόμο») επειδή πρωταγωνιστούν, λέει, σε ταινίες που έχουν συμπεριληφθεί στις βραβευμένες. Ξεχνώντας μάλιστα και τις δύο, καταφεύγουν σε εύφημη μνεία τριών άλλων ηθοποιών, μία των οποίων είναι και η Θέμις Μπαζάκα («Πέτρινα χρόνια» του Παντ. Βούλγαρη). Χάρη στο προϊόν μιας τέτοιας ομαδικής παράκρουσης, η τελευταία, σε συνέντευξή της σε απογευματινή εφημερίδα, αισθάνεται περήφανη, επειδή είναι η πρώτη Ελληνίδα που «βραβεύτηκε» σε διεθνές φεστιβάλ, κι ας μη διαβάστηκε καν ό,τι ονομάστηκε βράβευση.

—Στη «Σάλα Γκράντε», το βράδυ της απονομής, η ψευδαισθηση βασιλεύει στους λόγους των υπευθύνων. Την ενισχύει η παρουσία του Φρ. Κοσίγκα, προέδρου της Ιταλικής Δημοκρατίας, και τεσσάρων υπουργών, καθώς και οι υποσχέσεις για πολύμορφη υποστήριξη, με σκοπό το ιταλικό σινεμά να ξεπεράσει τη βαθιά κρίση που το μαστίζει. Αλλά, την παράσταση κλέβει ο Φελλίνι, όταν κρατώντας το χρυσό Λιοντάρι, μ' ένα «Ζήτω ο κινηματογράφος» προκαλεί παρατεταμένα χειροκροτήματα. Λίγο μετά, η Αντζέλικα Χιούστον εκπροσωπεί τον άρρωστο πατέρα της. Μέσα, οι σκοπιμότητες των βραβείων και οι επαγγελματίες πολιτικοί. Έξω, το πολιτικό σκηνικό συμπληρώνεται με 300 νεαρούς να διαδηλώνουν με πανώ για τον Μαντέλα και τη Ν. Αφρική.

—Όσο για την καθαρά κινηματογραφική ψευδαισθηση, συντελείται σε κάθε δυνατό χώρο, μύθο, παράλληλο πρόγραμμα ή χρόνο: απ' τη μια, του Λώρενς Κάσταν, απ' την άλλη η προβολή των σύγχρονων φαντασμάτων στον 16ο αιώνα. «Σάρκα και αίμα» του Πωλ Βερχόβεν, που κάτω απ' το μανδύα της ιπποτικής περιπέτειας, κρύβει πολλά περισσότερα. Αισθησιασμό και βία, παιχνίδια της εξουσίας και φόβο του θανάτου, αποτροπιασμό και γοητεία, τα όρια ανάμεσα στη σκληρότητα και τις παιδικές αναμνήσεις, τον προδομένο έρωτα και τη μυθολογία των ηρώων, την αισθητική του τρόμου και το κινήγι των μαγισσών. Τέλος, σε ειδική προβολή, η «Φρίντα» του Πωλ Λεντίκ, από μια βιογραφία της Μεξικάνας ζωγράφου, εξελίσσεται σ' ευαίσθητη, ποιητική, ελπιδοφόρα αναζήτηση των εικόνων του αυριανού σινεμά.

Στη διάρκεια της «Μόστρα», μεσολαβούν απεργίες των βαποριών, δηλαδή αποκλεισμός του Λίντο από την πόλη, αναπαράσταση των κωπηλατικών αγώνων (Ρεγκάτα στόρικα), ενώ κοντά στο Πόντε ντι Γρέτσι, χωρίς διευθυντή, εξακολουθεί να υπάρχει το ελληνικό κέντρο βυζαντινών σπουδών. Όλ' αυτά θα βρίσκονται στη θέση τους και του χρόνου. Η Βενετία λίγο πιο βαθιά στη θάλασσα και το φεστιβάλ λίγο πιο κοντά στην ικανοποίηση της φιλοδοξίας του, να ξεπεράσει τη λάμψη των Καννών.

Ανδρέας Τύρος

Μουσιολογώντας*

Η μέθοδος της... ΓΙΟΥΧΑΣ

Η ΕΡΩΤΙΚΗ μου σχέση με τα φεστιβάλ τραγουδιού, άρχισε (και μάλλον τελείωσε) ένα ζεστό μεσημέρι του Ιούνη. Μέσα στη συνήθως πλούσια αλληλογραφία μου, λογαριασμοί, σημειώματα εφορίας κ.λπ., ξεχώριζε μια πρόσκληση από τη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης όπου λίγο πολύ με ονόμαζε μέλος της προκριματικής επιτροπής του φεστιβάλ τραγουδιού και με καλούσε στο Πόρτο-Καρρά μαζί με τη γυναίκα μου, για τη διαλογή των κομματιών.

Η συνειδήσή μου αποδείχτηκε αρκετά ελαστική γιατί παρ' όλη την αρχική αντίθεσή μου με το ρόλο του «κριτή», δε βρήκα τη δύναμη ν' αντισταθώ στη δειλαστική προσφορά. Πόρτο-Καρρά είν' αυτό!

Η πραγματικότητα όμως αποδείχτηκε αντίθετη. Το ν' αξιολογήσεις 300 τραγούδια μέσα σε 3 ημέρες, ανάμεσα στις φωνές του Μικρούτσικου τις βωμολοχίες του Κακουλίδη και το πείσμα της Τοκατλίδου αποδείχτηκε πολύ βαρύ έργο.

Έτσι η ευδαιμονία έσβησε και τη θέση της πήρε η πραγματικότητα των 300 τραγουδιών, καθρέφτης, λίγο πολύ, του σημερινού ελληνικού τραγουδιού.

Το επίπεδο στην αρχή φάνηκε απαράδεκτο. Σιγά σιγά όμως κάποια κομμάτια άρχιζαν να ξεχωρίζουν και φτιάχτηκε, όχι χωρίς διαφωνίες, ένας κορμός από 16 τραγούδια που δικαιολογούσαν την πραγματοποίηση ενός ακόμη φεστιβάλ που φιλοδοξούσε να σπάσει τη σχέση του με το αμαρτωλό παρελθόν και να έχει τουλάχιστον αξιοπρέπεια.

Η δεύτερη και τελευταία πράξη παίχτηκε στα μέσα του Σεπτεμβρίου στη Θεσσαλονίκη.

Δεκαέξι τραγούδια μπροστά σ' ένα κοινό έκπληκτο. Γιατί το καινούριο υλικό δεν είχε καμία σχέση με τα πρότυπα που μας είχε συνηθίσει το συγκεκριμένο φεστιβάλ.

Πολυμορφία στο στυλ, μπαλάντες παιγμένες με μια κιθάρα, τραγούδια

με στοιχεία τζαζ-ροκ, τραγούδια στηριγμένα σε φόρμες κλασικής μουσικής. Τα περισσότερα φτιαγμένα με ήθος και γνώση και ταλέντο. Καλές ερμηνείες και η καταπληκτική ορχήστρα του κ. Γιανωσέλη που αναδείκνυε όλα τα στοιχεία των τραγουδιών. Κι εκεί που πρέπει να σταθούμε ιδιαίτερα είναι το επίπεδο των στίχων που θα ήταν ευτύχημα αν υπήρχε στους δίσκους του εμπορίου!

Η απονομή υπήρξε, όπως συνηθίζεται στη Θεσσαλονίκη, επεισοδική. Οι Θεσσαλονικείς κλακαδόροι του δεύτερου εξώστη βλέποντας στην πρώτη και δεύτερη θέση τέσσερα τραγούδια Αθηναίων κατέφυγαν στη γνωστή μέθοδο της... γιούχας. Το πάθος τους ικανοποιήθηκε όταν ο συμπατριώτης τους κ. Χατζηαντωνίου πήρε το βραβείο ερμηνείας. Το θέατρο σείστηκε από το χειροκρότημα, οι διαθέσεις μεταστράφηκαν κι η ομάδα των κλακαδόρων, παρασυρμένη κι από το υπόλοιπο θέατρο καταχειροκρότησε... αναδρομικά τα πρώτα βραβεία!

Μετά την ηθική αποκατάσταση των βραβείων όλοι ήταν και πάλι ευτυχείς. Και γιατί όχι; Ήταν, κατά τη γνώμη μου, το καλύτερο φεστιβάλ τραγουδιού που είχε γίνει μέχρι τώρα. Αυτός που επηρεάστηκε ανεπανόρθωτα από το ολιγόλεπτο γιουχάισμα ήταν ο Χ. Δάλκος, που μοιράστηκε το πρώτο βραβείο. Σοκαρισμένος πήρε με το ζόρι (κυριολεκτικά) το βραβείο από τον υπουργό, τον έβαλαν να τραγουδήσει με το ζόρι (κυριολεκτικά) το τραγούδι του, αλλά δεν μπόρεσαν να τον κρατήσουν ούτε λεπτό παραπάνω! Έφυγε σε ημιλιπόθυμη κατάσταση για την Αθήνα.

Η υπόλοιπη βραδιά κύλησε σε ατμόσφαιρα ευεξίας. Το κρασί έρεε άφθονο, τραγουδιστές και συνθέτες, περιχαρείς και μη, σχολίαζαν, η επιτροπή άκουγε στωικά τα παράπονα των αδικημένων, κι ο Άλκης Στέας διηγόταν αντιστασιακές ιστορίες.

Εκτός όμως από τον γνήσια ευαίσθητο Χ. Δάλκο, κι άλλοι επηρεάστηκαν από το γιουχάισμα!

Οι δημοσιογράφοι των αθηναϊκών εφημερίδων! Οι οποίοι σαν μοναδικό άξιο λόγου γεγονός θεώρησαν το γιουχάισμα, και χαρακτήρισαν, στην πλειοψηφία τους, τα τραγούδια απαράδεκτα!

Κι αναρωτιέμαι αν έκαναν τον κόπο να τ' ακούσουν! Γιατί η τόσο εύκολη κι αλαζονική καταδίκη δε στηρίζεται πουθενά. Ή μάλλον στηρίζεται στο τόσο κακό παρελθόν του φεστιβάλ, που αγκάλιαζε τον Δώρο Γεωργιάδη, τον Τώνη Βαβάτσικο και τον Τόλη Βοσκόπουλο, και που πολύ δύσκολα μπορεί να αποκτήσει την εκτίμηση του κοινού.

Κι ακόμη στο γεγονός ότι οι νέοι κι άγνωστοι δημιουργοί δεν έχουν τα μέσα, την προβολή και τις διασυνδέσεις να υπερασπίσουν το έργο τους απέναντι στους κονδυλοφόρους. Είναι εύκολη λεία.

Οι κατηγοροί των νέων δημιουργών είναι αυτοί που εκθειάζουν και προβάλλουν αβασάνιστα τις «φίρμες», που γεμίζουν ένα δίσκο με σαβούρα για να στηρίξουν δύο ή τρία αξιοπρεπή τραγούδια. Όμως η Αλεξίου θα ήταν ευτυχής αν μπορούσε να συμπεριλάβει στο ρεπερτόριό της την «Κάρμεν» που μοιράστηκε το β' βραβείο.

Οι ίδιοι άνθρωποι εκθειάζαν και έδιναν μεγάλη δημοσιότητα στο φεστιβάλ της Κέρκυρας. Κι όμως τα τότε τραγούδια ήταν σαφώς καλύτερα από τα σημερινά. Αλλά οι δημόσιες σχέσεις και η γοητεία του Μ. Χατζιδάκι ήταν πιο σπουδαίες από το πραγματικό υλικό. Αυτό μετράει!

* * *

Μη με παρεξηγήσετε. Δε θεωρώ ότι ξαφνικά είχαμε το φεστιβάλ των αριστουργημάτων, ούτε ότι παρουσιάστηκαν τα «νέα ρεύματα» στο ελληνικό τραγούδι και δεν τα πήραμε ειδηση.

Πώς θα μπορούσε άλλωστε να γίνει κάτι τέτοιο από νέους κι όχι δοκιμασμένους δημιουργούς που ε-

ξάλλου μόνο απόσπασμα της δουλειάς τους μπορούν να παρουσιάσουν. Και μάλιστα σε μια εποχή που το τραγούδι συνολικά δεν έχει καταφέρει να βγει από το αδιέξοδό του.

Αλλά και κανένα φεστιβάλ δεν μπορεί να ανοίξει «καινούργιους δρόμους». Μπορεί απλά να βοηθήσει κάποιους νέους δημιουργούς ή τραγουδιστές να διεισδύσουν στα στεγανά του τραγουδιστικού κυκλώματος. Τίποτε περισσότερο.

Αισθάνθηκα την ανάγκη, ακριβώς γιατί στο φετινό φεστιβάλ παρουσιάστηκαν νέοι άνθρωποι με ήθος, αξιοπρέπεια και ταλέντο, να τους υπερασπίσω όσο μπορούσα. Και κλείνοντας θα ήθελα να σταθώ στους δημιουργούς που κέρδισαν τα δύο πρώτα βραβεία.

* * *

Ο Θέμις Δημητρακόπουλος με τα τραγούδια «Ελαφάκι» και «Κάρμεν» μοιράστηκε το α' και το β' βραβείο. (Τα βραβεία δόθηκαν διπλά).

Τραγούδια με γνήσια και ευρηματική μελωδία αγγίζουν πολύ εύκολα το συναίσθημα χωρίς να καταφεύγουν σε απλοϊκές λύσεις και με ένα πολύ δυνατό στίχο, δικό του επίσης. Σίγουρα θα ξανακούσουμε σύντομα γι' αυτόν.

Ο Χρήστος Δάλκος μοιράστηκε επίσης το α' και β' βραβείο, με τα τραγούδια «Μελαγχολικές Κυριακές», «Α.Ε.Ι.». Το δεύτερο τραγούδι ήταν μια έξυπνη παρωδία της κατάστασης στην παιδεία. Η έκπληξη του φεστιβάλ όμως ήταν το πρώτο. Στηριγμένο στο βυζαντινό μέλος, τραγουδισμένο από τον ίδιο με μια συγκλονιστική απλότητα μας έκανε ν' ανατριχιάσουμε. Γι' αυτόν μάλλον δε θα ξανακούσουμε. Μάλλον από παρεξήγηση έστειλε τα τραγούδια του κι από παρεξήγηση κέρδισε. Η επαφή με το κοινό τον τρόμαξε τόσο πολύ που έφυγε όσο πιο γρήγορα μπορούσε. Μας άφησε όμως ένα από τα ωραιότερα και ειλικρινή κομμάτια της δεκαετίας. Και μόνο γι' αυτό, το φεστιβάλ άξιζε τον κόπο!

Δημήτρης Οικονομάκης

744	713	683	652	622	592
743	712	682	651	621	591
742	711	681	650	620	590
741	710	680	649	619	589
740	709	679	648	618	588
739	708	678	647	617	587
738	707	677	646	616	586
737	706	676	645	615	585
736	705	675	644	614	584
735	704	674	643	613	583
734	703	673	642	612	582
733	702	672	641	611	581
732	701	671	640	610	580
731	700	670	639	609	579
730	699	669	638	608	578
729	698	668	637	607	577

ΧΩΡΙΟΝ ΠΕΠΛΟΣ της επαρχίας Σουφλίου του νομού Έβρου. 1308 κάτοικοι, αστυνομικό τμήμα και γυμνάσιο. Κεφαλοχώρι, με άλλα λόγια. Πίσω η Ροδόπη, πάνω η Βουλγαρία και κάτω η θάλασσα. Ίσια μπροστά το ποτάμι και στο βάθος η Πόλη. Κάπως έτσι δεν τα μαθαίναμε στην Πατριδογνωσία;

Ο τόπος δεν προσφέρεται για διακοπές. Μονάχα για πέρασμα, ένα καφέ και κάποιο αλισβερίσι. Εδώ πάνω, ανάμεσα στα χωριά και τα στρατόπεδα, ο καιρός κυλάει αργά και ανώνυμα. Αν μάλιστα λείπανε οι πρέφες και τα τάβλια, οι εφημερίδες κι η τηλεόραση, να δεις που θα κύλαγε ακόμα πιο αργά κι οι νύχτες δε θα βγαίνουν με τίποτα.

Εκείνη η νύχτα δεν ήταν να βγει. Φαινόταν βέβαια ίδια κοψιά με τις προηγούμενες, ως τη στιγμή που μπήκε στο θάλαμο με το αυτόματο θερίζοντας, αλλά δεν ήταν. Ήταν ένας θάλαμος γεμάτος χτυπημένους και κάτι εφημερίδες γεμάτες τίτλους με τεράστια γράμματα. «Αμόκ στη σκοπιά» και «Τραγωδία στον Έβρο» και «Φονικό σε στρατόπεδο» και η ανωνυμία που θρυμματίζεται στα πρωτοσέλιδα.

Οι αρχισυντάκτες να δίνουν εντολές από το τηλέφωνο, οι τυπογράφοι να παρατάνε τις μύρες και να βιάζονται, και τα λαγωνικά του ελεύθερου να ξαμολιούνται στα σπίτια των θυμάτων και του δολοφόνου. Και το συμπέρασμα; Απελπιστικά λιγόλογο. Όλοι τους διαμάντια παιδιά, από τα καλύτερα. Αλλά τότε γιατί; Τα κείμενα είναι μικρά κι οι φωτογραφίες μεγάλες. Η κηδεία των θυμάτων κι ο δολοφόνος. Στην παιδική ηλικία, έφηβος, πριν μπει σε ειδικό σχολείο, μετά από ένα πάρτι, τώρα. Το μόνο βέβαιο είναι το αμόκ. Ή, κατά τους δημοσιογράφους, ασθένεια των μαύρων που τώρα, όπως φαίνεται, προσβάλλει και τους φαντάρους. Τα ρεπορτάζ αναδεικνύουν το κρίσιμο ερώτημα: Τι τέλος πάντων έκανε ο θαλαμοφύλακας;

Bar-Restaurant «Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ», Εστιατόριον-Καφέ Μπαρ «Η ΑΛΑΜΑΝΑ». Νταλικές, εθνική και πούλμαν. Για Κοζάνη, Γιαννιτσά, Σαλονίκη, Δράμα. Παστίσιο, μπιφτέκια και κοτόπουλο. Μπισκότα από απίθανες μάρκες, καφές σε πλαστικά ποτήρια και κοκακόλες άνευ φίρμας. Και τα φαντάρια πάνω κάτω να ξεμουδιάσουνε μέχρι που κάποιοι ανοίγει τη συζήτηση, πώς τα περνάτε εκεί πέρα και τα τέτοια, κι ανάβουν τσιγάρο και βάζει ο καθένας το δικό του κομμάτι σ' αυτή την ιστορία την ατέλειωτη.

Δεν ξέρεις πώς αντιδρά ο άλλος, επιμένει ο Ζάχος. Πότε το 'να, πότε τ' άλλο,

μαζεύονται. Και ξαφνικά το μυαλό κάνει μπραφ και να η έκρηξη. Τι να προφτάσεις εκείνη την ώρα... Κι οι άλλοι κουνάνε τα κεφάλια τους, συμφωνούν, διαφωνούν, επιμένουνε. Όσπου τα πούλμαν αρχίζουν να κορνάρουνε και παίρνει ο καθένας τη θέση του. Και μετά πάλι η εθνική και το μούδιασμα. Μέχρι την επόμενη στάση, μέχρι το τέρμα.

Ο Γιαννάκης πάντως δεν είχε τέτοιο πρόβλημα. Τον κάνανε οδηγό κι ήτανε ευτυχισμένος. «Όταν με το καλό απολυθούμε», μας έλεγε, «θα παίρνω το φορτηγό και θα γυρνάω. Δε θα με τρώει εμένα η κλεισούρα του εργοστάσιου». Τώρα όμως κάτι βράδια η κλεισούρα του την έδινε. Τότε έπαιρνε εκείνο τον παράξενο μαρκαδόρο και γέμιζε τις τουαλέτες στιχάκια με τεράστια χρυσαφένια καλλιγραφικά γράμματα. «Απόψε στη σκοπιά / σκεφτόμουνα εμένα / μ'αντί για το κορμί σου / κρατούσα το Μ-1». Άλλοτε πάλι έγραφε μόνο ΓΙΑΝΝΗΣ - ΑΙΓΑΛΕΩ - ΓΙΑΝΝΗΣ - ΑΙΓΑΛΕΩ, δεκάδες φορές το ίδιο πράγμα.

Σαν να μην έφταναν τα πρωτοσέλιδα, στις εσωτερικές είχαμε κι άλλα. Στρατιώτης, ποιος δίνει πια σημασία στα ονόματα, βρέθηκε τα ξημερώματα της Κυριακής, κρεμασμένος στο Άλσος Νέας Φιλαδέλφειας. Ναι, εκεί που πηγαίνατε παλιά κοπάνα με την παρέα πριν καταλήξετε για εκμiek στου Κανάκη. Στην τσέπη του ένα φύλλο πορείας για τη μονάδα. Στο 401, απ' όπου βγήκε την προηγούμενη, είχαν διαπιστωθεί έντονα ψυχολογικά προβλήματα. Δεν ήταν όμως τόσα ώστε να φτάσουνε στην απόλυση που ζητάγε.

Εσύ περπατάς χωρίς να σκέφτεσαι. Ή μάλλον χωρίς να τα σκέφτεσαι. Μετράς, και πάλι, τις σφαίρες να περάσει η ώρα. Μετράς, ξανά και ξανά, τις μέρες μήπως και φύγουν πιο γρήγορα. Μετράς τα τσιγάρα, το 'χεις παρακάνει τελευταία. Μετράς τα λεφτά σου, να βγει η βδομάδα κι ύστερα βλέπουμε. Έτσι με πράξεις απλής αριθμητικής κυλάει ο χρόνος. Και περιμένοντας. Το χαρτί, για μian έξοδο, το χαρτί, με μια 4ήμερη να πας στην Αθήνα, το χαρτί με μια καλή επιτέλους μετάθεση, το χαρτί το τελευταίο να φύγεις. Τα φώτα στις γωνιές του τολ με τα καύσιμα ίσα που φτάνουν στη σκοπιά σου. Απόψε τα συνθηματικά είναι «5 — 4 Λεβέτσοβα». Περπατάς και κοιτάξεις το άπλωμα για το τζιπ της εφόδου.

Η μοτοσικλέτα είναι Honda ή Yamaha και μηχανήμα πρώτης. Ανάλογα με την παρέα αλλάζει κυβικά και χρώματα. Η καφετέρια είναι σίγουρα πρώτο πράγμα, όλο

το Περιστέρι εκεί μαζεύεται. Άσε οι γκόμενες. Πάντα πολλές και αχτύπητες. Στη φωτογραφία είσαι μόνο εσύ και μια μηχανή που γκαζώνει. Τι σου λείπει;

Ο διπλανός σου από ώρα κοιμήθηκε. Σταμάτησε λοιπόν να μιλάει για τον Λαγκαδά και για τους δεκαπέντε, που τότε μόνο καταλαβαίνεις τι γίνεται και πόσοι σου μένουν, πηδός τα σύρματα λοιπόν κι άντε μετά να το κόψεις.

Στην τελευταία σελίδα «ειδήσεις σε 1'» κι ένας μαθηματικός που κρεμάστηκε μια μέρα πριν την κατάταξή του. Έλεγε μόνο στους γονείς του πως δεν ήθελε να υπηρετήσει.

Την άλλη μέρα θα γραφτούν λιγότερα και την παράλλη τίποτα. Άρχισε, λέει, ένορκη διοικητική εξέταση που θα βρει την άκρη. Όπως την άλλη φορά. Όπως πάντα. Άει σιχτίρ νυχτιάτικα... Σταματήστε τις φωνές να κοιμηθούμε...

Η σκέψη σου γεμάτη ακέφαλα γυναικεία σώματα, που κάτι θυμίζουν αόριστα. Μετά μεγεθύνονται συνέχεια ώπου μένει μονάχα μια σήραγγα και συ που χώνεσαι μέσα της σε ατέλειωτη κατάδυση. Στο θάλαμο τα ανέκδοτα θα είναι και πάλι γεμάτα γεννητικά όργανα και σέξυ καταστάσεις.

Κι ο άλλος στην Αυλώνα, στη Χίο, στη Θήβα, στη Σπάρτη, στην Κρήτη. Σκοπιά σε μιαν άκρη του στρατόπεδου κι ένας πυροβολισμός στο στόμα, το συνηθέστερο. Τι ήτανε πριν; Ψυχοφόρος, εργάτης, ροκάς ή οπαδός κομπανίας. Σαν όλους μας. Κι ήταν μετά ένας κόσμος ανεργίας που τον περίμενε. Σήμερα το να κρατηθείς είναι δύσκολη υπόθεση.

Οι παλιοί να σε κλείνουν στην ντουλάπα και να σου ρίχνουν διφραγκα για να τραγουδήσεις. Κι η μαγκιά να είναι να πεις «το 'φαγε». Τζουκ-μποξ ή πώς αλλιώς να περάσει η ώρα... Κι εσύ, αργότερα, που το δικαιολογείς «γιατί πώς θα βγει η δουλειά αν το παίξεις ξεψάρωτος»; Ή το ίδιο τροπάρι αλλιώς: «Χάσαμε ειδικότητα εδώ. Μόνο αποψίλωση κάνουμε. Και κάθε πέντε μια έξοδος».

Οι νεοσύλλεκτοι πηγαινοέρχονται στην πίστα. Ασκήσεις ακριβείας. ΑΠ 3 - ΑΠ 3 - ΑΠ. Τα Μ-1 ανεβοκατεβαίνουν μέχρι που οι μυς τρέμουν. Κι ο εκπαιδευτής που ρωτάει: Ηθικόν; Πού είναι όπως πάντα ακμαιότατο. Δεν άκουσα; Το ίδιο τροπάρι ξανά και ξανά. Πιο δυνατά λοιπόν, να ησυχάσουμε. Αμ δε...

Έξω τα πάντα αφήνουν τη γεύση την πρότερη. Ο κινηματογράφος «ΑΡΙΩΝ» παίζει, όπως πάντα, δυο εκλεκτές ερωτικές ταινίες της ελληνικής και παγκοσμίου παραγωγής κι η αίθουσα κλιματίζεται. Τα

γήπεδα γεμίζουν τις Κυριακές κι οι τοίχοι αναγράφουν πιστά τις τελευταίες εξελίξεις. ΡΑΟΚ GATE 4 SNAKES, LARISA G 3, LAMIA MIA ZΩH WOOLFS, SKYΛΟΙ GATE 5. Κι από κοντά οι ατομικές επισημάνσεις: ΙΡΑΝΔΟΣ G 3 ΙΡΑ — ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΠΑΟ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ — ΜΙΛΤΟΣ ΕΤΣΙ ΓΑΜΑΕΙ Ο ΠΕΙΡΑΙΑΣ.

Ο καφές είναι πάντα φραπέ-με καλαμάκι. Οι στολές βολτάρουνε στην παραλία, καλά που υπάρχει κι αυτή, ή μπαινοβγαίνουνε στα καφενεία. Εσύ, ώρα τέτοια που πέφτει το βράδυ, πηγαίνεις στη Λέσχη να δεις ακόμα μια φορά την ΕΥΔΟΚΙΑ, ωραία ταινία - λαϊκή, πηγαίνεις στο Αττικό να δεις τη Λούφα, γέλιο παιδί μου ατέλειωτο, απλώνεις την κορμάρα σου στην παραλία και ξεχνιέσαι με τους «Κεκαρμένους» στον ήλιο, ενδιαφέρουσα γραφή για τον καιρό της. Μωρέ τι μας λες. Ρίξε παγάκια στο σέηκερ και μην την ψάχνεις...

Το ούζο είναι 12, είναι TSANTALIS, είναι Μυτιλήνης... Η ρετσίνα καλύτερα χύμα αλλά και με ΚΟΥΡΤΑΚΗ η δουλειά βολεύεται. Ο κανονισμός ανύπαρκτος κι οι πολιτικοποιημένοι συχνά αόρατοι, ίσως γιατί χρησιμοποίησαν περισσότερο ΑΖΑΧ απ' ό,τι έπρεπε...

Οι επιτροπές καμιά αφίσα, καμιά προκήρυξη, καμιά συνεδρίαση. Ανάλογα και με τις προτεραιότητες. Λίγος ο κόσμος και τι να πρωτοπράξει. Καραμανλή, φαντάρος ή καταστολές; Αυτό το μήνα δεν προβλέπεται τίποτα. Περάστε τον άλλον και βλέπουμε... Στο κάτω-κάτω οι άλλοι περιμένουνε περισσότερο.

Μετά το διάβασμα οι εφημερίδες μπαίνουν δίπλα στην τηλεόραση. Την άλλη μέρα μπαίνουν σε πλαστικές σακούλες! Μετά μπαίνουν στα απορριματοφόρα του δήμου και βουρ για τις χωματερές. Έτσι κι αλλιώς έχουν προπολλού αλλάξει πρωτοσέλιδα. Αναμετρίεται το φως με το σκοτάδι. Μέχρι που κι αυτά θα τελειώσουν κι άντε να ψάχνεις θέμα για την πρώτη σελίδα, γίνεται μια εφημερίδα να κυκλοφορήσει κατευθείαν με δεύτερη; Αλλά δε χάνονται. Όλο και κάποιο έγκλημα βρίσκεται. Όλο και τίποτα Εξάρχεια. Κι οι φαντάροι - φαντάροι, οι στολές - στολές κι οι Τούρκοι - Τούρκοι.

Στον Έβρο χιονίζει, στη Λήμνο φυσά και στην Κόρινθο βρέχει. Όσπου καταλαβαίνεις —ξαφνικά— την πουτάνα την Άνοιξη και λες πως βγήκε επιτέλους ο χειμώνας, έρχεται το καλοκαίρι κι η διάθεση φτιάχνει αυτόματα και βεβαιώνεται. Θα τα καταφέρουμε...

Κ. Σ. Σβέικος

Γραφή πρώτη - Ιούνιος 85 - Πειραιάς.

167	137	106	77	46	16
66	136	105	76	45	15
165	135	104	75	44	14
64	134	103	74	43	13
163	133	102	73	42	12
162	132	101	72	41	11
161	131	100	71	40	10
ΚΑΙ			9	70	39
ΟΙ			9	98	69
ΚΛΙΣΕΙΣ			97	68	37
ΤΟΥ				66	35
155	125	94	65	34	4
154	124	93	64	33	3
153	123	92	63	32	2
152	122	91	62	31	

